

Κωνσταντίνος ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητής Παντείου Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,

Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),

Ex Ch.L.U.L., Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Τόμος Α΄

Νέα έκδοση

Αθήναι, 2007

Κωνσταντίνος ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητής Παντείου Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,

Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),

Ex Ch.L.U.L., Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Τόμος Α΄

Νέα έκδοση

Αθήναι, 2007

© Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Υμβρου 6, 112 57 Αθήναι

Τηλ.: (210) 8647120, Fax: (210) 8658868

Απαγορεύεται χωρίς έγγραφη άδεια του συγγραφέα
η αναδημοσίευση, έστω και μικρού τμήματος του παρόντος,
καθ' οίον δήποτε τρόπο,
ως και η μετάδοσή του με οίο δήποτε σύστημα

ISBN 9607389-16-6

Εἰς τὸν
Γεώργιον Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΝ
Εὐγνωμόνως
ἀνατίθημι

Κυριώτερα έργα Κωνσταντίνου ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Α' Θεματική ενότητα

Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμ. Γ'. Αθήναι, 2006.

Διαχείριση Ανθρωπίνων Πόρων. Επιστ. Υπεύθυνος. R. NOE, J. HOLLENBECK, B. GERHART, P. WRIGHT. Τόμος Α', Αθήναι, 2006, Τόμος Β', Αθήναι, 2007.

Διοικητικό Δίκαιο. Αθήναι, 2006.

Οι Ελληνικές ιδιωτικές επενδύσεις σε χώρες των Βαλκανίων: Αλβανία, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Π.Γ.Δ.Μ., Σερβία – Μαυροβούνιο, Ρουμανία και το Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων. Εν συνεργασία: Δρ Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ. Αθήναι, 2005.

Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμ. Β'. Ρώμη, Αθήναι, 2004.

Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Αθήναι. Τόμ. Α', Β', Γ', Α' έκδ. 1991, Ε' έκδ. 2005.

Περιφερειακή Διοίκηση – Τοπική Αυτοδιοίκηση: Τόμ. Α': Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Ε' έκδ. 1996, Τόμ. Β': Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Η' έκδ. 2000.

Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αθήναι. Εν συνεργασία: Δρ. Ι. ΒΛΑΣΣΗΣ, Δρ Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ. Τόμ. Α', Α' έκδ. 1996, Β' έκδ. 2000.

Οικονομικό Δίκαιο. Πανεπ. παραδ. Α' έκδ. 1996, Γ' έκδ. 2001.

Διοίκηση Προσωπικού. Πανεπ. παραδ. Α' έκδ. 1996, Γ' έκδ. 2000.

La notion d' investissement productif prive. Bruxelles, 1994.

Τοπική Αυτοδιοίκηση: Ειδικά Θέματα. Αθήναι. Α' έκδ. 1990, Β' έκδ. 1991.

Νέοι θεσμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης. ΕΕΤΑΑ, Αθήναι. 1990.

Η αναπτυξιακή οργάνωση στον Χώρο. Αθήναι. 1989.

Ρυθμίσεις για τον Δημοκρατικό Προγραμματισμό αναπτυξιακών δραστηριοτήτων στα πλαίσια της Αποκέντρωσης και της Περιφερειακής Διοίκησης. Αθήναι. 1989.

Ο Έλεγχος των Δημοσίων Επιχειρήσεων. Αθήναι. 1989.

Θεσμικό Πλαίσιο Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών. Αθήναι. Α' έκδ. 1988, Β' έκδ. 1990.

Η οργάνωση της Περιφερειακής Διοίκησης στα πλαίσια της

Αποκέντρωση: ο θεσμός της Περιφέρειας: Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία. Αθήναι. 1988.

Δάνεια, Επιχορηγήσεις, Κίνητρα Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Επιχειρήσεων, Συνδέσμων. Α' έκδ. 1988, Β' έκδ. ΕΕΤΑΑ, 1990.

Investissement et protection des capitaux étrangers en Grèce. Paris. I.I.A.P. Paris. 1987.

Les plus récentes réglementations législatives intervenues dans le domaine des Collectivités Locales en Grèce. I.I.A.P. 1987.

Τα χρηματοδοτικά κίνητρα στο θεσμικό πλαίσιο της περιφερειακής ανάπτυξης. Αθήναι. Τόμ. Α', Β', Α' έκδ. 1985, Γ' έκδ. 1993.

Το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Π.Α.Σ.Π.Ε. Αθήναι. 1984 (και σε Αγγλική γλώσσα, 1987).

Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης: η ελληνική εμπειρία των τελευταίων τριάντα χρόνων και οι ειδικότερες ρυθμίσεις για τις ιδιωτικές επενδύσεις. Αθήναι. Α' έκδ. Ιούνιος 1984, Β' ανατ. Σεπτέμβρ. 1984.

Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ. Γ' (περίοδος 1978 – 1982). Αθήναι. 1982.

Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ. Β' (περίοδος 1972 – 1978). Αθήναι. 1982.

Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ. Α' (περίοδος 1952 – 1972). Αθήναι. 1981.

Παράδοση και προστασία περιβάλλοντος. Αθήναι. 1980.

Μέσα μαζικής επικοινωνίας και οικονομική ανάπτυξη επί μέρους περιφερειών. Αθήναι. 1977.

Β' Θεματική ενότητα

Δημόσιες Σχέσεις. Αθήναι, 2006.

Η Δημοσιότητα. Έκδοση Οργ. Εκδ. Διδ. Βιβλ. Αθήναι. Α' έκδ. 1985, ΙΒ' έκδ. 2005.

Βασικές διατάξεις περί Δημοσιογράφων. Α. Βέλγιο, Γαλλία, Δ. Γερμανία, Ελβετία, Ηνωμ. Βασίλειο, Η.Π.Α., Ιταλία, Ν. Αφρική, Ολλανδία, Τουρκία. Β. Ελλάδα. Αθήναι. 1978.

Βασικές διατάξεις της Ελληνικής νομοθεσίας περί Τύπου. Αθήναι. 1977.

Η από τηλεοράσεως διαφήμιση. Αθήναι. 1974.

Η σύνθεση των προγραμμάτων της τηλεοράσεως. Ελλάδα, 15 άλλες Χώρες. Αθήναι. 1974.

Τα περί Τύπου Διοικητικά Μέτρα. Α. Ελλάδα. Β. Αγγλία, Βέλγιο, Γαλλία, Δ. Γερμανία, Ελβετία, Η.Π.Α., Ιταλία, Κύπρος, Ν. Αφρική, Ολλανδία, Σουηδία, Τουρκία. Αθήναι. Α' έκδ. 1973, Β' έκδ. 1974.

Στοιχεία μεθοδολογίας προβολής. Αθήναι. 1969.

Περί της οργανώσεως, των νομικών μορφών και της λειτουργίας των ειδησεογραφικών πρακτορείων. Αθήναι. 1969.

Περί των ειδησεογραφικών πρακτορείων. 1968.

Περί της ειδήσεως. 1968.

Γ' Θεματική ενότητα

Γνωμοδοτήσεις (κυριώτερες)

Γνωμοδότηση επί θέματος εισαγωγής κεφαλαίων στην Ελλάδα για επενδύσεις. 1988.

Γνωμοδότηση για τα Ε.Ε. Σπουδών. 1983.

Γνωμοδότηση για μεγάλη ημερήσια εφημερίδα των Αθηνών επί του θέματος των ελευθέρων, επιτρεπομένων, δεσμευμένων, απαγορευμένων και αποκλειστικών αναδημοσιεύσεων. 1980.

Δ' Θεματική ενότητα

Συμμετοχή σε Επιστημονικές Συλλογικές Εκδόσεις (κυριώτερες):

Επιστημονική Επετηρίς/ Τμ.Τομ. Καθηγητού Ν. ΚΟΝΣΟΛΑ. Αθήναι. 2005.

Université de Tours, CESA – France: La protection de capitaux étrangers en Grèce. Tours. 1992.

Επιστημονική Επετηρίς Ινστ. Περιφ. Ανάπτ.: Η αναπτυξιακή οργάνωση στον Χώρο. Αθήναι. 1992.

Ε.Ε.Τ.Α.Α.: Νομικά Θέματα Αυτοδιοίκησης: Το καθεστώς δανειοδότησης των Ο.Τ.Α. Αθήναι. 1990.

Χαριστήριον Γ.Μ. Παπαχατζή: Η έννοια της Δημόσιας Επιχείρησης. Αθήναι. 1990.

Μελέτη αξιολόγησης και αναπροσαρμογής του Προγράμματος χωροθέτησης και ανάπτυξης ΒΙ.ΠΕ. Έκδοση ΚΕΠΕ. Αθήναι, 1982, 1986.

Λήμματα σε μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια για θέματα περιφερειακής ανάπτυξης, αναπτυξιακών κινήτρων κ.λ. Αθήναι. 1989.

Πάντειος Α.Σ.Π.Ε.: Τμητικός τόμος εις μνήμην Ιερ. Πίντου: Θέμα: Ιδιωτικές επενδύσεις. Αθήναι. 1985.

Ε' Θεματική ενότητα

Κυριώτερες εκδοθείσες Επιστημονικές Έρευνες / Μελέτες: Επιστημονικός Υπεύθυνος / Εποπτεύων / Μέλος Επιτροπών Μελετών, Ερευνών:

- Επιχειρησιακά Εργαλεία, Κοινωνικές Παρεμβάσεις και Βιώσιμη Ανάπτυξη: η περίπτωση της Ελλάδος, περιφερειακό επίπεδο. Αθήναι, 2007.

- Ηγεσία και ευρωπαϊκή ολοκλήρωση: αναζήτηση εναλλακτικών μορφών δημοκρατικής ηγεσίας. Αθήναι, 2007.

- Συνσώρευση κεφαλαίου και παγκοσμιοποίηση στην Τουρκία: 1985-2005. Αθήναι, 2007.

- Η εφαρμογή μεθόδου διοίκησης ολικής ποιότητας στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αθήναι, 2007.

- Κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες ανάπτυξης στην Τοπική Αυτοδιοίκηση σε συνάρτηση με τον κοινωνικό αποκλεισμό. Αθήναι, 2007.

- Το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το Πρωτοδικείο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Αθήναι, 2007.

- Προστασία του Περιβάλλοντος και Ένοπλες Δυνάμεις: το δέον και το εφικτό. Αθήναι, 2007.

- Η Αξιολόγηση των Στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων. Αθήναι, 2007.

- Αποτίμηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών από το Δημόσιο. Προοπτικές και προτάσεις βελτίωσης. Αθήναι, 2007.

- Η Ελλάδα ως πολιτισμική γέφυρα μεταξύ Μουσουλμανισμού και Δύσης. Αθήναι, 2007.

- Βασικά περιβαλλοντικά προβλήματα στην Ελλάδα: Ο ρόλος του Κράτους και της Κοινωνίας. Αθήναι, 2007.

- Το ζήτημα των οικονομικών μεταναστών. Η μεταναστευτική Πολιτική της Ελλάδος. Αθήναι, 2007.

- Ο Συνήγορος του Πολίτη και η σχέση του με Ειδικές Υπηρεσίες: Η περίπτωση της Ελληνικής Αστυνομίας: Δυσλειτουργίες και προοπτικές. Αθήναι, 2007.

- Οι αρμοδιότητες των Περιφερειών των δέκα νέων Χωρών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί θεμάτων επενδύσεων και ιδίως ιδιωτικών. Αθήναι, 2007.

- Εγκλήματα «Λευκού Περιλαίμιου» μέσω Διαδικτύου και Ελληνική Αστυνομία: εγγενείς αδυναμίες παρέμβασης ή ατελείς νομικές ρυθμίσεις; Αθήναι, 2007.

- Η αποτύπωση του οικονομικού περιβάλλοντος των Ο.Τ.Α. στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις: Συγκριτική ανάλυση-προτάσεις. Αθήναι, 2006.

- Θεωρητική θεμελίωση της παρακίνησης και των κινήτρων του ανθρώπινου δυναμικού στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, στους Δημοτικούς Οργανισμούς και τις Επιχειρήσεις. Αθήναι, 2006.

- Πολιτιστικές δραστηριότητες των Ο.Τ.Α. σε Χώρες της Ε.Ε. (15 πρώτες). Αθήναι, 2006.

- Οι Πολιτιστικές δραστηριότητες των Ο.Τ.Α. των Χωρών Μελών της Ε.Ε. (10 νέες). Αθήναι, 2006.

- Ρυθμίσεις περί Προσωπικού των Τοπικών Δομών σε Χώρες Μέλη της Ε.Ε.: Βέλγιο, Γαλλία, Δανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Ολλανδία, Σουηδία. Αθήναι, 2006.

- Οι επιπτώσεις της απελευθέρωσης των Αγορών στην απασχόληση, αυτοαπασχόληση και τα κλειστά επαγγέλματα με έμφαση στον κλάδο των Φαρμακοποιών (Αθήναι). Αθήναι, 2005.

- Οι συνθήκες απασχόλησης των Αιρετών σε Χώρες Μέλη της Ε.Ε.: Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχία. Αθήναι, 2005.

- Δημόσιες επενδύσεις. Αθήναι, 2005.

- Η Επαγγελματική Κατάρτιση Ανέργων σε Χώρες-Μέλη της Ε.Ε.. Αθήναι, 2005.

- Η Ελληνική Αμυντική Βιομηχανία. Αθήναι, 2004.

- Ο Ελληνικός Μηχανισμός Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών. Αθήναι 2004.

- Αρμοδιότητες Περιφερειών επί θεμάτων Ιδιωτικών Επενδύσεων σε Χώρες Μέλη της Ε.Ε.: Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Βέλγιο, Δανία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Γαλλία, Σουηδία, Αυστρία, Ιταλία. Αθήναι, 2003.

- Διοικητική Αποκέντρωση και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση. Ακαδημία Αθήναι, 1995.

- Ο Θεσμός του Επιμορφωτού. Ο.Α.Ε.Δ. / Ι.Π.Α. Αθήναι, 1993.

- Πολιτιστικές δραστηριότητες των ΟΤΑ. ΚΕΔΚΕ. Αθήναι, 1992.

- Ο διοικητικός εκσυγχρονισμός της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης. Υπουργείο Προεδρίας της Κυβερνήσεως. Αθήναι, 1991.

- Η αναδιοργάνωση της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης. Ακαδημία Αθηνών. Αθήναι, 1990, 1991.

- Η περιφερειακή πολιτική στις Χώρες της Ευρώπης. Κοινωφ. Ίδρ. "Α.Σ. Ωνάσης". Αθήναι, 1990, 1991.

- Η βιοτεχνία της Ζιμπάμπουε. Υπ. Βιομηχανίας, ΕΟΜΜΕΧ, Υπουργείο Βιομηχανίας Ζιμπάμπουε, Ε.Ο.Κ..Harare Ζιμπάμπουε 1988, 1989.

- Μελέτη για τους σκοπούς και τα μέσα της Περιφερειακής Πολιτικής. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Θέματα: αποκέντρωση, αυτοδιοίκηση, νέοι θεσμοί, κίνητρα επενδύσεων. Αθήναι, 1988.

- Πενταετής Πρόγραμμα Ανάπτυξης. Αθήναι, 1983. Θέματα: Βιομηχανικών Περιοχών. Αθήναι.

ΣΤ' Θεματική ενότητα

Πολλά άρθρα και συνεντεύξεις σε ελληνικά και ξένα έντυπα.

Τοις Εντευξομένοις

Τα θέματα της περιφερειακής ανάπτυξης και των ιδιωτικών επενδύσεων είναι πολλά και ποικίλα, όπως νομικά, οικονομικά, κοινωνικά κ.λ., αλλά δεν έχουν «επισύρει» στο σύνολό τους και στον ίδιο βαθμό την προσοχή των Ερευνητών, με αποτέλεσμα τα οικονομικά π.χ. θέματα να έχουν αποτελέσει, εν πολλοίς, αντικείμενο ενδελεχούς μελέτης, ενώ άλλες θεματικές ενότητες (και μάλιστα όχι ήσσονος σημασίας) να έχουν, πέραν ενός ορίου, «παράμεληθεί», τόσον επί εθνικού, όσον και επί διεθνούς επιπέδου.

Μία εξ αυτών των τελευταίων είναι και το νομικό εν γένει καθεστώς, το οποίο διέπει την όλη υπόθεση της περιφερειακής ανάπτυξης και των ιδιωτικών επενδύσεων, το οποίο δεν απησχόλησε στην πρόπουσα έκταση την επιστημονική έρευνα, ιδίως στην Ελλάδα.

Αψευδή απόδειξη τούτου αποτελεί το γεγονός, ότι η μόνη Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για θέματα περιφερειακής ανάπτυξης και ιδιωτικών επενδύσεων, η οποία έχει δημοσιευθεί είναι εκείνη, που ετοίμασε και εξέδωσε ο υπογράφων τα έτη 1981, 1982, 1983 και 1984, (πέντε τόμοι), παρά την διακηρυγμένη κατά περιόδους επιθυμία του Νομοθέτη σε

διάφορα, αναπτυξιακού χαρακτήρα, νομοθετήματα, για επίσημη Κωδικοποίηση της σχετικής νομοθεσίας.

Αλλά, ένα από τα βασικά στοιχεία, τα οποία συνιστούν αφ' εαυτών *condicio sine qua non* για την πραγματοποίηση επενδύσεων (και ιδίως άμεσων ξένων) με ό,τι αυτές συνεφέρονται, είναι η σαφήνεια, η «λογική», η συνέπεια και η σταθερότητα του νομικού καθεστώτος, υπό του οποίου αυτές διέπονται όχι μόνον κατά τον χρόνο έναρξης της σχετικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, αλλά για μία ακολουθούσα εύλογη μακρά περίοδο.

Επί του τελευταίου σημείου είναι ενδεικτικές και οι σχετικές παρεμβάσεις Διεθνών Οργανισμών, όπως π.χ. του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD) ή Οργάνων Οικονομικών Ενώσεων, όπως π.χ. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι υπογραμμίζουν την ανάγκη ενός συνεπούς νομικού καθεστώτος για τις επενδύσεις, μη υποκειμένου άνευ ουσιώδους λόγου σε συχνές αλλαγές (βλέπ. σχετικά Κεφάλαια της ανά χειρας εργασίας).

Η Χώρα μας, πρωτοτυπούσα εν προκειμένω, έχει αναγάγει σε κανόνα την συνεχή, και ενίοτε άνευ αποχρώντος λόγου, μεταβολή της περί τις επενδύσεις νομοθεσίας. Μία απλή καταγραφή των σχετικών νομοθετημάτων, (είτε αυτά αναφέρονται μερικώς, είτε ολικώς σε θέματα επενδύσεων), κρίθει αναντιλέκτως περί της αληθείας του πράγματος: από το έτος 1952 μ.Χ. μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί και έχουν ισχύσει ή ισχύουν ακόμη, (με αλληπαλλήλες εν-

νοείται τροποποιήσεις), δεκάδες Νόμοι, Προεδρικά Διατάγματα, Πράξεις Υπουργικού Συμβουλίου, Υπουργικές Αποφάσεις, Πράξεις Διοικητού Τραπεζής της Ελλάδος, μεγάλος αριθμός Εγκυκλίων κ.λ.

Εάν σε αυτά τα «ειδικά» νομοθετήματα προστεθεί και η γενικότερη νομοθετική παραγωγή, γίνεται σαφής η κατάσταση, η οποία δημιουργείται. Και υπενθυμίζεται απλώς, ότι για το διάστημα π.χ. 1975-1993 ετέθησαν σε ισχύ 2.178 Νόμοι, εξεδόθησαν 14.248 Προεδρικά Διατάγματα και 17.638 Υπουργικές Αποφάσεις ποικίλου περιεχομένου!

Μία όμως νομοθετική παραγωγή αυτού του μεγέθους επί του θέματος των επενδύσεων, αλληλοαναιρούμενη εν πολλοίς, κάθε άλλο παρά συμβάλλει στην προσέλκυση επενδυτών (και ιδίως αλλοδαπών, εθισμένων σε άλλα «σταθερώτερα» νομικά καθεστώτα και σε άλλες, εντελώς διαφορετικές συνθήκες επιχειρηματικής δράσης) και στην εμπέδωση κλίματος σταθερότητας των συναλλαγών, δεδομένης και της έλλειψης κτηματολογίου και δασολογίου στην Ελλάδα.

Εν προκειμένω, επισημαίνεται, ενδεικτικώς, ότι ένα νέο θεσμικό πλαίσιο περί τα θέματα των επενδύσεων, πρέπει, με βάση τα ως άνω στοιχεία και τις ως άνω διαπιστώσεις, να «κινείται», μεταξύ άλλων, και προς την κατεύθυνση της σύντμησης του χρόνου χορήγησης της σχετικής έγκρισης, ιδίως περί ξένων επενδύσεων, προς τον «εμπλουτισμό» της φάρας των προβλεπόμενων επιδοτήσεων και κινήτρων, προς την ενταργεστερα «συμμετοχή» των Τραπεζών στον τομέα των δανειοδοτήσε-

ων επιχειρήσεων υπαχθεισών σε σχετικές ρυθμίσεις κ.ά.

Όλως ενδεικτικώς αναφέρεται εδώ, (λαμβανομένου υπ' όψει και του δυσαρέστου γεγονότος, ότι η χώρα μας «απορροφά» ποσοστό μόνον 1% των πραγματοποιούμενων ετησίως άμεσων ξένων επενδύσεων παγκοσμίως), ότι μέτρα «τολμηρά», όπως π.χ. η συγκρότηση σε επίπεδο Γενικών Γραμματέων Υπουργείων ή και σε επίπεδο Υπουργών, εν ανάγκη, Επιτροπών ταχύτερης εξυπηρέτησης επί θεμάτων διοικητικών διαδικασιών των επενδυτών, ιδίως των ξένων, είναι κατεπείγουσα, ιδίως όταν σχεδιάζονται μεγάλες επενδυτικές δραστηριότητες.

Πέραν αυτών, η κωδικοποίηση της σχετικής νομοθεσίας αφ' ενός και η «άλλη» προσέγγιση του θέματος αφ' ετέρου, προς την κατεύθυνση των ολίγων, των «λογικών» και των «σταθερών» ρυθμίσεων, παρίστανται δυστυχώς υπό τις παρούσες συνθήκες της εσωτερικής και διεθνούς οικονομικής συγκυρίας, υπέρ πάσαν άλλην εποχήν και επιβεβλημένες και κατεπείγουσες.

Και επισημαίνεται εδώ με έμφαση μία πτυχή αυτής της οικονομικής συγκυρίας, όλως ενδεικτικώς ή εκταμίευση των εξαιρετικώς υψηλών πόρων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης προϋποθέτει και απαιτεί την πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων συνολικού ύψους ενός δισεκατομμυρίου ΕΥΡΩ.

Η παρούσα εργασία εκτείνεται σε τέσσερις τόμους.

Ο Α' τόμος περιλαμβάνει Πρόλογο, Βιβλιογραφία και 3 Μέρη.

Το Μέρος Α' υπό τον τίτλο: Η οργάνωση του Κράτους, περιλαμβάνει τα ακόλουθα 3 Κεφάλαια: Α' Περί δικαίου. Β' Βασικές αρχές οργάνωσης του Κράτους, η περιφερειακή διάσταση. Γ' Συνταγματικές ρυθμίσεις για την Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα.

Το Μέρος Β' υπό τον τίτλο: Βασικές έννοιες, περιλαμβάνει 5 Κεφάλαια: Α' Περί περιφερειακής ανάπτυξης. Β' Περί επένδυσης. Γ' Η επένδυση: η οριοθέτηση της έννοιας σε επίπεδο Διεθνών Οργανισμών (OECD), Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων Χωρών. Δ' Περί κινήτρων. Ε' Ο προγραμματισμός της ανάπτυξης και η οργάνωση των Υπηρεσιών ανάπτυξης.

Το Μέρος Γ', τέλος, υπό τον τίτλο: Οι κατ' ιδίαν ρυθμίσεις, συνταγματικές και νομοθετικές, περί ανάπτυξης, περιλαμβάνει 3 Κεφάλαια: Α' Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα περιόδου 1952-1968. Β' Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα περιόδου 1968-1973. Γ' Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα περιόδου 1973-1974.

Ο Β' τόμος περιλαμβάνει Πρόλογο, Βιβλιογραφία και δύο Κεφάλαια: Α' Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα περιόδου 1974-1975. Β' Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα περιόδου 1975-1990.

Ο Γ' τόμος περιλαμβάνει Πρόλογο, Βιβλιογραφία και 2 Κεφάλαια: Α' Συνταγματικές ρυθμίσεις για θέματα ανάπτυξης εν γένει περιόδου 1991-2005. Β' Τα κατ' ιδίαν νομοθε-

τήματα για θέματα ανάπτυξης εν γένει περιόδου 1991-2005 καθώς και στοιχεία για την διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχο των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, για τις εξ Ελλάδος προερχόμενες ιδιωτικές επενδύσεις σε Χώρες των Βαλκανίων, το Ελληνικό Σχέδιο Ανάπτυξης των Βαλκανίων κ.ά.

Τέλος, ο Δ' τόμος περιλαμβάνει όλα τα στατιστικά δεδομένα για τις επενδύσεις βάσει των διαφόρων νομοθετημάτων, που ίσχυσαν κατά περιόδους στην Ελλάδα μετά κριτικών παρατηρήσεων.

Ο γράφων, λαμβανομένης υπ' όψει της ευνοϊκής υποδοχής της οποίας έτυχαν η πρώτη (1990), η δεύτερη (1992), η τρίτη (1996), η τέταρτη (2000) και η πέμπτη (2001) έκδοση του ανά χείρας έργου, θέλει να ελπίζει, ότι αυτό εξυπηρετεί κατ' αρχάς τρέχουσες διδακτικές ανάγκες, ευαισθητοποιεί εν τω μέτρω του δυνατού Διοικούντες και Διοικουμένους, οι οποίοι ασχολούνται με θέματα ανάπτυξης εν γένει, προάγει την επιστημονική έρευνα και αποτελεί πηγή εντόνου προβληματισμού για την αναγκαιότητα μίας νομοθεσίας για την περιφερειακή ανάπτυξη και τις ιδιωτικές επενδύσεις ολοκληρωμένης, σφαιρικής, ρεαλιστικής και πρωτίστως συνεπούς προς εαυτήν, ανεξαρτήτως πολιτικών αλλαγών και κομματικών αντεγκλήσεων.

*Αθήναι, Οκτώβριος 2007
Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
- Τοις Εντευξομένοις	9
- Περιεχόμενα	15

Μέρος Α'

Η οργάνωση του Κράτους

Κεφάλαιο Α'

Περί δικαίου

1. Έννοια	21
2. Διακρίσεις των κανόνων δικαίου	25

Κεφάλαιο Β'

Βασικές αρχές οργάνωσης του Κράτους

Η περιφερειακή διάσταση

1. Συνταγματικές ρυθμίσεις για την οργάνωση του Κράτους	28
2. Ο θεσμός της Περιφέρειας στην Ελλάδα	38

Κεφάλαιο Γ'

Συνταγματικές ρυθμίσεις για την Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα

1. Εισαγωγικά τινά	42
2. Οι προϊσχύσασες συνταγματικές ρυθμίσεις	43
3. Το ισχύον καθεστώς	47

Μέρος Β'

Βασικές έννοιες

Κεφάλαιο Α'

Περί περιφερειακής ανάπτυξης

1. Έννοια	49
2. Οι πρώτες προσπάθειες περιφερειακής ανάπτυξης	51
3. Παρούσα κατάσταση	52
4. Η επιστημονική δραστηριότητα	54

Κεφάλαιο Β'

Περί επένδυσης

1. Εισαγωγή	56
2. Ιδιωτική επένδυση: η ιδιωτική παραγωγική επένδυση κατά την Ελληνική, Κοινοτική και Διεθνή νομοθεσία	
α. Η νομοθετική οριοθέτηση	57
1. Ν.Δ. 2687/1953.....	57
2. Ν.Δ. 1312/1972.....	57
3. Ν. 289/1976	58
4. Ν. 849/1978	58
5. Ν. 1116/1981	58
6. Ν. 1262/1982	59
7. Π.Δ. 170/1986	61
8. Π.Δ. 207/1987	63
9. Ν. 1892/1990	64
10. Ν. 2601/1998	67
11. Ν. 3299/2004, Ν. 3522/2006	82
β. Η ειδική ιδιωτική παραγωγική επένδυση.....	93
γ. Επενδύσεις στην Ελλάδα Ελλήνων Κατοίκων άλλων Χωρών	101
δ. Η νομολογία των Ελληνικών Δικαστηρίων	102

Κεφάλαιο Γ'

Η επένδυση: η οριοθέτηση της έννοιας σε επίπεδο
Διεθνών Οργανισμών, Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων Χωρών

1. Έννοια της διεθνούς ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης. Διακρίσεις	105
2. Η οπτική των Διεθνών Οργανισμών	
Α. ΟCDE	107
Β. Ευρωπαϊκή Ένωση: Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.....	113
3. Η νομοθετική οριοθέτηση της έννοιας της ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης σε άλλες Χώρες	
Α. Ακτή του Ελεφαντόδοντος	117
Β. Αλγερία.....	118
Γ. Δανία	118
Δ. Ιαπωνία.....	118
Ε. Ινδία	118
ΣΤ. Ινδονησία	119
Ζ. Ιρλανδία	119
Η. Ιταλία	119
Θ. Πορτογαλία	120
Ι. Σενεγάλη.....	120
ΙΑ. Τυνησία.....	120
4. Η νομοθετική οριοθέτηση της έννοιας της ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης σε κείμενα Διεθνών Συμβάσεων.....	120
5. Υπηρεσίες υποδοχής και προώθησης επενδύσεων	123

Κεφάλαιο Δ'

Περί κινήτρων

1. Έννοια	125
2. Σκοπός των κινήτρων	127
3. Κατηγορίες κινήτρων	128
4. Ειδικότερον περί χρηματοδοτικών κινήτρων	129

Κεφάλαιο Ε'

Ο προγραμματισμός της ανάπτυξης και η οργάνωση των Υπηρεσιών Ανάπτυξης

1. Ο δημοκρατικός προγραμματισμός	
Α. Γενικά στοιχεία	132
Β. Είδη προγραμματισμού	133
Γ. Δημοκρατικός προγραμματισμός	134
2. Η οργάνωση των Υπηρεσιών Ανάπτυξης	
Α. Αρμόδια Όργανα. Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομόνων	134
Β. Αναπτυξιακά προγράμματα. Πενταετή Προγράμματα ανάπτυξης	137
Γ. Προγραμματικές Συμφωνίες. Αναπτυξιακές Συμβάσεις	139
3. Η οργάνωση των Υπηρεσιών Ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο	
Α. Μεσοχρόνιο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα	141
Β. Ετήσιο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα	142
4. Η οργάνωση των Υπηρεσιών Ανάπτυξης σε Περιφερειακό επίπεδο	
I. Οι ρυθμίσεις των Ν. 1622/1986 και 2503/1997	
Α. Περιφέρεια	142
Β. Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας	142
Γ. Περιφερειακό Συμβούλιο	144
Δ. Συμβούλιο Περιφερειών	147
Ε. Διευθύνσεις της Περιφέρειας με αρμοδιότητα περιφερειακού επιπέδου	147
ΣΤ. Πόροι των Περιφερειών. Προϋπολογισμός. Συλλογική Απόφαση Έργων Περιφέρειας (Σ.Α.Ε.Π.)	150
II. Οι ρυθμίσεις του Ν. 2647/1998	
Α. Εισαγωγικά τινά	151
Β. Μεταβιβασθείσες στις Περιφέρειες αρμοδιότητες του Υπουργού Ανάπτυξης	151
Γ. Μεταβιβασθείσες στις Περιφέρειες αρμοδιότητες του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων	152
III. Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης	153
IV. Αναπτυξιακά προγράμματα Περιφέρειας	153

5. Η οργάνωση των Υπηρεσιών Ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο	
Α. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμίδας:	
Δήμοι και Κοινότητες	
αα. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Αρμοδιότητες	
Δήμων και Κοινοτήτων	158
ββ. Εκχώρηση αρμοδιοτήτων προς άσκηση υπό τρίτων	160
γγ. Αναπτυξιακές δραστηριότητες Δήμων και Κοινοτήτων	161
Β. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση	
αα. Εισαγωγικά πινά	164
ββ. Οι βασικότερες ρυθμίσεις του Ν. 2218/1994	
I. Σύσταση, αποστολή	164
II. Αρμοδιότητες	165
III. Όργανα	166
IV. Διάρθρωση των Υπηρεσιών της Νομαρχιακής	
Αυτοδιοίκησης	168
γγ. Ρυθμίσεις του Ν. 2503/1997	171
δδ. Ρυθμίσεις του Ν. 2672/1998	
1. Γενικά στοιχεία	172
2. Έσοδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης	173
3. Προϋπολογισμός της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης	176
εε. Αναπτυξιακές δραστηριότητες και αναπτυξιακά	
προγράμματα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης	177
στστ. Ρυθμίσεις του Ν. 3242/2004	178
ζζ. Ρυθμίσεις του Π.Δ. 164/2004	178
ηη. Ρυθμίσεις του Ν. 3260/2004	178
θθ. Ρυθμίσεις του Ν. 3274/2004	178
ιι. Ρυθμίσεις του Ν. 3274/2004	178
ιαια. Ρυθμίσεις του Ν. 3220/2004	178
ιβιβ. Ρυθμίσεις του Ν. 3345/2005	178

Μέρος Γ'

Οι κατ' ιδίαν ρυθμίσεις συνταγματικές και νομοθετικές,
περί ανάπτυξης

Κεφάλαιο Α'

Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα
περιόδου 1952 - 1968

1. Τα πρώτα νομοθετήματα	180
2. Σύνταγμα του έτους 1952 μ.Χ.: ρυθμίσεις για θέματα	
οικονομικής δραστηριότητας	181
3. Νομοθετήματα εκδοθέντα κατά την διάρκεια ισχύος του Σ. 1952	
- Ν.Α. 2176/1952	182
- Ν.Α. 2687/1953	182
- Ν.Α. 2861/1954	193

- Ν.Δ. 3213/1955	193
- Ν. 3215/1955	193
- Ν. 4171/1961	194
- Β.Δ. 436/1961	200
- Ν.Δ. 4256/1962	200
- Ν. 4458/1965	200
- Α.Ν. 89/1967	200
- Α.Ν. 147/1967	200
- Α.Ν. 148/1967	200
4. Προγράμματα ανάπτυξης	
- Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής Αναπτύξεως της Χώρας, 1960-1964	200
- Σχέδιο Προγράμματος Οικονομικής Αναπτύξεως, 1966-1970	202

Κεφάλαιο Β'

Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα περιόδου 1968-1973

1. «Σύνταγμα» του έτους 1968 μ.Χ.: ρυθμίσεις για θέματα οικονομικής δραστηριότητας	204
2. Νομοθετήματα εκδοθέντα κατά την διάρκεια ισχύος του «Συντάγματος» 1968	
- Ν.Δ. 916/1971	205
- Ν.Δ. 997/1971	205
- Ν.Δ. 1078/1971	205
- Ν.Δ. 1080/1971	205
- Ν.Δ. 1212/1972	205
- Ν.Δ. 1297/1972	205
- Ν.Δ. 1312/1972	205
- Ν.Δ. 1313/1972	206
- Ν.Δ. 1314/1972	208
- Ν.Δ. 1377/1973	208
- Ν.Δ. 1378/1973	208
- Πράξεις Υ.Σ. 45/1973	208
- Πράξεις Υ.Σ. 46/1973	208
3. Προγράμματα ανάπτυξης	
- Πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης, 1968-1972	209
- Σχέδιον Προτύπου Μακροχρονίου Προγράμματος Αναπτύξεως, 1972	210

Κεφάλαιο Γ'

Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα περιόδου 1973-1974

1. «Σύνταγμα» του έτους 1973 μ.Χ.: ρυθμίσεις για θέματα οικονομικής δραστηριότητας	214
---	-----

2. Νομοθετήματα εκδοθέντα κατά την διάρκεια ισχύος του «Συντάγματος» 1973 μ.Χ.	214
3. Προγράμματα ανάπτυξης	215
- Βιβλιογραφία	
Α. Ελληνική	219
Β. Ξένη	222

Μέρος Α'
Η οργάνωση του Κράτους
Κεφάλαιο Α'
Περί δικαίου

1. Έννοια

Από της εποχής της σύμπτυξης των πρώτων ανθρωπίνων κοινωνικών σχηματισμών κατεφάνη η ανάγκη της ύπαρξης κανόνων, οι οποίοι θα ε-
ρῴθμιζαν τις οίες δήποτε σχέσεις μεταξύ των μελών αυτών των σχηματι-
σμών και μετέπειτα και τις οίες δήποτε σχέσεις μεταξύ των διοικούντων
αυτούς τους σχηματισμούς, καθώς και τις σχέσεις των διαφόρων σχηματι-
σμών μεταξύ τους.

Η επινόηση¹ των κωδίκων επικοινωνίας, βραδύτερον, είναι σαφές, ότι
διευκόλυνε τα μέγιστα την θέσπιση τέτοιων ρυθμίσεων, οι οποίες είχαν κα-
ταστεί πλέον αναγκαίες, λόγω της προϊούσης «κοινωνικοποίησης» των
Ανθρώπων.

Η γένεση και η εμφάνιση αυτών των κανόνων, ουσιαστικώς κανόνων
δικαίου, δεν προσδιορίζεται επακριβώς χρονολογικώς και, όπως αναφέ-
ρεται υπό του ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ,² «οὐ γάρ τι νυν γε καχθές, ἀλλ' αἰεί ποτέ ξη-
τοῦτο, κουοῖεις οἶδεν ἐξ ὅτου ἴφνην».

1. Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Η Δημοσότητα*, ΙΒ' έκδ. Αθήναι, 2005,
σελ. 21 επόμε.

2. ΣΟΦΟΚΛΗΣ: *Αντιγόνη*, 456, 7.

Με δεδομένη όμως την τάση του Ανθρώπου να συζή μετ' άλλων Ανθρώπων, η γένεση αυτών των εννοιών πρέπει να αναχθεί όσον γίνεται περισσότερο σε πρώιμες εποχές της ιστορίας του ανθρωπίνου γένους.

Ο ΟΜΗΡΟΣ³ αναφέρει, ότι ο Άνθρωπος επιθυμεί την μετ' άλλων συμβίωση, Άνθρωπος δε «αφρήτωρ, αθέμιτος, ανέστιος» μοιραίως δεν θα αγαπά την ειρήνη, θα είναι δηλαδή πολεμοχαρής, «άτε άζυξ ών, ώσπερ εν πεττοίς»³.

Επί της αυτής γραμμής κινείται και ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, εκ των μεγαλύτερων φιλοσόφων του κόσμου, τονίζων⁴, ότι μία από τις βασικές ροπές του Ανθρώπου είναι η φυσική τάση του προς συμβίωση με άλλους Άνθρώπους και ότι Άνθρωπος άπολις και ακοινωνήτος «διά φύσιν, ου διά τύχην, ή θηρίον ή Θεός», επειδή «άνευ φίλων ουδείς έλοιτ' αν ζην έχων τα λοιπά αγαθά πάντα».

Πάντως, υπό των Συγγραφέων καταγράφονται ως οι πρώτοι κανόνες, οι οποίοι διεσώθησαν επί λιθίνων πλακών, επί διφθέρας⁵ κ.λ., εκείνοι του Κώδικος του ΧΑΜΟΥΡΑΜΠΙ, βασιλέως των Περσών, 21ος-20ος αιών π.Χ., του ΖΑΛΕΥΚΟΥ εκ των Επιξεφυρίων Λοκρών, 7ος αιών π.Χ., της Δωδεκαδέλτου (Lex Duodecim Tabularum) των Ρωμαίων, 5ος π.Χ. αιών κ.ά.

Ανεξαρτήτως όμως όλων αυτών και της «εμπλοκής» σε μεταγενέστερες εποχές του λεγομένου «φυσικού δικαίου»⁶, είναι σαφές, ότι οι πρώτοι

3. Όσπερ εν πεσσοίς: ψήφος, ωσειδής το σχήμα, εν χρήσει εν τω πεσσεύειν - παίζειν τους πεσσούς -. Οι πεσσοί, μετακινούμενοι κατά το παίγνιον κατά την βούληση του παίκτη, δεν «υπακούουν» σε κάποιο νόμο και επομένως δεν υπάρχει καμμία δέσμευση για τους παίκτες (πως θα τους μετακινήσουν επί της σανίδας).

4. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ: Πολιτικά, 1253 α, 7-8.

5. Η διφθέρα (δέρμα κατεργασμένον) κατατάσσεται μεταξύ των αρχαιοτάτων υλικών προς γραφήν (παράβ. το λεγόμενον: αρχαιότερα της διφθέρας λέγεις). Κατά τον ΗΡΟΔΟΤΟΝ, (Ε' 58) «και τας βύβλους - παπύρους - διφθέρας καλέουσι από του παλαιού οι Ίωνες».

6. Η συστηματική έρευνα και κατάταξη των προβλημάτων του δικαίου, φιλοσοφικών κ.ά., εμφανίζεται κατά τους χρόνους της Ελληνικής κλασικής αρχαιότητας. Σε Χώρες της Δύσης οι πρώτες περί δικαίου φιλοσοφικές θεωρίες ανεπτύχθησαν τον 17ον αιώνα μ.Χ., όπως η Σχολή του Φυσικού Δικαίου, της οποίας οι δημιουργοί παραδέχονταν, ότι μαζί με το θετό δικαιο υπήρχε και άλλο δικαιο, το οποίο απέρρεε από την λογική του Ανθρώπου και ακολουθούσε την φύση του κ.λ.. Αντίθετη προς την Σχολή του Φυσικού Δικαίου εμφανίσθηκε τον 19ο αιώνα μ.Χ. η (Γερμανική) Ιστορική Σχολή κ.ά..

θετοί κανόνες δικαίου υπεβोधθησαν την επί τα βελτίω εξέλιξη των πρώτων κοινωνικών σχηματισμών, οι οποίοι, υφιστάμενοι συνεχείς μεταβολές, προκαλούσαν εν συνεχεία την δημιουργία νέων κανόνων κ.ο.κ..

Κατά την ορθότερη διατύπωση, δίκαιο⁷ είναι το σύνολο των υπό του Κράτους θεσπιζόμενων υποχρεωτικών κανόνων, που διέπουν τις σχέσεις των διαφόρων προσώπων προς άλλα και θέτουν ωρισμένα όρια στην εξουσία βούλησης του κάθε προσώπου.

Είναι αυτονόητο, ότι το θετό δίκαιο, το θεσπιζόμενο ευθέως υπό των αρμοδίων Οργάνων του Κράτους, αντιδιαστέλλεται αφ' εαυτού εκ των πραγμάτων προς κάθε άλλη κατηγορία κανόνων δικαίου: θείας προέλευσης (παράβ. τα λεγόμενα «θέσμια θεία» των αρχαίων Ελλήνων), αγράφων, εθιμικών, δεοντολογίας κ.λ., εμπεριέχει δε (το θετό δίκαιο), ως εκ της μορφής παραγωγής του, εν εαυτώ, το στοιχείο του εξαναγκαστού, το στοιχείο της υποχρεωτικής εφαρμογής, στοιχείο το οποίο το διαφοροποιεί, επίσης, του «ηθικού κανόνος», ο οποίος «έχει πεδίο κατεργασίας τον εσωτερικόν Ανθρώπων».

Σε επίπεδο Χώρας, είναι πρωτίστως το Κράτος, το νομικό πρόσωπο της Πολιτείας, το οποίο έχει την δυνατότητα να θεσπίζει, μέσω της Νομοθετικής Λειτουργίας, υποχρεωτικούς κανόνες δικαίου, οι οποίοι θα διέπουν τις σχέσεις Κράτους - Πολιτών και Πολιτών - Πολιτών, οι οποίες σχέσεις κατ' αυτόν τον τρόπο μεθίστανται σε έννομες σχέσεις, με ό,τι αυτό συνεφέλκεται.

Περί την έννοια του δικαίου, του θετού εν προκειμένω, συνάπτεται μία σειρά προβλημάτων, σχέσεων, φιλοσοφικών αναζητήσεων κ.λ., όπως π.χ. η σχέση κανόνων δικαίου με τους κανόνες της ηθικής, περί των οποίων έγινε μνεία, η σχέση κανόνων δικαίου και εθίμων, χρηστών και συναλλακτικών ηθών, ισότητας των Πολιτών έναντι των κανόνων δικαίου, ορθότητας των κανόνων δικαίου, δικαίων κανόνων δικαίου κ.ά..

Περί τα ζητήματα αυτά διαπιστώνεται η ύπαρξη έντονης φιλοσοφικής και επιστημονικής αναζήτησης λύσεων εξ αρχαιολόγων χρόνων. Ενδεικτικώς, αναφέρονται εδώ ωρισμένα στοιχεία καταδεικνύοντα το μέγεθος, την σημασία και την υφή των σχετικών προβληματισμών, απόψεων και θέσεων.

7. Βλ. άλλα στοιχεία στο: Γεωργ. Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ: Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου. Τόμ. Α' και Β', Εβδόμ. έκδ. Αθήνα, 1991, σελ. 25 και επόμε. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Διοικητικό Δίκαιο. Αθήνα, 2006, σελ. 14 επόμε. Άλλα θέματα βλ. στο: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Α' έκδ. 1996. Νέα έκδοση 2006. Αθήνα, έκδ. 2006, σελ. 59 επόμε.

Ο ΔΙΟΓΕΝΗΣ ο ΛΑΕΡΤΙΟΣ⁸ αναφέρει, ότι η διπλή έννοια του δικαίου, του νομίμου δηλαδή δικαίου και του ορθού δικαίου, εξαρτάται, όχι μόνον από την βούληση των εκάστοτε νομοθετούντων, αλλά και από τις ιδιαίτερες συνθήκες και περιστάσεις, υπό τις οποίες σε δεδομένη χρονική περίοδο διατελεί μία Πολιτεία, τις σχέσεις των μελών της οποίας καλείται αυτό (το δίκαιο) να ρυθμίσει. Η «εξάρτηση» όμως αυτή είναι δυνατόν να οδηγήσει σε διαφοροποίηση των επί των αυτών και ομοίων πραγμάτων ρυθμίσεων: «κατά δε το ίδιον Χώρας και όσων δήποτε αιτιών ου πάσι συνέπεται το αυτό δίκαιον είναι».

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ⁹ υπεγράμμισε την έννοια του «ίσου» σε σχέση με την έννοια του «δικαίου» και τις εταύτισε: «το μεν δίκαιον άρα το νόμιμον και το ίσον» και περαιτέρω: «διώρισται δη το άδικον το τε παράνομον και το άνισον, το δε δίκαιον το τε νόμιμον και το ίσον», ενώ, εξ άλλης πλευράς, ωμίλησε περί δικαιοσύνης και δικαίου¹⁰: «η δε δικαιοσύνη πολιτικόν· η γαρ δίκη πολιτικής κοινωνίας τάξις¹¹ εστίν, η δε δικαιοσύνη του δικαίου κρίσις».

Ο ΠΛΑΤΩΝ¹² κατά την θέσπιση κανόνων δικαίου και ευνομίας αντετάχθη σφοδρώς στις διατυπωθείσες μέχρι τότε απόψεις, ότι «το δίκαιον ουκ άλλο τι ή το του κρείττονος συμφέρον» και υπεγράμμισε, ότι, εάν και οι Άρχοντες των πόλεων δεν είναι «δούλοι του νόμου» οι Πολιτείες διαλύονται.

Ο ΣΟΦΟΚΛΗΣ¹³ ετόνισε, ότι κατά την εφαρμογήν των νόμων είναι δυνατόν να προκληθεί «βλάβη» των Πολιτών: «αλλ' εστιν ένθα χη δίκη βλάβην φέρει».

Κατά τους Λατίνους, τέλος, Νομικούς, εκπροσωπούμενους εν προκειμένω υπό του ΟΥΛΠΙΑΝΟΥ,¹⁴ η πεμπτουσία των κανόνων δικαίου συνοψίζε-

8. ΔΙΟΓΕΝΗΣ, ο Λαέρτιος: Φιλοσόφων βίοι και δογμάτων συναγωγή. Βιβλ. Β', 247.

9. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ: Ηθικά Νικομάχεια, 1129 b. 1, 1130 b 8.

10. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ: Πολιτικά, 1253 a 37.

11. Κατά τους αρχαίους Έλληνες η τάξις ήταν ιδιαίτερος αναγκασία και πολιτική. Χαρακτηριστικώς ο ΞΕΝΟΦΩΝ αναφέρει στο έργο του υπό τον τίτλο «Οικονομικός»: Έστι δ' ουδέν σούτως ούτ' εύχρηστον, ούτε καλόν Ανθρώποις ως τάξις.

12. ΠΛΑΤΩΝ: Νόμοι 715, Ε και επόμενα.

13. ΣΟΦΟΚΛΗΣ: Ηλέκτρα, 1042.

14. ΟΥΛΠΙΑΝΟΣ (Τύρος, 170-229 μ.Χ.): Δικαιοσύνη είναι η σταθερά και διηνεκής θέλησις του αποδίδειν επί σω το προσήκον.

το στα εξής τρία στοιχεία: *honeste vive* (ζειν εντίμως), *neminem laede* (μηδένα βλάπτειν) και *summi cuique tribue* (αποδίδειν τα ανήκοντα εκάστω).

Συμπερασματικώς: το θετικό δίκαιο ως ρυθμίζει την κοινωνική συμβίωση Ανθρώπων, μελών ενός κοινωνικού σχηματισμού, πρέπει να διέπεται από τις αρχές της λογικής και της δικαιοσύνης. Εάν αυτό επιτυγχάνεται πάντοτε ή όχι είναι συνάρτηση πολλών παραμέτρων: των προθέσεων του Νομοθετούντος, του πολιτιστικού επιπέδου μίας κοινωνίας, εκτάκτων καταστάσεων, εσωτερικής ή διεθνούς συγκυρίας κ.ά.

2. Διακρίσεις των κανόνων δικαίου

Γενική προσέγγιση

Ανεξαρτήτως του τρόπου παραγωγής των (πρωτότυπος τρόπος, παράγωγος τρόπος), οι κανόνες δικαίου διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες, οι κυριότερες των οποίων είναι οι ακόλουθες:

Κατ' αρχάς, το δίκαιο διακρίνεται σε αναγκαστικό και «επιτρεπτό», αναλόγως εάν δεν επιτρέπεται ή επιτρέπεται παρέκκλιση από την εφαρμογή του.

Άλλη διάκριση, ενέχουσα ιδιάζουσα σημασία για δίκαια άλλων Χωρών, είναι εκείνη σε δίκαιο εξ αντικειμένου και σε δίκαιο εξ υποκειμένου.

Εις τα καθ' ημάς, το μεν πρώτο καλύπτεται από τον γενικό όρο δίκαιο, το δε δεύτερο από τον όρο δικαίωμα, ήτοι με την παρεχόμενη στο άτομο παρά του εξ αντικειμένου δικαίου εξουσία για την πραγμάτωση βιοτικού του συμφέροντος.

Εξυπακούεται, ότι το δικαίωμα ως εξουσία συνάπτεται προς στοιχείο εξουσιαζόμενο (πρόσωπο, πράγμα κ.ά.). Μία σχέση αυτής της μορφής, απορρέουσα εκ νόμου, βαπτίζεται έννομη σχέση.

Δημόσιο και ιδιωτικό δίκαιο: η διάκριση αυτή των κανόνων δικαίου είναι η πλέον σημαντική. Ως δημόσιο δίκαιο (*jus publicum*¹⁵) ορίζεται το σύνολο των κανόνων δικαίου, οι οποίοι ρυθμίζουν σχέσεις μεταξύ δύο μερών, προσώπων, εκ των οποίων το ένα τουλάχιστον παρίσταται ως

15. Άλλα στοιχεία βλ. στο: Δ. Θ. ΤΖΑΤΖΟΣ: Συνταγματικό Δίκαιο, Γ' έκδ. Αθήναι, 1982, σ.55 επόμεν. Η εν λόγω διάκριση είχε κατά το παρελθόν «απόλυτο» χαρακτήρα, ο οποίος με την πάροδο των καιρών και εξ αιτίας διαφόρων κοινωνικών αλλαγών και αναγκών Κράτους και Πολιτών αιταμβλύνεται.

ασκούν πολιτειακή εξουσία. Ως ιδιωτικό δίκαιο (*jus privatum*, *jus civile*) ορίζεται το σύνολο των κανόνων δικαίου, οι οποίοι ρυθμίζουν τις ιδιωτικές σχέσεις των μελών μίας Πολιτείας, ως και τις σχέσεις της Πολιτείας, όταν αυτή συμβάλλεται, απεκδυθείσα την πολιτειακή εξουσία, ως απλούς ιδιώτης (π.χ. στην περίπτωση μίσθωσης ενός ακινήτου για την στέγαση των Υπηρεσιών ενός Υπουργείου).

Περαιτέρω, κατά μία άλλη προσέγγιση, το δημόσιο δίκαιο διακρίνεται σε εξωτερικό ή διεθνές και σε εσωτερικό, το οποίο περιλαμβάνει τρεις κυρίους μεγάλους κλάδους: το συνταγματικό, το διοικητικό, το δικονομικό και το ποινικό δίκαιο¹⁶.

Η διάκριση σε δημόσιο και ιδιωτικό δίκαιο είναι ιδιαιτέρως σημαντική: οι ρυθμίσεις του δημοσίου δικαίου είναι κατά κανόνα υποχρεωτικοί, ενώ οι ρυθμίσεις του ιδιωτικού δικαίου επιτρέπουν αποκλίσεις: οι πρώτοι είναι δυνατόν να εμπεριέχουν και σκοπιμότητες, οι δεύτεροι πρέπει να υπαγορεύεται υπό της ιδέας της δικαιοσύνης.

Εξ άλλης πλευράς, οι κανόνες δημοσίου δικαίου απευθύνονται προς τους υπηκόους δεδομένης Πολιτείας, ενώ οι του ιδιωτικού δικαίου «καλύπτουν» όλους, (ανεξαρτήτως άλλων ιδιοτήτων: υπηκοότητα, καθεστώς ασυλίας, κ.ά.) όσους διαμένουν εντός των εδαφικών ορίων ενός Κράτους, κ.ά..¹⁷

Η διάκριση αυτή σε κανόνες δημοσίου και σε κανόνες ιδιωτικού δικαίου, καίτοι γενικώς παραδεκτή, έχει προκαλέσει σειρά προβληματισμών, οδηγούντων ενδεχομένως σε αμφισβητήσεις της ορθότητάς της.

Επί του θέματος έχουν μάλιστα αναπτυχθεί και σχηματοποιηθεί διάφορες προσεγγίσεις, όπως π.χ. εκείνη της θεωρίας των συμφερόντων, βάσει της οποίας, εάν ο κανόνας δικαίου υπηρετεί το δημόσιο συμφέρον,

16. Βλ. τα ισχύοντα σε άλλες Χώρες σε: L. FAVOREU, R. GAIA, R. CHEVONTIAN, J.-L. MESTRE, O. PFERSMANN, A. ROUX, G. SCOFFONI: *Droit constitutionnel*. 6e ed. Dalloz, Paris 2003. J. - L. AUBERT: *Introduction au droit*. 9e ed. A. Colin, Paris, 2002.

17. Διά τα καθ' ημάς βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση*. Τόμ. Α' Η' έκδ. Κ.Ε.Μ.Ε.Α.Ν. Αθήναι, 2005. Γ. Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ: *Σύστημα του εν Ελλάδι ισχύοντος διοικητικού δικαίου*. Εβδόμη έκδ. Αθήναι, 1991. ΕΠ. ΣΠΗΛΙΟΤΟΠΟΥΛΟΣ: *Εγχειρίδιο διοικητικού δικαίου*. Αθήναι, 2002. Π. ΔΑΓΓΟΓΛΟΥ: *Γενικό διοικητικό δίκαιο*. Αθήναι, 2004. Χ. ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗΣ (Επιστ. Επιμ.): *Εισηγήσεις διοικητικού δικαίου*. Αθήναι, 2006. Σ. ΦΛΟΓΑΓΓΗΣ: *Το ελληνικό διοικητικό σύστημα*. Αθήναι, 1987.

είναι κανόνας δημοσίου δικαίου, ενώ εάν υπηρξει ιδιωτικό συμφέρον ως κανόνας δικαίου εντάσσεται στην σφαίρα του ιδιωτικού δικαίου.

Εν προκειμένω όμως επισημαίνεται, ότι ενίοτε κανόνες ιδιωτικού δικαίου αποσκοπούν και στην εξυπηρέτηση δημοσίων συμφερόντων, όπως π.χ. ο κανόνας ο οποίος επιβάλλει, ότι η μεταβίβαση ακινήτου πρέπει να περιβληθεί ειδικό τύπο εγγράφου (συμβολαίου), συντασσόμενου υπό ειδικώς εξουσιοδοτημένου, υπό του Κράτους προσώπου, του Συμβολαιογράφου, και υποκειμένου περαιτέρω σε καταχώριση σε ειδικά δημόσια βιβλία, τα βιβλία μεταγραφών, (στα οποία η πρόσβαση οίου δήποτε είναι ελεύθερη), επί ποινή ακυρότητας της όλης διαδικασίας μεταβίβασης, εάν αυτή δεν τηρηθεί.

Άλλη σχετική με την αμφισβήτηση ή μη της λογικής της διάκρισης σε κανόνες δημοσίου και σε κανόνες ιδιωτικού δικαίου είναι εκείνη της θεωρίας της υποταγής, αποδεχομένης την άποψη, ότι εάν ένα των κατά περίπτωση «συμβαλλομένων» μερών έχει νομικώς την δυνατότητα να επιβάλει κατά τρόπο εξουσιαστικό την βούλησή του στο έτερο, τότε αυτό λειτουργεί βάσει κανόνος δημοσίου χαρακτήρος, π.χ. στην επιβολή από το Κράτος φόρου επί Πολιτών ωρισμένης εισοδηματικής κατηγορίας: ο Πολίτης δεν έχει δίοδο διαφυγής: οφείλει να καταβάλει τους φόρους.

Τέλος, άλλες σχετικές προσεγγίσεις του ζητήματος είναι εκείνες της θεωρίας του είδους του υποκειμένου σε συγκεκριμένο κανόνα δικαίου, (δηλαδή εάν υποκείμενο του κανόνος δικαίου είναι π.χ. το νομικό πρόσωπο της Πολιτείας τότε ο συγκεκριμένος κανόνας είναι δημοσίου δικαίου και αντιθέτως), της θεωρίας της εξουσίας κ.ά..

Κατά την τελευταία, ο κανόνας δικαίου εντάσσεται στην σφαίρα του δημοσίου δικαίου, εάν αναφέρεται στην δομή και στην εν γένει λειτουργία του νομικού προσώπου της Πολιτείας ή άλλου υπ' αυτής συνιστώμενου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, π.χ. Πανεπιστημίου, Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.ά..

Όμως εν προκειμένω πιθανόν να τεθεί ζήτημα ερμηνείας ή αμφισβήτησης στην περίπτωση εκείνη κατά την οποία ο κανόνας δικαίου δεν αφορά στην σύσταση και λειτουργία νομικού μορφώματος δημοσίου δικαίου, αλλά στην σύσταση και λειτουργία νομικού μορφώματος καλουμένου «να ασκήσει» καθήκοντα δημοσίου χαρακτήρος, δημόσιας διοίκησης, αλλά υπό τον μανδύα του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, όπως π.χ. στην περίπτωση του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.): Οι δράσεις του Οργανισμού υλοποιούν κρατικές πολιτικές και οι αποφάσεις του δεν παρέχουν περιθώρια μη εφαρμογής υπό οίου δήποτε υποκειμένου σε αυτές.

Κεφάλαιο Β'

Βασικές αρχές οργάνωσης τους Κράτους

Η περιφερειακή διάσταση

1. Συνταγματικές ρυθμίσεις για την οργάνωση του Κράτους

Κατά το ισχύον Σύνταγμα 1975/1986/2001 (άρθρο 101) η διοίκηση του Κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό¹ σύστημα και η διοικητική διαίρεση της Χώρας διαμορφώνεται με βάση τις γεωοικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές συνθήκες.

Τα περιφερειακά Όργανα του Κράτους έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειάς τους. Τα κεντρικά Όργανα του Κράτους, εκτός από ειδικές αρμοδιότητες, έχουν την γενική κατεύθυνση, τον συντονισμό και τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των περιφερειακών Οργάνων, όπως νόμος ορίζει.

Σημειώνεται, ότι όταν ο κοινός νομοθέτης και η Διοίκηση δρουν κανονιστικώς έχουν υποχρέωση να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών περιοχών.

Εξ άλλου, όπου από το Σύνταγμα προβλέπεται η συγκρότηση και η λειτουργία Ανεξάρτητης Αρχής, τα μέλη της διορίζονται με ορισμένη θητεία και διέπονται από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, όπως νόμος ορίζει.

Νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της Υπηρεσίας, που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε Ανεξάρτητης Αρχής. Τα πρόσωπα, που στελεχώνουν τις Ανεξάρτητες Αρχές πρέπει να έχουν τα α-

1. Βλ. Γ.Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ: Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου. Αθήνα, 6η, 1993, σ. 211 επ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Διοικητικό Δίκαιο. Αθήνα, 2006, σελ. 36 επόμ.

νάλογα προσόντα, όπως νόμος ορίζει. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής και με επιδίωξη ομοφωνίας ή πάντως με την αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών της. Τα σχετικά με την διαδικασία επιλογής ορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής.

Με τον Κανονισμό της Βουλής ρυθμίζονται όσα αφορούν στη σχέση των Ανεξάρτητων Αρχών με την Βουλή και ο τρόπος άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου (άρθρο 101 Α).

Σε σχέση με την υπηρεσιακή κατάσταση των Οργάνων της Διοίκησης σημειώνονται τα εξής, βάσει του ισχύοντος Συντάγματος:

1. Οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι εκτελεστές της θέλησης του Κράτους και υπηρετούν τον Λαό. Οφείλουν πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην Πατρίδα. Τα προσόντα και ο τρόπος του διορισμού τους ορίζονται από τον νόμο.

2. Κανένας δεν μπορεί να διορισθεί υπάλληλος σε οργανική θέση, που δεν είναι νομοθετημένη. Εξαιρέσεις μπορεί να προβλέπονται από ειδικό νόμο, για να καλυφθούν απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες με προσωπικό, που προσλαμβάνεται για ορισμένη χρονική περίοδο με σχέση ιδιωτικού δικαίου.

3. Οργανικές θέσεις ειδικού Επιστημονικού καθώς και Τεχνικού ή Βοηθητικού προσωπικού μπορούν να πληρούνται με προσωπικό, που προσλαμβάνεται με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Νόμος ορίζει τους όρους για την πρόσληψη, καθώς και τις ειδικότερες εγγυήσεις, τις οποίες έχει το προσωπικό, που προσλαμβάνεται.

4. Οι δημόσιοι υπάλληλοι που κατέχουν οργανικές θέσεις είναι μόνιμοι εφ' όσον αυτές οι θέσεις υπάρχουν. Αυτοί εξελίσσονται μισθολογικά σύμφωνα με τους όρους του νόμου και, εκτός από τις περιπτώσεις, που αποχωρούν λόγω ορίου ηλικίας ή παύονται με δικαστική απόφαση, δεν μπορούν να μετατεθούν χωρίς γνωμοδότηση, ούτε να υποβιβασθούν ή να παυθούν χωρίς απόφαση Υπηρεσιακού Συμβουλίου, που αποτελείται τουλάχιστον κατά τα δύο τρίτα από μόνιμους δημόσιους υπαλλήλους.

Κατά των αποφάσεων των Συμβουλίων αυτών επιτρέπεται προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, όπως νόμος ορίζει.

5. Με νόμο μπορεί να εξαιρούνται από την μονιμότητα ανώτατοι διοικητικοί υπάλληλοι, που κατέχουν θέσεις εκτός της υπαλληλικής ιεραρχίας, οι διοριζόμενοι απ' ευθείας με βαθμό πρεσβευτικό, οι υπάλληλοι της Προεδρίας της Δημοκρατίας και των Γραφείων του Πρωθυπουργού, των Υπουργών και Υφυπουργών.

6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και στους υπαλλήλους της Βουλής, οι οποίοι κατά τα λοιπά διέπονται εξ ολοκλήρου από τον Κανονισμό της, καθώς και στους υπαλλήλους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

7. Η πρόσληψη υπαλλήλων στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, πλην των περιπτώσεων της παραγράφου 5, γίνεται είτε με διαγωνισμό, είτε με επιλογή σύμφωνα με προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια και υπάγεται στον έλεγχο Ανεξάρτητης Αρχής, όπως νόμος ορίζει.

Νόμος μπορεί να προβλέπει ειδικές διαδικασίες επιλογής, που περιβάλλονται με αυξημένες εγγυήσεις διαφάνειας και αξιοκρατίας ή ειδικές διαδικασίες επιλογής προσωπικού για θέσεις το αντικείμενο των οποίων περιβάλλεται από ειδικές συνταγματικές εγγυήσεις ή προσιδιάζει σε σχέση εντολής.

8. Νόμος ορίζει τους όρους, και την χρονική διάρκεια των σχέσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, για την κάλυψη είτε οργανικών θέσεων και πέραν των προβλεπομένων στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3, είτε πρόσκαιρων, είτε απρόβλεπτων και επειγουσών αναγκών κατά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2. Νόμος ορίζει, επίσης, τα καθήκοντα, που μπορεί να ασκεί το προσωπικό του προηγούμενου εδαφίου. Απαγορεύεται η από το νόμο μονιμοποίηση προσωπικού, που υπάγεται στο πρώτο εδάφιο ή η μετατροπή των συμβάσεών του σε αορίστου χρόνου. Οι απαγορεύσεις της παραγράφου αυτής ισχύουν και ως προς τους απασχολούμενους με σύμβαση έργου.

9. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την συγκρότηση και τις αρμοδιότητες του «Συνηγόρου του Πολίτη», που λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή (άρθρο 103).

Άλλες ρυθμίσεις προβλέπουν τα εξής:

α. Κανένας από τους υπαλλήλους, που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο δεν μπορεί να διορισθεί σε άλλη θέση δημόσιας Υπηρεσίας ή Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή δημόσιας επιχείρησης ή Οργανισμού κοινής ωφέλειας. Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί με ειδικό νόμο ο διορισμός και σε δεύτερη θέση, εφ' όσον τηρούνται οι διατάξεις της επόμενης παραγράφου.

β. Οι κάθε είδους πρόσθετες αποδοχές ή απολαβές των υπαλλήλων του προηγούμενου άρθρου δεν μπορεί να είναι κατά μήνα ανώτερες από το σύνολο των αποδοχών της οργανικής τους θέσης.

3. Δεν απαιτείται προηγούμενη άδεια για να εισαχθούν σε δίκη δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και υπάλληλοι Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (άρθρο 104).

Αυτών των ρυθμίσεων έχει προηγηθεί μακρά σειρά άλλων, συνταγματικών (και κοινών νομοθετικών), οι οποίες παρατίθενται εν συνεχεία συνοπτικώς.

α. Ρήγα του Φιλοπάτριδος: Νέα πολιτική Διοίκησης των Κατοίκων της Ρούμελης, της Μ. Ασίας, των Μεσσηνικών Νήσων και της Βλαχομπογδανίας, 1797 μ.Χ.

Ο Ρήγας Βελεστινλής εδημοσίευσε το κείμενο του υπ' αυτού σχεδιασθέντος Πολιτεύματος κατά το έτος 1797 μ.Χ. ομού μετά της προς τους Έλληνες απευθυνθείσης Προκηρύξεως. Αμφότερα τα κείμενα εξετυπώθησαν σε 3.000 αντίτυπα στο τυπογραφείο των Μαρκιδών Πουλίου εν Βιέννη. Εν συνεχεία παρατίθενται οι ρυθμίσεις για τις Πλάσες, περιλαμβανόμενες σε επτά άρθρα του Πολιτεύματος, επί συνόλου 124, καίτοι δεν ίσχυσαν ποτέ.

Περί των Διοικητών και Πολιταρχικών Σωμάτων

Άρθρον 78

Είναι εις κάθε Πλάσαν (Πλάσα λέγεται δέκα δώδεκα ή δέκα πέντε χωρία μαζί) της Δημοκρατίας μία διοίκησης πολιταρχική.

Εις κάθε τοπαρχίαν μία διοίκησης μεσάζουσα· ήγουν εις αυτήν αναφέρονται αι περί αυτήν πολιταρχικαί διοικήσεις.

Εις κάθε επαρχίαν μία διοίκησης κεντρική. Ήγουν εις αυτήν αναφέρονται αι περί αυτήν πολιταρχικαί διοικήσεις.

Άρθρον 79

Οι αξιωματικοί των πολιταρχιών εκλέγονται από τας συναθροίσεις των Πλασών.

Άρθρον 80

Οι διοικηταί ονοματίζονται από τας εκλεκτικὰς συνελεύσεις των τοπαρχιών και επαρχιών.

Άρθρον 81

Το ήμισυ των διοικητών και των πολιταρχών ανανεώνεται κάθε χρόνον.

Άρθρον 82

Οι δικασταί και οι πολιτάρχαι δεν έχουσι κανένα χαρακτηρισμόν παράστασης. Ήγουν δεν ανακατώνονται εις τας συναθροίσεις του λαού εν όσω είναι εις έργον.

Δεν μπορούν κατ' ουδένα τρόπον να μεταλλάξωσιν (οι διοικηταί και οι πολιτάρχαι) τας πράξεις και προσταγὰς του νομοδοτικού σώματος, μή- τε ν' αργοπορήσουν την εκτέλεσίν των.

Άρθρον 83

Το νομοδοτικόν σώμα αποφασίζει εγγράφως το έργον των πολιταρχών, και των διοικητών, τους κανόνας της υποταγής των, και τας παιδείας οπού ήθελε λάβουν αν πταίσουν.

Άρθρον 84

Τα συνέδρια των πολιταρχών και διοικητών είναι δημόσια και φανερά.

β. Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος κατά την εν Επιδαύρω Α' Εθνικήν Συνέλευσιν, 1821 μ.Χ.

Η Α' Εθνική Συνέλευσις συνήλθε την 20 Δεκεμβρίου του έτους 1821 μ.Χ. στην Πιάδα (χωρίον πλησίον της αρχαίας Επιδαύρου της Πελοποννήσου). Το κείμενο του Προσωρινού Πολιτεύματος εψηφίσθη από τους συμμετασχόντες στις εργασίες της Συνελεύσεως 59 Πληρεξουσίους την 1 Ιανουαρίου του έτους 1822 μ.Χ.

Το Προσωρινόν Πολίτευμα περιελάμβανε ρυθμίσεις περί σχηματισμού Διοικήσεως (Τίτλος Β', Τμήμα Γ'), περί των καθηκόντων του Εκτελεστικού Σώματος (Τίτλος Δ', Τμήμα Ζ') κ.ά., χωρίς ειδικώτερη αναφορά σε θέματα διοικητικής αποκέντρωσης.

γ. Νόμος της Επιδαύρου, ήτοι Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος κατά την εν Αστρει Β' Εθνικήν Συνέλευσιν, 1823 μ.Χ.

Η Β' Εθνική Συνέλευσις συνήλθε την 29 Μαρτίου του έτους 1823 μ.Χ. στο Άστρος Πελοποννήσου και αναθεώρησε το Προσωρινό Πολίτευμα της Επιδαύρου (του έτους 1822 μ.Χ.). Το τελικό κείμενο ενεκρίθη την 13 Απριλίου του έτους 1823 μ.Χ. περιελάμβανε δε διατάξεις περί σχηματισμού Διοικήσεως (Τμήμα Γ', Κεφάλαιον Γ'), περί των καθηκόντων του Εκτελεστικού Σώματος (Τμήμα Ε', Κεφάλαιον ΣΤ') κ.ά., χωρίς ειδικώτερες αναφορές για θέματα διοικητικής αποκέντρωσης.

δ. Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος κατά την εν Τροιζήνι Γ' Εθνικήν Συνέλευσιν, 1827 μ.Χ.

Η Γ' Εθνική Συνέλευσις συνήλθε (έπειτα από σειρά αναβολών) την 27 Μαρτίου του έτους 1827 μ.Χ. στην Τροιζήνα και τελικώς εψηφισε το Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος την 1 Μαΐου του αυτού έτους, αφού προηγουμένως την 3 Απριλίου διά Ψηφίσματός της όρισε, ότι ο Κόμης Ιωάννης

Καποδίστριας εξελέγη «εν ονόματι του Ελληνικού Έθνους Κυβερνήτης της Ελλάδος» και ότι «η διάρκεια της επιτραπείσης παρά του Έθνους εις αυτόν εξουσίας προσδιορίζεται διά επτά χρόνους». (Ο Ι. Καποδίστριας εδολοφονήθη υπό τις γνωστές συνθήκες την 27 Σεπτεμβρίου 1831 μ.Χ. εν Ναυπλίω).

Το Πολιτικόν Σύνταγμα του έτους 1827 μ.Χ. διακηρύσσουν το αδιαίρετον της Ελληνικής Επικρατείας, προέβλεπε, ότι αυτή σύγκειται, από Επαρχίας (Κεφάλαιον Β'), ότι «η κυριαρχία του Έθνους διαιρείται εις τρεις εξουσίας» (Νομοθετικήν, Νομοτελεστικήν και Δικαστικήν) (Κεφάλαιον Ε'), ότι η Νομοτελεστική εξουσία ανατίθεται εις ένα πρόσωπον, τον Κυβερνήτην, ο οποίος «ενεργεί τους νόμους διά των Γραμματέων της Επικρατείας» (6 τον αριθμόν) καθ' όλην την Επικράτειαν (Κεφάλαιον Ζ') κ.ά..

Λόγος περί αποκεντρωτικών δομών υπό το καθεστώς αυτών των ρυθμίσεων δεν είναι δυνατόν να γίνει. Συστήματα και ρυθμίσεις αποκεντρωτικού χαρακτήρα, υπό την έννοια, που χρησιμοποιούνται σήμερα αυτοί οι όροι, δεν απαντώνται, όχι μόνον λόγω του μικρού της έκτασης της Χώρας, αλλά και λόγω των άλλων συνθηκών, υπό τις οποίες διετέλε η Χώρα (εμπόλεμη κατάσταση, οικονομική εξαθλίωση κ.ά.).

ε. Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος κατά τα έτη 1828 μ.Χ., 1829 μ.Χ., 1831 μ.Χ., 1832 μ.Χ.

Ο υπό της Γ' Εθνικής Συνελεύσεως εκλεγείς Κυβερνήτης της Χώρας Ιωάννης Καποδίστριας, αναλαβών την εξουσίαν την 12 Ιανουαρίου 1828 μ.Χ. προέτεινε, και η Βουλή απεδέχθη, την αναστολή της ισχύος του Πολιτικού Συντάγματος της Ελλάδος του έτους 1827 μ.Χ. Αντ' αυτού, τη εισηγήσει του, ετέθη σε ισχύ Προσωρινόν Πολίτευμα, εν όψει σύγκλησης νέας Εθνικής Συνέλευσης κατά μήνα Απρίλιο του αυτού έτους.

Τελικώς, η σύγκληση της Συνέλευσης μετετέθη για την 15 Μαΐου 1829 μ.Χ., αναβληθείσα εκ νέου για την 25 Ιουνίου και επραγματοποιήθη την 11 Ιουλίου του αυτού έτους στο Άργος.

Η Δ' Εθνική Συνέλευσις επεκύρωσε το Προσωρινόν Πολίτευμα του έτους 1828 μ.Χ. ενώ με Ψήφισμά της της 22 Ιουλίου του έτους 1829 μ.Χ. και της 2 Αυγούστου του αυτού έτους ανέβαλε τις εργασίες της (η Α' Σύνοδος της Δ' Εθνικής Συνέλευσης έληξε τελικώς την 6 Αυγούστου του ίδιου έτους).

Μετά την επισυμβάσα στο Ναύπλιο την 27 Σεπτεμβρίου του έτους 1831 μ.Χ. δολοφονία του Ιωάννου Καποδίστρια συνήλθε αυθημερόν η Γερουσία, η οποία διά Ψηφίσματός της ώρισε τον τρόπο διακυβέρνησης της Χώρας, συγκροτήσασα Τριμελή Διοικητική Επιτροπή, της οποίας τα καθήκο-

να προσδιώρισε με μεταγενέστερο Ψήφισμά της, της 20 Οκτωβρίου του ιδίου έτους.

Η Ε' Εθνική Συνέλευσις των Πληρεξουσίων (εκλεγέντων κατόπιν προσκλήσεως της Τριμελούς Διοικητικής Επιτροπής, εκδοθείσης την 28 Σεπτεμβρίου του έτους 1831 μ.Χ.) συνεκλήθη την 5 Δεκεμβρίου του έτους 1831 μ.Χ. στο Άργος. Λόγω όμως των σημειωθείσων ταραχών οι εργασίες των Μελών της συνεχίσθησαν (από 15 Δεκεμβρίου) στο Ναύπλιο. Μετά μακρές συζητήσεις η Συνέλευσις διά Ψηφίσματός της εγκατέστησε την 15 Μαρτίου του έτους 1832 μ.Χ. προσωρινή Κυβέρνηση και την επομένη επεράτωσε τις εργασίες της, ψηφίσασα το αποκληθέν Ηγεμονικόν ή Βασιλικόν Σύνταγμα.

Το Σύνταγμα προέβλεπε την συγκρότηση της Χώρας (μίας και αδιαίρετου) σε Τμήματα, «των οποίων η διαίρεσις θέλει γίνει προσεχώς διά νόμου», ενώ «έκαστον Τμήμα σύγκειται από Επαρχίας και εκάστη Επαρχία σύγκειται από Κοινότητα, αναλόγους τον αριθμόν με την έκτασιν και πολυανθρωπίαν της» (Κεφάλαιον Α'), Υπουργούς Γραμματείς («είναι επτά το πολύ» - Κεφάλαιον ΣΤ', παρ. 2) κ.ά..

Λόγω της κατάστασης της Χώρας σκέψεις για περαιτέρω αποκέντρωση της Κρατικής Εξουσίας μάλλον ήταν αλυσιτελείς, παρά την «προκεχωρημένη» ρύθμιση περί αμέσου εκλογής των Δημογερόντων των Κοινοτήτων υπό του Λαού.

στ. Σύνταγμα της Ελλάδος του έτους 1844 μ.Χ.

Ο βασιλεύς Όθων απεβιβάσθη, ως γνωστόν, στο Ναύπλιο την 25 Ιανουαρίου του έτους 1833 μ.Χ.. Την ίδια ημέρα εγκατεστάθη στην διακυβέρνηση της Χώρας Αντιβασιλεία, η οποία άρχισε να ασκεί κατά τρόπο απολυταρχικό και την Νομοθετική και την Εκτελεστική εξουσία, μέχρι την 20 Μαΐου / 1 Ιουνίου του έτους 1835 μ.Χ., ότε ενηλικιώθη ο Όθων και ανέλαβε προσωπικώς την διακυβέρνηση της Χώρας. Ο Όθων εκυβέρνησε ομοίως κατά τρόπο απολυταρχικό, και τελικώς υπεχρεώθη υπό του Λαού των Αθηνών και του Στρατού την νύκτα της 3 Σεπτεμβρίου του έτους 1843 μ.Χ. να συγκαλέσει Εθνική Συνέλευση «διά να συντάξη μετ' αυτής το Σύνταγμα του Κράτους».

Τελικώς, «η της Γ' Σεπτεμβρίου Εθνική των Ελλήνων Συνέλευσις» συνεκλήθη στην Αθήνα και εκ της συνεργασίας Συνελεύσεως και Βασιλέως προέκυψε το Σύνταγμα το οποίο εδημοσιεύθη την 18 Μαρτίου του έτους 1844 μ.Χ.. Δι' ειδικών διατάξεων προεβλέπετο η έκδοση ιδιαίτερων νόμων για την οργάνωση της διοίκησης (υπηρεσίας), χωρίς άλλη ειδικότερη μνεία για την κεντρική διοίκηση, την αποκέντρωσή της κ.ά..

ζ. Σύνταγμα της Ελλάδος κατά την Β' Εθνικήν Συνέλευσιν, 1864 μ.Χ.

Μετά την κατάργηση της μοναρχίας του Όθωνος την νύκτα της 10 προς 11 Οκτωβρίου του έτους 1862 μ.Χ., την επί μακρόν αναζήτηση ανωτάτου άρχοντος, την άφιξη στην Αθήνα του βασιλέως Γεωργίου Α' (17 Οκτωβρίου του έτους 1863 μ.Χ.) και μακρές μετ' αυτού διαβουλεύσεις των Μελών της Εθνικής Συνέλευσης, εδημοσιεύθη, επί τέλους, την 17 Νοεμβρίου του έτους 1864 μ.Χ. το νέο Σύνταγμα.

Το Σύνταγμα, ανεξαρτήτως των άλλων καινοτομών, ουδέν προέβλεπε για θέματα αποκέντρωσης ή περιφερειακής διοίκησης.

η. Σύνταγμα της Ελλάδος κατά την Β' Αναθεωρητική Βουλή, 1911 μ.Χ.

Η Β' Αναθεωρητική Βουλή (η Α' συνήλθε την 1 Σεπτεμβρίου του έτους 1910 μ.Χ.) άρχισε τις εργασίες της εν Αθήναις την 8 Ιανουαρίου του έτους 1911 μ.Χ., το δε αναθεωρηθέν υπ' αυτής κείμενον του Συντάγματος (του έτους 1864 μ.Χ.), εδημοσιεύθη την 1 Ιουνίου του αυτού έτους. Εκ των προστεθεισών ρυθμίσεων σημειώνεται εδώ εκείνη του άρθρου 102, περί των προσόντων, τα οποία θα ορίζωνται δια νόμου, και της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων.

Το Σύνταγμα δεν περιελάμβανε ειδικές διατάξεις για θέματα διοικητικής αποκέντρωσης ή περιφερειακής διοίκησης.

θ. Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας της 29ης Σεπτεμβρίου 1925 μ.Χ.

Τα τραγικά γεγονότα, τα οποία συνέβησαν κατά την περίοδο 1916 μ.Χ. και εφεξής στην Ελλάδα, ωδήγησαν μετά από πολλές περιπέτειες στην κύρωση, όχι από την Εθνική Συνέλευση, αλλά από την Κυβέρνηση της εποχής, νέου Συντάγματος, το οποίο, εδημοσιεύθη τελικώς την 29 Σεπτεμβρίου του έτους 1925 μ.Χ..

Κατά το Σύνταγμα, άρθρο 105, «η διοίκησις του Κράτους οργανούται κατά σύστημα αποκεντρωτικών, εις τρόπον, ώστε η Κρατική εξουσία να είνε όσο το δυνατόν περισσότερον προσιτή εις τους πολίτας και να λύνονται αφορώντα την διοίκησιν ζητήματα το ταχύτερον και επί τη βάσει αμεσώτερης αντιλήψεως των αφορωσών αυτήν συνθηκών. Αι κεντρικάί Υπηρεσίαι πρέπει να έχουν μόνον την γενικήν διεύθυνσιν και εποπτείαν».

ι. Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας της 11ης Σεπτεμβρίου του έτους 1925 μ.Χ., ως εδημοσιεύθη την 22αν Σεπτεμβρίου του έτους 1926 μ.Χ.

Το Σύνταγμα της 29 Σεπτεμβρίου του έτους 1925 μ.Χ. κατηργήθη υπό της ίδιας Κυβερνήσεως, η οποία το είχε δημοσιεύσει. Η μεταγενεστέρως σχημα-

τισθείσα (έπειτα από πολλές περιπέτειες) υπηρεσιακή Κυβέρνηση εδημοσίευσε την 22 Σεπτεμβρίου του έτους 1926 μ.Χ. το κείμενο του Συντάγματος, όπως αυτό είχε εγκριθεί από την εκ 30 Μελών απαρτισθείσα Επιτροπή, την οποία είχε συγκροτήσει η Δ' εν Αθήναις Συντακτική Συνέλευση (και που είχε αγνοήσει την 29 Σεπτεμβρίου του έτους 1925 μ.Χ. η τότε Κυβέρνηση).

Το Σύνταγμα περιελάμβανε τις ακόλουθες ρυθμίσεις για την διοίκηση του Κράτους, άρθρο 105: «Η διοίκησης του Κράτους οργανούται κατά σύστημα αποκεντρωτικών, εις τρόπον ώστε η κρατική εξουσία να είναι όσο το δυνατόν περισσότερον προσιτή εις τους πολίτας και να λύωνται τα αφορώντα την διοίκησιν ζητήματα το ταχύτερον και επί τη βάσει αμεσωτέρας αντιλήψεως των αφορσών αυτήν συνθηκών. Αι κεντρικάι Υπηρεσίαι πρέπει να έχουν μόνον την γενικήν διεύθυνσιν και εποπτείαν».

ια. Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας της 3ης Ιουνίου του έτους 1927 μ.Χ.

Το εξ αναθεωρήσεως προκύψαν Σύνταγμα της 2 Ιουνίου του έτους 1927 μ.Χ. εγκριθέν αυθημερόν υπό της Βουλής της εποχής, εδημοσιεύθη την επομένη, υπογραφέν υπό του Προέδρου της Δημοκρατίας και υπό των Προέδρων της Κυβερνήσεως και της Αναθεωρητικής Συνελεύσεως.

Το Σύνταγμα επί του θέματος της οργανώσεως του Κράτους επανελάμβανε στο άρθρο 109 τις αντίστοιχες ρυθμίσεις του άρθρου 105 του προηγηθέντος Συντάγματος της 22 Σεπτεμβρίου του προηγούμενου έτους (βλ. προηγούμενως υπό στοιχείο ι).

ιβ. Σύνταγμα της Ελλάδος της 1ης Ιανουαρίου του έτους 1952 μ.Χ.

Το Σύνταγμα της 3 Ιουνίου του έτους 1927 μ.Χ. ίσχυσε επί οκτώ περίπου έτη, καταλυθέν ουσιαστικώς εν συνεχεία διά της εκδόσεως διαφόρων Συντακτικών Πράξεων, λόγω του ταραχώδους πολιτικού βίου, της εν συνεχεία διενεργείας δημοψηφίσματος περί της μορφής του πολιτεύματος (3 Νοεμβρίου του έτους 1935 μ.Χ.), της εκλογής Γ' Αναθεωρητικής Βουλής (26 Ιανουαρίου του έτους 1936 μ.Χ.) και της διακοπής των εργασιών αυτής (4 Αυγούστου του αυτού έτους), της προκήρυξης νέων εκλογών, της συγκέντρωσης της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας εις χείρας του Πρωθυπουργού (έτος 1936 μ.Χ.), της εχθρικής εισβολής και κατοχής, της αναχώρησης της ελληνικής Κυβερνήσεως στο Εξωτερικό κ.ά..

Μετά την αποχώρηση των στρατευμάτων κατοχής εγκατεστάθη στην Αθήνα την 18 Οκτωβρίου του έτους 1944 μ.Χ. η «Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας». Την 31 Μαρτίου του έτους 1946 μ.Χ. διεξήχθησαν εκλογές για την ανάδειξη της Δ' Αναθεωρητικής Βουλής, η οποία προκήρυξε δημοψήφισμα

περί της επανόδου ή μη του Βασιλέως. Την 1 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους διεξήχθη το εν λόγω Δημοψήφισμα, του Λαού αποφανθέντος υπέρ της βασιλευομένης Δημοκρατίας. Η Δ' Αναθεωρητική Βουλή παρέλαβε την 15 Ιουνίου του έτους 1948 μ.Χ. πρόταση Επιτροπής της περί του νέου Συντάγματος, την οποία ήρχισε να συζητεί την 6 Ιουλίου του ίδιου έτους, ήτοι μετά πάροδο διετίας από της εκλογής της, μηδέποτε περατώσασα τελικώς την συζήτηση (λόγω διάλυσής της την 8 Ιανουαρίου του έτους 1950 μ.Χ. και προκήρυξης των εκλογών της 5 Μαρτίου του αυτού έτους και εν συνεχεία των εκλογών της 9 Σεπτεμβρίου του έτους 1951 μ.Χ.).

Τελικώς, η νέα Βουλή απεδέχθη σχετικό Ψήφισμα και την 31 Δεκεμβρίου του έτους 1951 μ.Χ. παρέδωσε στον Βασιλέα το κείμενο του νέου Συντάγματος, το οποίο εδημοσιεύθη την επομένη 1 Ιανουαρίου.

Το Σύνταγμα προέβλεπε τα εξής για την οργάνωση του Κράτους, άρθρο 99:

Η διοικητική οργάνωσις του κράτους βασίζεται εις την αποκέντρωσιν και την τοπικήν αυτοδιοίκησιν, ως νόμος ορίζει.²

ιγ. «Σύνταγμα» του έτους 1968 μ.Χ.

Το «Σύνταγμα» περιελάμβανε στο άρθρο 120 τα εξής:

1. Η διοίκις του κράτους οργανούται κατά σύστημα αποκεντρωτικών, ως νόμος ορίζει.

2. Το κράτος διαιρείται εις περιφερείας. Κατά τον διά νόμου καθορισμόν τούτων, λαμβάνονται υπ' όψει αι γενικάί, οικονομικάί, πληθυσμακαί και συγκοινωνιακαί συνθήκαι.

ιδ. «Σύνταγμα» του έτους 1973 μ.Χ.

Βλέπετε ανωτέρω υπό στοιχείο ιγ.

ιε. Σύνταγμα του έτους 1952 μ.Χ. επανετεθέν σε ισχύ για την περίοδο 1974-1975

Με την Μεταπολίτευση του θέρους του έτους 1974 μ.Χ. επανετεθή προσωρινώς σε ισχύ το Σύνταγμα του έτους 1952 μ.Χ., πλην των διατάξεων εκκείνων, οι οποίες ανεφέροντο στην μορφή του πολιτεύματος (βλ. ανωτέρω υπό στοιχείο ιβ).

2. Βλ. και Const. GE. ATHANASSOPOULOS: The late regulations on decentralization, local government and regional development in Greece. XXVII, E.C.R.S.A. 1987, V. 2, p. 26.

2. Ο θεσμός της Περιφέρειας στην Ελλάδα

Υπό το καθεστώς των συνταγματικών ρυθμίσεων, που ανεφέρθησαν προηγουμένως υπό στοιχείο 1, εκδόθηκαν, κατά καιρούς, διάφορα νομοθετήματα για την εισαγωγή και την οργάνωση, μεταξύ άλλων, νέων θεσμών, Υπηρεσιών και διαδικασιών για την ανάπτυξη (εθνική, περιφερειακή, νομαρχιακή, τοπική), για την Αποκέντρωση και την Αυτοδιοίκηση.

Από τις ρυθμίσεις αυτές παρουσιάζονται εδώ συνοπτικώς εκείνες, που αναφέρονται στον θεσμό της Περιφέρειας στην Ελλάδα, δεδομένου, ότι τα Όργανα της Περιφέρειας εμπλέκονται σε σημαντικό βαθμό σε θέματα ανάπτυξης.

Η «απαρχή» στους νεώτερους χρόνους της προσπάθειας για την εισαγωγή στην Ελλάδα του θεσμού της Περιφέρειας πρέπει να τοποθετηθεί στο έτος 1986 μ.Χ., έτος κατά το οποίο εψηφίσθη υπό του Ελληνικού Κοινοβουλίου ο Ν. 1622 υπό τον τίτλο: Τοπική Αυτοδιοίκηση, Περιφερειακή Ανάπτυξη και Δημοκρατικός Προγραμματισμός.¹

Όπως υπεγραμμίζετο στην σχετική Εισηγητική Έκθεση του εν λόγω νομοθετήματος η προτεινόμενη νέα διάρθρωση σε γενικές γραμμές ήταν η εξής:

Α' βαθμίδα (Δήμος): προτεινόταν ως η κυρίως βαθμίδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπου ασκούσαν οι βασικές αρμοδιότητές της, που εκάλυπταν ολόκληρο το φάσμα των τοπικών υποθέσεων και έργων.

Β' βαθμίδα (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση): Ο Νομός ήταν το επίπεδο της δευτεροβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης...

Γ' επίπεδο (Περιφέρεια): Η Περιφέρεια (όπως εισήγετο) δεν αποτελούσε με την νομική και ουσιαστική έννοια βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά βαθμό στην βάση της Περιφερειακής Αποκέντρωσης του Κρατικού Δημόσιου Τομέα και της ολοκλήρωσης του Δημοκρατικού Προγραμματισμού. Ήταν η βαθμίδα για τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης... Η Περιφέρεια ήταν ο κύριος, αλλά όχι ο αποκλειστικός χώρος της Κρατικής Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Ήταν ταυτοχρόνως ο χώρος συνάντησης με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με κύριο πεδίο δράσης της τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και τον κοινωνικό έλεγχο του Κράτους, μέσα από τα Περιφερειακά Συμβούλια, όπου κυριαρχούσαν οι εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

1. Βλ. άλλα στοιχεία σε: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Αθήνα, τ. 14/1998, σ. 72 επόμε., τ. 49/2007, σελ. 1 επόμε. Βλ. ακόμη: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Ελλάδα - Χώρος Μέλη της Ε.Ε. Τόμ. Α', Η' έκδ. Αθήνα, 2005, σελ. 45 επόμε.

Με βάση τις ρυθμίσεις του άρθρου 71 του Ν. 1622/1986 εξεδόθη το υπ' αριθμ. 51 Π.Δ. της 6/3/1987 με το οποίο η Χώρα έχει διαιρεθεί σε 13 Περιφέρειες:

- Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, έδρα Κομοτηνή, Νομοί 5 (Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, Δράμας, Καβάλας).

- Κεντρικής Μακεδονίας, έδρα Θεσσαλονίκη, Νομοί 7 (Σερρών, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας).

- Δυτικής Μακεδονίας, έδρα Κοζάνη, Νομοί 4 (Φλώρινας, Κοζάνης, Καστοριάς, Γρεβενών).

- Ηπείρου, έδρα Ιωάννινα, Νομοί 4 (Ιωαννίνων, Άρτας, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας).

- Θεσσαλίας, έδρα Λάρισα, Νομοί 4 (Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων, Καρδίτσας).

- Ιονίων Νήσων, έδρα Κέρκυρα, Νομοί 4 (Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου).

- Δυτικής Ελλάδος, έδρα Πάτρα, Νομοί 3 (Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας, Ηλείας).

- Στερεάς Ελλάδος, έδρα Λαμία, Νομοί 5 (Φθιώτιδος, Ευρυτανίας, Φωκίδας, Βοιωτίας, Ευβοίας).

- Αττικής, έδρα Αθήναι, Νομός 1 (Αττικής).

- Πελοποννήσου, έδρα Τρίπολη, Νομοί 5 (Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας, Μεσσηνίας, Λακωνίας).

- Βορείου Αιγαίου, έδρα Μυτιλήνη, Νομοί 3 (Λέσβου, Χίου, Σάμου).

- Νοτίου Αιγαίου, έδρα Ερμούπολη, Νομοί 2 (Κυκλάδων, Δωδεκανήσου).

- Κρήτης, έδρα Ηράκλειο, Νομοί 4 (Χανίων, Ρεθύμνης, Ηρακλείου, Λασηθίου).

Η διαίρεση αυτή δεν πρέπει να θεωρηθεί ιδιαίτερος επιτυχής, δεδομένου, ότι κατά την κατάτμηση της Χώρας δεν ελήφθησαν σοβαρώς υπ' όψει οι ιδιαιτερότητες των επί μέρους Νομών (υπό την κλασσική έννοια του όρου). Έτσι, π.χ. ο Ν. Αιτωλοακαρνανίας έχει «προσαρτηθεί» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος παρά τις τεράστιες διαφορές του σε όλα τα επίπεδα (υποδομών κ.λ.) από τον Ν. Αχαΐας, η νήσος των Κυθέρων έχει ενταχθεί στην Περιφέρεια Αττικής κ.λ.²

2. Περί των ισχυόντων σε άλλες Χώρες βλ.: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Δ. ΓΡΟΥΖΗ, Π. ΚΟΡΤΖΙΝΟΣ, Σ. ΛΑΤΣΟΥ, Μ. ΧΡΙΣΤΟΛΟΥΛΑΚΗ: Οι επενδυτικές δραστηριότητες των Περιφερειών και των νομικών μορφωμάτων 25 Χωρών - Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αθήνα, 2007.

Ακολούθησε έκτοτε η έκδοση σειράς νομοθετημάτων, τα κυριότερα των οποίων είναι:

N. 1832/1989 (ΦΕΚ Α', 54) Τροποποίηση και συμπλήρωση της νομοθεσίας για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, την Αποκέντρωση κ.ά.

N. 2130/1993 (ΦΕΚ Α', 62) Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της Περιφερειακής Διοίκησης κ.ά.

N. 2218/1994 (ΦΕΚ Α', 90) Ίδρυση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, τροποποίηση διατάξεων για την Περιφέρεια κ.ά.

N. 2240/1994 (ΦΕΚ Α', 153) Συμπλήρωση διατάξεων για την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις.

N. 2273/1994 (ΦΕΚ Α', 233) Εθνικό Θέατρο... και άλλες διατάξεις.

N. 2297/1994 (ΦΕΚ Α', 250) Οργάνωση... και άλλες διατάξεις.

N. 2307/1995 (ΦΕΚ Α', 113) Προσαρμογή νομοθεσίας αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών στις διατάξεις για την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

N. 2346/1995 (ΦΕΚ Α', 220) Δαπάνες κίνησης των μετακινούμενων προσώπων με εντολή του Δημοσίου εντός και εκτός Ελλάδος για εκτέλεση υπηρεσίας.

N. 2349/1995 (ΦΕΚ Α', 224) Ρύθμιση θεμάτων Α.Σ.Ε.Π. και λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης.

N. 2362/1995 (ΦΕΚ Α', 247) Περί δημοσίου λογιστικού ελέγχου των δαπανών του Κράτους.

Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ Α', 231) Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου με τίτλο «Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας» των ισχυουσών διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα.

N. 2414/1996 (ΦΕΚ Α', 135) Εξουγχρονισμός των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών.

N. 2469 (ΦΕΚ Α', 40) Περιορισμός των κρατικών δαπανών.

N. 2477/1997 (ΦΕΚ Α', 59) Συνήγορος του Πολίτη, Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

N. 2503/1997 (ΦΕΚ Α', 107) Διοίκηση, οργάνωση της Περιφέρειας.

N. 2647/1998 (ΦΕΚ Α', 237). Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες και στην Αυτοδιοίκηση.

N. 2672/1998 (ΦΕΚ Α', 290) Οικονομικοί πόροι της Ν.Α. και άλλες διατάξεις.

N. 2685/1999 (ΦΕΚ Α', 35) Κάλυψη δαπανών μετακινούμενων Υπαλλήλων εντός και εκτός Επικρατείας και άλλες διατάξεις.

N. 2738/1999 (ΦΕΚ Α', 180) Συλλογικές διαπραγματεύσεις στην Δημόσια Διοίκηση, μονιμοποιήσεις συμβασιούχων ωρισμένου χρόνου και άλλες διατάξεις.

N. 2753/1999 (ΦΕΚ Α', 249) Απλοποιήσεις στην φορολογία εισοδήματος και άλλες διατάξεις.

N. 2839/2000 (ΦΕΚ Α', 48) Ρυθμίσεις θεμάτων Υπουργείου Εσωτ., Δημ. Διοίκ. και Αποκέντρωσης.

N. 2880/2001 (ΦΕΚ Α', 136) Πρόγραμμα ΠΟΛΙΤΕΙΑ για την μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης.

N. 2946/2001 (ΦΕΚ Α', 172) Συμπολιτείες Δήμων και Κοινοτήτων και άλλες διατάξεις.

N. 2971/2001 (ΦΕΚ Α', 190) Αιγιαλός, Παραλία και άλλες διατάξεις.

N. 3242/2004 (ΦΕΚ Α', 102) Ρυθμίσεις για την οργάνωση και λειτουργία της Κυβέρνησης και τους Ο.Τ.Α.

N. 3250/2004 (ΦΕΚ Α', 124) Μερική απασχόληση στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. και στα Ν.Π.Δ.Δ.

N. 3274/2004 (ΦΕΚ Α', 195) Οργάνωση και λειτουργία των Ο.Τ.Α. και των Ν.Α.

Π.Δ. 164/2004 (ΦΕΚ Α', 134) Ρυθμίσεις για τους Εργαζομένους με συμβάσεις ωρισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα.

N. 32600/2004 (ΦΕΚ Α', 151) Ρυθμίσεις του συστήματος προσλήψεων και θεμάτων Δημόσιας Διοίκησης.

N. 3320/2005 (ΦΕΚ Α', 48) Ρυθμίσεις θεμάτων των Προσωπικού Δημοσίου, Ν.Π. Δημοσίου Τομέα και Ο.Τ.Α.

N. 3345/2005 (ΦΕΚ Α', 138) Οικονομικά θέματα Ν.Α. και ρύθμιση διοικητικών θεμάτων.

Κεφάλαιο Γ'

Συνταγματικές ρυθμίσεις για την Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα

1. Εισαγωγικά τινά

Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει μία μακρά ιστορική παράδοση στην Ελλάδα. Κατά την αρχαιότητα κάθε Πόλη-Κράτος ήταν διηρημένη για την άσκηση της διοίκησης σε μικρές περιοχές, τους Δήμους, οι οποίοι απολάμβαναν πλήρους αυτονομίας.¹

Κατά την εποχή του Κλεισθένους, ο Δήμος άρχισε να λειτουργεί στην Αθήνα με όλα τα χαρακτηριστικά της δημοτικής αυτονομίας (με την σημερινή έννοια του όρου). Δήμοι είχαν δημιουργηθεί, επίσης, στην Μίλητο, σε νήσους του Αιγαίου και σε πολλές άλλες ελληνικές περιοχές.

Κατά την νεώτερη εποχή ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης απαντάται στην Ελλάδα εν πλήρει ακμή ευθύς αμέσως μετά την Επανάσταση του έτους 1821 μ.Χ.. Η Εθνική Συνέλευση του Άστρους εψήφισε το έτος 1823 μ.Χ. τον «Οργανισμό των Ελληνικών Επαρχιών», όπου, μεταξύ άλλων, οριζέτο, ότι «οι Επαρχίες υποδιαιρούνται σε Κομπούλεις και Χωριά» και ότι το Χωριό, η Κομπούλη και η Πρωτεύουσα της Επαρχίας έχουν αιρετούς Άρχοντες σε αριθμό ανάλογο με «την ποσότητα των οικογενειών».

Θεομούς² ανάλογους εθέσπιξε και η Γ' Εθνική Συνέλευση της Τροιζήνας του έτους 1827 μ.Χ.. Αργότερα, με ειδικό νόμο (Νόμος της 10ης Ιανουαρίου 1834 μ.Χ. Περί συστάσεως των Δήμων), η Τοπική Αυτοδιοίκηση ενι-

1. Βλ. λεπτομέρειες στο εξαιρετο έργο του Ιλ. Ν. ΒΑΜΒΑ: Σημειώσεις εις τους του Δημοσθένους Λόγους. Αθήναι, 1849, σ. 24 επ.

2. Βλ. και CONST. GE. ATHANASSOPOULOS: L' administration locale en Grèce et ses tendances récentes. LA REVUE ADMINISTRATIVE. Paris, Juin, 1997, p. 267 et s.

σχύθηκε ουσιαστικώς και μάλιστα με βάση τα γαλλικά πρότυπα της εποχής εκείνης (νομοθετική ρύθμιση, ιδιαίτερος επιτυχής, ίσχυσε ουσιαστικώς για ογδόντα περίπου χρόνια).

Εμμέσως ή αμέσως όλα τα Συντάγματα του νεώτερου ελληνικού Κράτους περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.³

2. Οι προϊούσασες συνταγματικές ρυθμίσεις

α. *Ρήγα του Φιλοπάτριδος: Νέα πολιτική Διοίκησης των κατοίκων της Ρούμελης, της Μ. Ασίας, των Μεσογείων Νήσων και της Βλαχομπογδανίας, 1797 μ.Χ.*

(Βλ. και ανωτέρω υπό στοιχεία: Μέρος Α', Κεφάλαιο Β', 1, α.).

Στο άρθρο 78 του κειμένου του Ρήγα ορίζονται τα εξής: είναι εις κάθε Πλάσαν (Πλάσα λέγεται δέκα, δώδεκα ή και δέκα πέντε χωρία μαζί) της Δημοκρατίας μία διοίκησης πολιταρχική. Εις κάθε Τοπαρχίαν μία διοίκησης μεσάζουσα...

β. *Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος κατά την εν Επιδαύρω Α' Εθνικήν Συνέλευσιν, 1821 μ.Χ.*

Το Προσωρινόν Πολίτευμα δεν περιλαμβάνει ευθέως ρυθμίσεις περί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δέχεται όμως (εμμέσως, Τίτλος Ε', Τμήμα Θ') την ύπαρξη Επαρχιών, Κοινοτήτων και Χωρίων. Άλλα στοιχεία αναφέρονται ανωτέρω υπό την ένδειξη: Μέρος Α', Κεφάλαιο Β', 1, β.

γ. *Νόμος της Επιδαύρου, ήτοι Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος κατά την εν Αστρει Γ' Εθνικήν Συνέλευσιν, 1823 μ.Χ.*

Βλέπετε ανωτέρω υπό στοιχεία: Μέρος Α', Κεφάλαιο Β, 1, γ.

δ. *Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος κατά την εν Τροιζήν Γ' Εθνικήν Συνέλευσιν, 1827 μ.Χ.*

Προβλέπεται στο **Κεφάλαιο ΣΤ'** του κειμένου αυτού του Συντάγματος, παράγρ. 93, ότι: «Η Βουλή προσδιορίζει διά νόμον τα όρια των επαρχιών κατά τον προσφορώτερο τρόπο, ως προς την διοίκησιν και τα συμφέροντα

3. Άλλα θέματα, όπως την ισχύουσα νομοθεσία κ.λ., βλ. στο: Κωνστ. Γ.Ε. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Πολωνία, Τόμ. Β', Η' έκδ. Αθήναι, 2005, σελ. 30 επόμενα.

των κατοίκων». Άλλα στοιχεία βλέπετε ανωτέρω υπό στοιχεία: Μέρος Α', Κεφάλαιο Β', 1, δ.

ε. Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος κατά τα έτη 1828 μ.Χ., 1829 μ.Χ., 1831 μ.Χ., 1832 μ.Χ.

Το Ηγεμονικόν ή Βασιλικόν Σύνταγμα του έτους 1832 μ.Χ. προέβλεπε την διαίρεση της χώρας σε Τμήματα, έκαστον δε Τμήμα «σύγκειται από Επαρχίας και εκάστη Επαρχία σύγκειται από Κοινότητας, αναλόγους τον αριθμόν με την έκτασιν και πολυανθρωπίαν της. Εκάστη Κοινότης έχει ίδιον Κοινόν, ήγουν ιδίους Δημογέροντας, εκλεγομένους υπό του Λαού, ως θέλει διορισθί εις ιδιαίτερον οργανικόν νόμον περί Κοινοτήτων. Εις το Κοινόν εκάστης Κοινότητος και Επαρχίας, οι Δημογέροντες θέλουν κρατεί τακτικώς δύο κατάστιχα: εν λεγόμενον Φυλετικόν κατάστιχον της Κοινοτήτος και έτερον ονομαζόμενον Πολιτικόν Κατάστιχον» (άρθρο 1).

Τέλος, προεβλέποντο ειδικές ρυθμίσεις περί Πρώτων Εκλογέων, περί Εκλεγομένων υπό του Λαού κ.ά. (Κεφάλ. Δ', παράγρ. 2).

στ. Σύνταγμα της Ελλάδος του έτους 1844 μ.Χ.

Το Σύνταγμα αναγνωρίζειε μεμέσως την βαθμίδα των Δήμων, αναφέρον στο άρθρο 11, ότι «η ανωτέρα εκπαίδευσις ενεργείται δαπάνη του Κράτους, εις δε την δημοτικὴν συντρέχει και το Κράτος, κατά το μέτρον της ανάγκης των Δήμων». Άλλα στοιχεία βλέπετε ανωτέρω υπό την ένδειξη: Μέρος Α', Κεφάλ. Β', 1, στ.

ζ. Σύνταγμα της Ελλάδος κατά την Β' Εθνικήν Συνέλευσιν, 1864 μ.Χ.

Το Σύνταγμα προέβλεπε στο άρθρο 105 αυτού την βαθμίδα των Δήμων ορίζον, ότι «η εκλογή των Δημοσιζών Αρχών θέλει γίνεσθαι δι' αμέσου, καθολικής και μυστικής διά σφαιριδίων ψηφοφορίας».

η. Σύνταγμα της Ελλάδος κατά την Β' Αναθεωρητικήν Βουλήν, 1911 μ.Χ.

Το Σύνταγμα προέβλεπε στο άρθρο 105 υπό τον τίτλο «Γενικά διατάξεις», ότι «η εκλογή των Δημοσιζών Αρχών γίνεται διά καθολικής ψηφοφορίας».

θ. Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας της 29ης Σεπτεμβρίου 1925 μ.Χ.

Το Σύνταγμα περιελάμβανε τις ακόλουθες ρυθμίσεις περί Θεμάτων Τοπικής Αυτοδιοίκησης (άρθρο 104):

Το Κράτος διαιρείται εις Περιφερείας, εντός των οποίων οι πολίται διαχειρίζονται απ' ευθείας τας τοπικάς υποθέσεις.

Η Κοινότης αποτελεί απαραίτητως την κατωτάτην βαθμίδα των τοιούτων Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, οι οποίοι πρέπει να είναι κατ' ελάχιστον όρον δύο βαθμών, ανεξαρτήτως των Δήμων και των Συνδέσμων των Κοινοτήτων.

Το δικαίωμα του αποφασίζειν εις τους ανωτέρω Οργανισμούς επί ζητημάτων υπαγομένων εις την σφαίραν της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, ανήκει απαραίτητως εις αιρετά όργανα, εκλεγόμενα διά καθολικής ψηφοφορίας, ή και αμέσως εις το σύνολον των εις έκαστον εξ αυτών ανηγόντων πολιτών.

Το Κράτος ασκεί, καθώς ο νόμος ορίζει, μόνον ανωτάτην εποπτείαν επί των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, μη εμποδίζουσιν την πρωτοβουλίαν και την ελευθέραν δράσιν αυτών.

Το Κράτος δύναται να συντρέχη οικονομικώς τους Οργανισμούς της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως.

ι. Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας της 11ης Σεπτεμβρίου του έτους 1925 μ.Χ. ως εδημοσιεύθη την 22αν Σεπτεμβρίου του έτους 1926 μ.Χ.

Το Σύνταγμα επανελάμβανε επί του θέματος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης τις ρυθμίσεις του άρθρου 104 του Συντάγματος της 29 Σεπτεμβρίου του έτους 1925 μ.Χ. (βλέπετε αμέσως ανωτέρω).

ια. Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας της 3ης Ιουνίου του έτους 1927 μ.Χ.

Άρθρο 107

Το Κράτος διαιρείται εις περιφερείας, εντός των οποίων οι πολίται διαχειρίζονται απ' ευθείας τας τοπικάς υποθέσεις, ως ο νόμος θέλει ορίσει.

Η Κοινότης αποτελεί απαραίτητως την πρώτην βαθμίδα των τοιούτων Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, οι οποίοι πρέπει να είναι κατ' ελάχιστον όρον δύο βαθμών, ανεξαρτήτως των Δήμων και των Συνδέσμων των Κοινοτήτων.

Το δικαίωμα του αποφασίζειν εις τους ανωτέρω Οργανισμούς επί ζητημάτων υπαγομένων εις την σφαίραν της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως ανήκει απαραίτητως εις αιρετά όργανα, εκλεγόμενα διά καθολικής ψηφοφορίας ή και αμέσως εις το σύνολο των εις έκαστον εξ αυτών ανηγόντων πολιτών.

Το Κράτος ασκεί, καθώς ο νόμος θέλει ορίσει, μόνον ανωτάτην εποπτείαν επί των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, μη εμποδίζουσιν την πρωτοβουλίαν και την ελευθέραν δράσιν αυτών.

Το Κράτος δύναται να συντρέχει οικονομικώς τους Οργανισμούς της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως.

ιβ. Σύνταγμα του έτους 1952 μ.Χ.

Άρθρο 99

Η διοικητική οργάνωσις του Κράτους βασιίζεται εις την αποκέντρωσιν και την Τοπικήν Αυτοδιοίκησιν ως νόμος ορίζει.

ιγ. «Σύνταγμα» του έτους 1968 μ.Χ.

Το «Σύνταγμα» περιελάμβανε στο άρθρο 121 τα εξής για τα θέματα της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως:

1. Την Τοπικήν Αυτοδιοίκησιν συνιστούν οι Δήμοι και οι Κοινότητες.
2. Η εκλογή των Δημοτικών και των Κοινοτικών αρχών ενεργείται διά καθολικής και μυστικής ψηφοφορίας.
3. Νόμος ρυθμίζει, κατά παρέκκλισιν των διατάξεων της προηγουμένης παραγράφου, τα της αναδείξεως των Οργάνων των Συνδέσμων Δήμων, Κοινοτήτων, ή Δήμων και Κοινοτήτων.
4. Όπως εκλεγή τις Δήμαρχος, Πρόεδρος Κοινότητας, δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος, απαιτείται να είναι Έλλην πολίτης, να έχη συμπληρωμένον το εικοστόν πέμπτον έτος της ηλικίας του κατά την ημέραν της εκλογής, άμα δε την κατά νόμον ικανότητα του εκλέγειν, να είναι εγγεγραμμένος εις εκλογικόν κατάλογον και να μη εμπίπτη εις τινα των εν άρθρω 61 παρ. 2 περιπτώσεων.

5. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοικήσεως αποκλειστικόν σκοπόν έχουν την προαγωγήν των τοπικών συμφερόντων και την ικανοποίησιν των αναγκών των κατοίκων της οικείας περιφέρειας. Πάσα ανάμιξις των Οργάνων τούτων εις θέματα ξένα προς τους ως άνω σκοπούς, απαγορεύεται ως νόμος ορίζει.

6. Το Κράτος ασκεί εποπτείαν επί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, ως νόμος ορίζει.

7. Το Κράτος μεριμνά διά την εξασφάλισιν εις τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοικήσεως των αναγκαίων πόρων προς εκπλήρωσιν της αποστολής των.

8. Τα συμβούλια των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως δύνανται να διαλυθούν ή μέλη αυτών να κηρυχθούν έκπτωτα του αξιώματός των παρὰ της εποπτευούσης Αρχής, ως νόμος ορίζει, ένεκα δραστηριότητας στρεφόμενης κατά της εδαφικής ακεραιότητας του κράτους, του πολιτεύματος, του κοινωνικού καθεστώτος, της ασφαλείας του Κράτους και των πολιτικών και ατομικών ελευθεριών των πολιτών ή ένεκα δραστηριότητας αντικειμένης εις τους ορισμούς της παραγ. 5 του άρθρου τούτου.

ιδ. «Σύνταγμα» του έτους 1973 μ.Χ.

Βλέπετε ανωτέρω υπό στοιχείο ιγ.

ιε. Σύνταγμα του έτους 1952 μ.Χ. επανατεθέν σε ισχύ για την περίοδο 1974-1975

Με την Μεταπολίτευση του θέρους του έτους 1974 μ.Χ. επανετέθη προσωρινώς σε ισχύ το Σύνταγμα του έτους 1952 μ.Χ., πλην των διατάξεων εκκείνων, οι οποίες ανεφέροντο στην μορφή του πολιτεύματος.

Βλέπετε ανωτέρω υπό στοιχείο ιβ.

3. Το ισχύον καθεστώς

Σύνταγμα των ετών 1975, 1976, 2001 μ.Χ.

Άρθρο 102

1. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για την διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς. Με νόμο μπορεί να ανατίθεται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άσκηση αρμοδιοτήτων, που συνιστούν αποστολή του Κράτους.

2. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, όπως νόμος ορίζει.

3. Με νόμο μπορεί να προβλέπονται για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων των Οργανισμών Τοπικής

Αυτοδιοίκησης αναγκαστικοί ή εκούσιοι σύνδεσμοι Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που διοικούνται από αιρετά όργανα.

4. Το Κράτος ασκεί στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης εποπτεία, που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει. Πειθαρχικές ποινές στα αιρετά όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που συνεπάγονται αυτοδικαίως έκπτωση ή αργία, επιβάλλονται μόνο ύστερα από σύμφωνη γνώμη συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς Δικαστές, όπως νόμος ορίζει.

5. Το Κράτος λαμβάνει τα νομοθετικά, κανονιστικά και δημοσιονομικά μέτρα, που απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και των πόρων, που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με ταυτόχρονη διασφάλιση της διαφάνειας κατά την διαχείριση των πόρων αυτών. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την απόδοση και κατανομή, μεταξύ των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των φόρων ή τελών που καθορίζονται υπέρ αυτών και εισπράττονται από το Κράτος. Κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από κεντρικά ή περιφερειακά όργανα του Κράτους προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση συνεπάγεται και τη μεταφορά των αντίστοιχων πόρων. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τον καθορισμό και την είσπραξη τοπικών εσόδων απ' ευθείας από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Μέρος Β'

Βασικές έννοιες

Κεφάλαιο Α'

Περί περιφερειακής ανάπτυξης

1. Έννοια

Παρά το λεγόμενο¹ για την έννοια της ανάπτυξης,² της οικονομικής ανάπτυξης και της βιώσιμης ή αειφόρου ανάπτυξης³, ότι είναι από τις έννοιες ε-

1. B. WARD: Greek regional development. Centre of Econ. Research. Athens, 1963, p. 7.

2. Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Μέσα μαζικής επικοινωνίας και οικονομική ανάπτυξη επί μέρους περιφερειών. Αθήναι, 1977, σ. 47 επ. ΚΕΠΕ: Τα πλαίσια της περιφερειακής αναπτύξεως: οι κοινωνικά όψεις της περιφερειακής αναπτύξεως. Αθήναι, 1970, σ. 112: Η ανάπτυξις, οικονομική ή άλλη δεν είναι έννοια μονοσήμαντος. Νοείται πρώτον ως παρούσα κατάσταση, ως επίπεδον ή στάδιον αναπτύξεως. Δεύτερον, ως επιθυμητή και συνειδητώς επιδιωκόμενη μέλλουσα κατάσταση. Τρίτον, ως συνειδητή ορθολογική διαδικασία, οδηγούσα από σταδίου εις στάδιον, εις τα πλαίσια μίας αρχήθεν προσδιορισμένης γενικωτέρας πορείας. Γ. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ: Η στροφή. Αθήναι, 1975, σ. 14 Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Το θεσμικό πλαίσιο της περιφερειακής ανάπτυξης. Αθήναι, 1992, σ. 21 επ.

3. Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: Ο τρίτος κόσμος και οι πλούσιες Χώρες. Αθήναι, 1972, σ. 26: Η οικονομική ανάπτυξη αποτελεί πραγματικά ένα πολύπλοκο φαινόμενο και τούτο γιατί τα διάφορα στοιχεία, που την προσδιορίζουν, δεν υπόκεινται όλα σε μέτρηση... Γ. ΚΟΥΤΣΟΥΜΑΡΗΣ: Οικονομική ανάπτυξη και αναπτυξιακή πολιτική. Αθήναι, 1979, σ. 1: Με τον όρο οικονομική ανάπτυξη εννοούμε την μεγέθυνση του παραγομένου προϊόντος μίας δεδομένης κοινωνίας και την μέσω αυτού αύξηση του πλούτου και του υλικού επιπέδου ζωής... Δ. ΤΣΑΟΥΣΗΣ: Η ιδεολογία της αναπτύξεως.

κείνες των οποίων η σημασία είναι πασίγνωστη, ο δε ορισμός αδύνατος, θεωρούμε στα πλαίσια αυτής της εργασίας γνωστές τις έννοιες αυτές, οριοθετημένες σαφώς κατά το μάλλον και ήττον, και τις αντιπαρερχόμεθα, για να προσεγγίσουμε εδώ, σε έναν ορισμό εργασίας την έννοια της περιφερειακής ανάπτυξης.

Με τον όρο περιφερειακή ανάπτυξη εννοούμε εδώ ένα σύνολο διαδικασιών για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη όλων (και ει δυνατόν ταυτοχρόνως) των περιφερειών της Χώρας.⁴ Η ανάπτυξη αυτή επιδιώκεται (και επιτυγχάνεται) με την αύξηση (και σε πολλές περιπτώσεις και με την διαφοροποίηση) της παραγωγικής «ικανότητας» των περιφερειών και ορισμένες αναδιαρθρώσεις (π.χ. χωροταξικές). Η αύξηση της «παραγωγικής» ικανότητας και οι αναδιαρθρώσεις πρέπει να είναι τέτοιες, ώστε να εξασφαλίζουν «μία συνεχή και αυτοσυντηρούμενη αύξηση του πραγματικού κατά κεφαλή εισοδήματος και βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού τους».

Αθήναι, 1970, σ. 28. R. LIPSEY: Εισαγωγή εις την θετική οικονομικήν. Αθήναι, 1973, σ. 623 επ. Ch. KINDLEBERGER - H. BRUCE: Οικονομική ανάπτυξη. Αθήναι, 1982, σ. 1: Κατά τον γενικό ορισμό της η οικονομική ανάπτυξη περιλαμβάνει: την βελτίωση της υλικής ευημερίας, ιδίως των ατόμων, τα οποία έχουν τα χαμηλότερα εισοδήματα, την εξάλειψη της πείνας των μαζών και των φαινομένων, που την ακολουθούν· την μεταβολή της συνθέσεως των εισροών και εκροών, που συμπεριλαμβάνει γενικώς και μετατοπίσεις της διαρθρώσεως της παραγωγής από τις γεωργικές προς τις μεταποιητικές δραστηριότητες· την οργάνωση της οικονομίας κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η παραγωγική απασχόληση του πληθυσμού εργασιακής ηλικίας να είναι καθολική μάλλον, παρά να αποτελεί κατάσταση μίας προνομούχου μειονότητας και, τέλος, την αντίστοιχη μεγαλύτερη συμμετοχή, συμμετοχή ομάδων ευρύτερης βάσεως στην λήψη αποφάσεων ως προς τις κατευθύνσεις, οικονομικές ή άλλες, προς τις οποίες πρέπει να στραφούν για να βελτιώσουν την ευημερία τους. Εξ άλλου, η βιώσιμη ή αειφόρος ανάπτυξη ορίζεται ως η ανάπτυξη, η οποία ανταποκρίνεται στις παρούσες ανάγκες χωρίς να υποθηκεύει τις δυνατότητες των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις ιδιές τους. Ως σταθμοί εξέλιξης της έννοιας αναφέρονται η Σύνοδος του Ο.Η.Ε. του έτους 1972 μ.Χ. και του έτους 1977 μ.Χ., η Διάσκεψη του Ρίο του έτους 1992 μ.Χ. κ.ά. Βλ. Μ. ΔΕΚΛΕΡΗΣ: Το Δίκαιο της βιώσιμης ανάπτυξεως. Αθήνα, 2000, σελ. 36. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περί της Οικονομίας ως παράγοντος εθνικής ισχύος. Περιοδικό: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚ., ΤΟΠ. ΑΥΤΟΔ. και ΠΕΡΙΦ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Αθήναι, τ. 47/2007, σελ. 2 επόμε.

4. Βλ. Αθ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ: Η οικονομική της αναπτύξεως. Αθήναι, ά.χ., σ. 82 επ. Ανδρ. Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Στρατηγική οικονομικής αναπτύξεως της Ελλάδος. Κέντρο Οικ. Ερ. Αθήναι, 1962, σ. 30. Ι.Δ. ΠΙΝΤΟΣ: Οικονομική του χώρου. Αθήναι, 1974, σ. 151 επ. R. HELBRONER: Economics: our best guide to the future. N.Y., 1975, σ. 56. D. MIKKEE, R. DEAN, W. LEADY: Regional economics. N.York, 1970, p. 49.

5. Βλ. ΕΒΕΘ: Προβλήματα περιφερειακής οικονομικής αναπτύξεως. Θεσσαλονίκη, 1980, σ. 25.

Στον ορισμό αυτό βασική επί μέρους έννοια είναι η έννοια (οικονομική) «περιφέρεια», για την οποία αναφέρεται εδώ μόνον, ότι είναι μία δυναμική γεωγραφική ενότητα, που τα όριά της επηρεάζονται από τις διαχρονικές μεταβολές των κοινών ή συμπληρωματικών χαρακτηριστικών των χωρικών μονάδων, από τις οποίες συντίθεται. Για περισσότερα στοιχεία και λεπτομέρειες παραπέμπουμε⁶ στα ειδικά συγγράμματα, δεδομένου, ότι, όπως έχει τονισθεί ήδη από πολλούς, «την πρωτοκαθεδρία μεταξύ των προβλημάτων, τα οποία θέτει η περιφερειακή ανάπτυξη, κατέχει ασφαλώς το πρόβλημα του καθορισμού των περιφερειών, το οποίο είναι πρόβλημα καίριον και δυσχερές⁷».

Η (οικονομική) περιφέρεια, όπως έχει ορισθεί ανωτέρω, μπορεί να είναι διαφορετική από την διοικητική⁸ περιφέρεια, στην εφαρμογή όμως προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης αναγκαστικώς συνδέεται με διοικητική ή διοικητικές περιφέρειες.

2. Οι πρώτες προσπάθειες περιφερειακής ανάπτυξης

Όπως είναι γνωστόν, η αρχή της περιφερειακής ανάπτυξης άλλου, τοποθετείται¹ συμβατικώς συνήθως στο έτος 1933 μ.Χ.

Στην Ελλάδα οι πρώτες κρατικές προσπάθειες για οργάνωση της περιφερειακής ανάπτυξης άρχισαν² μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο σε περιο-

6. Βλ. Ν. Ι. ΚΟΝΣΟΛΑΣ: Στοιχεία οικονομικής γεωγραφίας και περιφερειακής αναπτύξεως. Αθήναι, 1974, σ. 27. Του ΑΥΤΟΥ: Περιφερειακή οικονομική πολιτική. Γενική θεώρηση. Ι. Αθήναι, 1983, σ. 135. Α. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΣ: Περιφερειακή ανάπτυξη και πολεοδομία. Αθήναι, 1970, σ. 178.

7. Βλ. Δ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή ανάπτυξη. Αθήναι, 1962, σ. 95.

8. Βλ. Γ. Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ: Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου. Αθήναι, 1991, (7η) σ. 230 επ. Οι διοικητικές περιφέρειες διακρίνονται σε περιφέρειες της κρατικής αποκλειστικά διοικητικής οργάνωσης και σε περιφέρειες, που αποτελούν συνάμα το εδαφικό στοιχείο της έννοιας χωριστών νομικών προσώπων, των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης κ.λ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή Διοίκηση, Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αθήναι, τ. Α', Η' έκδ. 2005, σ. 36 επόμ.

1. Το έτος 1933 μ.Χ. είχε συσταθεί στις Η.Π.Α. η TENNESSEE VALLEY AUTHORITY, ως προσπάθεια αξιολογία μνημονεύεται και η Γαλλική κατά την διάρκεια (και αμέσως μετά) του Α' Παγκοσμίου πολέμου. Σύμφωνα με ορισμένες απόψεις η περιφερειακή ιδέα, θεωρούμενη ως ιδέα, που διαλάσθηκε στην Ευρώπη, είναι τμήμα της ευρωπαϊκής κληρονομιάς του 19ου αιώνα στην εποχή μας.

2. Βλ. Σπ. ΒΑΙΑΜΟΣ: Ο χαρακτήρας του ελληνικού περιφερειακού οικονομικού προβλήματος: παρουσίαση και ανάλυση. Αθήναι, 1984, σ. 24 επ.

ρισμένη κλίμακα και είχαν μάλλον πειραματικό χαρακτήρα: Περιφερειακά Συνέδρια Ανορθώσεως της Χώρας 1949-1950, Πρόγραμμα Έργων Αγροτικής Κινητοποίησης 1952-1953 κ.ά.

Ως πρώτη συστηματική προσπάθεια πρέπει να θεωρηθεί το Πρόγραμμα Αναπτύξεως Ηπείρου³ του έτους 1958 μ.Χ. (Phillipe LAMOUR - ΟΟΣΑ - Ευρωπαϊκό Κέντρο Παραγωγικότητας), το οποίο, πέραν των άλλων, ωδήγησε και στην δημιουργία της Υπηρεσίας Περιφερειακής Αναπτύξεως Ηπείρου. Το έτος 1961 μ.Χ. ιδρύθηκε η Υπηρεσία Περιφερειακής Αναπτύξεως Πελοποννήσου (Πρόγραμμα Δυτικής Πελοποννήσου, που εκπονήθηκε με την συνεργασία του FAO) και η ΥΠΑ Κρήτης (Πρόγραμμα Αναπτύξεως Κρήτης, που εκπονήθηκε με την συνεργασία των εταιρειών AGRIDEV και FRANK BASIL).

Το έτος 1965 μ.Χ. ιδρύθηκαν σε ολόκληρο τον ελληνικό Χώρο Υπηρεσίες Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Κατά την περίοδο 1967-1974 οι ΥΠΑ απορροφήθηκαν ουσιαστικώς από τις τότε ιδρυθείσες Περιφερειακές Διοικήσεις, υπαχθείσες στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Το έτος 1977 μ.Χ. με το Π.Δ. 816/1977 οι ΥΠΑ υπήχθησαν εκ νέου στο Υπουργείο Συντονισμού, νυν Οικονομίας και Οικονομικών, στο οποίο παρέμειναν επί μακρόν για να μεταφερθούν εν συνεχεία στις Περιφέρειες.⁴

Σε επίπεδο νομοθετικό πρέπει να αναφερθεί, ότι τα κυριώτερα νομοθετήματα για θέματα περιφερειακής ανάπτυξης ψηφίσθηκαν και ίσχυσαν τα τελευταία 50 χρόνια.

3. Παρούσα κατάσταση

Η ανάπτυξη των περιφερειών της Χώρας αποτελεί σήμερα πρωταρχικό στόχο της Ελλάδος, όπως και άλλων Χωρών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σε μικρότερη εκεί κλίμακα).

Προς τούτο έχουν τεθεί σε εφαρμογή διάφορα Προγράμματα, καλυπτόμενα οικονομικώς υπό Εθνικών ή Κοινοτικών πόρων, με προεξάρχουσα, μετά την ένταξη¹ της Χώρας στην Οικονομική και Νομισματική

3. Βλ. Π. ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ: Η προβληματική της περιφερειακής ανάπτυξεως. ΕΒΕΘ. Θεσσαλονίκη, 1984, τ. 3-4, σ. 241.

4. Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση. Τόμ. Α'. Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία. Η Επιτροπή των Περιφερειών. Δ' έκδ. Αθήναι, 1999.

1. Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την συνεδρίασή του της 19ης Ιουνίου 2000, Φέιρα Πορτογαλλίας. Εκτιμάται, ότι η εισδοχή της Χώρας στην

Ένωση (1/1/2001), την υλοποίηση του Γ' Διαρθρωτικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2000-2006, το κόστος του οποίου² προβλέπεται να ανέλθει σε 17.402.987.400 δραχμές, εκ των οποίων 14.000.000.000 δραχμές προορίζονται για παρεμβάσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα στις περιφέρειες της Χώρας.

Γ' διαρθρωτικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2000-2006
(Κατά την έναρξη εφαρμογής σε εκατομμ. δραχμές)

	Κοιν. συμμ.	Εθν. συμμ.	Συμμ. Ιδιωτ.	Συν. κόστος
Γενικό σύνολο ΚΠΣ	7.729.440,2	3.809.570,4	3.536.382,0	15.075.392,6
Ταμείο Συνοχής	1.131.290,0	565.545,0	290.659,8	1.987.594,8
Κοινοτικές Πρωτοβ.	-	-	-	400.000,0
Γενικό σύνολο	8.860.730,2	4.375.115,4	3.827.041,8	17.462.987,4

Πέραν, όμως, της εξεύρεσης οικονομικών πόρων, πρέπει να σημειωθεί, ότι και σε άλλα επίπεδα, νομοθετικό, διοικητικό κ.λ., καταβάλλεται συστηματική προσπάθεια αναζήτησης νέων λυσιτελέστερων προσεγγίσεων του όλου πλέγματος των θεμάτων της περιφερειακής ανάπτυξης της Χώρας.

Έτσι, σε νομοθετικό π.χ. επίπεδο με τις συνεχείς τροποποιήσεις του νομικού καθεστώτος,³ που διέπει τις ιδιωτικές επενδύσεις, (πράγμα το οποίο εξ άλλης πλευράς δεν είναι ιδιαίτερος επιθυμητό υπό των Επενδυτών), αναζητείται η εξεύρεση της χρυσής τομής, η οποία αφ' ενός μεν θα οδηγήσει

χρεία των Χωρών Μελών της ΟΝΕ επιβραβεύει τις οίες δήποτε θυσίες υπέσθη προς τον σκοπόν αυτόν ο Ελληνικός Λαός επί θεμάτων εισοδήματος και επιπέδου ζωής. Εξ άλλης πλευράς, αυτή η ένταξη επιφυλλάσσει (θεωρητικώς) την ίση κατανομή μεταξύ των Ελλήνων Πολιτών του οφέλους, το οποίο αναμένεται να προκύψει εκ της επί θύραις περαιτέρω ανάπτυξης της οικονομίας της Χώρας, ακριβώς λόγω αυτής της ένταξης. Βλ. περισσότερα επί του θέματος στο: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Η ένταξη της Χώρας εντός της ΟΝΕ: ευκαιρίες και κίνδυνοι. ΕΠΙΘΕΩΡ. ΑΠΟΚΕΝΤΡ., ΤΟΠΙΚ. ΑΥΤΟΔ. ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Αθήναι, τ. 20/2000, σελ. 1 και επόμε. Βλ. ακόμη και: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Γω. ΒΛΑΣΣΗΣ και Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αθήναι, 1996.

2. Βλ. Γωάν. ΒΛΑΣΣΗΣ: Γ' Διαρθρωτικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης: αισιοδοξία και ελπίδες. ΕΠΙΘΕΩΡ. ΑΠΟΚΕΝΤΡ., ΤΟΠΙΚ. ΑΥΤΟΔ. ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Αθήναι, τ. 21/2000, σελ. 12 και επόμε.

3. Βλ. και Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ στο: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡ., ΤΟΠΙΚ. ΑΥΤΟΔ. ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Αθήναι, τ. 1/1995, σ. 2.

στην προστασία του κρατικού χρήματος, του διατιθέμενου για την οικονομική ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων, και απ' ετέρου θα προσανατολίζει, μέσω π.χ. ενός συστήματος κινήτρων, τις ιδιωτικές επενδύσεις προς τις περιφέρειες εκείνες της Χώρας, οι οποίες υστερούν, εμφανίζοντας ιδιόμορφα προβλήματα κ.ά.

Εκ παραλλήλου, επιχειρείται και η εισαγωγή νέων διοικητικών δομών διοικητικών δράσεων, προς την κατεύθυνση της επιτάχυνσης της παρέμβασης της Δημόσιας Διοίκησης σε θέματα αναπτυξιακής διαδικασίας, απελευθέρωσης των συνθηκών του ελεύθερου ανταγωνισμού, μείωσης του κρατικού παρεμβατισμού, επίσπευσης των ιδιωτικοποιήσεων δημοσίων επιχειρήσεων,⁴ άρσης των διοικητικών φραγμών για την άσκηση υπό των Ιδιωτών οικονομικών δραστηριοτήτων κ.λ.

Αποτέλεσμα αυτής της νέας «οπτικής», υπό την οποία λειτουργεί πλέον το Κράτος, είναι το γεγονός, ότι τείνει να καταστεί κοινή συνείδηση, ότι η οικονομική κατάσταση της Χώρας, η οποία μέχρι προ τινός ήταν αποκλειστική της υπόθεσης, «υπόκειται» πλέον και στην συστηματική ή περιστασιακή «εμπλοκή» τρίτων στην διαμόρφωσή της, εκ των οποίων ενίοτε αναζητά και την «αποδοχή» της ή «επιβεβαίωσή» της σε διεθνές επίπεδο.⁵

4. Η επιστημονική δραστηριότητα

Σε επιστημονικό επίπεδο συστηματικές προσπάθειες για θέματα περιφερειακής ανάπτυξης άρχισαν στην δεκαετία του 1960, όταν για πρώτη φορά γίνεται λόγος για θέματα περιφερειακού προγραμματισμού και οικονομικής ανάπτυξης και δημοσιεύονται τα πρώτα σχετικά έργα και άρθρα.¹

4. Χαρακτηριστικώς αναφέρεται, ότι κατά την περίοδο 1998-1999 το Κράτος εισέπραξε εξ ιδιωτικοποιήσεων δημοσίων επιχειρήσεων το ποσόν των 2.513.000.000.000 δραχμών, ενώ οι κρατικές Τράπεζες ελέγχουν πλέον μόνον το 36% της εσωτερικής αγοράς. Βλ. ακόμη: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Ο εκσυγχρονισμός της Κρατικής Μηχανής προϋπόθεση ανάπτυξης και προσέλκυσης επενδύσεων. Περιοδικό: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡ. ΤΟΠ. ΑΥΤΟΔΙΟΙΚ. και ΠΕΡΙΦΕΡ. ΑΝΑΠΤ. Αθήναι, τ. 49/2007, σελ. 87 επόμε.

5. Βλ. και Mich. GOKAS: OECD to Athens: Abolish burdens and restrains. REVIEW OF DECENTRAL.. LOCAL GOVERNMENT AND REGION. DEVELOPMENT. N. 20/2000, p. 4.

1. Όπως: Ι.Δ. ΠΙΝΤΟΣ: Μεθοδολογικά προβλήματα του οικονομικού προγραμματισμού. Αθήναι, 1959. Ι.Δ. ΠΙΝΤΟΣ: Προς νέους ορίζοντες. Εφημερ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, Ιανουάρ. 1961, κ.ά.

Πρώτη επιστημονική Οργάνωση, που ασχολήθηκε με θέματα περιφερειακής ανάπτυξης στην Ελλάδα, ήταν η Εταιρεία Ερευνών Επαρχιακής Οικονομίας² (ΕΕΕΟ), που ιδρύθηκε το έτος 1962 μ.Χ. υπό Ελλήνων Επιστημόνων με πρωτοβουλία του αείμνηστου Καθηγητού Ιερ. Δ. Πίντου (1911-1981) και με κύριο σκοπό να επισημάνει το μέγα εθνικό πρόβλημα της έντονης ανισόρροπης χωρονομικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της Ελλάδος, αλλά και να κινητοποιήσει τις πνευματικές και υλικές δυνάμεις του Ελληνισμού για να συντελέσουν στην επίλυση του προβλήματος της περιφερειακής ανάπτυξης της Χώρας. Η ΕΕΕΟ οργάνωσε το Α' Πανελλήνιο Σεμινάριό της για την περιφερειακή ανάπτυξη³ το έτος 1964 μ.Χ. με συμμετοχή Ελλήνων και Ξένων διαπρεπών Επιστημόνων, εξέδωσε διάφορες μελέτες κ.λ..

Έκτοτε, έχουν δημιουργηθεί πολλά Κέντρα Ερευνών των θεμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, τόσοι υπό Κρατικών Φορέων, Πανεπιστημίων κ.ά., όσοι και υπό Ιδιωτικών, τα οποία συμβάλλουν ποικιλοτρόπως στην διερεύνηση των σχετικών θεμάτων και στην προαγωγή τόσοι της επιστημονικής έρευνας, όσοι και της νομοθετικής τους αντιμετώπισης υπό του Κράτους.

2. Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Π.Α.Σ.Π.Ε., στο: Μνήμη Καθηγητού Ι.Δ. Πίντου, Τμηματικός τόμος της Παντείου Α.Σ.Π.Ε. Αθήναι, 1984, σ. 33.

3. Στοιχεία για το Σεμινάριο βλ. στην ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ, Έκδ. Ινστιτ. Περιφ. Αναπτύξ. Παντείου Αν. Σχ. Πολ. Επιστ. Επιστ. Υπεύθ. Έκδ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αθήναι, 1981, σ. 8 επ.

Κεφάλαιο Β'

Περί επένδυσης

1. Εισαγωγή

Η οριοθέτηση της έννοιας της επένδυσης, είτε αυτή είναι «δημόσια», είτε «ιδιωτική» (παραγωγική) είναι πολλαπλώς επιτακτική και όχι μόνον διότι ο Έλλην Κυνικός Φιλόσοφος Αντισθένης διετύπωσε την άποψη, ότι «αρχή σοφίας ονομάτων επίσκεψις».

Το πράγμα καθίσταται επιτακτικότερο και εκ του λόγου, ότι ούτε στην επιστήμη, ούτε στην νομοθεσία ο όρος επένδυση χρησιμοποιείται πάντοτε με το αυτό περιεχόμενο και το αυτό εύρος, τόσο στην Ελλάδα, όσο και σε άλλες Χώρες.

Στο επιστημονικό πεδίο θίγονται πολλά άλλα θέματα περί την έννοια της επένδυσης, π.χ. το πρόβλημα του προγραμματισμού των επενδύσεων, η μέθοδος μέτρησης της αξίας των επενδύσεων, η αξιοποίηση των χρηματικών ροών στην αξιολόγηση των επενδύσεων, η εκλογή του χρόνου πραγματοποίησης των επενδύσεων κ.λ., αλλά λόγος περί σαφούς και πλήρους οριοθέτησης της έννοιας της (παραγωγικής ιδιωτικής) επένδυσης δεν γίνεται.

Βεβαίως, να υποδηλώνεται με τον όρο επένδυση η δέσμευση οικονομικών πόρων, η οποία γίνεται με την ελπίδα της αποκομιδής ωφελειών, ωφελειών οι οποίες αναμένεται να προκύψουν κατά την διάρκεια μίας σχετικής μεγάλης μελλοντικής περιόδου, ή ακόμη να λέγεται, ότι «επένδυν¹ συνιστά το διά της διαθέσεως αγοραστικής δυνάμεως αποκτώμενον υλικόν ή άυλόν αγαθόν, εκ του οποίου αναμένεται η πραγματοποίησις εοδόων» είναι μία όχι άσχημη ιδέα, αλλά το πρόβλημα εξακολουθεί να υπάρχει, τουλάχιστον μερικώς.

1. Βλ. Γ. ΚΑΦΟΥΣΗΣ: *Ανάλυσις Ισολογισμών*, Αθήνα 1979, σ. 5.

Σε νομοθετικό, εξ άλλου, επίπεδο, ενώ εκ πρώτης όψεως είναι ευχερής ο ισχυρισμός, ότι, σε γενικές γραμμές, ο όρος (παραγωγική ιδιωτική) επένδυση χρησιμοποιείται κατά καιρούς με το αυτό περίπου περιεχόμενο και εύρος, εν τούτοις προσεκτική έρευνα στα κείμενα των κατά καιρούς νομοθετημάτων, στα οποία γίνεται λόγος για επενδύσεις, θα απέκάλυπτε, ότι η έννοια ποικίλλει και διαφέρει από νομοθετήματος σε νομοθέτημα, από Χώρας σε Χώρα κ.λ.

Κατόπιν τούτων ο Μελετητής δεν έχει παρά να προσφύγει στα νομοθετικά κείμενα για μία πρώτη, εάν όχι και οριστική, προσέγγιση της έννοιας της (παραγωγικής ιδιωτικής) επένδυσης, όπως τουλάχιστον παρουσιάστηκε και ισχύσε κατά καιρούς τόσο στην Ελλάδα, όσον και σε άλλες Χώρες, ή υπό το κράτος διεθνών συνθηκών κ.λ.

2. Ιδιωτική επένδυση: η ιδιωτική παραγωγική επένδυση κατά την Ελληνική, Κοινοτική και Διεθνή νομοθεσία

Α. Η νομοθετική προσέγγιση

1. Κατά το Ν.Δ. 2687/1953 Περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού, άρθρο 2, ως «παραγωγικά επενδύσεις νοούνται αι αποβλέπουσαι εις την ανάπτυξιν της εθνικής παραγωγής ή άλλως συμβάλλουσαι εις την οικονομικήν πρόοδον της Χώρας, περιλαμβανομένης εις ταύτην και της αναπτύξεως της λαϊκής στέγης, ως τοιαύτης νοουμένης και της στέγης των μισθοσυντηρήτων».

2. Κατά το Ν.Δ. 1312/1972 Περί νέων μέτρων προς ενίσχυσιν της περιφερειακής αναπτύξεως, άρθρο 12, ως (παραγωγική ιδιωτική) επένδυση θεωρείται:

«α. Η ανέγερση κτιριακών εγκαταστάσεων ή η αγορά ετέρων καινούργιών παγίων στοιχείων αφορώντων εις την ίδρυσιν επιχειρήσεως ή επέκτασιν ή εκσυγχρονισμόν ή μετεγκατάστασιν υφισταμένης τοιαύτης, εκ περιοχής δι' ην προβλέπεται μικροτέρα ενίσχυσις εις ετέραν τοιαύτην, περιλαμβανομένων εις την τελευταίαν ταύτην περιπτώσιν και των δαπανών μετεγκαταστάσεως, ως ταύτα καθορίζονται εκάστοτε δι' αποφάσεως της Νομοματικής Επιτροπής...».

«γ. Η δαπάνη επενδύσεως εις πάγια στοιχεία, εξαιρουμένης της αξίας του γηπέδου, να ανέρχεται τουλάχιστον εις δέκα εκατομμύρια δραχμών, προκειμένου περί ίδρύσεως, και πέντε εκατομμύρια δραχμών, προκειμένου περί επέκτασεως ή εκσυγχρονισμού επιχειρήσεων».

Το εν λόγω άρθρο αντικαταστάθηκε, ιδίως ως προς την παράγραφο γ, από το άρθρο 7 του Ν.Δ. 1377/1973, το οποίο έχει ως εξής: «γ. Η δαπάνη επένδυσεως εις πάγια περιουσιακά στοιχεία, εξαιρουμένης της αξίας του γηπέδου, να ανέρχεται εις το ποσόν τουλάχιστον των 10.000.000 δραχμών, προκειμένου περί ιδρύσεως νέων επιχειρήσεων, και εις το ποσόν τουλάχιστον των 5.000.000 δραχμών, προκειμένου περί επεκτάσεως ή εκσυγχρονισμού εγκαταστάσεων υφισταμένων επιχειρήσεων, διά δε τας επεκτεινόμενας ή εκσυγχρονιζόμενας εγκαταστάσεις δέον να έχη πραγματοποιηθή επένδυσις αξίας τουλάχιστον 5.000.000 δραχμών, εξαιρουμένης της αξίας του γηπέδου».

3. Κατά τον Ν. 289/1976 Περί παροχής κινήτρων διά την ανάπτυξιν παραμεθορίων περιοχών και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων, άρθρο 3, ως «επένδυσις νοείται η εντός της περιοχής² Ε' τοιαύτη διά την ανέγερσιν κτιριακών εγκαταστάσεων ή την αγοράν ακινήτων ή την απόκτησιν καινούργιων μηχανημάτων ή ετέρων καινούργιων περιουσιακών στοιχείων, χρησίμων διά την ίδρυσιν, επέκτασιν, εκσυγχρονισμόν ή ανάπτυξιν, εν γένει της επιχειρήσεως, ή διά την μετεγκατάστασιν υφισταμένης τοιαύτης εξ ετέρας περιοχής εις την περιοχήν³ Ε'».

4. Κατά τον Ν. 849/1978 Περί παροχής κινήτρων διά την ενίσχυσιν της περιφερειακής και οικονομικής αναπτύξεως της Χώρας, άρθρο 7, παράγρ. ζ, «ως επένδυσις δυναμένη να τύχη δανειακής ενισχύσεως νοείται η ανέγερσις βιομηχανοστασίων, αποθηκευτικών ή ψυκτικών χώρων και εν γένει εγκαταστάσεων, ως και η απόκτησις πάσης φύσεως άλλων καινούργιων παγίων στοιχείων εξυπηρετούντων αμέσως την παραγωγικήν διαδικασίαν. Δεν θεωρείται επένδυσις δυναμένη να τύχη δανειακής ενισχύσεως, η αγορά οικοπέδου, επίπλων και σκευών, γραφείων και επιβατικών αυτοκινήτων μέχρι και εξ (6) θέσεων...».

5. Κατά τον Ν. 1116/1981 Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της περιφερειακής ανάπτυξης της Χώρας και την ρύθμιση συναφών θεμάτων, άρθρο 3, «ως παραγωγική επένδυση θεωρείται η ανέγερσις ή η αγορά καινούργιων κτιριακών, αποθηκευτικών ή ψυκτικών χώρων ή η δημιουργία

2. Οι περιοχές Α', Β', Γ' και Δ' δημιουργήθηκαν με τα Ν.Δ. 1078/1971 και 1312/1972.

3. Στην περιοχή Ε' εντάχθηκαν ολόκληρες οι περιφέρειες των Ν. Έβρου, Ξάνθης, Ροδόπης, Λέσβου, Χίου, Σάμου και Δωδεκανήσου.

άλλων εγκαταστάσεων, ως και η αγορά καινούριων μηχανημάτων και οργάνων, για την παραγωγή⁴ και την έρευνα, και μεταφορικών μέσων ή άλλων καινούργιων πάγιων περιουσιακών στοιχείων, τα οποία εξυπηρετούν τις ανάγκες της επιχείρησής».

Δεν θεωρείται παραγωγική επένδυση η απόκτηση με όποιονδήποτε τρόπο, επιβατικών αυτοκινήτων μέχρι και εξ θέσεων, επίπλων και σκευών γραφείου, ως και οικοπέδων.

6. Κατά τον Ν. 1262/1982 Πα την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης της Χώρας, άρθρο 1, όπως αυτό τροποποιήθηκε μεταγενεστέρως υπό του Ν. 1360/1983, ως παραγωγική επένδυση⁵ θεωρείται:

α. Η κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός βιομηχανοστασίων, κτιριακών εγκαταστάσεων, ξενοδοχειακών, καθώς και βοηθητικών εγκαταστάσεων των υπαγομένων επιχειρήσεων, που αναφέρονται στο άρθρο 2 αυτού του νόμου (μεταποιητικές, βιομηχανικές, βιοτεχνικές και χειροτεχνικές επιχειρήσεις όλων των κλάδων, γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές και αλιευτικές επιχειρήσεις, σύγχρονης τεχνολογίας, μεταλλευτικές και λατομικές επιχειρήσεις, ναυπηγοεπισκευαστικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις υγρών καυσίμων, ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και ξενώνες, κατασκηνωτικά κέντρα, οικίες ή κτήρια, που χαρακτηρίζονται διατηρητέα κ.λ.).

β. Η αγορά ή η ιδιοχρηση για παραγωγικούς σκοπούς μη χρησιμοποιούμενων, αποπερατωθέντων ή ημιτελών βιομηχανικών, βιοτεχνικών, ξενοδοχειακών κτηρίων και βοηθητικών εγκαταστάσεων, που η έναρξη κατασκευής τους έγινε μέσα στην τελευταία πενταετία πριν από τη δημοσίευση αυτού του Νόμου.

γ. Η αγορά καινούργιων μηχανημάτων και λοιπού μηχανολογικού ή τεχνικού εξοπλισμού παραγωγής. Η αγορά καινούργιων ηλεκτρονικών υπο-

4. Πα την έννοια της παραγωγής βλ. Σ. ΠΕΤΡΑΣ: Εισαγωγή στη θεωρητική Οικονομική, Αθήνα, 1979, σ. 81.

5. Το αρχικό κείμενο βλ. στο: Κ.Γ.Ε. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης, Τ.Γ', Αθήνα, 1982, σ. 104 επ. Το άρθρο 8 του Ν. 1360/1983 βλ. στο: Κ.Γ.Ε. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης: η ελληνική εμπειρία των τελευταίων τριάντα χρόνων, Αθήνα, 1984, σ. 29 επ. και στο: Κ.Γ.Ε. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης, Αθήνα, 1992, σ. 177 επ.

λογιστών και λοιπών συστημάτων μηχανογράφησης ή αυτοματοποίησης διαδικασιών.

δ. Οι δαπάνες επενδύσεων, που αποσκοπούν στην εισαγωγή, ανάπτυξη και εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας. Η δαπάνη εγκατάστασης πρώτης δοκιμαστικής μονάδας. Οι δαπάνες επενδύσεων για εφαρμοσμένη έρευνα και η αγορά οργάνων ή εξοπλισμού εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής ή μεταλλευτικής έρευνας.

ε. Οι δαπάνες μεταφοράς για μετεγκατάσταση υφισταμένων παραγωγικών μονάδων σε λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές ή μέσα στην ίδια περιοχή, αλλά σε βιομηχανική ή βιοτεχνική ζώνη κατά την παρ. 4 του άρθρου 9 του Ν. 1262/1982 και άρθρου 16 του Ν. 1360/1983.

στ. Η κατασκευή καινούργιων αποθηκευτικών χώρων, ψυκτικών χώρων, χώρων ξήρανσης και συντήρησης προϊόντων καθώς και η αγορά καινούργιων αυτοκινήτων -ψυγείων ή πλοίων- ψυγείων, εγχώριας κατασκευής.

ζ. Η αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων διακίνησης υλικών και μαζικής μεταφοράς εργατοτεχνιτών και υπαλληλικού προσωπικού, ως και εξοπλισμού και εγκαταστάσεων διακίνησης υλικών.

η. Η ανέγερση καινούργιων εργατικών κατοικιών για την στέγαση προσωπικού της επιχείρησης καθώς και κτηρίων ή εγκαταστάσεων ή εξοπλισμού προοριζομένων να χρησιμοποιηθούν για την αναψυχή ή συνεστίαση εργατών και υπαλλήλων και εφ' όσον κατασκευάζονται στην περιοχή, που είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση.

θ. Η ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών και η αγορά εξοπλισμού τους. Οι δαπάνες για μόνιμες εγκαταστάσεις κατασκηνωτικών κέντρων -CAMPINGS- και εγκαταστάσεις χειμερινού τουρισμού, ως και για κατασκευή και εξοπλισμό διαμερισμάτων για τουριστική χρήση.

ι. Οι δαπάνες επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής διατηρητέων παραδοσιακών οικιών ή κτηρίων σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές μονάδες, ανεξάρτητα αν ευρίσκονται εντός ή εκτός ορίσμων, που χαρακτηρίζονται παραδοσιακοί ή διατηρητέοι. Η ανακαίνιση παραδοσιακού χαρακτήρα ξενοδοχειακών μονάδων, που κρίνονται διατηρητέες και που προστατεύονται από ειδικό νομικό καθεστώς όρων δόμησης. Οι δαπάνες ανακαίνισης διατηρητέων παραδοσιακών ή ιστορικών κτηρίων από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης με σκοπό την μετατροπή τους σε αναγκαίους χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών.

ια. Η αγορά υλικού για αναπαραγωγή των κτηνοτροφικών επιχειρήσεων και του πολλαπλασιαστικού υλικού των γεωργικών, κτηνοτροφικών ή ιχθυοκαλλιεργητικών επιχειρήσεων.

ιβ. Οι δαπάνες επενδύσεων, που αποσκοπούν στην κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμό και εξοπλισμό κεντρικών αγορών, σφαγείων, χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών και λοιπών υπηρεσιών.

Δεν θεωρείται παραγωγική επένδυση κατά τον νόμο αυτό η απόκτηση επιβατικού αυτοκινήτου μέχρι 6 θέσεων, επίπλων και σκευών γραφείου, οικοπέδων, γηπέδων και αγροτεμαχίων.

7. Κατά το Π.Δ. 170/1986 Περί κινήσεως κεφαλαίων μεταξύ της Ελλάδος και των άλλων Κρατών-Μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων βάσει της Α' Οδηγίας της 11/5/1960 και βάσει της Β' Οδηγίας της 18/12/1962 του Συμβουλίου της ΕΟΚ, άρθρο 1, ως άμεσες επενδύσεις θεωρούνται: οι πάσης φύσεως επενδύσεις, στις οποίες προβαίνουν τα φυσικά πρόσωπα, οι εμπορικές, βιομηχανικές ή χρηματοδοτικές επιχειρήσεις και οι οποίες χρησιμεύουν για την δημιουργία ή την διατήρηση διαρκών και αμέσων σχέσεων μεταξύ του παρέχοντος τα κεφάλαια και του επιχειρηματία ή της επιχείρησης, για την οποία προορίζονται τα κεφάλαια αυτά, με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας.

Οι επιχειρήσεις, που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 10 του παρόντος, περιλαμβάνουν τις νομικώς ανεξάρτητες επιχειρήσεις (θυγατρικές κατά 100%) και τα υποκαταστήματα.

Όσον αφορά στις επιχειρήσεις, οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 10 του παρόντος Π.Δ. και οι οποίες έχουν το καθεστώς μετοχικών εταιρειών, συμμετοχή με χαρακτήρα άμεσης επένδυσης υπάρχει, όταν η δέσμη των μετοχών, η οποία ευρίσκεται υπό την κατοχή ενός φυσικού προσώπου, μίας άλλης επιχείρησης ή όποιουδήποτε άλλου κατόχου, παρέχει στους εν λόγω μετόχους, είτε δυνάμει των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας περί των μετοχικών εταιρειών, είτε για άλλους λόγους, την δυνατότητα πραγματικής συμμετοχής στην διαχείριση της εταιρείας αυτής ή στον έλεγχό της.

Ως μακροπρόθεσμα δάνεια με τον χαρακτήρα συμμετοχής, τα οποία αναφέρονται στο άρθρο 10 του παρόντος Π.Δ., πρέπει να νοούνται τα δάνεια διαρκείας μεγαλύτερης των πέντε ετών, που προορίζονται για την δημιουργία ή την διατήρηση οικονομικών δεσμών διαρκείας, ιδίως τα δάνεια τα χορηγούμενα από μία εταιρεία προς τις θυγατρικές της εταιρίες ή προς εταιρίες, στις οποίες συμμετέχει, καθώς και τα δάνεια τα συνδεδεμένα με συμμετοχή στα κέρδη. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν, επίσης, τα δάνεια, τα

οποία χρησιμοποιούνται από χρηματοδοτικούς Οργανισμούς με σκοπό την δημιουργία ή την διατήρηση οικονομικών δεσμών διαρκείας.

Εξ άλλου, θεωρούνται ως άμεσες επενδύσεις, που πραγματοποιούνται στο εθνικό έδαφος από μη κατοίκους της Χώρας υποδοχής οι εξής:

1. Δημιουργία και επέκταση υποκαταστημάτων ή νέων επιχειρήσεων, που ανήκουν αποκλειστικώς στον παρέχοντα τα κεφάλαια ως και η ολοκληρωτική απόκτηση υπαρχουσών επιχειρήσεων.

2. Συμμετοχή σε νέες ή υπάρχουσες επιχειρήσεις με σκοπό την δημιουργία ή την διατήρηση οικονομικών δεσμών διαρκείας.

3. Σύναψη μακροπροθέσμων δανείων με σκοπό την δημιουργία ή την διατήρηση οικονομικών δεσμών διαρκείας.

4. Επανεπένδυση κερδών με σκοπό την διατήρηση οικονομικών δεσμών διαρκείας.

Ως άμεσες επενδύσεις, που πραγματοποιούνται στην αλλοδαπή από κατοίκους άλλης Χώρας, πλην της Χώρας υποδοχής, θεωρούνται οι εξής:

1. Δημιουργία και επέκταση υποκαταστημάτων ή νέων επιχειρήσεων, που ανήκουν αποκλειστικώς στον παρέχοντα τα κεφάλαια ως και η ολοκληρωτική απόκτηση υπαρχουσών επιχειρήσεων.

2. Συμμετοχή σε νέες ή υφιστάμενες επιχειρήσεις με σκοπό την δημιουργία ή την διατήρηση οικονομικών δεσμών διαρκείας.

3. Σύναψη μακροπροθέσμων δανείων με σκοπό την δημιουργία ή την διατήρηση οικονομικών δεσμών διαρκείας.

4. Επανεπένδυση κερδών με σκοπό την διατήρηση οικονομικών δεσμών διαρκείας.

Σχετικώς με την ρευστοποίηση των αμέσων επενδύσεων ορίζονται τα εξής:

Α. Επαναπατριsmός του προϊόντος της ρευστοποίησης των αμέσων επενδύσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται στο εθνικό έδαφος από μη κατοίκους της Χώρας υποδοχής:

1. Αρχικό κεφάλαιο.

2. Υπεραξία.

Β. Χρησιμοποίηση του προϊόντος της ρευστοποίησης των αμέσων επενδύσεων, που πραγματοποιούνται στην αλλοδαπή από κατοίκους άλλης Χώρας πλην της Χώρας υποδοχής:

1. Αρχικό κεφάλαιο.

2. Υπεραξία.

Γ. Εισδοχή τίτλων στην κεφαλαιαγορά:

Α. Εισδοχή τίτλων εθνικών επιχειρήσεων σε ξένη κεφαλαιαγορά.

1. Εισαγωγή σε ξένο χρηματιστήριο:

α. Μετοχών και άλλων τίτλων, που έχουν χαρακτήρα συμμετοχής.

β. Ομολογιών.

Ε. Α. Επενδύσεις σε ακίνητα, που πραγματοποιούνται στο εθνικό έδαφος από μη κατοίκους της Χώρας υποδοχής και επαναπατρισμός του προϊόντος της ρευστοποίησης αυτών:

1. Απώκτηση ακινήτων.

2. Επαναπατρισμός του προϊόντος της ρευστοποίησης ακινήτων.

Β. Επενδύσεις σε ακίνητα, που πραγματοποιούνται στην αλλοδαπή από κατοίκους άλλης Χώρας, πλην της Χώρας υποδοχής και χρησιμοποίηση του προϊόντος της ρευστοποίησης αυτών:

1. Απώκτηση ακινήτων.

2. Χρησιμοποίηση του προϊόντος της ρευστοποίησης ακινήτων.

ΣΤ. Βραχυπρόθεσμες επενδύσεις σε γραμμάτια Δημοσίου και σε άλλους τίτλους, που κανονικώς είναι διαπραγματεύσιμοι στην χρηματαγορά:

1. Εκφρασμένων σε εθνικό νόμισμα.

2. Εκφρασμένων σε ξένο νόμισμα.

Α. Βραχυπρόθεσμες επενδύσεις από μη κατοίκους της Χώρας υποδοχής στην εθνική χρηματαγορά και επαναπατρισμός του προϊόντος της ρευστοποίησης αυτών:

α. Από φυσικά πρόσωπα, εκτός από τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς,

β. Από νομικά πρόσωπα, εκτός από τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς,

γ. Από χρηματοδοτικούς Οργανισμούς.

Β. Βραχυπρόθεσμες επενδύσεις από κατοίκους άλλης Χώρας πλην της Χώρας υποδοχής στην ξένη χρηματαγορά και χρησιμοποίηση του προϊόντος της ρευστοποίησης αυτών:

α. Από φυσικά πρόσωπα, εκτός από τους χρηματοδοτικούς Οργανισμούς,

β. Από νομικά πρόσωπα, εκτός από τους χρηματοδοτικούς Οργανισμούς,

γ. Από χρηματοδοτικούς Οργανισμούς (άρθρο 10).

8. Κατά το Π.Δ. 207/1987 Περί κινήσεως κεφαλαίων μεταξύ της Ελλάδος και των άλλων Κρατών Μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων βάσει της Α' Οδηγίας της 15/5/1960, της Β' Οδηγίας της 18/12/1962 και της Οδηγίας της 17/11/1986 του Συμβουλίου της ΕΟΚ, ως άμεσες επενδύσεις θεωρούνται: οι πάσης φύσεως επενδύσεις στις οποίες προβαίνουν τα φυσικά πρόσωπα, οι εμπορικές, βιομηχανικές ή χρηματοδοτικές επιχειρήσεις και οι οποίες χρησιμεύουν για την δημιουργία ή την διατήρηση διαρκών και αμέ-

σων σχέσεων μεταξύ του παρέχοντος τα κεφάλαια αυτά, με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας.

Οι επιχειρήσεις, που αναφέρονται στο άρθρο 10 του παρόντος Π.Δ., περιλαμβάνουν τις νομικώς ανεξάρτητες επιχειρήσεις (θυγατρικές κατά 100%) και τα υποκαταστήματα.

9. Κατά τον Ν. 1892/1990 Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις, άρθρο 2, (την φιλοσοφία του οποίου διέτηρησαν και οι Ν. 2093/1992 Περί διαρρυθμίσεων στην έμμεση φορολογία και Ν. 2234/1994 Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης του Ν. 1892/1990 Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη) ως παραγωγική επένδυση θεωρείται:

α. Η κατασκευή,⁶ η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός βιομηχανοστασίων, κτιριακών εγκαταστάσεων, ξενοδοχειακών καθώς και βοηθητικών εγκαταστάσεων των υπαγομένων επιχειρήσεων, που αναφέρονται στο άρθρο 2 αυτού του νόμου.

β. Η αγορά αποπερατωθεισών ή ημιτελών βιομηχανικών ή βιοτεχνικών κτιριακών εγκαταστάσεων, που βρίσκονται μέσα σε ΒΙΠΕ Ε.Τ.Β.Α. και ανήκουν κατά κυριότητα σε αυτές. Επίσης, η αγορά μη χρησιμοποιούμενων, αποπερατωθεισών ή ημιτελών βιομηχανικών ή βιοτεχνικών κτιριακών εγκαταστάσεων, που η έναρξη κατασκευής τους έγινε πριν από την δημοσίευση του νόμου αυτού και που παραμένουν σε αδράνεια και δεν χρησιμοποιούνται για παραγωγικούς σκοπούς, τουλάχιστον μία διετία πριν από την υποβολή της αίτησης για υπαγωγή στις διατάξεις αυτού του νόμου, εφ' όσον οι κτιριακές αυτές εγκαταστάσεις χρησιμοποιηθούν για την μετεγκατάσταση επιχειρήσεων από την περιοχή Α σύμφωνα με την περίπτωση (α) της παραγράφου 4 του άρθρου 9 αυτού του νόμου.

γ. Η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων μηχανημάτων και λοιπού μηχανολογικού ή τεχνικού εξοπλισμού παραγωγής. Η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων συστημάτων αυτοματοποίησης διαδικασιών και μηχανοργάνωσης, όπως συστημάτων πληροφορικής ή τηλεπληροφορικής. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται η αγορά του αναγκαίου για την επένδυση λογισμικού (software). Οι δαπάνες εκπαίδευσης του προσωπικού κατά το στάδιο εγκατάστασης του όλου συστήματος.

δ. Οι δαπάνες μελετών και επενδύσεων, που αποσκοπούν στην εισαγωγή, ανάπτυξη και εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας, όπως πληροφορικής και τηλεπληροφορικής. Η δαπάνη εγκατάστασης πρότυπης δοκιμαστικής μονάδας. Οι δαπάνες επενδύσεων για εφαρμοσμένη έρευνα και η αγορά

6. Βλ. και ATHANASSOPOULOS C., G. - COURTHEOUX J. - P.: La notion d'investissement privé productif. CAHIERS DE L' A.C.E. Paris 1991, (3) p. 101 et s.

οργάνων ή εξοπλισμού εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής ή μεταλλευτικής έρευνας. Οι δαπάνες μελετών εργονομίας και προστασίας της φυσικής και ψυχολογικής υγείας των εργαζομένων.

ε. Οι δαπάνες μετεγκατάστασης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 9, υφισταμένων παραγωγικών μονάδων του εδαφίου (α) της παραγράφου 1 του άρθρου 2 αυτού του νόμου.

Στις δαπάνες μετεγκατάστασης περιλαμβάνονται και οι δαπάνες ανέγερσης των αναγκαίων κτιριακών εγκαταστάσεων στη νέα θέση.

στ. Η κατασκευή καινούργιων αποθηκευτικών χώρων, ψυκτικών χώρων, χώρων ξήρανσης και συντήρησης προϊόντων καθώς και η αγορά καινούργιων αυτοκινήτων-ψυγείων ή πλοίων-ψυγείων.

ζ. Η αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων διακίνησης υλικών, εμπορευμάτων και μαζικής μεταφοράς εργατοτεχνιτών και υπαλλήλικού προσωπικού, καθώς και εξοπλισμού και εγκαταστάσεων διακίνησης υλικών.

η. Η ανέγερση καινούργιων εργατικών κατοικιών για την στέγαση προσωπικού της επιχείρησης, βρεφονηπιακών σταθμών καθώς και κτιρίων ή εγκαταστάσεων ή εξοπλισμού προοριζόμενων να χρησιμοποιηθούν για την ανάψυχή ή συνεστιάση εργατών και υπαλλήλων και εφ' όσον κατασκευάζονται στην περιοχή, που είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση.

θ. Η ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών και η αγορά εξοπλισμού τους. Οι δαπάνες για μόνιμες εγκαταστάσεις κατασκηνωτικών κέντρων (campings) και εγκαταστάσεις χειμερινού τουρισμού, ως και για κατασκευή και εξοπλισμό διαμερισμάτων για τουριστική χρήση.

ι. Οι δαπάνες επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής διατηρητέων παραδοσιακών οικιών ή κτιρίων σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές μονάδες, ανεξάρτητα εάν βρίσκονται εντός ή εκτός οικισμών, που χαρακτηρίζονται παραδοσιακοί ή διατηρητέοι. Η ανακαίνιση παραδοσιακού χαρακτήρα ξενοδοχειακών μονάδων, που κρίνονται διατηρητέες και που προστατεύονται από ειδικό νομικό καθεστώς όρων δόμησης.

Οι δαπάνες ανακαίνισης διατηρητέων παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων από μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα με σκοπό την μετατροπή τους σε αναγκαίους χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών.

ια. Η αγορά υλικού για αναπαραγωγή των κτηνοτροφικών επιχειρήσεων και του πολλαπλάσιαστικού υλικού των γεωργικών, κτηνοτροφικών ή ιχθυοκαλλιεργητικών επιχειρήσεων.

ιβ. Οι δαπάνες επενδύσεων, που αποσκοπούν στην κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμό και εξοπλισμό κεντρικών αγορών, σφαγείων, χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών.

ιγ. Η αγορά βιοτεχνικών χώρων σε τυποποιημένα βιοτεχνικά κτήρια των βιομηχανικών περιοχών ή σε πολυόροφα βιοτεχνικά κέντρα, που κατασκεύασε ή κατασκευάζει η Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε., μόνη της ή σε συνεργασία με τον Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ. καθώς και σε πολυόροφα βιοτεχνικά κτήρια, που η κατασκευή τους έγινε με δανειοδότηση της Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε., ανεξάρτητα από τον χρόνο κατασκευής και χρησιμοποίησής τους.

ιδ. Η ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων και η αγορά εξοπλισμού επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών στήριξης τουριστικών και ξενοδοχειακών μονάδων.

ιε. Η κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρίνες) σε θέσεις και με προδιαγραφές, που θα εγκρίνονται κάθε φορά από τον Ε.Ο.Τ., το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας.

ιστ. Η κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός συνεδριακών κέντρων, μετά από σύμφωνη γνώμη του Ε.Ο.Τ. και με βάση τις προδιαγραφές, που θα καθορισθούν με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Τουρισμού.

ιζ. Η κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός γηπέδων γκολφ και των απαραίτητων εγκαταστάσεών τους, καθώς και η αγορά του αναγκαίου εξοπλισμού τους, μετά από σύμφωνη γνώμη του Ε.Ο.Τ.

Δεν θεωρείται παραγωγική επένδυση η απόκτηση επιβατικών αυτοκινήτων μέχρι έξι (6) θέσεων, επίπλων και σκευών γραφείου, οικοπέδων, γηπέδων και αγροτεμαχίων, η ανέγερση ή επέκταση κτιριακών εγκαταστάσεων επί οικοπέδου, που δεν ανήκει στην κυριότητα του φορέα της επένδυσης κ.λ.

Το ελάχιστο ύψος παραγωγικής επένδυσης για την υπαγωγή στον νόμο αυτόν, όσον αφορά στην επιχορήγηση και επιδότηση επιτοκίου, είναι:

α. Για επενδύσεις ίδρυσης ή επέκτασης, που πραγματοποιούνται από τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (β), (στ), (θ) και (ι) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, τριάντα εκατομμύρια (30.000.000) δραχμές.

β. Για επενδύσεις ίδρυσης ή επέκτασης, που πραγματοποιούνται από τις λοιπές κατηγορίες επιχειρήσεων του άρθρου 2, εξήντα εκατομμύρια (60.000.000) δραχμές.

γ. Για επενδύσεις επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής διατηρητέων παραδοσιακών οικιών ή κτηρίων σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές μονάδες, σύμφωνα με την περίπτωση (ι) της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και

την περίπτωση (ιε) της παραγράφου (ιε) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, δέκα πέντε εκατομμύρια (15.000.000) δραχμές.

δ. Για επενδύσεις ίδρυσης ή επέκτασης, που πραγματοποιούνται από τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (ιη) και (ιβ) της παραγρ. 1 του άρθρου 2, πέντε εκατομμύρια (5.000.000) δραχμές.

ε. Για επενδύσεις εκσυγχρονισμού, που πραγματοποιούνται από τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (ιη) και (ιβ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμές.

στ. Για επενδύσεις εκσυγχρονισμού όλων των λοιπών κατηγοριών επιχειρήσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 2, δέκα εκατομμύρια (10.000.000) δραχμές.

Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα όρια της προηγούμενης παραγράφου.

10. Κατά τον Ν. 2601/1998 Περί ενισχύσεως ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη της Χώρας και άλλες διατάξεις, όπως τροποποιήθηκε σε διάφορα σημεία του υπό του Ν. 3219/2004¹, υπάγονται στο καθεστώς των ενισχύσεων οι ακόλουθες κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για τις επενδυτικές και λοιπές δαπάνες τους, όπως αυτές ρητώς προσδιορίζονται για κάθε μία κατηγορία δραστηριότητας:

α. Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις, οι οποίες ασκούν δραστηριότητες εκ των προβλεπόμενων υπό του άρθρου 15 του αυτού νόμου, όπως παραγωγής προϊόντων καπνού, κατασκευής ειδών ένδυσης, παραγωγής τροφίμων και ποτών κ.ά.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι: η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός βιομηχανοστασίων, κτηριακών ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων και οι δαπάνες περιβάλλοντος χώρου, η αγορά βιοτεχνικών χώρων, η αγορά νέων μεταφορικών μέσων διακίνησης υλικών κ.ά.

β. Επιχειρήσεις, που παράγουν ενέργεια σε μορφή θερμού νερού, ατμού ή παράγουν στερεά καύσιμα από βιομάζα, επιχειρήσεις συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας ή επιχειρήσεις παραγωγής ηλεκτρισμού από ήπιες μορφές ενέργειας και ειδικότερα την αιολική, την ηλιακή, την υδροηλεκτρική, την γεωθερμική και την βιομάζα. Επιχειρήσεις παραγωγής βιομάζας από φυτά, με σκοπό την χρήση της ως πρώτης ύλης για την παραγωγή ενέργειας.

1. Ο Ν.3219/2004 κατηργήθη την 4 Αυγούστου 2004.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι: η αγορά και εγκατάσταση σύγχρονων μηχανημάτων, οι δαπάνες για ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό εργαστηρίων εφαρμοσμένης ενεργειακής έρευνας κ.ά.

γ. Επιχειρήσεις (εργαστήρια) εφαρμοσμένης βιομηχανικής, ενεργειακής, μεταλλευτικής, γεωργικής, κτηνοτροφικής, δασικής και ιχθυοκαλλιέργειας έρευνας. Επίσης, επιχειρήσεις ανάπτυξης τεχνολογιών και βιομηχανικών σχεδίων.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι: οι δαπάνες μελετών, οι οποίες αποσκοπούν στην εισαγωγή, στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας, τεχνογνωσίας και σύγχρονων μεθόδων, η αγορά εξοπλισμού και η κατασκευή εγκαταστάσεων διακίνησης υλικών κ.ά.

δ. Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών εξαιρετικώς προηγμένης τεχνολογίας, εφ' όσον οι επιχειρήσεις αυτές ανήκουν στους τομείς πληροφορικής, τουρισμού, έρευνας, καθώς και τεχνολογικής υποστήριξης βιοτεχνικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι:

ε. Επιχειρήσεις ανάπτυξης λογισμικού.

Οι προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν οι εν λόγω επιχειρήσεις ορίζονται με κοινές Αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Ανάπτυξης.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι:

Η αγορά ηλεκτρονικών υπολογιστών, η αγορά του αναγκαίου λογισμικού, οι δαπάνες υλοποίησης ολοκληρωμένου πολυετούς επιχειρηματικού σχεδίου κ.ά.

ζ. Μεταλλευτικές επιχειρήσεις.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι:

Η αγορά και εγκατάσταση σύγχρονων μηχανημάτων, η ίδρυση, η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός εργαστηρίων εφαρμοσμένης έρευνας κ.ά.

η. Επιχειρήσεις εξόρυξης, επεξεργασίας και εν γένει αξιοποίησης βιομηχανικών ορυκτών. Επιχειρήσεις λατόμευσης μαρμάρων υπό την προϋπόθεση, ότι διαθέτουν εξοπλισμό κοπής και επεξεργασίας.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι:

Η αγορά και εγκατάσταση σύγχρονων μηχανημάτων, η αγορά νέων συστημάτων αυτοματοποίησης διαδικασιών και μηχανοργάνωσης κ.ά.

θ. Οι γεωργικές επιχειρήσεις θερμοκηπιακού τύπου, οι κτηνοτροφικές επιχειρήσεις εσταβλισμένου ή ημισταβλισμένου τύπου, οι επιχειρήσεις επεξεργασίας αναποφλοίωτου ρυζιού, οι γεωργικές επιχειρήσεις νέων καλλιεργιών (αντικατάσταση παλαιών), οι γεωργικές επιχειρήσεις βιολογικής γεωργίας και οι αλιευτικές επιχειρήσεις (υδατοκαλλιέργειες), σύγχρονης

τεχνολογίας, όπως καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτηριακών, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου, η αγορά και εγκατάσταση νέων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, τα μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, του οποίου αποκτάται η χρήση, κ.ά.

ι. Αγροτικοί ή αγροτοβιομηχανικοί συνεταιρισμοί, καθώς και Ομάδες παραγωγών ή ενώσεις Ομάδων παραγωγών, οι οποίες έχουν συσταθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που πραγματοποιούν επενδύσεις σε μηχανικά μέσα σποράς, καλλιέργειας και συγκομιδής αγροτικών προϊόντων.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι: η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, τα μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, του οποίου αποκτάται η χρήση, η αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων διακίνησης προϊόντων κ.ά.

κ. Επιχειρήσεις, που, για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτων, τυποποιούν, συσκευάζουν ή και συντηρούν γεωργικά ή κτηνοτροφικά προϊόντα ή προϊόντα αλιείας και ιχθυοτροφίας.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι: οι δαπάνες επενδύσεων για αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υποκατάσταση υγρών καυσίμων ή ηλεκτρικής ενέργειας με αέρια καύσιμα, επεξεργασμένα απορριπτόμενα υλικά από εγχώριες βιομηχανίες, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ανάκτηση απορριπτόμενης θερμότητας, καθώς και συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας. Επίσης, οι δαπάνες επενδύσεων για εξοικονόμηση ενέργειας, υπό την προϋπόθεση, ότι η επένδυση δεν αφορά στον παραγωγικό εξοπλισμό, αλλά στον εξοπλισμό και στις εγκαταστάσεις κίνησης-λειτουργίας της μονάδας και από αυτήν προκύπτει μείωση τουλάχιστον 10% της καταναλισκόμενης ενέργειας κ.ά.

λ. Επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. ή Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή συνεταιρισμοί που πραγματοποιούν επενδύσεις για την ανέγερση και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτηρίων σε ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες, που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού, καθώς και χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών, κεντρικών αγορών και σφαγείων. Επίσης, επενδύσεις των ως άνω φορέων για την μετασκευή και διαμόρφωση παλαιών βιομηχανοστασίων και λοιπών ε-

γκαταστάσεων ομοίως για χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών, κεντρικών αγορών και σφαγείων.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι: η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, τα μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, του οποίου αποκτάται η χρήση κ.ά.

μ. Επιχειρήσεις εκμετάλλευσης δημοσίας χρήσεως σταθμών αυτοκινήτων χωρητικότητας τουλάχιστον ογδόντα (80) θέσεων, μόνον για την ίδρυση των σταθμών αυτών.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι: η κατασκευή κτιριακών, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου, η αγορά και η εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού κ.ά.

ν. Επιχειρήσεις υγρών καυσίμων και υγραερίων, εφόσον πραγματοποιούν επενδύσεις για την δημιουργία εγκαταστάσεων αποθήκευσης ή για την προμήθεια εξοπλισμού μεταφοράς υγρών καυσίμων και υγραερίων σε νησιά.

Ενισχυόμενες δαπάνες εν προκειμένω είναι: οι δαπάνες δημιουργίας εγκαταστάσεων αποθήκευσης σε νησιά, η αγορά και εγκατάσταση εξοπλισμού και μέσων μεταφοράς στα νησιά υγρών καυσίμων και υγραερίων κ.ά.

ξ. Επιχειρήσεις εκμετάλλευσης μέσων μεταφοράς ανθρώπων και εμπορευμάτων σε απομονωμένες, δυσπρόσιτες και απομακρυσμένες από τον κεντρικό κορμό της χώρας περιοχές, που ορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορικής Ναυτιλίας.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι: η αγορά και η εγκατάσταση εξοπλισμού μεταφορικών μέσων, πλην του εξοπλισμού, που προορίζεται για την υποδομή και την κίνησή τους, εφ' όσον είναι απαραίτητα για την εξυπηρέτηση της μεταφοράς ανθρώπων και εμπορευμάτων στις ανωτέρω περιοχές κ.ά.

ο. Κέντρα κοινής επιχειρηματικής δράσης, που μπορούν να ιδρύονται από τρεις τουλάχιστον επιχειρήσεις του μεταποιητικού τομέα, που απασχολούν εκάστη μέχρι 120 εργαζόμενους και από μία τουλάχιστον εμπορική επιχείρηση ή επιχείρηση του τομέα μεταφορών ή λοιπών υπηρεσιών. Στα Κέντρα αυτά μπορούν να συμμετέχουν Α.Ε.Ι. ή Εξουνητικά Κέντρα.

Σκοπός των Κέντρων αυτών, που μπορούν να λειτουργούν και με την μορφή εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, είναι η παροχή προς τους συμμετέχοντες επιχειρηματικούς φορείς όλων των δυνατών υπηρεσιών επιχειρηματικής υποστήριξης, όπως είναι η δημιουργία τράπεζας πληροφοριών, η εκπόνηση μελετών οργάνωσης μάρκετινγκ και διεύθυνσης της αγο-

ράς για τα προϊόντα των συμμετεχόντων φορέων, ο συντονισμός ενεργειών για κοινές προμήθειες υλικών, για συμμετοχή σε κρατικές προμήθειες, καθώς και εξασφάλιση πιστοποιητικών ποιότητας. Επίσης, η ανάληψη συλλογικής επιχειρηματικής δράσης για πραγματοποίηση κοινών εκθέσεων προϊόντων, κοινών προμηθειών υλικών, κοινής συμμετοχής σε κρατικές προμήθειες και δημιουργία δικτύων διανομής στο εσωτερικό ή το εξωτερικό για πρόσβαση σε νέες αγορές.

Ενισχυόμενες δαπάνες στο εσωτερικό ή το εξωτερικό (εκτός Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης) είναι ενδεικτικώς: η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, τα μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, του οποίου αποκτάται η χρήση, οι δαπάνες για την κατασκευή ή αγορά των κτηριακών εγκαταστάσεων, που είναι αναγκαίες για τη λειτουργία τους, για την δημιουργία μόνιμων εκθεσιακών τους χώρων, και για την δημιουργία των αποθηκευτικών ή και ψυκτικών χώρων που απαιτούνται για την προώθηση των προϊόντων των συναπιζόμενων επιχειρήσεων κ.ά.

π. Εταιρείες διεθνούς εμπορίου, που ιδρύονται ή λειτουργούν ως ανώνυμες εταιρείες υπό την προϋπόθεση, ότι αποκλειστικός σκοπός τους είναι η διενέργεια οικονομικο-εμπορικών δραστηριοτήτων διεθνούς εμπορίου και το μετοχικό τους κεφάλαιο ανέρχεται στο ποσό των τριακοσίων εκατ. δρχ. τουλάχιστον, ολοσχερώς καταβεβλημένο.

Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας καθορίζονται οι λεπτομέρειες πλήρωσης των ως άνω προϋποθέσεων, καθώς και οι λοιπές λεπτομέρειες για την υπαγωγή επενδύσεων των εταιρειών αυτών στα κίνητρα του παρόντος νόμου, ιδίως όσον αφορά στον σκοπό τους, στον αριθμό και στο είδος μετόχων κ.ά.

Ενισχυόμενες δαπάνες στο εσωτερικό και εξωτερικό (εκτός Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης) είναι οι: δαπάνες για την κατασκευή, την αγορά ή και την μετατροπή κτηριακών εγκαταστάσεων, που είναι αναγκαίες για την λειτουργία τους, καθώς και για να χρησιμοποιηθούν ως αποθηκευτικοί, ψυκτικοί χώροι, χώροι ξήρανσης, συντήρησης, τυποποίησης και συσκευασίας προϊόντων ή ως χώροι διανομής σε ευρύτερες περιφέρειες, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου, οι δαπάνες για αγορά και εγκατάσταση καινούργιου σύγχρονου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, τα μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, του οποίου αποκτάται η χρήση κ.ά.

ρ. Εμπορικές επιχειρήσεις με αντικείμενο εργασιών την αγορά και πώληση υλικών αγαθών.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι: οι δαπάνες αγοράς συστημάτων μηχανοργάνωσης, περιλαμβανομένων των δαπανών αγοράς του αναγκαίου λογισμικού και των δαπανών εκπαίδευσης του προσωπικού κατά το στάδιο εγκατάστασής του, οι δαπάνες κατασκευής αποθηκών και ψυκτικών θαλάμων κ.ά.

σ. Κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης, όπως αυτά καθορίζονται με το άρθρο 10 του Ν. 2072/1992 και επιχειρήσεις με αντικείμενο την παροχή στέγης αυτόνομης διαβίωσης, σε άτομα με ειδικές ανάγκες, σύμφωνα με το άρθρο 30 του ίδιου νόμου.

Ενισχυόμενες εν προκειμένω δαπάνες είναι: η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτηριακών, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου, η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού κ.ά.

τ. Τουριστικές επιχειρήσεις. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι ακόλουθες τουριστικές δραστηριότητες:

- Ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τουλάχιστον Β' τάξης.
- Εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών ξενοδοχειακών μονάδων τουλάχιστον Γ' τάξης.
- Εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών ξενοδοχειακών μονάδων κατώτερων της Γ' τάξης σε κτήρια που χαρακτηρίζονται διατηρητέα ή παραδοσιακά, εφόσον με τον εκσυγχρονισμό τους αναβαθμίζονται τουλάχιστον σε Γ' τάξης.
- Μετατροπής παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον Γ' τάξης.
- Εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων (campings) τουλάχιστον Γ' τάξης.
- Ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού συνεδριακών κέντρων.
- Ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού χιονοδρομικών κέντρων.
- Ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού αξιοποίησης ιαματικών πηγών.
- Ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρίνες).
- Ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού γηπέδων γκολφ.
- Ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού κέντρων θαλασσοθεραπείας.
- Ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού κέντρων τουρισμού υγείας.
- Ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού κέντρων προπονητικού-αθλητικού τουρισμού, που δημιουργούνται μόνο από εταιρείες, που λειτουργ-

γούν και εκμεταλλεύονται ξενοδοχειακές μονάδες ή από εταιρείες των οποίων εταίροι είναι μόνο εταιρείες, που λειτουργούν και εκμεταλλεύονται ξενοδοχειακές μονάδες.

Ενισχυόμενες δαπάνες εν προκειμένω είναι: η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτηριακών, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου, οι δαπάνες επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής των παραδοσιακών ή διατηρητέων κτηρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου, η αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων διακίνησης υλικών και μαζικής μεταφοράς προσωπικού κ.ά.

υ. Ιερές Μονές για την ανέγερση και εκσυγχρονισμό ξενώνων ή για την μετατροπή κτηρίων τους σε ξενώνες, καθώς και για την ανέγερση, επέκταση, εκσυγχρονισμό ή μετατροπή κτηρίων τους σε χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών.

Ενισχυόμενες δαπάνες εν προκειμένω είναι: η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτηριακών, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου, η αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων διακίνησης υλικών κ.ά.

φ. Τεχνικές εταιρείες μόνο για τον εκσυγχρονισμό τους, μέσω αντικατάστασης των μηχανημάτων τους και του λοιπού εξοπλισμού τους, πλην των μεταφορικών μέσων υλικών και προσωπικού.

Ενισχυόμενες δαπάνες εν προκειμένω είναι: η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού.

χ. Επιχειρήσεις, που στεγάζονται σε παραδοσιακά ή διατηρητέα λιθόκτιστα κτήρια ή και κτηριακά συγκροτήματα βιομηχανικού χαρακτήρα και οι οποίες παράγουν ή/και τυποποιούν τοπικά παραδοσιακά προϊόντα ή και προϊόντα προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (Π.Ο.Π.).

Ενισχυόμενες δαπάνες εν προκειμένω είναι: οι δαπάνες για την αγορά, επισκευή, αποκατάσταση, μετατροπή και επαναχρησιμοποίηση υφιστάμενων κτηριακών εγκαταστάσεων, η κατασκευή, η επέκταση ή ο εκσυγχρονισμός ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου κ.ά.

Επίσης υπάγονται στην ενίσχυση της επιχορήγησης του νόμου αυτού οι ακόλουθες επιχειρηματικές δραστηριότητες, που ασκούνται στην αλλοδαπή, από νομικά πρόσωπα, για τις επενδυτικές και λοιπές δαπάνες τους, όπως αυτές προσδιορίζονται για καθεμία δραστηριότητα:

α. Μεταποιητικές επιχειρήσεις όλων των κλάδων, μόνον για ίδρυση παραγωγικών μονάδων. Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας,

μπορεί να εξαιρούνται της ενίσχυσης ωρισμένοι κλάδοι ή υποκλάδοι της μεταποίησης.

β. Οι γεωργικές επιχειρήσεις θερμοκηπιακού τύπου, οι κτηνοτροφικές επιχειρήσεις εσταβλισμένου ή ημιεσταβλισμένου τύπου και οι αλιευτικές επιχειρήσεις (υδατοκαλλιέργειες) σύγχρονης τεχνολογίας.

Πέραν αυτών επισημαίνεται, ότι κατά τον χρόνο εκτύπωσης του ανά χειρως τόμου ανακοινώθη υπό της Κυβερνήσεως η κατάθεση σχεδίου νέου αναπτυξιακού νόμου, μη διαφέροντος εν πολλοίς της κείμενης νομοθεσίας (το πλήρες κείμενο του νέου νόμου περιλαμβάνεται στον Δ' τόμο του έργου).

Τα βασικά σημεία του σχεδίου του νέου νόμου είναι τα εξής, χωρίς να «θίγεται» ο πυρήν της έννοιας της επένδυσης:

Μειώνεται η ίδια συμμετοχή σε ποσοστό 25%.

Δημιουργούνται νέες περιοχές κινήτρων π.χ. περιοχές μεθορίου, νήσων κ.ά.

Το μεγαλύτερο τμήμα (ποσοστό 70%) των εκάστοτε διατεθεισών οικονομικών ενισχύσεων θα «προσανατολίζεται» προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Η μετεγκατάσταση σε Βιομηχανικές ή Βιοτεχνικές Περιοχές θα επιδοτείται με επί πλέον ποσοστό 5%.

Προβλέπεται η μισθολογική επιδότηση νέων θέσεων εργασίας (ποσοστά κυμαινόμενα μεταξύ 35%-48%, αναλόγως είδους επένδυσης, ζώνης κινήτρων κ.ά.).

Υπάγονται στις ρυθμίσεις του νέου καθεστώτος και επενδύσεις ύψους πέραν των 50.000.000 ΕΥΡΩ.

Έχουν την ευχέρεια «εμπλοκής» σε θέματα αξιολόγησης επενδύσεων και Ιδιωτικοί Οργανισμοί, π.χ. Τράπεζες.

Προβλέπεται η μείωση του χρόνου αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων υπό των αρμοδίων Υπηρεσιών και η «οριοθέτησή» του σε δύο μήνες από της ημερομηνίας υποβολής της σχετικής πρότασης κ.ά..

Επισημαίνεται, ότι η εφαρμογή των οίων διήκοτε νέων ρυθμίσεων τελεί υπό την έγκριση της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

11. Κατά τον Ν. 3299/2004 Κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική σύγκλιση υπάγονται στο καθεστώς των ενισχύσεων οι ακόλουθες κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων:

3. Υπαγόμενα επενδυτικά σχέδια

Α. Γενικές ρυθμίσεις

1. Στο καθεστώς των ενισχύσεων του Νόμου αυτού υπάγονται τα ακόλουθα επενδυτικά σχέδια, όπως αυτά προσδιορίζονται για κάθε τομέα

οικονομικής δραστηριότητας, τα οποία κατανέμονται σε πέντε κατηγορίες προκειμένου να ορισθούν οι παρεχόμενες ενισχύσεις:

α. Επενδυτικά σχέδια στον πρωτογενή τομέα:

I. Επενδυτικά σχέδια εξόρυξης και θραύσης βιομηχανικών ορυκτών και αδρανών υλικών - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

II. Επενδυτικά σχέδια σε μηχανικά μέσα σποράς, καλλιέργειας και συγκομιδής αγροτικών προϊόντων τα οποία πραγματοποιούνται από αγροτικούς ή αγροτοβιομηχανικούς συνεταιρισμούς, καθώς και ομάδες παραγωγών ή ενώσεις ομάδων παραγωγών, οι οποίες έχουν συσταθεί σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, όπως αυτά ορίζονται με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 2(α) του παρόντος άρθρου - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

III. Επενδυτικά σχέδια τυποποίησης, συσκευασίας ή συντήρησης γεωργικών ή κτηνοτροφικών προϊόντων ή προϊόντων αλιείας και ιχθυοτροφίας μη προερχόμενα από μεταποιητική δραστηριότητα, όπως αυτά ορίζονται με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 2(α) του παρόντος άρθρου - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

IV. Επενδυτικά σχέδια γεωργικών επιχειρήσεων θερμοκηπιακού τύπου και βιολογικής γεωργίας, κτηνοτροφικών επιχειρήσεων εσταυλισμένου ή ημιεσταυλισμένου τύπου και αλιευτικών επιχειρήσεων (υδατοκαλλιέργειες) σύγχρονης τεχνολογίας, όπως αυτά ορίζονται με την κοινή Υπουργική Απόφαση της παραγράφου 2(α) του παρόντος άρθρου - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

β. Επενδυτικά σχέδια στο δευτερογενή τομέα:

I. Επενδυτικά σχέδια εξόρυξης, επεξεργασίας και εν γένει αξιοποίησης βιομηχανικών ορυκτών. Επενδυτικά σχέδια λατόμευσης και αξιοποίησης μαρμάρων υπό την προϋπόθεση, ότι περιλαμβάνουν εξοπλισμό κοπής και επεξεργασίας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

II. Μεταλλευτικά επενδυτικά σχέδια - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

III. Επενδυτικά σχέδια στον τομέα της μεταποίησης, όπως ορίζεται στη Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας (Σ.Τ.Α.Κ.Ο.Δ.) - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

IV. Επενδυτικά σχέδια παραγωγής ενέργειας σε μορφή θερμού νερού ή ατμού - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.1.

V. Επενδυτικά σχέδια παραγωγής βιοκαυσίμων ή στερεών καυσίμων από βιομάζα, επενδυτικά σχέδια παραγωγής βιομάζας από φυτά, με σκοπό τη χρήση της ως πρώτης ύλης για την παραγωγή ενέργειας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

VI. Επενδυτικά σχέδια παραγωγής ηλεκτρισμού από ήπιες μορφές ενέργειας και ειδικότερα την αιολική, την ηλιακή, την υδροηλεκτρική, την

γεωθερμική και την βιομάζα, ανεξαρτήτως εγκατεστημένης ισχύος επενδυτικά σχέδια συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

VII. Επενδυτικά σχέδια για την αφαλάτωση θαλασσινού ή υφάλμυρου νερού για την παραγωγή πόσιμου ύδατος - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

VIII. Επενδυτικά σχέδια για την μετεγκατάσταση βυρσοδεψείων από τους Νομούς Αττικής, Θεσσαλονίκης και Χανίων εντός Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.), στις οποίες υφίστανται οι κατάλληλες υποδομές και προβλέπεται η εγκατάστασής τους - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

IX. Επενδυτικά σχέδια για την παραγωγή ή και τυποποίηση Προϊόντων Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε.) ή και προϊόντων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) εφ' όσον γίνονται από επιχειρήσεις, που στεγάζονται σε παραδοσιακά ή διατηρητέα λιθόκτιστα κτίρια ή και κτιριακά συγκροτήματα βιομηχανικού χαρακτήρα - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

γ. Επενδυτικά σχέδια στον τομέα του τουρισμού:

I. Ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας τουλάχιστον τριών αστέρων, πρώην Β' τάξης - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2.

· II. Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας τουλάχιστον δύο αστέρων πρώην Γ' τάξης ή ξενοδοχειακών μονάδων, που έχουν διακόψει προσωρινά τη λειτουργία τους μέχρι πέντε έτη κατ' ανώτατο όριο, χωρίς στο διάστημα αυτό να έχει γίνει αλλαγή στη χρήση του κτιρίου και υπό τον όρο ότι κατά τον χρόνο της προσωρινής διακοπής της λειτουργίας τους ήταν τουλάχιστον κατηγορίας δύο αστέρων, πρώην Γ' τάξης - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

III. Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών ξενοδοχειακών μονάδων κατώτερης κατηγορίας των δύο αστέρων, πρώην Γ' τάξης, σε κτίρια που χαρακτηρίζονται διατηρητέα ή παραδοσιακά, εφ' όσον με τον εκσυγχρονισμό τους αναβαθμίζονται τουλάχιστον σε κατηγορία δύο αστέρων, πρώην Γ' τάξης. Επίσης, εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων, που έχουν διακόψει προσωρινά την λειτουργία τους για πέντε έτη κατ' ανώτατο όριο, χωρίς στο διάστημα αυτό να έχει γίνει αλλαγή στη χρήση του κτιρίου και υπό τον όρο, ότι με τον εκσυγχρονισμό τους αναβαθμίζονται τουλάχιστον σε κατηγορία δύο αστέρων, πρώην Γ' τάξης - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

IV. Εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών μονάδων, που αφορά στη δημιουργία συμπληρωματικών εγκαταστάσεων με την προσθήκη νέων κοινόχρηστων χώρων, νέων χρήσεων επί κοινόχρηστων χώρων, πισίνων και αθλητικών εγκαταστάσεων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον κατη-

γορίας δύο αστέρων, πρώην Γ' τάξης, με σκοπό την παροχή πρόσθετων υπηρεσιών - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

V. Μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον κατηγορίας δύο αστέρων, πρώην Γ' τάξης - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

VI. Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων (campings) τουλάχιστον Γ' τάξης - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

VII. Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός συνεδριακών κέντρων - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

VIII. Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός χιονοδρομικών κέντρων - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

IX. Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός αξιοποίησης ιαματικών πηγών - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

X. Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός τουριστικών λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρίνες) για επενδυτικά σχέδια, που γίνονται με πρωτοβουλία όποιου δήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31 του Ν.2160/1993 (ΦΕΚ 118, Α') - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

XI. Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός γηπέδων γκολφ - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

XII. Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός κέντρων θαλασσοθεραπείας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

XIII. Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός κέντρων τουρισμού υγείας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

XIV. Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός κέντρων προπονητικού - αθλητικού τουρισμού - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

XV. Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός θεματικών πάρκων, που αποτελούν οργανωμένες μορφές τουρισμού οι οποίες διαφοροποιούν ή διευρύνουν το τουριστικό προϊόν και παρέχουν ολοκληρωμένες μορφές υποδομής και υπηρεσίες συμπεριλαμβανομένων κατ' ελάχιστον των υπηρεσιών στέγασης αίτισης, στέγασης ψυχαγωγίας και κοινωνικής μέριμνας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

XVI. Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός αυτοκινητοδρομίων απαραίτητων για την τουριστική ανάπτυξη της χώρας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

δ. Επενδυτικά σχέδια στον τριτογενή τομέα:

1. Επενδυτικά σχέδια συνεργαζόμενων εμπορικών και μεταφορικών επιχειρήσεων, υπό ενιαίο φορέα, για τη δημιουργία εμπορευματικών σταθμών, εμπορευματικών κέντρων και διαμετακομιστικών κέντρων,

όπως αυτά θα οριστούν με την κοινή Υπουργική απόφαση της παραγράφου 2(β) του παρόντος άρθρου - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

II. Επενδυτικά σχέδια των μεταφορικών ή και εμπορικών επιχειρήσεων, υπό ενιαίο φορέα, για την δημιουργία υποδομών αποθήκευσης, συσκευασίας και τυποποίησης, καθώς και κλειστών χώρων στάθμευσης φορτηγών οχημάτων, όπως αυτά θα οριστούν με την κοινή Υπουργική απόφαση της παραγράφου 2(β) του παρόντος άρθρου - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

III. Επενδυτικά σχέδια για την παροχή υπηρεσιών εφοδιαστικής αλυσίδας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

IV. Επενδυτικά σχέδια για τη δημιουργία ευρυζωνικών δικτυακών υποδομών και συναφούς εξοπλισμού που εξασφαλίζει την πρόσβαση σε πολίτες ή επιχειρήσεις, σε επίπεδο Ο.Τ.Α. Περιφερειών κ.λ. ή άλλης γεωγραφικής περιοχής με επιχειρηματικό ενδιαφέρον - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

V. Επενδυτικά σχέδια παροχής καινοτομικών ηλεκτρονικών επικοινωνιακών και ευρυζωνικών υπηρεσιών ευρείας κλίμακας τα οποία βασίζονται στην ευρυζωνική υποδομή - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

VI. Επενδυτικά σχέδια ανάπτυξης λογισμικού - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

VII. Επενδυτικά σχέδια για τη δημιουργία εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής, ενεργειακής, μεταλλευτικής, γεωργικής, κτηνοτροφικής, δασικής και ιχθυοκαλλιεργητικής έρευνας. Επίσης, επενδυτικά σχέδια ανάπτυξης τεχνολογιών και βιομηχανικών σχεδίων - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

VIII. Επενδυτικά σχέδια για την παροχή υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

IX. Επενδυτικά σχέδια για την δημιουργία εργαστηρίων παροχής υπηρεσιών ποιότητας ή και υψηλής τεχνολογίας, πιστοποιήσεων, δοκιμών ελέγχου και διακριβώσεων - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

X. Επενδυτικά σχέδια για την ανέγερση και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιομηχανικές και βιομηχανικές ζώνες, που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού, καθώς και χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών, κεντρικών αγορών και σφαγείων, που γίνονται από επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού ή συνεταιρισμούς. Επίσης, επενδυτικά σχέδια των ως άνω φορέων για την μετασκευή και διαμόρφωση παλαιών βιομηχανοστασίων και λοιπών εγκαταστάσεων για χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών, εκθεσιακών κέντρων, κεντρικών αγορών και σφαγείων - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

XI. Επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων υγρών καυσίμων, αερίων καυσίμων και υγραερίων, για την δημιουργία εγκαταστάσεων αποθήκευσης ή για την προμήθεια εξοπλισμού μεταφοράς υγρών καυσίμων, αερίων καυσίμων και υγραερίων σε νησιά - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

XII. Επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων εκμετάλλευσης μέσων μεταφοράς ανθρώπων και εμπορευμάτων σε απομονωμένες, δυσπρόσιτες και απομακρυσμένες χερσαίες, νησιωτικές και παραλίμνιες περιοχές. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας ορίζονται οι περιοχές αυτές - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

XIII. Επενδυτικά σχέδια για την δημιουργία κέντρων αποθεραπείας και αποκατάστασης, όπως αυτά καθορίζονται με το άρθρο 10 του Ν.2072/1992 και επενδυτικά σχέδια για την παροχή στέγης αυτόνομης διαβίωσης σε άτομα με ειδικές ανάγκες, σύμφωνα με το άρθρο 30 του ίδιου Νόμου - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

XIV. Επενδυτικά σχέδια για την ίδρυση δημόσιας χρήσης κλειστών σταθμών ιδιωτικής χρήσεως επιβατηγών αυτοκινήτων χωρητικότητας τουλάχιστον σαράντα θέσεων, επί πλέον εκείνων που επιβάλλει ο Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός (Γ.Ο.Κ.) για την κάλυψη των μόνιμων αναγκών που προκύπτουν από τις χρήσεις του κτιρίου, εφ' όσον γίνονται από επιχειρήσεις εκμετάλλευσης δημοσίας χρήσεως, υπέργειων, υπόγειων ή και πλωτών σταθμών αυτοκινήτων. Επίσης, επενδυτικά σχέδια για την ίδρυση δημόσιας χρήσης εστεγασμένων ή και ημεστεγασμένων σταθμών φορητών, λεωφορείων και άλλων εν γένει βαρέων οχημάτων τουλάχιστον τριάντα θέσεων - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 3.

XV. Επενδυτικά σχέδια που γίνονται από Ιερές Μονές, καθώς και την Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους για την ανέγερση ή και εκσυγχρονισμό ξενώνων ή για τη μετατροπή κτιρίων τους σε ξενώνες, καθώς και για την ανέγερση, επέκταση, εκσυγχρονισμό ή μετατροπή κτιρίων τους σε χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών, εργαστηρίων και χειροτεχνίας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1.

ε. Ειδικά επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων, που ασκούν τις δραστηριότητες των περιπτώσεων (α) έως (γ) του παρόντος:

I. Επενδυτικά σχέδια προστασίας του περιβάλλοντος, περιορισμού της ρύπανσης του εδάφους, του υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας, αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος και ανακύκλωσης του ύδατος και αφαλάτωσης θαλασσινού ή υφάλμυρου νερού - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

II. Επενδυτικά σχέδια για αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υποκατάσταση υγρών καυσίμων ή ηλεκτρικής ενέργειας με αέρια καύσιμα, επεξεργασμένα απορριπτόμενα υλικά από εγχώριες βιομηχανίες, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ανάκτηση απορριπτόμενης θερμότητας, καθώς και συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

III. Επενδυτικά σχέδια για εξοικονόμηση ενέργειας, υπό την προϋπόθεση, ότι το επενδυτικό σχέδιο δεν αφορά τον παραγωγικό εξοπλισμό, αλλά τον εξοπλισμό και τις εγκαταστάσεις κίνησης λειτουργίας της μονάδας και από αυτήν προκύπτει μείωση τουλάχιστον δέκα τοις εκατό (10%) της καταναλισκόμενης ενέργειας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

IV. Επενδυτικά σχέδια παραγωγής νέων προϊόντων ή και υπηρεσιών ή προϊόντων εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

V. Επενδυτικά σχέδια για ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμό εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής ή μεταλλευτικής ή ενεργειακής έρευνας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

VI. Επενδυτικά σχέδια εισαγωγής και προσαρμογής περιβαλλοντικά φιλικής τεχνολογίας στην παραγωγική διαδικασία - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

VII. Επενδυτικά σχέδια παραγωγής καινοτομικών προϊόντων ή υπηρεσιών εισαγωγής καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία και εμπορευματοποίησης πρωτοτύπων προϊόντων και υπηρεσιών - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

VIII. Επενδυτικά σχέδια που στοχεύουν στην αναβάθμιση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων ή και υπηρεσιών - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

IX. Επενδυτικά σχέδια για αγορά και εγκατάσταση νέων σύγχρονων συστημάτων αυτοματοποίησης διαδικασιών και μηχανοργάνωσης αποθηκών συμπεριλαμβανομένου και του αναγκαίου λογισμικού για την δημιουργία, επέκταση ή και ανάπτυξη στο χώρο του βιομηχανοστασίου στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού της εφοδιαστικής αλυσίδας - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

X. Επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης βιομηχανικών ή βιοτεχνικών μονάδων για την εναλλακτική διαχείριση συσκευασιών και άλλων προϊόντων, που έχουν αναλωθεί στην Ελλάδα, για παραγωγή πρώτων υλών και λοιπών υλικών από αυτά - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4.

XI. Επενδυτικά σχέδια υλοποίησης ολοκληρωμένου πολυετούς (2-5 ετών) επιχειρηματικού σχεδίου φορέων, (για τους οποίους έχει παρέλθει πενταετία από την σύστασή τους), των μεταποιητικών και μεταλλευτικών επιχειρήσεων ελάχιστου συνολικού κόστους τριών εκατομμυρίων (3.000.000,00) ευρώ και επιχειρήσεων ανάπτυξης λογισμικού ελάχιστου συνολικού κόστους ενός εκατομμυρίου πεντακοσίων χιλιάδων (1.500.000,00) ευρώ, που περιλαμβάνουν τον τεχνολογικό, διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες κατάρτισης των εργαζόμενων, με έναν ή περισσότερους από τους επόμενους στόχους:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας τους θέσης στη διεθνή αγορά.

- Παραγωγή και προώθηση επώνυμων προϊόντων ή και υπηρεσιών.

- Καθετοποίηση παραγωγής, ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων προϊόντων, υπηρεσιών ή συμπληρωματικών προϊόντων και υπηρεσιών.

- Παραγωγή προϊόντων ή και παροχή υπηρεσιών σημαντικά ή τελείως διαφοροποιημένων των υφιστάμενων βασικών προϊόντων ή υπηρεσιών της επιχείρησης.

- Μεταφορά παραγωγικών - ερευνητικών δραστηριοτήτων από το εξωτερικό στην Ελληνική Επικράτεια.

- Παραγωγή προϊόντων ή και παροχή υπηρεσιών από την σύμπραξη μη ομοειδών επιχειρήσεων (κατά προτίμηση από διαφορετικούς κλάδους) με στόχο την παραγωγή σημαντικά ή τελείως διαφοροποιημένων των υφιστάμενων προϊόντων ή υπηρεσιών των επιχειρήσεων αυτών - **ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 5.**

Με κοινή Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ή και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ορίζονται προδιαγραφές, όροι και προϋποθέσεις για εξειδίκευση των επενδυτικών σχεδίων των περιπτώσεων (α) έως (ε).

2.α. Με κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται τα επενδυτικά σχέδια, που αφορούν στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Παραρτήματος Ι της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Με όμοια απόφαση επιτρέπεται να καθορίζονται προδιαγραφές, πρόσθετοι όροι, περιορισμοί και προϋποθέσεις για την εφαρμογή των ενισχύσεων στα επενδυτικά σχέδια της πιο πάνω περίπτωσης, σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας.

β. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ή και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού καθορίζονται τα επενδυτικά σχέδια για τη δημιουργία ευρυζωνικών δικτυακών υποδομών και καινοτομικών ηλεκτρονικών επικοινωνιακών και ευρυγωνικών υπηρεσιών, καθώς και τα επενδυτικά σχέδια μεταφορικών επιχειρήσεων εκμετάλλευσης μέσων μεταφοράς ανθρώπων και εμπορευμάτων, λαμβανομένης υπόψη της κοινοτικής νομοθεσίας (άρθρο 3).

Β. Ειδικές ρυθμίσεις: Ελληνικές επιχειρηματικές δραστηριότητες εκτός Ελλάδος

3. Στην ενίσχυση της επιχορήγησης του Νόμου αυτού υπάγονται επιχειρηματικές δραστηριότητες, που ασκούνται στην αλλοδαπή, από νομικά πρόσωπα που εμπίπτουν στην κατηγορία των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, όπως αυτές ορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 70/2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 12.1.2001 (ΕΛ 2001 L 10/33), όπως τροποποιή-

θηκε και ισχύει και υπό την προϋπόθεση ότι τηρούν βιβλία αντίστοιχα των κατηγοριών Β' και Γ' του ισχύοντος στην Ελλάδα Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.) για τα ακόλουθα επενδυτικά σχέδια:

α. Επενδυτικά σχέδια σε όλους τους κλάδους της μεταποίησης μόνο για ίδρυση παραγωγικών μονάδων. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να εξαιρούνται της ενίσχυσης ορισμένοι κλάδοι ή υποκλάδοι της μεταποίησης.

β. Επενδυτικά σχέδια γεωργικών επιχειρήσεων θερμοκηπιακού τύπου, κτηνοτροφικών επιχειρήσεων εσταβλισμένου ή ημισταβλισμένου τύπου και αλιευτικών επιχειρήσεων (υδατοκαλλιέργειες) σύγχρονης τεχνολογίας.

11. Ο Ν. 2601/2001 κατηργήθη υπό του Ν. 3299/2004 Κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή σύγκλιση, ο οποίος εν συνεχεία έχει τροποποιηθεί υπό του Ν. 3522/2006 Μεταβολές στην φορολογία εισοδήματος κ.ά. Οι διατάξεις του Ν. 3299/2004 έχουν παρατεθεί στον Τόμο Γ' του ανά χείρας έργου εν εκτάσει, οι δε διατάξεις του Ν. 3522/2001 παρατίθενται εν συνεχεία (άρθρο 37):

1. Στο άρθρο 1 του Ν. 3299/2004 (ΦΕΚ 261 Α') προστίθενται παράγραφοι 4 και 5 ως εξής:

4. Το καθεστώς περιφερειακών ενισχύσεων του παρόντος νόμου είναι σύμφωνο με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1628/2006 της Επιτροπής της 24ης Οκτωβρίου 2006 για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις εθνικές επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα.

5. Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών υποβάλλει προς την έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.

Με απόφαση του ίδιου Υπουργού εξειδικεύονται ως εθνικό καθεστώς ο παραπάνω εγκεκριμένος Χάρτης, καθώς και οι κατευθυντήριες Γραμμές και οι Κανονισμοί σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις περιφερειακού Χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2. Η παράγραφος 1 του άρθρου 2 αντικαθίσταται ως εξής:

Διάρθρωση της Επικράτειας

1. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, η Επικράτεια κατανέμεται σε τρεις περιοχές ως εξής:

ΠΕΡΙΟΧΗ Α'. Περιλαμβάνει τους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης πλην των Βιομηχανικών Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.) και των νησιών των Νομών αυτών που εντάσσονται στην Περιοχή Β'.

ΠΕΡΙΟΧΗ Β'. Περιλαμβάνει τους Νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας, Τριφυλίων), τους Νομούς της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Κυκλάδων, Δωδεκανήσου), τους Νομούς της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου), τους Νομούς της Περιφέρειας Κρήτης (Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων), τους Νομούς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

(Χαλκιδικής, Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας), τους Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (Γρεβενών, Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς), καθώς και τους Νομούς της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος (Φθιώτιδας, Φωκίδας, Εύβοιας, Βοιωτίας, Ευρυτανίας).

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ'. Περιλαμβάνει τους Νομούς της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου), τους Νομούς της Περιφέρειας Ηπείρου (Αρτας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας), τους Νομούς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (Λέσβου, Χίου, Σάμου), τους Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Λακωνίας, Μεσσηνίας, Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας), καθώς και τους Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος (Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας).

3.α. Η υποπερίπτωση (xi) της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 3 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

xi) Επενδυτικά σχέδια υλοποίησης ολοκληρωμένου πολυετούς (2-5 ετών) επιχειρηματικού σχεδίου φορέων (για τους οποίους έχει παρέλθει πενταετία από τη σύστασή τους) των μεγάλων και μεσαίων μεταποιητικών και μεταλλευτικών επιχειρήσεων ελάχιστου συνολικού κόστους 3.000.000 ευρώ και επιχειρήσεων ανάπτυξης λογισμικού ελάχιστου συνολικού κόστους 1.500.000 ευρώ και επενδυτικά σχέδια υλοποίησης ολοκληρωμένου πολυετούς (2-5 ετών) επιχειρηματικού σχεδίου φορέων (για τους οποίους έχει παρέλθει τριετία από τη σύστασή τους) των μικρών και πολύ μικρών μεταποιητικών και μεταλλευτικών επιχειρήσεων ελάχιστου συνολικού κόστους 1.500.000 ευρώ και επιχειρήσεων ανάπτυξης λογισμικού ελάχιστου συνολικού κόστους 1.500.000 ευρώ που περιλαμβάνουν τον τεχνολογικό, διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες κατάρτισης των εργαζομένων, με έναν ή περισσότερους από τους επόμενους στόχους:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικής τους θέσης στη διεθνή αγορά.
- Παραγωγή και προώθηση Επώνυμων Προϊόντων ή και Υπηρεσιών.
- Καθετοποίηση παραγωγής, ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων προϊόντων, υπηρεσιών ή συμπληρωματικών προϊόντων και υπηρεσιών.
- Παραγωγή προϊόντων ή και παροχή υπηρεσιών σημαντικά ή τελείως διαφοροποιημένων των υφιστάμενων βασικών προϊόντων ή υπηρεσιών της επιχείρησης.
- Μεταφορά παραγωγικών - ερευνητικών δραστηριοτήτων από το εξωτερικό στην Ελληνική Επικράτεια.

Παραγωγή προϊόντων ή και παροχή υπηρεσιών από τη σύμπραξη μη ομοειδών επιχειρήσεων (κατά προτίμηση από διαφορετικούς κλάδους) με στόχο την παραγωγή, σημαντικά ή τελείως διαφοροποιημένων των υφιστάμενων, προϊόντων ή υπηρεσιών των επιχειρήσεων αυτών.

- ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 5.

β. Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 3 αριθμείται ως περίπτωση στ' και αντικαθίσταται ως εξής:

στ. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ορίζονται προοδιαγραφές, όροι και προϋποθέσεις για την εξειδίκευση επενδυτικών σχεδίων των περιπτώσεων α' έως ε'.

γ. Στην παράγραφο 4 του άρθρου 3 προστίθενται περιπτώσεις ε' και στ' ως εξής:

ε. ενισχύσεις σε επενδυτικά σχέδια που πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία και για λογαριασμό του Δημοσίου από ιδιώτη βάσει σχετικής συμβάσεως εκτελέσεως έργου, παραχώρησης ή παροχής υπηρεσιών.

στ. ενισχύσεις σε φορείς επενδυτικών σχεδίων για τους οποίους εκκρεμεί εντολή ανάκτησης ενισχύσεων κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής με την οποία οι ενισχύσεις κηρύσσονται παράνομες και ασυμβίβαστες με την Κοινή Αγορά.

δ. Η υποπερίπτωση ii) της περίπτωσης α' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 αντικαθίσταται ως εξής:

ii. την αγορά πάγιων στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται άμεσα με μία παραγωγική μονάδα και υπό την προϋπόθεση ότι:

- η μονάδα αυτή έχει παύσει τη λειτουργία της,

- αποκτάται από ανεξάρτητο επενδυτή,

- η σχετική συναλλαγή πραγματοποιείται υπό τους συνήθεις όρους της αγοράς,

- αφαιρούνται ενισχύσεις που έχουν ήδη χορηγηθεί πριν την αγορά.

ε. Στην περίπτωση α' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 προστίθεται υποπερίπτωση (xxiv):

xxiv. αγορά γηπέδων, έως 10% της ενισχυόμενης δαπάνης της επένδυσης, αποκλειστικά για μικρές επιχειρήσεις.

στ. Στην περίπτωση γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 3, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν.3470/2006 (ΦΕΚ 132 Α'), αντικαθίσταται η φράση «σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το οκτώ τοις εκατό (8%) του κόστους του επενδυτικού σχεδίου» με τη φράση «σε ποσοστό που δεν θα υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) του κόστους του επενδυτικού σχεδίου».

ζ. Η περίπτωση θ' της παραγράφου 6 του άρθρου 3 καταργείται.

η. Στο άρθρο 3 προστίθεται παράγραφος 7 με το ακόλουθο περιεχόμενο:

7. Περιεχόμενο Επενδυτικών Σχεδίων

Τα επενδυτικά σχέδια που περιλαμβάνονται στο άρθρο αυτό, πλην αυτών που διέπονται από άλλον του υπ' αριθμ. 1628/2006 ειδικό Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα πρέπει να αφορούν:

- τη δημιουργία νέας μονάδας,

- την επέκταση υπάρχουσας μονάδας,
- τη διαφοροποίηση της παραγωγής μίας μονάδας προς νέα, πρόσθετα προϊόντα

- τη θεμελιώδη αλλαγή στη συνολική παραγωγική διαδικασία υπάρχουσας μονάδας.

Επενδυτικά σχέδια δεν ενισχύονται εφόσον δεν ικανοποιούν μία τουλάχιστον από τις ως άνω προϋποθέσεις.

4. Το άρθρο 4 αντικαθίσταται ως εξής:

1.α. Για τα επενδυτικά σχέδια της παραγράφου 1 του άρθρου 3 παρέχονται κατά περιοχή και κατηγορία οι ακόλουθες ενισχύσεις:

Για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού στην κατηγορία 1 περιλαμβάνονται οι κατηγορίες 3, 4 και 5 της κατάταξης των επενδυτικών σχεδίων του άρθρου 3 παράγραφος 1 και στην κατηγορία 2 περιλαμβάνονται οι αντίστοιχες κατηγορίες 1 και 2.

Επιχορήγηση ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης ή επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.

Περιοχή Α' - Κατηγορία 1 - 20%

- Κατηγορία 2-15%

Περιοχή Β' - Κατηγορία 1 - 30%

- Κατηγορία 2-25%

Περιοχή Γ' - Κατηγορία 1 - 40%

- Κατηγορία 2-35%

Ή εναλλακτικά

Φορολογική απαλλαγή

Περιοχή Α' - Κατηγορία 1 - 60%

- Κατηγορία 2 - 50%

Περιοχή Β' - Κατηγορία 1 - 100%

- Κατηγορία 2 - 100%

Περιοχή Γ' - Κατηγορία 1 - 1000%

- Κατηγορία 2 - 100%

β. Οι παρεχόμενες ενισχύσεις της περίπτωσης α', αναγόμενες σε ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης, δεν επιτρέπεται να υπερβούν τα ποσοστά του εγκεκριμένου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.

γ. Στις μεσαίες επιχειρήσεις παρέχεται επιπλέον ποσοστό ενίσχυσης έως δέκα τοις εκατό (10%).

δ. Στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις παρέχεται επιπλέον ποσοστό ενίσχυσης έως είκοσι τοις εκατό (20%).

2. α. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, καθορίζονται τα επιπλέον ποσοστά ενίσχυσης των περι-

πτώσεων γ' και δ' της προηγούμενης παραγράφου για τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, σε Περιφέρειες, Νομούς ή τμήματα αυτών, ανά είδος επενδυτικού σχεδίου, βάσει των κριτηρίων του κατά κεφαλή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Ε.Π.), του ποσοστού ανεργίας και της γεωγραφικής θέσης των αντίστοιχων περιοχών.

β. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών δύναται να μετατάσσονται κατηγορίας τα επενδυτικά σχέδια της παραγράφου 1 του άρθρου 3.

3. Ενισχύσεις μεγάλων επενδυτικών σχεδίων

α. Για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού ως «Μεγάλο επενδυτικό σχέδιο» νοείται επένδυση της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του παρόντος, με ενισχυόμενες δαπάνες άνω των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ, υπολογιζόμενες με τις τιμές και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης.

β. Για τον υπολογισμό του συνολικού ποσού των ενισχυόμενων δαπανών θα λαμβάνεται υπόψη η υλοποίηση για περίοδο τριών (3) ετών, σε μία εγκατάσταση, εκ μέρους μίας ή περισσότερων επιχειρήσεων, πάγιων περιουσιακών στοιχείων συνδυαζόμενων κατά αδιαίρετο από οικονομική άποψη τρόπο.

γ. Στα επενδυτικά σχέδια της παραγράφου αυτής δεν παρέχονται οι προσαυξήσεις των ποσοστών ενίσχυσης που χορηγούνται στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

δ. Για επενδυτικά σχέδια που υπερβαίνουν τα πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) ευρώ το ανώτατο χορηγούμενο ποσό ενίσχυσης προσδιορίζεται ως εξής:

I. για το τμήμα μέχρι πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) ευρώ παρέχεται το 100% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης,

II. για το τμήμα που υπερβαίνει τα πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) ευρώ έως εκατό εκατομμύρια (100.000.000) ευρώ παρέχεται το 50% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης,

III. για το τμήμα που υπερβαίνει τα εκατό εκατομμύρια (100.000.000) ευρώ παρέχεται το 34% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης.

4. Οι ανωτέρω ενισχύσεις δεν σωρεύονται με οποιαδήποτε άλλη κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης ή με οποιαδήποτε άλλη κοινοτική ή εθνική χρηματοδότηση, σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εάν η εν λόγω σωρευση θα είχε ως αποτέλεσμα η ένταση της ενίσχυσης να υπερβεί την ένταση της ενίσχυσης που προβλέπει ο κανονισμός.

5. Για τα επενδυτικά σχέδια της υποπερίπτωσης (ix) της περίπτωσης δ' και των υποπεριπτώσεων (vi) (vii), (viii), (ix), (x) και (xi) της περίπτωσης ε'

της παραγράφου 1 του άρθρου 3 παρέχεται η ενίσχυση της επιχορήγησης ή της φορολογικής απαλλαγής.

6. Για τα επενδυτικά σχέδια των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 3 του άρθρου 3, που πραγματοποιούνται στην αλλοδαπή, παρέχεται μόνο η ενίσχυση της επιχορήγησης, το ποσοστό της οποίας ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών σύμφωνα με την Κοινοτική Νομοθεσία».

5.α. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 5 αντικαθίσταται ως εξής:

Με την απόφαση πιστοποίησης της ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας, είναι δυνατόν, μετά από αίτηση του επενδυτή, να αναμορφωθεί το ενισχυόμενο κόστος αυτής, το οποίο σε περίπτωση αύξησης δεν δύναται να υπερβεί το πέντε τοις εκατό (5%) αυτού που έχει εγκριθεί.

β. Η παράγραφος 6 του άρθρου 5 αντικαθίσταται ως εξής:

6.α. Η έναρξη της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων γίνεται μετά τη δημοσίευση της απόφασης υπαγωγής στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Ως έναρξη νοείται είτε η έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών είτε η πρώτη βέβαιη ανάληψη δέσμευσης για παραγγελία εξοπλισμού, εκτός των προκαταρκτικών μελετών σκοπιμότητας.

β. Έναρξη πραγματοποίησης του επενδυτικού σχεδίου πριν τη δημοσίευση της απόφασης υπαγωγής δύναται να γίνει, με αποκλειστική ευθύνη του επενδυτή, μόνο εφόσον του χορηγηθεί επιβεβαίωση επιλεξιμότητας σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου.

γ. Η εφαρμογή του επενδυτικού σχεδίου χωρίς την πλήρωση των προϋποθέσεων των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου αυτής επιφέρει απόρριψη του συνόλου του επενδυτικού σχεδίου».

γ. Στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 23 του άρθρου 5 αντικαθίστανται η λέξη «εγκατάστασης» με την λέξη «παραγωγής».

δ. Ο τίτλος της παραγράφου 24 του άρθρου 5 αντικαθίσταται ως εξής:

24. Προϋποθέσεις, περιορισμοί και όροι για την εφαρμογή των ενισχύσεων σε επενδύσεις εξόρυξης και θραύσης αδρανών υλικών και βιομηχανικών ορυκτών της υποπερίπτωσης (i) της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 3.

ε. Στην παράγραφο 26 του άρθρου 5 προστίθεται περίπτωση στ' ως εξής:

στ. Οι φορείς επενδύσεων που επιλέγουν την ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής υποχρεούνται, όπου απαιτείται, να εφοδιαστούν, με ιδία πρωτοβουλία, με τις αναγκαίες γνωμοδοτήσεις, χαρακτηρισμούς ή εγκρίσεις των ε-

πενδυτικών σχεδίων τους, από τις Ειδικές Επιτροπές ή άλλες αρμόδιες υπηρεσίες του Δημοσίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Επίσης υποχρεούνται στην υποβολή Δήλωσης Φορολογικής Απαλλαγής (Δ.Φ.Α.).

6.α. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 7 προστίθεται περίπτωση γ' ως εξής:

γ. Οι ανωτέρω αιτήσεις υποβάλλονται και ηλεκτρονικά.

β. Μετά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 7 προστίθενται τα ακόλουθα εδάφια:

Με την υποβολή της αίτησης υπαγωγής και των απαιτούμενων δικαιολογητικών προς τις αρμόδιες προς την εξέτασή της υπηρεσίες ή φορείς, ο φορέας της επένδυσης δύναται να ζητήσει τη χορήγηση επιβεβαίωσης επιλεξιμότητας προκειμένου να προχωρήσει σε έναρξη υλοποίησης της επένδυσης. Εντός προθεσμίας πέντε (5) εργάσιμων ημερών το αίτημά του αυτό εξετάζεται από την Υπηρεσία, η οποία προβαίνει σε τυπικό έλεγχο του υποβληθέντος φακέλου και εφόσον αυτός περιέχει τα δικαιολογητικά των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου δίδεται έγγραφη επιβεβαίωση προς τον αιτούντα ότι το επιχειρηματικό σχέδιο που υποβλήθηκε ικανοποιεί κατ' αρχήν τους όρους επιλεξιμότητας που τίθενται από το νόμο. Η παραπάνω επιβεβαίωση δεν συνεπάγεται και την τελική υπαγωγή του επιχειρηματικού σχεδίου, η οποία θα κριθεί μετά την αξιολόγηση αυτού, σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων παραγράφων του παρόντος άρθρου. Μετά τη χορήγηση της επιβεβαίωσης επιλεξιμότητας δύναται να αρχίσει η πραγματοποίηση επενδυτικών δαπανών με αποκλειστική ευθύνη του επενδυτή, δεδομένου ότι αυτή δεν δεσμεύει την κρίση της Γνωμοδοτικής Επιτροπής ούτε την απόφαση της Διοίκησης σχετικά με την υπαγωγή ή μη της επένδυσης στις διατάξεις του νόμου».

Το μετά την παραπάνω προσθήκη έβδομο εδάφιο της ίδιας παραγράφου αντικαθίσταται ως εξής:

Κατά την εξέταση της αίτησης υπαγωγής οι υπηρεσίες ή οι φορείς δύνανται, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο, να αποστέλλουν με απόδειξη στο φορέα της επένδυσης ή τον αντίκλητό του, έγγραφο με το οποίο ζητείται η προσκόμιση τυχόν πρόσθετων στοιχείων και πληροφοριών, καθώς και η παροχή περαιτέρω διευκρινήσεων, προς υποβοήθηση του έργου της αξιολόγησης της αίτησης υπαγωγής.

γ. Η περίπτωση α' της παραγράφου 13 του άρθρου 7 αντικαθίσταται ως εξής:

α. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών που εκδίδεται κάθε Ιανουάριο και με την επιφύλαξη της επόμενης περίπτωσης και των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 9, καθορίζεται το συνολικό ποσό των επιχορηγήσεων, επιδοτήσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης και του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, από εθνικούς και κοινοτικούς πό-

ρους, που εγκρίνεται ετησίως και κατανέμεται μεταξύ των αρμόδιων φορέων υπαγωγής της παραπάνω παραγράφου 11.

Με την ίδια απόφαση καθορίζεται και το συνολικό ποσό ενισχύσεων των επιχειρηματικών σχεδίων διάσωσης και αναδιάρθρωσης του άρθρου 9.

Επίσης, με την ίδια απόφαση είναι δυνατό να κατανέμεται το ως άνω ποσό, κατά τομέα δραστηριότητας και ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων.

Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών είναι δυνατόν με όμοιες αποφάσεις να αναπροσαρμόζει κατά τη διάρκεια του έτους το παραπάνω ποσό. Με όμοια απόφαση καθορίζεται το συνολικό ποσό των επιχορηγήσεων που εγκρίνεται ετησίως για κάθε κράτος προκειμένου για τις επενδύσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 3».

δ. Το δεύτερο εδάφιο της υποπερίπτωσης (i) της περίπτωσης β' της παραγράφου 15 του άρθρου 7 αντικαθίσταται ως εξής:

Μέλη της Επιτροπής είναι ο Γενικός Γραμματέας Βιομηχανίας ως Πρόεδρος, ο Γενικός Γραμματέας Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, ο προϊστάμενος της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, ο προϊστάμενος της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας, εκπρόσωπος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, δύο εμπειρογνώμονες αναγνωρισμένου κύρους σε θέματα βιομηχανικών επενδύσεων, ένας εκπρόσωπος του Σ.Ε.Β., ένας εκπρόσωπος της Γ.Σ.Ε.Ε. και ένας εκπρόσωπος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. Στις συνεδριάσεις της επιτροπής παρίσταται ως μέλος άνευ ψήφου και Νομικός Σύμβουλος του Υπουργείου Ανάπτυξης ή Πάρεδρος του ίδιου Υπουργείου. Όταν η Ειδική Γνωμοδοτική Επιτροπή εξετάζει επενδυτικά σχέδια που έχουν υποβληθεί στο Ε.Λ.Κ.Ε., στη σύνθεσή της παρίσταται και εκπρόσωπος αυτού, ως μέλος άνευ ψήφου.

ε. Το δεύτερο εδάφιο της υποπερίπτωσης (ii) της περίπτωσης β' της παραγράφου 15 του άρθρου 7 αντικαθίσταται ως εξής:

Μέλη της Επιτροπής είναι ο Γενικός Γραμματέας Βιομηχανίας ως Πρόεδρος, δύο προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων ή αρμόδιων Διευθύνσεων της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας, εκπρόσωπος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, δύο εμπειρογνώμονες αναγνωρισμένου κύρους σε ζητήματα βιομηχανικών επενδύσεων, ένας εκπρόσωπος του Σ.Ε.Β. και ένας της Γ.Σ.Ε.Ε.. Στις συνεδριάσεις της επιτροπής παρίσταται ως μέλος άνευ ψήφου και Νομικός Σύμβουλος του Υπουργείου Ανάπτυξης ή Πάρεδρος του ίδιου Υπουργείου. Όταν η Ειδική Γνωμοδοτική Επιτροπή εξετάζει επενδυτικά σχέδια που έχουν υποβληθεί στο Ε.Λ.Κ.Ε., στη σύνθεσή της παρίσταται και εκπρόσωπος αυτού, ως μέλος άνευ ψήφου.

στ. Η περίπτωση δ' της παραγράφου 15 του άρθρου 7 αντικαθίσταται ως εξής:

δ. Οι καθοριζόμενες πιο πάνω γνωμοδοτικές επιτροπές γνωμοδοτούν επίσης επί αιτημάτων ολοκλήρωσης και πιστοποίησης έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας επενδύσεων, αιτημάτων παράτασης της προθεσμίας ολοκλήρωσης για λόγους ανώτερης βίας, καθώς και για την ανάκληση αποφάσεων υπαγωγής και επιστροφής ενισχύσεων που έχουν καταβληθεί και αφορούν σε επενδυτικά σχέδια, για την υπαγωγή των οποίων γνωμοδότησαν κατά περίπτωση, ως και για θέματα επενδύσεων που έχουν υπαχθεί σε προγενέστερους επενδυτικούς νόμους, εφόσον οι σχετικοί φάκελοι των επενδύσεων αυτών είναι της αρμοδιότητας των κατά περίπτωση αντίστοιχων υπηρεσιών ή φορέων και τηρούνται σε αυτούς.

ζ. Η περίπτωση ζ' της παραγράφου 15 του άρθρου 7 αντικαθίσταται ως εξής:

ζ. Δεν μπορούν να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις των παραπάνω γνωμοδοτικών επιτροπών τα μέλη, σύμβουλοι ή φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν στο εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο ή στη διοίκηση επιχειρήσεων ή έχουν καταρτίσει ή συμμετάσχει στην κατάρτιση επενδυτικών σχεδίων ή έχουν αξιολογήσει ή ελέγξει αιτήσεις υπαγωγής, κατά την τελευταία πενταετία, που έχουν υπαχθεί στους νόμους 3299/2004 και 2601/1998 ή έχουν υποβάλει αίτηση για να υπαχθούν στις διατάξεις του παρόντος, εφόσον στις συνεδριάσεις αυτές εξετάζονται θέματα των επιχειρήσεων αυτών ή θέματα άλλων επιχειρήσεων ίδιου ή συναφούς αντικείμενου.

η. Η παράγραφος 21 του άρθρου 7 αντικαθίσταται ως εξής:

21. Σύστημα υποβολής, αξιολόγησης και παρακολούθησης

Για την υποστήριξη των διαδικασιών ηλεκτρονικής υποβολής των αιτημάτων των επενδυτών που αφορούν τις ενισχύσεις επιχορήγησης ή/και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης ή επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης και των δηλώσεων που αφορούν την ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής, καθώς και των διαδικασιών αξιολόγησης, παρακολούθησης και ελέγχου των επενδύσεων, προβλέπεται η λειτουργία πληροφοριακού συστήματος εγκατεστημένου τους κατά τόπους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες.

Οι επενδυτές και οι αρμόδιοι φορείς και υπηρεσίες υποχρεούνται να καταχωρούν στο Πληροφοριακό Σύστημα τις απαραίτητες πληροφορίες που σχετίζονται με την εφαρμογή του παρόντος νόμου. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την οργάνωση, διαχείριση και λειτουργία του Πληροφοριακού Συστήματος και προσδιορίζονται τα στοιχεία που καταχωρούνται, ο χρόνος υποβολής τους, οι υποχρεώσεις των φορέων και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

7.α. Η υποπερίπτωση iii της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 αντικαθίσταται ως εξής:

iii. Παρέχεται η δυνατότητα προκαταβολής που συνολικά δεν μπορεί

να υπερβαίνει το 50% της προβλεπόμενης στη σχετική απόφαση υπαγωγής της επένδυσης επιχορήγησης, με την προσκόμιση ισόποσης εγγυητικής επιστολής προσαυξημένης κατά 10% από τράπεζα που είναι εγκατεστημένη και λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα. Η ανωτέρω προκαταβολή αποτελεί μέρος της συνολικά καταβαλλόμενης επιχορήγησης. Σε περίπτωση χορήγησης του συνόλου της προκαταβολής δεν εφαρμόζεται η ανωτέρω υποπερίπτωση (i)...

β. Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 7 του άρθρου 8 αντικαθίσταται ως εξής:

Οι επιχορηγήσεις επενδύσεων, οι επιδοτήσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, οι επιχορηγήσεις του μισθολογικού κόστους της απασχόλησης καταβάλλονται με βάση τις διατάξεις του παρόντος και καλύπτονται από τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων στον οποίο εγγράφεται η σχετική προβλεπόμενη δαπάνη για κάθε οικονομικό έτος ή/και από κοινοτικά κονδύλια.

Στη περίπτωση της συγχρηματοδότησης επένδυσης ή της χρηματοδότησης αυτής αποκλειστικά από κοινοτικά κονδύλια γνωστοποιείται αυτό στον φορέα της επένδυσης, ο οποίος οφείλει να τηρεί τις οριζόμενες από την Κοινοτική Νομοθεσία διαδικαστικές προϋποθέσεις καταβολής της επιχορήγησης.

Οι παραπάνω ενισχύσεις που καταβάλλονται με βάση τις διατάξεις του παρόντος απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος χαρτοσήμου ή δικαίωμα, καθώς και από κάθε άλλη επιβάρυνση σε όφελος του Δημοσίου ή τρίτου.

8.α. Το εδάφιο β' της παραγράφου 3 του άρθρου 9 διαγράφεται.

β. Στο ίδιο άρθρο προστίθεται παράγραφος 4 με το εξής περιεχόμενο:

4. Ίδρυση μικρών επιχειρήσεων

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, κατόπιν προηγούμενης έγκρισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενισχύεται η δημιουργία πολύ μικρών ή μικρών επιχειρήσεων, καθώς και η υλοποίηση δαπανών των επιχειρήσεων αυτών που έχουν ιδρυθεί κατά την τελευταία πενταετία.

Οι παρεχόμενες ενισχύσεις της παραγράφου αυτής δεν θα υπερβαίνουν το ποσό των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ για κάθε πολύ μικρή ή μικρή επιχείρηση που είναι εγκατεστημένη στις περιφέρειες της υποπερίπτωσης (i) της περίπτωσης β' της παρούσας παραγράφου και του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ στις περιφέρειες της υποπερίπτωσης (ii) της ίδιας περίπτωσης.

Το ετήσιο ποσό των χορηγούμενων ενισχύσεων δεν πρέπει να υπερβαίνει το 33% των συνολικών ποσών ενίσχυσης σε κάθε επιχείρηση.

Με την ίδια απόφαση ορίζονται:

α. Δαπάνες που μπορεί να αφορούν είτε

Ι. υπηρεσίες νομικές, διοικητικές υποστήριξης και παροχής συμβουλών που έχουν άμεση σχέση με τη δημιουργία της επιχείρησης είτε και

ΙΙ. δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά τα πρώτα πέντε έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης και αναφέρονται σε:

- τόκους εξωτερικής χρηματοδότησης και μερίσματα των χρησιμοποιούμενων ιδίων κεφαλαίων, με επιτόκιο που δεν υπερβαίνει το επιτόκιο αναφοράς.

- έξοδα μίσθωσης εγκαταστάσεων/εξοπλισμού παραγωγής,

- δαπάνες για ενέργεια, ύδρευση και θέρμανση, οι φόροι (εκτός του Φ.Π.Α. και των εταιρικών φόρων) και οι διοικητικές επιβαρύνσεις,

- αποσβέσεις, έξοδα χρηματοδοτικής μίσθωσης εγκαταστάσεων/εξοπλισμού παραγωγής, καθώς και έξοδα μισθοδοσίας, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεωτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, υπό την προϋπόθεση ότι για τις συναφείς επενδύσεις ή μέτρα δημιουργίας θέσεων εργασίας και πρόσληψης δεν έχουν δοθεί άλλου είδους ενισχύσεις.

β. Τα ποσοστά ενίσχυσης που δεν δύναται να υπερβαίνουν:

Ι. στις περιφέρειες του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α' της συνθήκης Ε.Ε. το 35% των ενισχυόμενων δαπανών που πραγματοποιούνται κατά τα τρία πρώτα έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης και το 25% κατά τα δύο επόμενα έτη,

ΙΙ. στις περιφέρειες του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ' της συνθήκης Ε.Ε. το 25% των ενισχυόμενων δαπανών που πραγματοποιούνται κατά τα τρία πρώτα έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης και το 15% κατά τα δύο επόμενα έτη.

Τα παρεχόμενα ποσοστά της υποπερίπτωσης (i) είναι δυνατόν να προσαυξάνονται κατά 5%:

- στις περιφέρειες που το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. είναι μικρότερο του 60% του μέσου όρου των 25 Κρατών - Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

- στα μικρά νησιά με πληθυσμό μικρότερο των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων.

γ. Με την ίδια απόφαση δύναται να καθορίζονται περιοχές της επικράτειας στις οποίες θα παρέχονται οι ενισχύσεις της παραγράφου αυτής, τομείς στους οποίους θα δραστηριοποιούνται οι ενισχυόμενες επιχειρήσεις, η διάρκεια του καθεστώτος, το είδος και τα ποσοστά των χρησιμοποιούμενων ενισχύσεων, το σύνολο ή μέρος των οριζόμενων στην περίπτωση α' δαπανών, οι αναγκαίες παρεκκλίσεις από τις ρυθμίσεις των λοιπών διατάξεων του παρόντος νόμου που αφορούν τη νομική μορφή των επιχειρήσεων, το ελάχιστο κόστος ενισχυόμενου επενδυτικού σχεδίου, την ίδια συμμετοχή, τον τρόπο και τα κριτήρια αξιολόγησης, τη διαδικασία παροχής των ενισχύσεων, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια που θα συμβάλλει στην εφαρμογή της μορφής αυτής χορήγησης κινητήρων σε ιδιωτικές επιχειρήσεις».

Β. Η ειδική ιδιωτική παραγωγική επένδυση

Ο Έλλην νομοθέτης κατέφυγε κατά καιρούς και στην έννοια της ειδικής επένδυσης για να βοηθήσει ή και να προκαλέσει το ενδιαφέρον των ιδιωτών επενδυτών για μία σειρά επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, για τις οποίες η ενίσχυση του ιδιώτη επενδυτή ήταν μεγαλύτερη από ό,τι στις συνήθεις περιπτώσεις επενδύσεων, που προβλέπονταν από τα ίδια νομοθετήματα:

Ν. 1116/1981 (άρθρ.7): επιχορήγηση ειδικών επενδύσεων: ...δίνεται επιχορήγηση για δαπάνες επενδύσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται σε οποιαδήποτε περιοχή της Χώρας και οι οποίες αποσκοπούν:

α. Στην προστασία του περιβάλλοντος με τον περιορισμό της ρύπανσης του εδάφους, του υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας.

β. Στην σημαντική εξοικονόμηση ηλεκτρικής ή άλλης ενέργειας, η οποία παράγεται με συμβατικά μέσα (στερεά, υγρά και αέρια καύσιμα), στην υποκατάσταση του πετρελαίου ή της ηλεκτρικής ενέργειας με στερεά καύσιμα ή απορρίμματα ή με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή με ανάκτηση απορριπτόμενης θερμότητας ή με γαιωθερμία.

γ. Στην τεχνολογική ανάπτυξη με την ίδρυση νέων ή επέκταση υφιστάμενων εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής ή μεταλλευτικής έρευνας, ως και με την δημιουργία εγκαταστάσεων πρότυπης δοκιμαστικής παραγωγής.

Εξ άλλου, στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις δίνεται επιχορήγηση για δαπάνες επενδύσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται με σκοπό την αντικατάσταση συστημάτων συμβατικών μέσων ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό χώρων και θέρμανση νερού με συστήματα που χρησιμοποιούν την ηλιακή, αιολική ή γαιωθερμική ενέργεια (παράγρ. 2).

Ν. 1262/1982 (άρθρ. 9), Ν. 1360/1983 (άρθρ. 16): ειδικές επενδύσεις:

1. Στις περιοχές Β', Γ' και Δ' παρέχεται επί πλέον επιχορήγηση μέχρι 15 ποσοστιαίων μονάδων για τις ακόλουθες επενδύσεις:

α. Προστασίας του περιβάλλοντος, περιορισμού της ρύπανσης, του εδάφους, του υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας.

Περιλαμβάνονται εδώ και οι δαπάνες μεταφοράς για μετεγκατάσταση επιχειρήσεων υψηλής όχλησης, από κατοικημένες περιοχές σε βιομηχανικές ή βιοτεχνικές ζώνες.

β. Υποκατάστασης του πετρελαίου ή της ηλεκτρικής ενέργειας με αέριο, επεξεργασμένα απορρίμματα, ήπιες μορφές ενέργειας, ανάκτηση απορριπτόμενης θερμότητας. Για επενδύσεις αυτής της κατηγορίας, πρόσθετη προϋπόθεση είναι ο περιορισμός της ρύπανσης του περιβάλλοντος, όπως

θα διαπιστώνεται σύμφωνα με την διαδικασία, που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας.

γ. Ίδρυσης ή επέκτασης εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής ή ενεργειακής ή μεταλλευτικής έρευνας.

δ. Παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας.

ε. Επιχειρήσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Συνεταιρισμών.

οπ. Για επενδύσεις Ειδικών Ιδρυμάτων και Εργαστηρίων Ταχύρρυθμης Αναπροσαρμογής, για την απασχόληση μειονεκτούντων ατόμων, όπως αυτά καθορίζονται από τις διατάξεις του Ν. 963/1979, καθώς και επενδύσεις επιχειρήσεων, των οποίων η πλειοψηφία των συμφερόντων ανήκει σε μειονεκτούντα άτομα ή αυτών, που απασχολούν κατά πλειοψηφία άτομα αυτής της κατηγορίας. Η υπαγωγή στην κατηγορία αυτή των επιχειρήσεων γίνεται μετά από γνώμатеυση του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ή τον ΕΟΜΜΕΧ, κατά περίπτωση.

Στην περιοχή Α' παρέχεται επιχορήγηση μέχρι 30 ποσοστιαίες μονάδες στο συνολικό ύψος της επένδυσης για επενδύσεις των περιπτώσεων α, β, γ, δ και στ που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Στις επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Συνεταιρισμών, που γίνονται στην περιοχή Α' με αντικείμενο δραστηριότητας από τα αναφερθέντα παραπάνω, παρέχεται επί πλέον επιχορήγηση μέχρι 15 μονάδες.

Σε επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που κάνουν επενδύσεις για δημοτικές αγορές, χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών και λοιπών υπηρεσιών κ.λ., παρέχεται επιχορήγηση μέχρι 35 ποσοστιαίες μονάδες κ.λ.

Ν. 1892/1990: ειδικές επενδύσεις:

1. Παρέχεται επιχορήγηση 40 ποσοστιαίων μονάδων επί του συνολικού ύψους της παραγωγικής επένδυσης στις περιοχές Β και Γ και 45 και 55 ποσοστιαίων μονάδων στην περιοχή Δ και στη Θράκη αντίστοιχα για τις ακόλουθες επενδύσεις:

α. Προστασίας του περιβάλλοντος, περιορισμού της ρύπανσης του εδάφους, υπεδάφους, υδάτων και της ατμόσφαιρας, αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος και ανακύκλησης ύδατος.

β. Ενεργειακού χαρακτήρα που αφορούν: Α. Αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Β. Υποκατάσταση υγρών καυσίμων ή ηλεκτρικής ενέργειας με αέρια καύσιμα, επεξεργασμένα απορρίμματα, ανανεώσιμες

πηγές ενέργειας, ανάκτηση απορριπτόμενης θερμότητας, Γ. Εξοικονόμηση ενέργειας, με την προϋπόθεση ότι η επένδυση δεν αφορά τον παραγωγικό εξοπλισμό, αλλά τον εξοπλισμό και τις εγκαταστάσεις κίνησης - λειτουργίας της μονάδας και απ' αυτήν προκύπτει μείωση τουλάχιστον 10% της καταναλισκόμενης ενέργειας.

Για τις επενδύσεις της περίπτωσης αυτής λαμβάνεται υπ' όψει ο περιορισμός της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Για την ένταξη των επενδύσεων της περίπτωσης αυτής στις διατάξεις του παρόντος νόμου γνωμοδοτεί το Υπουργείο Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας, εντός 20 εργασίμων ημερών από την ημερομηνία υποβολής από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας του σχετικού ερωτήματος.

γ. Ίδρυσης ή επέκτασης εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής ή ενεργειακής ή μεταλλευτικής έρευνας, που πραγματοποιούνται από τις παραγωγικές μονάδες του άρθρου 2 παράγραφος 1.

δ. Επιχειρήσεων παραγωγής προϊόντων και παροχής υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας. Για τον χαρακτηρισμό ως εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας των προϊόντων και υπηρεσιών των επιχειρήσεων της περίπτωσης αυτής, γνωμοδοτεί σχετικά το Υπουργείο Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας μέσα σε δύο μήνες από την ημερομηνία κατάθεσης του φακέλου της επένδυσης στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας.

Είναι δυνατή η κατάθεση φακέλου επένδυσης της περίπτωσης αυτής στην Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας απευθείας από τον επενδυτή και πριν την υποβολή της αίτησης υπαγωγής της επένδυσης στις διατάξεις του παρόντος νόμου, υπό την προϋπόθεση ότι ο φάκελος συνοδεύεται από βεβαίωση της κατά περίπτωση αρμόδιας υπηρεσίας του νόμου αυτού σχετικά με την πληρότητα των στοιχείων του.

ε. Για επενδύσεις ειδικών ιδρυμάτων και εργαστηρίων ταχύρρυθμης αναπροσαρμογής για την απασχόληση ατόμων με ειδικές ανάγκες, όπως αυτά καθορίζονται από τις διατάξεις του Ν. 1648/1986, καθώς και για επενδύσεις επιχειρήσεων των οποίων η πλειοψηφία των συμφερόντων ανήκει σε άτομα με ειδικές ανάγκες ή αυτών που απασχολούν κατά πλειονότητα άτομα αυτής της κατηγορίας.

Η υπαγωγή στην κατηγορία αυτών των επιχειρήσεων γίνεται μετά από γνωμάτευση του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, τον Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ. ή την Α.Τ.Ε., κατά περίπτωση.

στ. Για επενδύσεις των επιχειρήσεων της περίπτωσης (κβ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2.

2. Στην περιοχή Α παρέχεται επιχορήγηση 40 ποσοστιαίων μονάδων επί του συνολικού ύψους της παραγωγικής επένδυσης στις επιχειρήσεις που

πραγματοποιούν επενδύσεις των περιπτώσεων α, β, γ, δ, ε και στ της προηγούμενης παραγράφου.

Επιχειρήσεις της περίπτωσης (β) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, που πραγματοποιούν επενδύσεις στην περιοχή Α, υπάγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που ισχύουν για τις επιχειρήσεις της περιοχής Β.

Επιχειρήσεις της περίπτωσης (κδ) υπάγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που ισχύουν για την περιοχή Β, ανεξαρτήτως της περιοχής στην οποία εδρεύουν.

Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν στην περιοχή Α επενδύσεις για εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών τους υπάγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που ισχύουν για την περιοχή Β.

Επιχειρήσεις, που πραγματοποιούν στην περιοχή Α επενδύσεις επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής διατηρητέων ή παραδοσιακών οικιών ή κτηρίων σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές μονάδες, σύμφωνα με την περίπτωση (ι) της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και την περίπτωση (ιε) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, υπάγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που ισχύουν για την περιοχή Γ.

Ειδικά στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις του προηγούμενου εδαφίου στις λοιπές περιοχές, παρέχονται 5 επιπλέον μονάδες επιχορήγησης υπό την προϋπόθεση ότι τα παραδοσιακά αυτά κτήρια ή οικίες βρίσκονται μέσα σε αξιόλογους παραδοσιακούς οικισμούς, όπως αυτοί θα καθορισθούν με άπαξ εκδιδόμενη κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Τουρισμού.

3. Επενδύσεις των περιπτώσεων β', ε', στ' και ιε' της παραγράφου 1 του άρθρου 2, σε όποια περιοχή και αν πραγματοποιούνται και με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του άρθρου 3, υπάγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που ισχύουν για τις επιχειρήσεις της περιοχής Δ, εκτός αν πραγματοποιούνται στην Θράκη, οπότε ισχύει το καθεστώς της περιοχής αυτής. Επενδύσεις της περίπτωσης (γ) της αυτής παραγράφου, σε όποια περιοχή και αν πραγματοποιούνται και με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του άρθρου 3, υπάγονται στους όρους της επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που ισχύουν για τις επιχειρήσεις της περιοχής Γ, εκτός από αυτές που βρίσκονται στην περιοχή Δ καθώς και τη Θράκη, για τις οποίες ισχύει το καθεστώς των περιοχών αυτών.

4.α. Στις επιχειρήσεις, που μετεγκαθίστανται από την περιοχή Α (περιλαμβανομένων της ζώνης Λαυρεωτικής, της επαρχίας Λαγκαδά και του τμήματος δυτικώς του ποταμού Αξιού) στις περιοχές Β, Γ και Δ καθώς και στη Θράκη ή στις ειδικές ζώνες που προβλέπονται μέσα στις περιοχές Β, Γ και Δ και στη Θράκη σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 3 και 4 του άρθρου

3 του νόμου αυτού, παρέχεται ποσοστό επιχορήγησης ίσο με το ποσοστό επιχορήγησης των περιοχών αυτών, αυξανόμενο κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες για την περιοχή Β και κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες για τις λοιπές περιοχές και την Θράκη.

Οι εν λόγω ενισχύσεις παρέχονται, επίσης, για τον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού και την επέκταση της μονάδας μέχρι ποσοστού 30% της δυναμικότητάς της, με την προϋπόθεση, ότι πραγματοποιούνται ταυτόχρονα με την μετεγκατάσταση.

Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας είναι δυνατόν να καθορίζονται ζώνες μέσα στην περιοχή Β, για τις οποίες δεν εφαρμόζεται το κίνητρο της μετεγκατάστασης.

β. Στις επιχειρήσεις, που μετεγκαθίστανται από την περιοχή Α στην ΒΙΠΕ Ε.Τ.Β.Α. του Νομού Θεσσαλονίκης παρέχεται το ποσοστό επιχορήγησης της περιοχής Β.

γ. Στις επιχειρήσεις που μετεγκαθίστανται από τις περιοχές Β, Γ και Δ στις ΒΙΠΕ Ε.Τ.Β.Α. της ίδιας ή ευνοϊκότερης από άποψη κινήτρων περιοχής, παρέχεται το ποσοστό επιχορήγησης που ισχύει για τη ΒΙΠΕ Ε.Τ.Β.Α., στην οποία μετεγκαθίστανται.

5. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας είναι δυνατόν να καθορίζονται κλάδοι του μεταποιητικού τομέα υψηλής προτεραιότητας. Στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις στους κλάδους αυτούς στις περιοχές Β, Γ, Δ και στην Θράκη παρέχεται επί πλέον επιχορήγηση πέντε ποσοστιαίων μονάδων.

6. Επιχειρήσεις της περίπτωσης (ιβ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, που πραγματοποιούν επενδύσεις στις περιοχές Α και Β, υπάγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου, αφορολόγητων εκπτώσεων και αυξημένων αποσβέσεων του παρόντος νόμου, που ισχύουν για την περιοχή Γ.

7. Στις επενδύσεις των επιχειρήσεων του εδαφίου (κ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, ανεξάρτητα από την περιοχή που πραγματοποιούνται, παρέχεται μόνο επιχορήγηση, που ανέρχεται στο ποσόν των 300.000 δραχ. για κάθε νόμμη θέση στάθμευσης. Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Με όμοιες αποφάσεις ορίζονται οι λοιποί όροι και προϋποθέσεις υπαγωγής των επενδύσεων αυτών στις διατάξεις του νόμου αυτού.

8.α. Στις επιχειρήσεις της περίπτωσης (κα) της παραγράφου 1 του άρθρου 2 και στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, που πραγματοποιούν επενδύσεις των περιπτώσεων (ιε), (ιστ) και (ιζ) της παραγράφου 1 του άρθρου 1

σε όποια δήποτε περιοχή πλην της Α, παρέχεται επιχορήγηση 25 ποσοστιαίων μονάδων.

Στις επιχειρήσεις, που πραγματοποιούν τις εν λόγω επενδύσεις στην Θράκη, παρέχεται το ποσοστό επιχορήγησης που προβλέπεται γι' αυτήν στην (β) περίπτωση της παραγράφου 1 του άρθρου 7.

β. Οι επιχειρήσεις, που πραγματοποιούν στις περιοχές Β και Γ επενδύσεις: Α. Ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων ΑΑ και Α τάξης, και, Β. Ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων που εξυπηρετούν θεραπευτικό ή αθλητικό ή χειμερινό τουρισμό και με προδιαγραφές, που θα καθορισθούν με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Τουρισμού, υπάγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου της περιοχής Δ.

Στις επενδύσεις αυτές που πραγματοποιούνται στην περιοχή Δ παρέχονται 5 επί πλέον ποσοστιαίες μονάδες.

9. Σε περίπτωση πραγματοποίησης επένδυσης από ανώνυμη εταιρεία ή Ε.Π.Ε. που προκύπτει από συγχώνευση επιχειρήσεων, που λειτουργούσαν στο αντικείμενο τους τουλάχιστον επί 5ετία, διέθεταν τον ελάχιστο απαιτούμενο παραγωγικό εξοπλισμό και δεν ανήκαν στο ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, παρέχονται πέντε (5) επί πλέον ποσοστιαίες μονάδες επιχορήγησης. Η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή μόνον για τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (α) και (β) της παραγράφου 1 του άρθρου 2 (άρθρο 9).

Συμμετοχή του Δημοσίου στις επιχορηγούμενες επενδύσεις. Μεταβίβαση σχετικών δικαιωμάτων:

Τα δικαιώματα του Δημοσίου από την συμμετοχή σε επένδυση, που έχει υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 1262/1982, μεταβιβάζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών σε Τράπεζες επενδύσεων. Με όμοιες αποφάσεις καθορίζονται οι σχέσεις του Δημοσίου με τις Τράπεζες αυτές, ο τρόπος συμμετοχής και γενικώς όλα τα εκ της συμμετοχής θέματα, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων του Εμπορικού Νόμου (άρθρο 10).

Τέλος, ο Ν. 3299/2004 Κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική και κοινωνική σύγκλιση εισάγει ειδικό καθεστώς ενίσχυσης επενδυτικών δραστηριοτήτων:

1. Ειδικά καθεστώτα ενίσχυσης

Με Προεδρικά Διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, καθώς και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού και στα πλαίσια ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης, είναι δυνατόν να θεσπίζονται ειδικά καθεστώτα ενίσχυσης περιφερειών της επικράτειας, ιδιαίτερα των νησιωτικών και ορεινών περιοχών ή τμημάτων τους ή ορισμένων κατηγοριών επιχειρήσεων ή επενδύσεων του άρθρου 3, ιδιάζουσας σημασία για την οικονομική ανά-

πτυξης της χώρας. Για την έκδοση κάθε Προεδρικού Διατάγματος πρέπει να έχει προηγηθεί η εκπόνηση ειδικής μελέτης σκοπιμότητας μέσω της οποίας να τεκμηριώνονται τα ανωτέρω.

Με τα Προεδρικά αυτά Διατάγματα καθορίζεται η διάρκεια του κάθε ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης, οι υπηρεσίες ή φορείς στους οποίους υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής σε αυτό, καθώς και οι προθεσμίες υποβολής των αιτήσεων αυτών, το ποσό ενισχύσεων που εγκρίνεται συνολικά στα πλαίσια του συγκεκριμένου ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης και για όλη τη διάρκειά του, καθώς και η κατανομή του ποσού αυτού κατά υπηρεσία ή φορέα εφαρμογής και κατά χρονική περίοδο υποβολής των αιτήσεων. Επιπλέον καθορίζονται το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής, τα είδη και ποσοστά ενισχύσεων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Με τα Προεδρικά Διατάγματα αυτά είναι δυνατόν να καθορίζονται και ειδικά πρόσθετα κριτήρια υπαγωγής. Επιπλέον, καθορίζονται η βαθμολόγηση, λειτουργία και ο τρόπος εφαρμογής των κοινών και των κατά περίπτωση πρόσθετων κριτηρίων του άρθρου 6, καθώς και των τυχόν ειδικών πρόσθετων κριτηρίων που καθορίζονται με αυτά.

Τα ως άνω κριτήρια υπαγωγής εφαρμόζονται αυτοτελώς για τις επενδύσεις που εντάσσονται στο συγκεκριμένο ειδικό καθεστώς ενίσχυσης που θεσπίζεται με κάθε Προεδρικό Διάταγμα.

Περίληψη του περιεχομένου του Προεδρικού Διατάγματος δημοσιεύεται σε δύο ημερήσιες πολιτικές και δύο οικονομικές εφημερίδες με πανελλήνια κυκλοφορία. Επίσης η περίληψη αποστέλλεται στην Υπηρεσία επίσημων εκδόσεων της Ε.Ε. για δημοσίευση στην επίσημη εφημερίδα των Ε.Κ..

Συμπληρωματικά για τις επενδύσεις που εντάσσονται στα ειδικά καθεστώτα ενίσχυσης της παρούσας παραγράφου, έχουν εφαρμογή οι λοιπές διατάξεις του παρόντος Νόμου.

2. Επιχειρηματικά σχέδια διάσωσης και αναδιάρθρωσης

Μεταποιητικές ή μεταλλευτικές επιχειρήσεις μόνο υφιστάμενων φορέων που απασχολούν τουλάχιστον 100 άτομα και ενρίζονται σε ιδιαίτερα δυσμενή κατάσταση μπορούν να υποβάλλουν ένα ολοκληρωμένο πολυετές (2-3 έτη) επιχειρηματικό σχέδιο διάσωσης και αναδιάρθρωσης, που θα περιλαμβάνει τον τεχνολογικό, διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό, την εξυγίανση και ανάπτυξή τους και ενδεχομένως τις απαραίτητες ενέργειες κατάρτισης των εργαζομένων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας καθορίζονται οι προϋποθέσεις και όροι που πρέπει να συντρέχουν στην επιχείρηση, ώστε αυτή, κατά την κρίση της αρμόδιας υπηρεσίας και γνωμοδοτικής επιτροπής, να θεωρεί-

ται ότι ευρίσκεται σε ιδιαίτερα δυσμενή κατάσταση, προκειμένου να είναι δυνατή η εξέταση και υπαγωγή στις ενισχύσεις της παρούσας παραγράφου του επιχειρηματικού σχεδίου διάσωσης.

Με την ίδια απόφαση καθορίζονται τα είδη και τα ποσοστά των ενισχύσεων, καθώς και τα πρόσθετα είδη ενισχύσεων και η έκτασή τους, που παρέχονται στα επιχειρηματικά σχέδια διάσωσης και αναδιάρθρωσης, τα πρόσθετα απαιτούμενα δικαιολογητικά και στοιχεία που συνοδεύουν την αίτηση υπαγωγής, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Τα κριτήρια υπαγωγής, τα στοιχεία αξιολόγησης, η λειτουργία και ο τρόπος εφαρμογής των κριτηρίων αυτών για την υπαγωγή των επιχειρηματικών σχεδίων διάσωσης και αναδιάρθρωσης καθορίζονται με την κοινή απόφαση της παραγράφου 2 του άρθρου 6.

Συμπληρωματικά για τα επιχειρηματικά σχέδια διάσωσης και αναδιάρθρωσης της παρούσας παραγράφου έχουν εφαρμογή οι λοιπές διατάξεις του παρόντος Νόμου.

3. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, καθώς και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών, υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου επενδύσεις, ύψους πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000,00) ευρώ, με σημαντική επίπτωση στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της χώρας και στην απασχόληση με τη δημιουργία τουλάχιστον εκατό είκοσι πέντε θέσεων μόνιμης απασχόλησης, εκ των οποίων ένας αριθμός δύναται να δημιουργείται σε δορυφορικές επιχειρήσεις σαν άμεσο αποτέλεσμα της προτεινόμενης επένδυσης. Με τις ίδιες αποφάσεις ορίζονται για τις επενδύσεις της παραγράφου αυτής, οι αναγκαίες παρεκκλίσεις από τις ρυθμίσεις του παρόντος που αφορούν στην ίδια συμμετοχή, στη διαδικασία παροχής των επιχορηγήσεων, στα ποσοστά και το ύψος της επιχορήγησης, στο ύψος του δανείου, στα ποσοστά επιδότησης της χρηματοδοτικής μίσθωσης και της επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, στις προϋποθέσεις μεταβίβασης των μετοχών της επιχείρησης, καθώς και στη δυνατότητα συμμετοχής στην επένδυση δημοσίων επιχειρήσεων.

Με τις ίδιες αποφάσεις μπορεί να παρέχονται στις επιχειρήσεις, που πραγματοποιούν επενδύσεις της παραγράφου αυτής, οι διευκολύνσεις και τα προνόμια που προέβλεπαν οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 3 και της παρ. 6 του άρθρου 4 του καταργηθέντος Ν.4171/1961 (ΦΕΚ 93 Α') «Περί λήψεως γενικών μέτρων για την υποβοήθηση της χώρας».

Επίσης με τις ίδιες αποφάσεις μπορεί να καθορίζεται η κατασκευή με δημόσια δαπάνη ειδικών έργων υποδομής προς διευκόλυνση της γενικότερης λειτουργίας της μονάδας.

Οι ως άνω κοινές υπουργικές αποφάσεις, με τις οποίες υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος οι επενδύσεις της παραγράφου αυτής, τελούν υπό την προϋπόθεση της προηγούμενης κύρωσής τους με Νόμο (άρθρο 9).

Γ. Επενδύσεις στην Ελλάδα Ελλήνων κατοίκων άλλων Χωρών

Ως ειδική και διακεκριμένη κατηγορία (ιδιωτικής παραγωγικής) επένδυσης πρέπει να αναφερθεί εδώ και η επένδυση (στην Ελλάδα) από Έλληνες εργαζόμενους του εξωτερικού:

N. 1262/1982 (άρθρ. 17): επενδύσεις Ελλήνων του εξωτερικού, N. 1360/1983 (άρθρ. 20):

Επενδύσεις από Έλληνες εργαζόμενους του εξωτερικού ή ναυτικούς της μεσογειακής και ποντοπόρου ναυτιλίας... απολαμβάνουν τα ευεργετήματα (του N. 1262/1982 και 1360/1983) για τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εξετάζονται με προτεραιότητα από τις Γνωμοδοτικές Επιτροπές, εφ' όσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. Η πλειοψηφία των συμφερόντων της επιχείρησης, που αναλαμβάνει την επένδυση, ανήκει σε Έλληνες, οι οποίοι θα έχουν συμπληρώσει τρία τουλάχιστον χρόνια απασχόλησης και συνεχούς εγκατάστασης στο εξωτερικό μέχρι την υποβολή της αίτησης για την υπαγωγή τους στα ευεργετήματα (του N. 1262/1982 και N. 1360/1983) και των οποίων η ίδια συμμετοχή στην επιχείρηση προέρχεται αποδεδειγμένα από εισαχθέν συνάλλαγμα, μη υποχρεωτικώς εκχωρητέο στην Τράπεζα της Ελλάδος. Για τους Έλληνες ναυτικούς απαιτείται να έχουν συμπληρώσει τριών ετών συνολική υπηρεσία σε πλοία.

β. Όλοι οι επενδυτές ενεργούν αποκλειστικώς και μόνον για λογαριασμό τους.

γ. Ο επαναπατρισμός και η μόνιμη εγκατάσταση των επενδυτών στην Ελλάδα, γίνεται το αργότερο μέχρι την ολοκλήρωση των ενισχυόμενων επενδύσεών τους.

δ. Απαιτείται ειδική αιτιολογημένη πρόταση από την Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας για την υποδοχή των επενδυτικών προτάσεων των Ελλήνων του εξωτερικού προς την αρμόδια Γνωμοδοτική Επιτροπή, που γνωμοδοτεί κατά περίπτωση.

Οι προϋποθέσεις υπαγωγής των επενδύσεων Ελλήνων του εξωτερικού στις εν λόγω ρυθμίσεις καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Εργασίας και Εμπορικής Ναυτιλίας κατά περίπτωση.

Δ. Η νομολογία των Ελληνικών Δικαστηρίων

Περί της εννοίας της ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης έχουν εκδοθεί και αποφάσεις Ελληνικών Δικαστηρίων, κυρίως του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Αρείου Πάγου, τα οποία εξήτασαν, κατόπιν σχετικών προσφυγών, συναφή ζητήματα, κυρίως ή παρεπιμπτόντως.

Ενδεικτικώς αναφέρονται εδώ μερικές εξ αυτών, με την επισήμανση, ότι οι περισσότερες έχουν εκδοθεί υπό του Συμβουλίου της Επικρατείας (Σ.τ.Ε.), ολιγότερες υπό του Αρείου Πάγου (Α.Π.) και ελάχιστες υπό άλλων Δικαστηρίων (Εφετείων κ.λ.).

- Σ.τ.Ε. 1988/1976: Εταιρεία υπαχθείσα για την ίδρυση νέας μονάδας στις ευεργετικές διατάξεις του Α.Ν. 147/1967, επεξήτει την ακύρωση Πράξης του Υπουργού Συντονισμού αρνηθέντος αναδρομική ισχύ σε όμοια απόφασή του για την αυτή επένδυση.

- Σ.τ.Ε. 420/1977: Η αιτούσα εταιρεία επεξήτει την υπαγωγή στις διατάξεις του Ν.Δ. 331/1974 Περί παροχής φορολογικών κινήτρων προς ενίσχυσιν της βιομηχανικής παραγωγής, επενδύσεώς της με Απόφαση του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού. Ο Υπουργός ηρνήθη την υπαγωγή της επένδυσης στις οικείες διατάξεις. Η Απόφαση έκρινε, ότι η απόρριψη «παρίσταται μη νόμιμος» ως έγινε.

- Σ.τ.Ε. 2728/1977: Επεδιώκετο η ακύρωση Απόφασης του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού, αρνηθέντος υπαγωγή νέας επένδυσης στις ευεργετικές διατάξεις περί παροχής φορολογικών κινήτρων. Το Δικαστήριο εδέχθη το αίτημα.

- Σ.τ.Ε. 2119/1978: Επεδιώκετο η ακύρωση Απόφασης του Υπουργού Συντονισμού, με την οποία απερρίφθη αίτημα της αιτούσης για την χορήγηση ενίσχυσης για την κάλυψη μέρους της δαπάνης επένδυσης. Απερρίφθη.

- Σ.τ.Ε. 3784/1978: Επεδιώκετο η ακύρωση Απόφασης του Υπουργού Συντονισμού αρνηθέντος υπαγωγή επένδυσης στις διατάξεις του Ν.Δ. 331/1974. Απερρίφθη.

- Σ.τ.Ε. 3075/1979: Αίτηση ακύρωσης Απόφασης του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού και της σχετικής γνωμάτευσης της Επιτροπής του άρθρου 3 Ν.Δ. 2687/1953 περί μη υπαγωγής επένδυσης στις ρυθμίσεις του Ν.Δ. 331/1974 κ.λ. Δεκτή.

- Σ.τ.Ε. 3873/1979: Αίτηση ακύρωσης Απόφασης του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού, καθ' ό μέρος αυτή κατήγγειλε διατάξεις όμοιας προγενέστερης Απόφασης του περί υπαγωγής σ' αυτήν επένδυσης κ.λ. Απερρίφθη.

- Σ.τ.Ε. 779/1982: Η προστασία του Ν.Δ. 2687/1953 απαγορεύει τις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, που ιδρύθηκαν με κεφάλαια από το εξωτερικό, όταν οι απαλλοτριώσεις αφορούν κοινά έργα, που δεν συνδέονται με υπέρτερα εθνικά ή κοινωνικά συμφέροντα και δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν με άλλο τρόπο.

- Σ.τ.Ε. 3983/1982: Εταιρεία λειτουργούσα επεξήτει την ακύρωση Απόφασης του Υπουργού Συντονισμού με την οποία νέα ομοειδής (ανταγωνιστική) επένδυση υπήχθη στις ειδικές ρυθμίσεις του Ν. 1116/1981. Απερρίφθη.

- Σ.τ.Ε. 2963/1983: Επεδιώκετο υπό τρίτου η ακύρωση Απόφασης του Υφυπουργού Συντονισμού περί υπαγωγής νέας επένδυσης στις ειδικές ρυθμίσεις του Ν. 1116/1981. Δεκτή.

- Σ.τ.Ε. 5129/1983: Επεδιώκετο η ακύρωση Απόφασης του Υφυπουργού Συντονισμού με την οποία απερρίφθη αίτηση της αιτούσης εταιρείας για την υπαγωγή νέας επένδυσής της στις ειδικές ρυθμίσεις του Ν. 849/1978, ως και η ακύρωση γνωμοδότησης της Επιτροπής του Ν. 1116/1981. Απερρίφθη.

- Ολ. Σ.τ.Ε. 750/1986: Δεσμευτική η υπαγωγή στην διαιτησία, την οποία προβλέπει το άρθρο 12 Ν.Δ. 2687/1953 των διαφορών, που ανακύπτουν μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και επιχειρήσεων, οι οποίες εισάγουν κεφάλαια εξωτερικού, και ο αποκλεισμός των διατάξεων του ΚΠολΔ για την διαιτησία και την δικαιοδοσία των Τακτικών Δικαστηρίων.

- Ολ. Σ.τ.Ε. 3523/1992: Το αίτημα για αναμόρφωση του κόστους της επένδυσης στο ύψος του κόστους, που διαπιστώθηκε αρμοδίως, δεν παρίσταται νόμιμο, διότι άλλως θα συνεπήγето υπέρβαση του ορίου 40% στο κόστος της επένδυσης, το οποίο αρχικώς, είχε εγκριθεί, αλλά και αντίκειται στην ισότητα, στην αρχή του Κράτους δικαίου και στην αρχή της προστατευομένης εμπιστοσύνης, σε συνδυασμό με την κατοχύρωση της οικονομικής ελευθερίας, πράγμα που συνεφέλκεται αναδρομική άρση νομοθετικών κινήτρων μετά την πραγματοποίηση της επένδυσης.

- Α.Π. 1047/1975: Μειώσεις ή απαλλαγές επί παντός φόρου ή τέλους ή εισφοράς υπέρ Οργάνων Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, Λιμενικών Ταμείων ή άλλων Οργανισμών καθιερωθείσες δι' άρθρ. 8 παρ. 1 εδ. γ' Ν. 2687/1953 Περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού, χάριν των αντὸθι επιχειρήσεων, δεν περιλαμβάνει τη διάταξιν τας προς το ΙΚΑ εργοδοτικάς εισφοράς.

- Α.Π. 1540/1981: Περιουσιακά στοιχεία, που προέκυψαν από αξιοποίηση κεφαλαίων εξωτερικού, εξαιρούνται από αναγκαστική απαλλοτρίωση ή επίταξη, υπάγονται όμως στον Ν. 813/1978 περί εμπορικών μισθώσεων.

- Α.Π. 18/1982: Ν.Α. 2687/1953, προτιμώμενη υποθήκη σε πλοία, που λογίζονται κεφάλαια εξωτερικού. Η εγκριτική πράξη μπορεί να ορίζει, κατά παρέκκλιση από την ισχύουσα νομοθεσία, ότι η προτιμώμενη υποθήκη σε πλοία, που λογίζονται κεφάλαια εξωτερικού, θα υπερτερεί του Ναυτικού Δικαίου.

- Α.Π. 2110/1986: Η εγκριτική πράξη για υπαγωγή κεφαλαίου εξωτερικού στο Ν.Α. 2687/1953 εισάγει διατάξεις ουσιαστικού δικαίου και οι δικαστικές αποφάσεις, που την εφαρμόζουν και την ερμηνεύουν υπάγονται στον έλεγχο του Α.Π. κατά ΚΠολΔ, 559 αρ. Ι. Όρος εγκριτικής πράξης, κατά τον οποίο προτιμώμενες υποθήκες σε πλοίο, το οποίο αποτελεί κεφάλαιο εξωτερικού, προηγούνται, όλων των ναυτικών προνομίων του άρθρου 205 ΚΙΝΔ και έπονται μόνον των προνομίων του άρθρου 2 της Συμβάσεως των Βρυξελλών του έτους 1926 μ.Χ. Η παραπομπή στο άρθρο 2 ενέχει συγχρόνως και παραπομπή στο άρθρο 9 της Συμβάσεως αυτής.

- Ολ. Α.Π. 69/1990: Διαιτησία - αμοιβή διαιτητών. Η διαιτητική απόφαση, η οποία εκδίδεται για την επίλυση διαφοράς, που αφορά στην ερμηνεία και στην πλήρωση ενδεχομένων κενών της εγκριτικής πράξεως για την υπαγωγή εισαγομένων κεφαλαίων στις διατάξεις του Ν.Α. 2687/1953, δεν υπόκειται σε οίονδήποτε ένδικο μέσο και αποτελεί τίτλον εκτελεστόν και ως προς το κεφάλαιο αυτής, που αναφέρεται στην αμοιβή των διαιτητών.

- Α.Π. 301/1993: Σε πλοία θεωρούμενα κεφάλαια εξωτερικού, βάσει των διατάξεων του Ν.Α. 2687/1953 Περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού, είναι δυνατόν κατά παρέκκλιση από τις κείμενες διατάξεις, να ισχύουν όροι προβλεπόμενοι στην πράξη νηολογήσεως, οι οποίοι μπορεί να αναφέρονται και σε τάξη προνομίων. Δυνατός ο καθορισμός αυτός της τάξης προνομίων και με παραπομπή σε σχετική Διεθνή Σύμβαση (στην προκειμένη περίπτωση της Διεθνούς Συμβάσεως των Βρυξελλών του 1926 μ.Χ.), έστω και εάν αυτή δεν έχει κυρωθεί υπό της Ελλάδος.

Κεφάλαιο Γ'

Η επένδυση:

η οριοθέτηση της έννοιας σε επίπεδο Διεθνών Οργανισμών, Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων Χωρών

1. Έννοια της διεθνούς ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης.

Διακρίσεις

Πέραν των επί μέρους ρυθμίσεων των διαφόρων Χωρών, οι οποίες ποικίλλουν βεβαίως, επί του θέματος της ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης (και περί των οποίων παρατίθενται εν συνεχεία ενδεικτικώς ωρισμένα στοιχεία), ρυθμίσεις περί της έννοιας, των κατηγοριών και άλλων πτυχών της ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης έχουν κατά περιόδους εισηγηθεί και διεθνείς Οργανισμοί, όπως π.χ. το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης κ.ά.

Κατά τους εν λόγω Οργανισμούς, και ιδίως του ΟΟΣΑ, λοιπόν, άμεση επένδυση¹ σε άλλη Χώρα, πλην της Χώρας προέλευσης του κεφαλαίου, είναι η επένδυση, η οποία εμπεριέχει μακροπρόθεσμη σχέση, που αντανakλά συνεχές ενδιαφέρον μίας εταιρείας ή ενός ατόμου, προς μία εταιρεία ή ένα άτομο εγκατεστημένη ή εγκατεστημένο σε άλλη Χώρα, διάφορη εκείνης της έδρας ή της κατοικίας του επενδυτή. Στην προκειμένη περίπτωση ως σκοπός του αμέσως επενδύοντος, είτε αυτός είναι εταιρεία, είτε είναι φυσικό πρόσωπο, είναι η άσκηση σημαντικής επιρροής στην διοίκηση της εταιρείας ή της οίαςδήποτε μορφής επιχειρηματικής δραστηριότητας στην άλλη Χώρα.

1. Βλ. OECD: Detailed Benchmark definition of foreign investment. Paris, 1992.

Στην προκειμένη περίπτωση πρέπει να υπάρχει ιδιοκτησία ή κατοχή τουλάχιστον ποσοστού 10% των κοινών μετοχών ή του δικαιώματος ψήφου σε μία εταιρεία ή οίαςδήποτε μορφής επιχειρηματική δραστηριότητα.

Με βάση αυτήν την εννοιολογική προσέγγιση², την οποία αποδέχονται πολλές Χώρες π.χ. Μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, είναι δυνατόν να γίνουν οι ακόλουθες διακρίσεις ιδιωτικών παραγωγικών άμεσων επενδύσεων σε άλλη Χώρα, πλην της Χώρας καταγωγής των κεφαλαίων:

Άμεσες ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις.

Βραχυπρόθεσμες ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις: διάρκεια ζωής μικρότερη του έτους.

Μεσοπρόθεσμες ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις: διάρκεια ζωής μικρότερη των πέντε ετών.

Μακροπρόθεσμες ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις: διάρκεια ζωής άνευ ορίου, αλλά άνω της πενταετίας.

Έμμεσες ιδιωτικές (παραγωγικές) επενδύσεις ή επενδύσεις χαρτοφυλακίου.

Αύλες επενδύσεις: πρόκειται περί αγοράς αύλων τίτλων (στην Ελλάδα προβλέπονται υπό του Ν. 2198/1994).

Κύριες ή βασικές και δευτερογενείς ή παρεπόμενες: οι τελευταίες απορρέουν συνήθως εκ μίας άλλης δραστηριότητας π.χ. τα λεγόμενα αντισταθμιστικά ωφέλη, βάσει διμερών συμφωνιών μεταξύ π.χ. ενός Κράτους και μίας αλλοδαπής εταιρείας.

Παραγωγικές επενδύσεις ενός Κράτους ή άλλων Νομικών Προσώπων ελεγχόμενων υπό ενός Κράτους εντός των διοικητικών ορίων άλλου Κράτους.

Μικτές ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις συγχρηματοδοτούμενες υπό Ιδιωτών και Κράτους ή Κρατικών Οργανισμών, λειτουργούντων επί ίσοις όροις.³

2. Βλ. Const. GE. ATHANASSOPOULOS: La notion d' investissement privé productif en Grèce. CAHIERS DE L' A.C.E. Paris, 1991, n. 3. Const. GE. ATHANASSOPOULOS: La notion d' investissement productif privé dans le cadre institutionnel de la législation Grecque pour le développement. Bruxelles, 1994. G. PETROCHILLOS: Foreign direct investment. Aldershot, Hants, 1979, p. 17.

3. Άλλα θέματα βλ. στο: J.-P. COURTHÉOUX - N. ZAFAR: Incitations comparées aux investissements des entreprises. Paris, 1995, p. 3. Β. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Αθήναι, 1996, σ. 51.

2. Η οπτική των Διεθνών Οργανισμών

A. Organisation de Coopération et de Développement Economiques, OCDE.

Εκ των Διεθνών οργανισμών, οι οποίοι έχουν «εμπλακεί» με οίο δήποτε τρόπο σε θέματα διεθνών ιδιωτικών παραγωγικών επενδύσεων αναφέρεται εδώ η συναφής σημαντική δραστηριότητα του Organisation de Coopération et de Développement Economiques, Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (εφεξής ΟΟΣΑ) και το επί των προσφάτων προτάσεων του ΟΟΣΑ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το περιλαμβάνον τις προτάσεις του Κοινοβουλίου προς την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικώς με την τηρητέα στάση της κατά τις διαπραγματεύσεις εντός του πλαισίου του ΟΟΣΑ για την σύναψη πολυμερούς συμφωνίας επί θεμάτων επενδύσεων (1998 μ.Χ.). Οι προσπάθειες⁴ του ΟΟΣΑ για την διευκόλυνση της διεθνούς ροής κεφαλαίων χρονολογούνται από μακρού. Ήδη, από τον έτος 1961 μ.Χ. ο ΟΟΣΑ είχε συντάξει Κώδικα για την ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων, τον οποίο ακολούθησε το έτος 1976 μ.Χ. ο Κώδικας Συμπεριφοράς των πολυεθνικών επιχειρήσεων, ο οποίος απευθύνεται προς τους επενδυτές και όχι προς τις Χώρες υποδοχής των επενδύσεων.

Το κείμενο του εν λόγω Κώδικα Συμπεριφοράς απετέλεσε αντικείμενο εκτενών συζητήσεων κατά την διάρκεια Διάσκεψης των Υπουργών των Χωρών Μελών του ΟΟΣΑ τον Ιούνιο του έτους 1979 μ.Χ., οι οποίες ωδήγησαν σε μερική αναθεώρησή του, με στόχο, μεταξύ άλλων, την υιοθέτηση από τις εμπλεκόμενες Χώρες μέτρων άρσης των περιοριστικών εμπορικών πρακτικών κ.ά.

Ακολούθως, εξεδόθη το έτος 1981 μ.Χ. Απόφαση του Συμβουλίου των Υπουργών του ΟΟΣΑ εν σχέσει με τα κίνητρα και τα εμπόδια, τα οποία σχετίζονται με διεθνείς επενδύσεις.

Τα κύρια σημεία αυτής της Απόφασης παρατίθενται επιλεκτικώς εν συντομία, επειδή ουσιαστικώς αποτελούν «προάγγελο» των μεταγενεστέρων ρυθμίσεων της Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων.

Το Συμβούλιο αποφασίζει:

1. Στο πλαίσιο της Επιτροπής για τις Διεθνείς Επενδύσεις και τις Πολυεθνικές Επιχειρήσεις θα πραγματοποιούνται Συσκέψεις με αίτηση κάθε

4. Οι Χώρες Μέλη είναι: Australia, Austria, Belgium, Canada, Czech Republic, Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Japan, Korea, Luxembourg, Mexico, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, United Kingdom, United States.

Κράτους - Μέλους, το οποίο εκτιμά, ότι τα συμφέροντά του θίγονται από τις συνέπειες, που επιφέρουν στις άμεσες διεθνείς επενδύσεις του, τα μέτρα που λαμβάνονται από ένα άλλο Κράτος - Μέλος.

2. Τα Κράτη - Μέλη οφείλουν να δώσουν στο πλαίσιο των διαδικασιών της Σύσκεψης, κάθε δυνατή πληροφορία, που αφορά στο αντικείμενο της Σύσκεψης.

3. Το Συμβούλιο μπορεί να προσκαλεί περιοδικώς την Συμβουλευτική Επιτροπή Οικονομίας και Βιομηχανίας του ΟΟΣΑ (BIAC) και την Συμβουλευτική Συνδικαλιστική Επιτροπή του ΟΟΣΑ (TUAC) για να γνωστοποιήσουν τις θέσεις τους στα ερωτήματα, που αφορούν στα κίνητρα και στα εμπόδια διεθνών επενδύσεων και θα λάβει υπ' όψει του αυτές τις γνώμες στις περιοδικές του αναφορές στο Συμβούλιο.

4. Η παρούσα Απόφαση θα επανεξεταστεί το αργότερον μετά πέντε έτη. Η Επιτροπή θα παρουσιάσει, στο μέτρο που είναι αναγκαίο, σχετικές προτάσεις.

5. Η Απόφαση αυτή αντικαθιστά την Απόφαση [C (76) 119].

Γ. Κίνητρα και εμπόδια στις διεθνείς επενδύσεις και μελλοντικό Πρόγραμμα εργασίας επί ερωτημάτων πολιτικής στον τομέα των διεθνών επενδύσεων

Επανεξέταση των Μηχανισμών των σχετικών με κίνητρα και εμπόδια

Ι. Γενικό πλαίσιο επανεξέτασης των μηχανισμών των σχετικών με κίνητρα και εμπόδια διεθνών επενδύσεων

120. Οι μηχανισμοί του έτους 1976 μ.Χ. που αφορούν στα κίνητρα και στα εμπόδια των διεθνών επενδύσεων, (που θα αποκαλούνται εφεξής μηχανισμοί, που αφορούν στα κίνητρα και στα εμπόδια των διεθνών επενδύσεων) περιλαμβάνουν μία Διακήρυξη και μία Απόφαση, που, αμφότερες, στοχεύουν στην ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ Κρατών - Μελών στον τομέα των άμεσων διεθνών επενδύσεων.

Οι μηχανισμοί αυτοί περιλαμβάνουν τρία βασικά στοιχεία: Μία δέσμευση των Κρατών - Μελών να λάβουν δεόντως υπ' όψει τα συμφέροντα των (άλλων) Κρατών - Μελών που θα εβλάπτοντο από νόμους, κανονισμούς και διοικητικές πρακτικές, (που θα αποκαλούνται εν συνεχεία «μέτρα»), που στοχεύουν ειδικώς στις άμεσες διεθνείς επενδύσεις και συνιστούν κίνητρα ή εμπόδια για αυτές τις επενδύσεις. Μία άλλη δέσμευση των

Κρατών - Μελών «να κάνουν αυτά τα μέτρα όσο το δυνατόν πλέον διαφανή, ώστε η σημασία τους και το αντικείμενό τους να διευκρινίζονται επαρκώς». Μία διάταξη (στην Απόφαση), που προβλέπει συσκέψεις με αίτηση κάθε Κράτους - Μέλους, το οποίο εκτιμά, ότι τα συμφέροντά του βλάπτονται από τις συνέπειες, που θα έχουν στις άμεσες διεθνείς του επενδύσεις τα μέτρα, που λαμβάνονται από ένα άλλο Κράτος - Μέλος και στοχεύουν ειδικώς να θέσουν κίνητρα ή εμπόδια στις άμεσες διεθνείς επενδύσεις.

121. Τα μέτρα, που στοχεύουν να θέσουν κίνητρα ή εμπόδια στις άμεσες επενδύσεις, λαμβάνονται από τις Κυβερνήσεις Μέλη επί της φύσης, της τοποθέτησης και του όγκου των αμέσων επενδύσεων.

II. Εμπειρίες από την εφαρμογή αυτών των Μηχανισμών

123. Έως σήμερα κανένα Κράτος - Μέλος δεν έχει ζητήσει την Σύσκεψη, που προβλέπεται από τους μηχανισμούς του έτους 1976 μ.Χ., με συνέπεια η Επιτροπή να μη έχει πείρα ως προς την εφαρμογή τους ή για ειδικότερα προβλήματα. Παρ' όλα αυτά όμως, μελέτησε τις δυνατές συνθήκες εφαρμογής αυτών των μηχανισμών.

124. Η Επιτροπή εξέτασε ειδικώς ποία θα ήταν τα αποδοτικότερα μέσα για να είναι διαφανή τα μέτρα, που λαμβάνονται από τα Κράτη - Μέλη ως κίνητρα ή εμπόδια των διεθνών επενδύσεων. Η Διακήρυξη ζητεί από τα Κράτη - Μέλη κίνητρα και εμπόδια στις άμεσες διεθνείς επενδύσεις, όσο το δυνατόν διαφανέστερα, αλλά εν απουσία ιδιαίτερης αίτησης Σύσκεψης, δεν προβλέπεται καμία ρητή υποχρέωση των Κρατών Μελών να κοινοποιήσουν τα μέτρα στον Οργανισμό, ούτε να εξηγήσουν το αντικείμενο και την λειτουργία τους.

125. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την αναγκαιότητα οι Κυβερνήσεις να κάνουν, σε εθνικό επίπεδο, την πρακτική τους στον τομέα όσο διαφανέστερη είναι εφικτό. Από την άλλη πλευρά, εάν γίνουν προσπάθειες από την Επιτροπή να αυξηθεί η διαφάνεια, θα πρέπει να αφορούν στους τομείς, όπου ανέκυψαν συγκεκριμένα προβλήματα.

III. Συμπεράσματα

129. Οι προαναφερθείσες σκέψεις ωδήγησαν την Επιτροπή στην απόφαση να δράσει. Η Επιτροπή επιθυμεί να υπογραμμίσει την σημασία της Διακήρυξης του έτους 1976 μ.Χ. που καλεί τις Χώρες Μέλη να λάβουν δεόντως υπ' όψη τα συμφέροντα των άλλων Χωρών, που θα επηρεάζονταν από τα κίνητρα και τα εμπόδια, που θα εφαρμόσουν στις άμεσες διεθνείς ε-

πενδύσεις. Επί πλέον, επανοβεβαιώνει την δέσμευση προς την διαφάνεια των εφαρμοζόμενων μέτρων. Με αυτόν τον στόχο οι Χώρες Μέλη είναι πρόθυμες να συνεργασθούν μεταξύ τους και να προσφέρουν, είτε διμερώς, είτε στον Οργανισμό, τις πληροφορίες, που είναι ενδεχομένως απαραίτητες για την αποτελεσματική εφαρμογή των μηχανισμών.

130. Κατά την αναθεώρηση των μηχανισμών των σχετικών με τα κίνητρα και τα εμπόδια, η Επιτροπή είχε συνείδηση του παρόντος οικονομικού πλαισίου. Η διεθνής συνεργασία και η αποτελεσματική διανομή των διαθέσιμων οικονομικών πόρων για τις επενδύσεις τίθενται σε κίνδυνο, εάν η κατάχρηση των κινήτρων και των εμποδίων διεθνών επενδύσεων συνεπάγεται πολλαπλασιασμό των διαφωνιών.

135. Η ανάλυση αυτή θα αποτελέσει μέρος της γενικής έρευνας της Επιτροπής επάνω στα προβλήματα, που δημιουργεί στις Κυβερνήσεις η διεθνής συνεργασία στον τομέα των διεθνών επενδύσεων. Τα άλλα θέματα, που κρίθηκαν άξια να τύχουν της προσοχής της Επιτροπής σε αυτό το Πρόγραμμα εργασίας, κατά τα επόμενα χρόνια, είναι τα ακόλουθα: ανάλυση των συνεπειών των άμεσων διεθνών επενδύσεων στις οικονομίες των Χωρών εξόδου και εισόδου, σύγκριση του πεδίου εφαρμογής των διμερών συμβάσεων επενδύσεων και εμπειρία των Κυβερνήσεών τους· συνέπειες των τάσεων, που παρατηρούνται τελευταίως στις άμεσες διεθνείς επενδύσεις υπό μορφή περιορισμένης οικονομικής συμμετοχής ή άνευ οικονομικής συμμετοχής· αναλυτική περιοδική ανάλυση των κινήσεων των άμεσων επενδύσεων...

Τον Μάιο του έτους 1994 μ.Χ. οι Υπουργοί των Χωρών Μελών του ΟΟΣΑ ανέθεσαν στην Γραμματεία του Οργανισμού την προετοιμασία διαπραγματεύσεων για την σύναψη Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων, ΠΣΕ, (Multilateral Agreement on Investment).

Σε μεταγενέστερη συνεδρίαση των Υπουργών των Χωρών Μελών του ΟΟΣΑ (Μάιος του έτους 1995 μ.Χ.) απεφασίσθη η έναρξη επίσημων διαπραγματεύσεων μεταξύ των ενδιαφερομένων Μερών με στόχο την σύναψη Συμφωνίας εντός διετίας, πράγμα το οποίο τελικώς δεν επετεύχθη, αλλ' ωδήγησε την 6 Οκτωβρίου 1997 μ.Χ. στην σύνταξη ενός πρώτου σχεδίου κείμενου της ΠΣΕ.

Τελικώς, το συνταχθέν οριστικό κείμενο της Πολυμερούς Συμφωνίας περί Επενδύσεων (Multilateral Agreement on Investment), υπό ημερομη-

νία 12 Φεβρουαρίου 1998 μ.Χ. περιλαμβάνει δώδεκα Κεφάλαια και Παραρτήματα.

Το Προοίμιον διαλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη αυτής της Συμφωνίας:

Επιθυμώντας την σύσφιγξη των δεσμών φιλίας και προώθησης της περαιτέρω μεταξύ τους συνεργασίας·

Θεωρώντας, ότι οι διεθνείς επενδύσεις έχουν αποκτήσει τεράστια σημασία για την παγκόσμια οικονομία και ότι έχουν συμβάλλει κατά τρόπο σημαντικό στην εξέλιξη των Χωρών τους·

Αναγνωρίζοντας, ότι η Συμφωνία, η οποία αφορά στους επενδυτές και στις επενδύσεις τους θα συμβάλει στην αποδοτική χρήση των οικονομικών πόρων τους, στην δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και στην βελτίωση των συνθηκών ζωής των Πολιτών τους·

Επιθυμώντας την εδραίωση ενός πολυδιάστατου πλαισίου διεθνών επενδύσεων, βάσει υψηλών standards, για την απελευθέρωση των επενδυτικών καθεστώτων και για την προστασία των επενδύσεων·

Αναγνωρίζοντας, ότι οι επενδύσεις ως μηχανισμός οικονομικής ανάπτυξης μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο για την εξασφάλιση μίας βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης·

Αποφασίζουν τα ακόλουθα:

Ορισμοί

Επενδυτής σημαίνει ένα φυσικό πρόσωπο, το οποίο έχει την εθνικότητα, ή το οποίο διαμένει σε ένα από τα Συμβαλλόμενα Μέρη, σύμφωνα με το δίκαιο, το οποίο ισχύει εντός των ορίων δικαιοδοσίας του.

Ακόμη, επενδυτής σημαίνει ένα νομικό πρόσωπο ή άλλη οντότητα η οποία αναγνωρίζεται υπό του ισχύοντος δικαίου ενός Συμβαλλόμενου Μέρους, κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα, ιδιωτικής ή κρατικής ιδιοκτησίας ή κρατικού ελέγχου, το οποίο περιλαμβάνει μία επιχείρηση, trust, συνεταιρισμό, εταιρεία ή οργανισμό.

Επένδυση σημαίνει: κάθε είδος περιουσιακού στοιχείου, ευρισκόμενο υπό την κατοχή ή υπό τον έλεγχο ευθέως ή έμμεσα του επενδυτού και περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα των ακόλουθων στοιχείων:

- Μία επιχείρηση.
- Μερίδια ή μετοχές εταιρείας.

- Ομολογα, δάνεια, άλλα είδη χρεών.
- Δικαιώματα προκύπτοντα εκ συμβολαίων.
- Χρηματικές απαιτήσεις.
- Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.
- Άδειες, εκχωρήσεις, άλλα αγαθά.
- Υλικά ή άυλα, κινητά ή ακίνητα περιουσιακά στοιχεία, μισθώσεις, υποθήκες κ.ά.

Η εν λόγω Συμφωνία δύναται να εφαρμοσθεί επί παντός σημείου κατεχομένου υπό των Συμβαλλομένων Μερών ή επί τμημάτων ξηράς ή θαλάσσης, επί των οποίων το Συμβαλλόμενο Μέρος ασκεί βάσει κανόνων δικαίου δικαιοδοσία.

Έκαστο Μέρος δύναται ανα πάσα στιγμή με γραπτή δήλωσή του, κατατιθέμενη στην Γραμματεία του Οργανισμού, να ανακοινώσει την υπαγωγή του όλου ή μέρους του εδάφους του στις ρυθμίσεις της Συμφωνίας κ.ά.

Το κείμενο περιλαμβάνει ακόμη ρυθμίσεις για την υποδοχή των επενδύσεων υπό ενός Μέρους, για την διαφάνεια των εσωτερικών κανόνων δικαίου, για τα διευθυντικά Στελέχη της εγκαθιστάμενης σε μία Χώρα επενδυτικής δραστηριότητας κ.ά.

Σημειώνεται, ότι το εν λόγω κείμενο της Συμφωνίας αναφέρεται κατ' αρχάς σε επενδυτικές δραστηριότητες στα 29 Κράτη Μέλη του ΟΟΣΑ, τα οποία, εξ άλλης πλευράς, πραγματοποιούν το 85% των άμεσων παραγωγικών επενδύσεων παγκοσμίως.

Όπως προκύπτει από το Κείμενο Συμφωνίας, το οποίο δεν παρετέθη ολόκληρο εδώ για τεχνικούς λόγους, προβλέπονται εκτεταμένες δυνατότητες κίνησης κεφαλαίων με σκοπό την πραγματοποίηση επενδύσεων, πράγμα το οποίο ωδήγησε πολλούς να χαρακτηρίσουν την ΠΣΕ ως το Σύνταγμα της Παγκόσμιας Οικονομίας.

Παρά ταύτα, όμως, όπως προκύπτει από το ίδιο το κείμενο, η έλλειψη ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων, τα οποία προβλέπεται βάσει της ΠΣΕ να απολαμβάνουν οι Αλλοδαποί επενδυτές και των υποχρεώσεων, τις οποίες αυτοί αναλαμβάνουν έναντι των κατοίκων και του φυσικού περιβάλλοντος των Χωρών υποδοχής των επενδύσεων, είναι προφανής. Αυτό δε το στοιχείο έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο σφοδρών επικρίσεων εκ διαφόρων πλευρών (βλέπ. εν συνεχεία και το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου).

Κατ' άλλη εκτίμηση, τέλος, το κείμενο της ΠΣΕ ανταποκρίνεται πλήρως προς το πνεύμα των καιρών, μεσούσης της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας...

Β. Ευρωπαϊκή Ένωση: Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)⁵ παρά το γεγονός, ότι δεν είναι μέλος του ΟΟΣΑ, παρενέβη κατά την φάση των διαπραγματεύσεων, μέσω της Επιτροπής, εξ ονόματος και για λογαριασμό των Κρατών Μελών της, το δε Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εν τω πλαίσιω των ιδικών του αρμοδιοτήτων, σε ειδικό Ψήφισμά του διετύπωσε προς την Επιτροπή της ΕΕ σειρά σχετικών Συστάσεων, οι κυριώτερες των οποίων, εγκριθείσες κατά την Συνεδρίασή του της 25 Φεβρουαρίου 1998 μ.Χ., έχουν ως εξής:

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

Έχοντας υπ' όψει το Ψήφισμά του της 14ης Δεκεμβρίου 1995 μ.Χ. σχετικώς με την Ανακοίνωση της Επιτροπής, που αφορά στους ίδιους όρους ανταγωνισμού για τις άμεσες επενδύσεις παγκοσμίως.

Έχοντας υπ' όψει το Ψήφισμά του της 15ης Ιανουαρίου 1998 μ.Χ. σχετικώς με μετεγκαταστάσεις επιχειρήσεων και ξένες εσωτερικές επενδύσεις.

Έχοντας υπ' όψει το σχέδιο Πολυμερούς Συμφωνίας για τις επενδύσεις, όπως αυτό έχει διατυπωθεί την 6 Οκτωβρίου 1997 μ.Χ.

Έχοντας υπ' όψει την Έκθεση της Επιτροπής Εξωτερικών Οικονομικών Σχέσεων καθώς και τις Γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής Οικονομικής, Νομοστατικής και Βιομηχανικής Πολιτικής, της Επιτροπής Νομικών θεμάτων και Δικαιωμάτων των Πολιτών, της Επιτροπής Πολιτισμού, Νεότητας, Παιδείας και Μέσων Ενημέρωσης, της Επιτροπής Ανάπτυξης και Συνεργασίας, καθώς και της Επιτροπής Αλιείας.

Και:

Α. Λαμβάνοντας υπ' όψει, ότι λόγω της υπέρμετρης αύξησης των εξωτερικών άμεσων επενδύσεων, ως συνέπειας της οικονομικής παγκοσμιοποίησης, απαιτούνται πολυμερείς ρυθμίσεις στον τομέα αυτό.

Β. Λαμβάνοντας υπ' όψει, ότι υπάρχουν περισσότερες από 1.800 Διμερείς Συμφωνίες για τις ξένες επενδύσεις, οι οποίες επιχειρούν με διαφορετικούς τρόπους να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο συνθηκών γι' αυτές, και ότι ένα πολυμερές πλαίσιο δεσμευτικών κανόνων δικαίου να μην δεν προ-

5. Βλ. σχετικώς με την ίδρυση των πρώτων Κοινοτήτων, τους σκοπούς, τα Όργανα κ.ά. της Ευρωπαϊκής Ένωσης το: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Ιω. ΒΛΑΣΣΗΣ, Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμ. Α'. Α' έκδ. 1996, νέα έκδ. 2006. Αθήναι.

σφěρει ικανοποιητικές εγγυήσεις για μεγαλύτερη εποπτικότητα και περισσότερη ασφάλεια, αλλά δημιουργεί εν γένει μεγαλύτερη βαβαιότητα στους επενδυτές και προσφέρει δυνατότητες για την δημιουργία ενός πλαισίου συνθηρών για τις παγκόσμιες οικονομικές συναλλαγές.

Γ. Συνειδητοποιώντας, ότι υπάρχει κίνδυνος χωρίς παρεμφερείς πολυμερείς ρυθμίσεις απ' ενός να υπόκεινται οι ξένες άμεσες επενδύσεις σε πολυσχιδείς περιορισμούς, και, απ' ετέρου, να πραγματοποιηθούν ανεξέλεγκτες μετεγκαταστάσεις επιχειρήσεων.

Δ. Εκφράζοντας την ανησυχία του για το γεγονός, ότι το Σχέδιο Πολυμερούς Συμφωνίας για τις Επενδύσεις (ΠΣΕ) αντικατοπτρίζει έλλειψη ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των επενδυτών, εξασφαλίζοντάς τους πλήρη δικαιώματα και προστασία, ενώ τα Κράτη, που προσυπογράφουν την Συμφωνία υπόκεινται σε ελαχθείς υποχρεώσεις, που ενδέχεται να αφήσουν απροστάτευτο τον πληθυσμό τους.

Ε. Λαμβάνοντας υπ' όψει, ότι η ΠΣΕ δεν πρέπει να αποφέρει μόνον πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις και τις Χώρες προέλευσης, αλλά θα πρέπει, επίσης, να συμβάλει σε μία υπεύθυνη ανάπτυξη της Χώρας εγκατάστασης ενθαρρύνοντας την τεχνολογία, την βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση, τις υγιείς κοινωνικές σχέσεις και την προστασία του περιβάλλοντος.

ΣΤ. Λαμβάνοντας υπ' όψει, ότι στόχος μίας ΠΣΕ πρέπει να είναι η πρόληψη του καταστροφικού για τους εν λόγω πληθυσμούς ανταγωνισμού μεταξύ των επενδυτών, προκειμένου να υποστηριχθεί σε παγκόσμια κλίμακα μία βιώσιμη, από οικολογική και κοινωνική άποψη, και ισορροπη, από περιφερειακή άποψη, οικονομική ανάπτυξη.

Ζ. Εκφράζοντας την λύπη του για το γεγονός, ότι οι διαπραγματεύσεις έχουν διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών, χωρίς την συμμετοχή Κοινοβουλίων, μολονότι η διαφάνεια και ο Κοινοβουλευτικός έλεγχος σε καίρια παγκόσμια οικονομικά ζητήματα είναι καθοριστικής σπουδαιότητας για την νομιμότητα των σχετικών Διεθνών Συμφωνιών.

Η. Λαμβάνοντας υπ' όψει, ότι η ΕΕ δεν έχει συντάξει Μελέτες για τις επιπτώσεις (Impact studies) της ΠΣΕ στις μεταφορές, στο εμπόριο και στην αγορά εργασίας ή στην πνευματική ιδιοκτησία, και, ότι εξακολουθεί να μη έχει αποφασηθεί η συμβατότητά της με την ισχύουσα νομοθεσία στον περιβαλλοντικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα και με την νομοθεσία, που αφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ΕΕ, καθώς και η σχέση της ΠΣΕ με Διεθνείς Συμφωνίες για το περιβάλλον και με τις Διεθνείς Συμβάσεις στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και με τις

Συμφωνίες στο πλαίσιο του οργανισμού Περιφερειακής Οικονομικής Ολοκλήρωσης (REIO).

Υποβάλλει τις ακόλουθες Συστάσεις στην Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

1. Επισημαίνει την ανάγκη ευρείας δημόσιας συζήτησης και τακτικής Κοινοβουλευτικής παρακολούθησης των διαπραγματεύσεων, που διεξάγονται στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ, γνωρίζοντας, ότι οι τελικές αποφάσεις εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των Ομοσπονδιακών και Εθνικών Κοινοβουλίων, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Ζητεί από την Επιτροπή, εντός λογικής προθεσμίας, να προβεί σε ανεξάρτητη και εμριιθή αξιολόγηση των επιπτώσεων στον κοινωνικό τομέα, στον τομέα του περιβάλλοντος και στον τομέα της ανάπτυξης και να εξετάσει σε ποίο βαθμό το σχέδιο ΠΣΕ αντίκειται:

- Στις σχετικές Διεθνείς Συμφωνίες, όπως η δήλωση του RIO, η Agenda 21, οι οδηγίες του ΟΗΕ κ.λ.

- Στις παλαιότερον από τον ΟΟΣΑ συμφωνηθείσες θέσεις πολιτικής, όπως η υπόσχεση για την ολοκλήρωση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής πολιτικής, Μάιος 1997 μ.Χ.

- Στην περιφερειακή νομοθεσία, στην εθνική νομοθεσία και στην νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες αποσκοπούν στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης.

3. Διαπιστώνει, ότι στην υπό διαπραγμάτευση Συμφωνία μπορούν, επίσης, να προσχωρήσουν Κράτη μη Μέλη του ΟΟΣΑ, και, συνεπώς, ειδικότερον οι αναπτυσσόμενες Χώρες. Θεωρεί ως τόσο το γεγονός, ότι οι Χώρες αυτές δεν μπορούν να ασκήσουν επιρροή στο περιεχόμενο της Συμφωνίας ως σημαντικό μειονέκτημα της ΠΣΕ, και καλεί τα Κράτη, που μετέχουν στην σύναψη της ΠΣΕ να μη ασκήσουν πιέσεις στις αναπτυσσόμενες Χώρες, παρακινώντας τες να προσχωρήσουν στην Συμφωνία.

4. Διαπιστώνει, ότι κάθε επέκταση της Συμφωνίας σε εδάφη, των οποίων οι διεθνείς σχέσεις αποτελούν αρμοδιότητα ενός συμβαλλόμενου Μέρους, πρέπει να κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο και στα υπόλοιπα συμβαλλόμενα Μέρη, ούτως, ώστε κάθε Κράτος, που έχει ήδη προσχωρήσει σε αυτήν να μπορεί να αποφασίζει να μη εφαρμόζει τις διατάξεις της Συμφωνίας στο εν λόγω έδαφος.

5. Επιμένει, ότι το ζήτημα της προστασίας των επενδύσεων πρέπει να εξετασθεί σε πολυμερές πλαίσιο, που θα περιλαμβάνει όλες τις αναπτυσσόμενες Χώρες, ότι, συνεπώς, πρέπει να παραπεμφθεί η υπόθεση στην CNUCED και στον ΠΟΕ. Η εξέταση του θέματος αυτού από τον ΠΟΕ

πρέπει να συμπεριλάβει τα αποτελέσματα των Διασκέψεων των Ήνωμένων Εθνών, ιδιαίτερος για το περιβάλλον.

14. Υποστηρίζει επιμόνως την άποψη, ότι πρέπει να προβλέπεται η τήρηση Διεθνών Συμφώνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και περιβαλλοντικών και κοινωνικών προδιαγραφών, όχι μόνον στο Προοίμιο της ΠΣΕ και, ότι η ΠΣΕ πρέπει να περιλαμβάνει σαφείς διατάξεις, που να αποτρέπουν την υποβάθμιση των ισχυουσών περιβαλλοντικών και κοινωνικών προδιαγραφών από την ΠΣΕ και να επιτρέπουν την καθιέρωση νέων προδιαγραφών.

16. Επιδοκιμάζει τον συνεκτικό ορισμό της έννοιας «επενδυτής», που περιλαμβάνει ιδιωτικούς και Δημόσιους επενδυτές, αλλά ζητεί να δοθεί σαφέστερος ορισμός των επενδύσεων στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για φυτικά, ζωικά και ανθρώπινα γονίδια. Εξ άλλου, επιμένει, ότι όλες οι διατάξεις, που αφορούν στην πνευματική ιδιοκτησία, καθώς και στα δικαιώματα του δημιουργού και στα συναφή δικαιώματα, πρέπει να εξαιρούνται από την ΠΣΕ, λαμβάνοντας υπ' όψει τις Διεθνείς Συμφωνίες, που υπάρχουν ήδη στον τομέα αυτό.

21. Ζητεί να καθορισθούν αντικειμενικά κριτήρια για την επίκληση εθνικών συμφερόντων ασφάλειας, τα οποία θα μπορούν να επανεξετάζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών και υποστηρίζει, ότι, στο πλαίσιο αυτό, πρέπει, επίσης, να περιληφθεί μία ρήτρα κατά των καταχρήσεων.

23. Θεωρεί εκτεταμένες τις προβλεπόμενες διατάξεις για την προστασία των επενδύσεων, κυρίως όσον αφορά στην απαλλοτρίωση, στην αποζημίωση καθώς και στην μεταφορά κεφαλαίων και κερδών και είναι της γνώμης, ότι οι Κυβερνήσεις πρέπει να μεριμνούν, ώστε να μη χρειάζεται να καταβάλουν αντίτιμο για το δικαίωμά τους να θέτουν πρότυπα, όσον αφορά στο περιβάλλον, στην εργασία, στην υγεία και στην ασφάλεια.

25. Επισημαίνει τον καινοτόμο χαρακτήρα της προβλεπόμενης διαδικασίας για την διευθέτηση διαφορών, που επιτρέπει επίσης σε ιδιωτικές ε-

πιχειρήσεις να λαμβάνουν μέτρα κατά της Κυβέρνησης ενός συμβαλλόμενου Μέρους και θεωρεί αμφίβολη την περαιτέρω εξέλιξη της νομικής προστασίας και ζητεί να εξετασθεί κατά πόσον επαρκούν οι υφιστάμενες εθνικές και διεθνείς διαδικασίες για την διευθέτηση διαφορών.

Τέλος, ζητεί όπως δήποτε ένα ισόρροπο σύστημα νομικής προστασίας, το οποίο να επιτρέπει τόσο στον επενδυτή την άσκηση των δικαιωμάτων του, που απορρέουν από την Συμφωνία, όσο και στο συμβαλλόμενο Κράτος την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεωτικών κοινωνικών και περιβαλλοντικών προδιαγραφών.

Πέραν αυτών, το Ψήφισμα περιλαμβάνει και άλλες Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και επί σειράς άλλων θεμάτων, όπως π.χ. περί πολιτισμού, περί αλιείας κ.ά., η ειδικότερη αναφορά των οποίων παρέλκει.

Τελικώς, το εν λόγω κείμενο της ΠΣΕ, μη υπογραφέν υπό των ενδιαφερομένων Μερών, δεν ετέθη εν ισχύει μέχρι σήμερα, λόγω των αντιδράσεων εκ διαφόρων πλευρών...

3. Η νομοθετική οριοθέτηση της έννοιας της ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης σε άλλες Χώρες

Όπως έχει αναφερθεί ήδη, η νομοθεσία των διαφόρων Χωρών ποικίλλει, σε σχέση με ορισμούς της έννοιας της ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης, και ιδίως της ξένης, πράγμα το οποίο είναι ευεξήγητο, λαμβανομένων υπ' όψει των διαφορών μεταξύ των διαφόρων δικαϊκών συστημάτων, των οικονομικών συνθηκών εκάστης Χώρας, του υπάρχοντος υψηλού ή μη επιπέδου τεχνολογίας εκάστης περιοχής κ.ά.

Όπως ενδεικτικώς αναφέρονται εδώ ωρισμένα στοιχεία για την έννοια της επένδυσης, και ιδίως της ξένης, σε διάφορες Χώρες, διαφορετικής πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης, με στόχο να υπογραμμισθεί το ετερόκλητο των σχετικών ρυθμίσεων παγκοσμίως.

Α. Ακτή του Ελεφαντόδοντος

Ως ιδιωτική παραγωγική επένδυση θεωρείται κάθε επένδυση υπό φυσικών ή νομικών προσώπων, κατοίκων της Χώρας ή αλλοδαπών, η οποία πραγματοποιείται εντός της Χώρας σε συγκεκριμένους τομείς, όπως εκείνοι της γεωργίας, της αλιείας, της έρευνας, της παραγωγής ενέργειας κ.ά.

Β. Αλγερία

Ως ιδιωτική παραγωγική ξένη επένδυση θεωρείται οίαδήποτε επένδυση πραγματοποιούμενη υπό αλλοδαπού φυσικού ή νομικού προσώπου, με σκοπό την ίδρυση ή επέκταση μίας οικονομικής δραστηριότητας ή εγκατάστασης ή ανακαίνιση μίας εγκατάστασης βιομηχανικής κ.ά.

Γ. Δανία

Άμεση ιδιωτική παραγωγική επένδυση θεωρείται η επένδυση, η οποία πραγματοποιείται με απώτερο σκοπό να εδραιώσει μία διαρκή οικονομική σχέση μεταξύ του επενδύοντος και της συνιστωμένης οικονομικής δραστηριότητας (επιχείρησης κ.ά.). Η συμμετοχή στο κεφάλαιο μίας υφιστάμενης επιχείρησης ή η χρηματοδότηση ενός κλάδου λειτουργούσας επιχείρησης θεωρείται, επίσης, ιδιωτική παραγωγική επένδυση.

Direct Investment- Denmark

Direct Investment flows								Direct Investment positions			
Inflows				Outflows				Inward		Outward	
% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	Million USD	Million USD	Million USD	Million USD
1997	1987	1997	1987	1997	1987	1997	1987	1996	1986	1996	1986
1.75	0.08	2 970	88	2.38	0.59	4 045	618	-	-	-	-

Notes:

...not available

Source: International Direct Investment Statistics Yearbook, 1998, OECD, Paris, 1999.

Δ. Ιαπωνία

Direct Investment- Japan

Direct Investment flows								Direct Investment positions			
Inflows				Outflows				Inward		Outward	
% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	Million USD	Million USD	Million USD	Million USD
1997	1987	1997	1987	1997	1987	1997	1987	1996	1986	1996	1986
0.08	0.05	3 224	1 178	0.62	0.83	25 991	20 103	29 940	6 514	258 612	58 071

Source: International Direct Investment Statistics Yearbook, 1998, OECD, Paris, 1999.

Ε. Ινδία

Ως ιδιωτική παραγωγική ξένη επένδυση θεωρείται η πραγματοποιούμενη εντός του πλαισίου μίας τεχνικής συνεργασίας εν συνεργασία με συνεται-

ρους ιδιώτες ή τοπικό νομικό πρόσωπο, καθώς και η μεταφέρουσα στην Ινδία μία (νέα) τεχνολογία, την οποία έχει ανάγκη η τοπική οικονομία.

ΣΤ. Ινδονησία

Ως ιδιωτική παραγωγική ξένη επένδυση θεωρείται η πραγματοποιούμενη υπό την μορφή μεικτής εταιρείας μεταξύ αλλοδαπού επενδυτού και τοπικού συνεταιίρου και στους τομείς στους οποίους επιτρέπεται η πραγματοποίηση επενδύσεων υπό Αλλοδαπών.

Ζ. Ιρλανδία

Ως άμεση ιδιωτική παραγωγική ξένη επένδυση θεωρείται εκείνη, η οποία πληροί τις προϋποθέσεις, τις προβλεπόμενες υπό του ΟΟΣΑ, όπως αυτές έχουν αναφερθεί προηγουμένως υπό στοιχείο 1. του παρόντος Κεφαλαίου.

Direct Investment- Ireland

Direct Investment flows								Direct Investment positions			
Inflows				Outflows				Inward		Outward	
% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	Million USD	Million USD	Million USD	Million USD
1997	1987	1997	1987	1997	1987	1997	1987	1996	1986	1996	1986
2.17	0.28	1 676	89	-	-	-	-	-	-	-	-

Notes:

...not available

Source: International Direct Investment Statistics Yearbook, 1998, OECD, Paris, 1999.

Η. Ιταλία

Κατά τα ισχύοντα εν Ιταλία προκειμένου μία άμεση ιδιωτική παραγωγική επένδυση, η οποία πραγματοποιείται με εισαγόμενα στην Χώρα κεφάλαια, να υπαχθεί στο Ιταλικό δικαϊκό σύστημα ως ξένη επένδυση, πρέπει να πληροί ένα τουλάχιστον από τα επόμενα κριτήρια:

Direct Investment- Italy

Direct Investment flows								Direct Investment positions			
Inflows				Outflows				Inward		Outward	
% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	% of GDP	Million USD	Million USD	Million USD	Million USD	Million USD
1997	1987	1997	1987	1997	1987	1997	1987	1996	1986	1996	1986
0.33	0.55	3 779	4 144	1.06	0.31	12 164	2 339	72 482	25 543	107 441	27 443

Source: International Direct Investment Statistics Yearbook, 1998, OECD, Paris, 1999.

Θ. Πορτογαλία

Ως άμεση ιδιωτική παραγωγική επένδυση πραγματοποιούμενη με εισαγόμενα κεφάλαια θεωρείται εκείνη, η οποία αποσκοπεί στην εγκαθίδρυση μακροχρόνιων οικονομικών δεσμών μεταξύ του επενδύοντος και της υπ' αυτού δημιουργούμενης νέας οικονομικής οντότητας (εταιρείας κ.λ.).

Direct Investment- Portugal

Direct Investment flows								Direct Investment positions			
Inflows				Outflows				Inward		Outward	
% of GDP		Million USD		% of GDP		Million USD		Million USD		Million USD	
1997	1987	1997	1987	1997	1987	1997	1987	1996	1986	1996	1986
1.71	1.11	1 728	465	1.83	-0.04	1 856	-16	-	-	-	-

Notes:

...not available

Source: International Direct Investment Statistics Yearbook, 1998, OECD, Paris, 1999.

Ι. Σενεγάλη

Ως ιδιωτική παραγωγική ξένη επένδυση θεωρείται η πραγματοποιούμενη υπό αλλοδαπών φυσικών ή νομικών προσώπων σε τομείς οριζόμενους υπό του Κράτους, όπως είναι οι τομείς της γεωργίας, της αλιείας, της υγείας, της εκπαίδευσης κ.ά.

ΙΑ. Τυνησία

Ως ιδιωτική παραγωγική ξένη επένδυση θεωρείται οίαδήποτε επένδυση πραγματοποιούμενη σε τομείς, πλην εκείνων στους οποίους με ειδικούς νόμους δεν επιτρέπεται η επενδυτική δραστηριότητα αλλοδαπών, όπως η ενέργεια κ.ά.

4. Η νομοθετική οριοθέτηση της έννοιας της ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης σε κείμενα Διεθνών Συμβάσεων

Με βάση στοιχεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μέχρι τον Φεβρουάριο 1998 μ.Χ. είχαν υπογραφεί περισσότερες από 1.800 Διμερείς Συμφωνίες για τις άμεσες ξένες παραγωγικές επενδύσεις, γεγονός το οποίο, εξ άλλης πλευράς, καταδεικνύει όχι μόνον την σημασία του πράγματος, αλλά και το αχανές του πεδίου της επιστημονικής έρευνας περί της έννοιας και άλλων πτυχών της επένδυσης, λόγω αδυναμίας καταγραφής και επεξεργασίας

των κειμένων αυτών των Συμφωνιών. Κατά τα τέλη του έτους 2006 ο αριθμός των Συμφωνιών αυτών είχε υπερβεί τις 2.000.

Εν συνεχεία παρατίθενται ενδεικτικώς μερικά κείμενα Διμερών Συμφωνιών και μόνον ως προς το θέμα της οριοθέτησης της έννοιας της επένδυσης.

Ν. 2136/1993 Κύρωση Συμφωνίας μεταξύ των Κυβερνήσεων Ελληνικής Δημοκρατίας και Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας για την προώθηση και αμοιβαία προστασία των επενδύσεων

Στην παρούσα Συμφωνία:

1. Ο όρος «επένδυση» σημαίνει κάθε είδους περιουσιακό στοιχείο, το οποίο προορίζεται προς επένδυση από επενδυτή Συμβαλλόμενου Μέρους και γίνεται αποδεκτό από το άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος, σύμφωνα με την νομοθεσία του, σε σχέση δε με την εφαρμογή της Συμφωνίας, περιλαμβάνει:

Α. Κινητή και ακίνητη ιδιοκτησία και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα, όπως υποθήκες, εμπράγματα ασφάλειες και ενέχυρα.

Β. Εταιρικά μερίδια, μετοχές και ομολογίες και κάθε άλλη μορφή συμμετοχής σε εταιρεία.

Γ. Δάνεια, χρηματικές απαιτήσεις ή κάθε άλλη συμβατική απαίτηση, που έχει οικονομική αξία.

Δ. Δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, επιχειρηματική φήμη, τεχνολογία και τεχνογνωσία.

Ε. Εκχωρήσεις επιχειρηματικών δικαιωμάτων βάσει νόμου ή βάσει συμβάσεως, περιλαμβανομένων και εκχωρήσεων για έρευνα, ανάπτυξη, εξόρυξη ή εκμετάλλευση φυσικών πόρων.

ΣΤ. Αγαθά, τα οποία βάσει συμβάσεως χρηματοδοτικής μισθώσεως ευρίσκονται στην κατοχή του μισθωτού στο έδαφος Συμβαλλόμενου Μέρους, σύμφωνα με την νομοθεσία του.

2. Ο όρος «απόδοση» σημαίνει τα έσοδα, που αποφέρει μία επένδυση και περιλαμβάνει ειδικότερα, αλλά όχι αποκλειστικώς, κέρδη, τόκους, μερίσματα, υπεραξία, δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας και άλλες αμοιβές.

3. Ο όρος «επενδυτής» περιλαμβάνει:

Α. Ως προς την Ελληνική Δημοκρατία: φυσικά πρόσωπα, τα οποία έχουν την ελληνική ιθαγένεια σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία και νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν συσταθεί σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία και έχουν την έδρα τους στο έδαφος της Ελληνικής Δημοκρατίας.

Β. Ως προς την Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας: φυσικά πρόσωπα, τα οποία έχουν την ιθαγένεια της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας και οικονομικές μονάδες, που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τους νόμους της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας και έχουν την έδρα τους στο έδαφός της.

Ν. 2582/1998 Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβερνήσεως της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας για την αμοιβαία προώθηση και προστασία των επενδύσεων.

Για τους σκοπούς της παρούσας Συμφωνίας:

1. «Επένδυση» σημαίνει κάθε είδους περιουσιακό στοιχείο, το οποίο επενδύεται από επενδυτή του ενός Συμβαλλόμενου Μέρους, σύμφωνα με την νομοθεσία του τελευταίου και περιλαμβάνει ειδικότερα, αλλά όχι αποκλειστικώς:

Α. Κινητή και ακίνητη ιδιοκτησία και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα, όπως δουλείες, νομή, υποθήκες, εμπράγματα ασφάλειες και ενέχυρα.

Β. μετοχές, εταιρικά μερίδια, διαφόρων ειδών εταιρικές ομολογίες και κάθε άλλη μορφή συμμετοχής σε εταιρεία.

Γ. Χρηματικές απαιτήσεις και κάθε άλλη συμβατική απαίτηση, που έχει οικονομική αξία συνδεδεμένα με επένδυση.

Δ. Δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, ευρεσιτεχνίες, σήματα, τεχνικές μέθοδοι, τεχνογνωσία, επιχειρηματική φήμη και άλλα παρόμοια δικαιώματα.

Ε. Εκχωρήσεις βάσει νόμου ή συμβάσεως περιλαμβανομένων και εκχωρήσεων για έρευνα, ανάπτυξη, εξόρυξη ή εκμετάλλευση φυσικών πόρων.

Ενδεχόμενη μεταβολή του τύπου της επένδυσης, που έχει πραγματοποιηθεί, δεν μεταβάλλει το χαρακτήρα της ως επένδυσης.

2. «Απόδοση» σημαίνει τα έσοδα, που αποφέρει μία επένδυση και περιλαμβάνει ειδικότερα, αλλά όχι αποκλειστικώς, κέρδη, τόκους, μερίσματα, υπεραξία, δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, αμοιβές και άλλα νόμιμα εισοδήματα.

3. «Επενδυτής» σημαίνει σε σχέση με κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος:

Α. Φυσικά πρόσωπα, που έχουν την ιθαγένεια του εν λόγω Συμβαλλόμενου Μέρους, σύμφωνα με την νομοθεσία του, και πραγματοποιούν επενδύσεις στο έδαφος του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους.

Β. Νομικές οντότητες, που έχουν συσταθεί ή κατ' άλλον τρόπον λειτουργούν δεδόντως, σύμφωνα με την νομοθεσία του ενός Συμβαλλόμενου Μέρους και έχουν την έδρα τους ή ασκούν την πραγματική οικονομική τους δραστηριότητα στο έδαφος του ίδιου Συμβαλλόμενου Μέρους και πραγματοποιούν επενδύσεις στο έδαφος του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους.

4. «Έδαφος» σημαίνει, σε σχέση με κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, το έδαφος υπό την κυριαρχία του, περιλαμβανομένων και των χωρικών υδάτων, καθώς και τις υποθαλάσσιες περιοχές επί των οποίων το εν λόγω Συμβαλλόμενο Μέρος ασκεί, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, κυριαρχικά δικαιώματα ή δικαιοδοσία.

Εξ άλλου, σε σχέση με την προώθηση των επενδύσεων προβλέπονται τα εξής:

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, ενθαρρύνει και δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για την πραγματοποίηση επενδύσεων, στο έδαφός του, από επενδυτές του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους και κάνει δεκτές τις επενδύσεις αυτές σύμφωνα με την νομοθεσία του.

2. Επενδύσεις επενδυτών Συμβαλλόμενου Μέρους απολαμβάνουν πάντοτε, στο έδαφος του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους, δίκαιης μεταχείρισης και πλήρους προστασίας και ασφαλείας. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος εξασφαλίζει, ότι η διαχείριση, συντήρηση, χρήση, εκμετάλλευση ή διάθεση, στο έδαφός του, επενδύσεων επενδυτών του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους δεν παρακωλύεται καθ' οίον δήποτε τρόπο με μέτρα αδικαιολόγητα ή διακριτικής φύσεως.

3. Η απόδοση των επενδύσεων και, σε περίπτωση επανεπενδύσεως, το σχετικό εισόδημα, απολαμβάνουν της ίδιας προστασίας με την αρχική επένδυση.

4. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος τηρεί στο έδαφός του, καλή τη πίστει, κάθε υποχρέωση που έχει αναλάβει, εντός του νομικού πλαισίου, σε σχέση με συγκεκριμένο επενδυτή του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους.

5. Υπηρεσίες υποδοχής και προώθησης των επενδύσεων

Αναλόγως της αποδιδόμενης βαρύτητας στις ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις, είτε αυτές πραγματοποιούνται με εθνικής προέλευσης κεφάλαια, είτε με εισαγόμενα, ποικίλλουν κατά Χώρα και οι αντίστοιχες Υπηρεσίες Υποδοχής και Προώθησης των σχετικών αιτήσεων και διαδικασιών.

Έτσι, σε ωρισμένες Χώρες λειτουργούν Υπηρεσίες σε επίπεδο Υπουργείου - Εθνικής Οικονομίας, Βιομηχανίας κ.ά. -, ή σε επίπεδο Περιφερειών, σε άλλες έχουν συσταθεί Agence de promotion, de soutien et de suivi des investissements, Foreign investment promotion Board, Secretariat for Industrial Approvals, Bureau de Coordination des Investissements, Commission superieure des investissements κ.λ.

Αυτές οι Υπηρεσίες εφαρμόζουν την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία περί επενδύσεων, οι δε τρόποι υποδοχής και προώθησης μίας άμεσης παραγωγικής ιδιωτικής επένδυσης καλυπτόμενης υπό εθνικών ή αλλοδαπών κεφαλαίων ποικίλλουν κατά Χώρα και περιλαμβάνουν εγκριτικές διοικητικές πράξεις, συμβάσεις, ειδικές ρήτρες κ.ά.¹

1. Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Δ. ΓΡΟΥΖΗ, Π. ΚΟΡΤΖΙΝΟΣ, Σ. ΛΑΤΣΟΥ, Μ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ: Οι επενδυτικές δραστηριότητες των Περιφερειών και των συναφών νομικών μορφωμάτων 25 Χωρών Μελών της Ε.Ε. Αθήνα, 2007, σελ. 401 επόμε.

Κεφάλαιο Δ'

Περί κινήτρων

1. Έννοια

Είναι γνωστόν, ότι οι διάφορες Χώρες¹, ανεπτυγμένες και υπό ανάπτυξη², χρησιμοποιούν³ κατά καιρούς, μεταξύ άλλων, κίνητρα για την (ή την περαιτέρω) οικονομική τους ανάπτυξη.⁴ Τα κίνητρα αυτά, όπως είναι ευνόητο ποικίλλουν και κάθε φορά καταβάλλεται προσπάθεια να είναι τα πλέον ενδεδειγμένα για την συγκεκριμένη περίπτωση, γιατί υπάρχει στενή

1. «Οι διάφορες Χώρες συνήθως ενδιαφέρονται τα μέγιστα διά τον ρυθμόν ανάπτυξέως των. Εις πολλάς Χώρας ο υψηλός ρυθμός αναπτύξεως αποτελεί βασικόν στόχον πολιτικής». Βλ. R. LIPSEY: Εισαγωγή εις την θετικήν οικονομικήν. (Μετ.). Αθήναι, 1973, σ. 629. Για θέματα υπανάπτυκτων Χωρών: Στοιχεία για διάφορες Χώρες: Βλ.: Δ. ΔΙΑΚΙΔΗΣ: Η περιφερειακή πολιτική της ΕΟΚ. Θεσσαλονίκη 1983. N. VANHOVE - L. KLAASSEN: Η περιφερειακή πολιτική της ΕΟΚ και των Χωρών Μελών της (Μετ.). Αθήναι, 1983.

2. Κατά μία άποψη απαραίτητες προϋποθέσεις για την οικονομική ανάπτυξη μίας Χώρας (αν αφήσουμε κατά μέρος τους πολιτιστικούς παράγοντες και τα patterns of life ενός λαού), είναι: τεχνικές γνώσεις και κεφάλαιο.

3. Βλ. Στ. Μ. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ: Θεωρία και τεχνική της κοινωνικής λογιστικής. Αθήναι, 1979, σ. 447: Η οικονομική ανάπτυξη είναι επιθυμητή για πολλούς λόγους: αύξηση διαθέσιμων αγαθών και υπηρεσιών, διευκόλυνση σε μεγάλο βαθμό της κοινωνικής δικαιοσύνης, ενίσχυση της αμυντικής ικανότητας μίας Χώρας κ.ά.

4. Υπενθυμίζεται, ότι ο όρος οικονομική ανάπτυξη αναφέρεται στην οικονομική πρόοδο των αναπτυσσόμενων Χωρών (όπως π.χ. η Ελλάδα), ενώ ο όρος οικονομική μεγέθυνση στην οικονομική πρόοδο των αναπτυσσόμενων Χωρών (όπως π.χ. οι Η.Π.Α.): Στ. Μ. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ: Ό.π., σ. 445, Βλ. και D. McKEE, DREAN, W. LEAHY: Regional economics. N. York, 1970, p. 49.

σχέση μεταξύ αιτίου και αποτελέσματος, μεταξύ επιδιωκόμενου σκοπού και λαμβανόμενων μέτρων.

Ένας από τους βασικούς στόχους των Κυβερνήσεων μέχρι τώρα και στην Ελλάδα ήταν η επιδίωξη και επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής γενικώς ανάπτυξης της.⁵

5. Σχέδιο Προγράμματος Οικονομικής Αναπτύξεως της Ελλάδος 1966-1970, σ. 21 επ.: «...τα οφέλη της οικονομικής αναπτύξεως δέον να απολαμβάνονται υπό ολόκληρον του πληθυσμού. Επί πλέον, η βελτίωση των επιπέδων διαβιώσεως του πληθυσμού των Επαρχιών είναι επιθυμητή και διά κοινωνικούς και πολιτιστικούς λόγους... Ο κυριώτερος περιφερειακός στόχος του Προγράμματος είναι η επιτάχυνσις της διαδικασίας των οικονομικώς καθυστερημένων περιοχών της Χώρας...». Πρόγραμμα Οικονομικής Αναπτύξεως Ελλάδος 1968-1972, σ. 18 επ.: «Οι κυριώτεροι τελικοί και ενδιάμεσοι στόχοι του Προγράμματος είναι: 1. Επίτευξη μέσου ετησίου ρυθμού αναπτύξεως της οικονομίας μεταξύ 7,5% και 8,5%. 2. Διατήρησις και ενίσχυσις της νομισματικής σταθερότητας. 3. Επίτευξις σημαντικής αύξησεως της οικονομίας... 4. Πραγματοποίηση σημαντικών διαρθρωτικών μεταβολών εις την παραγωγήν, τας επενδύσεις και το ισοζύγιον πληρωμών...». Σχέδιον Προτύπου Μακροχρόνιου Αναπτύξεως της Ελλάδος, 1972, σ. 303 επ.: «...επιδιώκεται η υποστήριξις των επιδιώξεων του εθνικού προτύπου αναπτύξεως και ειδικότερον: η αύξησις της αποτελεσματικότητος της οικονομικής λειτουργίας, η δικαιότερα κατανομή των δυνατοτήτων συμμετοχής του πληθυσμού εις την διαδικασίαν της αναπτύξεως, ο εμπλουτισμός της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής των ατόμων...». Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως 1976 και 1980, Προκαταρκτικά, σ. 65 επ.: «...θα επιδιωχθεί η διεύρυνση του φάσματος και η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών οικονομικής και κοινωνικής αναδείξεως. Ανεπάρκτες στον τομέα αυτό... αποδυναμώνουν την διαδικασία της οικονομικής αναπτύξεως... Η βελτίωση των συνθηκών κατοικίας, υγείας, κοινωνικής ασφάλισως και πρόνοιας έχει ιδιαίτερη θέση στους στόχους του Προγράμματος...». Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως 1978-1982, Προκαταρκτικά, σ. 15 επ.: «... Η αναπτυξιακή προσπάθεια... έχει ως προσανατολισμό την διατήρηση των αξιών, που ο ελληνικός λαός θεωρεί πολύτιμες για την δημιουργία ενός καλλίτερου οικονομικού, κοινωνικού και πολιτιστικού μέλλοντος για όλους...». Προγραμματικές δηλώσεις της Κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, 1981, σ. 25 επ.: «Ο βασικός μας στόχος είναι η αυτοδύναμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, η αξιοποίηση όλων των παραγωγικών δυνάμεων σε συνδυασμό με την δικαιοτέρα διανομή του εθνικού εισοδήματος και του πλούτου ανάμεσα στις επί μέρους ομάδες του πληθυσμού και στις περιφέρειες...». Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-1987, Προκαταρκτικά, σ. 9 επ.: «...Η ανάπτυξη, που προβλέπει το Πρόγραμμα δεν είναι μία απλή ποσοστική μεγέθυνση, αλλά μία συνολική ανάπτυξη, δηλαδή ταυτόχρονα οικονομική, κοινωνική, τεχνολογική, περιβαλλοντική, εκπαιδευτική και πολιτιστική ανάπτυξη...». Βλ. άλλα στοιχεία στο: Κ.Γ.Ε. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Τ.Α'. Αθήνα, 1992.

2. Σκοπός των κινήτρων

Μεταξύ των μέσων, που χρησιμοποιήθηκαν γι' αυτό, περιλαμβάνονται οι δημόσιες και οι ιδιωτικές επενδύσεις.

Δεν θα μας απασχολήσουν εδώ οι δημόσιες επενδύσεις, αλλά μόνον οι ιδιωτικές και μάλιστα μόνον εκείνες, που έγιναν με βάση νομοθετήματα στα οποία περιέχονται ρυθμίσεις για κίνητρα (σε μικρή ή μεγάλη έκταση αδιάφορο).

Είναι γνωστό, ότι η πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων προσκρούει σε πολλές δυσκολίες και περιοριστικούς παράγοντες, όπως η έλλειψη γενικώς κεφαλαίων¹, οι φόβοι για μικρή αποδοτικότητα² κεφαλαίων,³ που θα επενδυθούν, η έλλειψη έργων υποδομής σε ωρισμένες περιφέρειες της Χώρας, η έλλειψη κοινωνικών ευκολιών, η έλλειψη ή η ανεπάρκεια ειδικεινμένου εργατικού δυναμικού κ.λ.

Αυτές ακριβώς τις δυσκολίες έρχεται να εξαλείψει ή να αντισταθμίσει το Κράτος⁴ για να υποβοηθήσει ιδιωτικές επενδυτικές πρωτοβουλίες σε περιοχές (γεωγραφικές) ή κλάδους δραστηριότητας επιθυμητούς, με την εφαρμογή σχετικών αναπτυξιακών κινήτρων.⁵

1. Είναι δυνατόν να ορίσουμε το κεφάλαιο ως την δύναμη ή το δικαίωμα «του εξουσιάζειν ή διαθέτειν επί αγοραστικής δυνάμεως». Βλ. άλλα στοιχεία περί κεφαλαίου στο: Δ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Χρηματοδοτήσεις. Θεσσαλονίκη, 1976, σ. 6 επ. Άλλα θέματα (ροή διεθνούς κεφαλαίου στις Μεσογειακές Χώρες κ.λ.) βλ. στο: ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ: ΕΟΚ - Ελλάδα - Μεσόγειος. Έκδ. «Νέα Σύνορα», Αθήνα, 1978, σ. 65 επ.

2. Αποδοτικότητα (Rentability, Profitability) είναι η σχέση, που υφίσταται μεταξύ του από την επιχείρηση πραγματοποιούμενου κέρδους και του κεφαλαίου, που αυτή χρησιμοποιεί. Το κέρδος από λογιστική άποψη διακρίνεται σε μκτό (=πωλήσεις μείον κόστος πωληθέντων) και σε καθαρό (=μκτό κέρδος μείον διάφορα έξοδα). Βλ. και Γ.Ν. ΚΑΦΟΥΣΗΣ: Ανάλυσις Ισολογισμών. Αθήνα, 1979, σ. 63.

3. Ανάπτυξη μέσω εισροής ξένων κεφαλαίων. Βλ. R. LIPSEY, ό.π., σ. 652.

4. Βλ. Στ. Μ. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ: Θεωρία και Πρακτική της Οικονομικής Πολιτικής, Αθήνα, 1971, σ. 286.

5. «Η ιδέα της πολιτικής των κινήτρων χωρίς να αλλοιώνει βασικώς τον μηχανισμό της ελεύθερας αγοράς, επιδιώκει την τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και την στροφήν ταύτης προς τας επιθυμητάς κατευθύνσεις, ιδίως προς την βιομηχανία. Η στροφή των ιδιωτικών επενδύσεων προς τας επιθυμητάς κατευθύνσεις είναι δυνατόν να επηρεασθεί είτε διά της μείωσης του κόστους κατασκευής του κεφαλαιουχικού αγαθού, είτε διά της μείωσης του κόστους παραγωγής και της αυξήσεως της προσδοκώμενης προσόδου, είτε διά της μείωσης των επιχειρηματικών κινδύνων, είτε διά του επηρεασμού των άλλων μεταβλητών εκ των οποίων εξαρτώνται αι ιδιωτικά επενδύσεις». Βλ. Ν. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ: Θεωρία και πολιτική των κινήτρων οικονομικής αναπτύξεως. Αθήνα, 1969, σ. 10.

3. Κατηγορίες κινήτρων

Κύριος αντικειμενικός σκοπός αυτών των κινήτρων είναι να ενισχυθεί η ιδιωτική πρωτοβουλία για να αυξήσει τις ιδιωτικές επενδύσεις αφ' ενός και για να προσανατολισθεί ενδεχομένως προς νέες επιθυμητές κατευθύνσεις αφ' ετέρου, πράγμα που μπορεί να επιδιωχθεί με διάφορα μέσα.

Σχετικώς τώρα με τα κίνητρα, τα οποία μπορεί να εφαρμόσει το Κράτος για την υποβοήθηση και την προσέλκυση των ιδιωτικών επενδύσεων επισημαίνεται, ότι αυτά μπορεί να είναι:

- Κίνητρα, που αποσκοπούν στην προσέλκυση επιχειρηματικών κεφαλαίων από το εξωτερικό ή το εσωτερικό της Χώρας (από περιφέρεια σε περιφέρεια κ.λ.).

- Μακροκίνητρα (π.χ. προνόμια χορηγούμενα σε περισσότερες επιχειρήσεις του αυτού κλάδου ή σε περισσότερους κλάδους).

- Μικροκίνητρα (π.χ. διάφορες απαλλαγές ή διευκολύνσεις, που χορηγούνται σε μία μόνο οικονομική μονάδα).

- Κίνητρα για την προώθηση των εξαγωγών.

- Κίνητρα για την περιφερειακή ανάπτυξη.

- Κίνητρα φορολογικά (μείωση της επιβάρυνσης ή ολοσχερής απαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος, που προέρχεται από αποταμίεύσεις ή από επενδύσεις κ.λ.).¹

- Κίνητρα αποτρεπτικά ωρισμένων δραστηριοτήτων, αντικίνητρα² για την αποθάρρυνση ωρισμένων δραστηριοτήτων σε κορεσμένες περιφέρειες (ειδικοί φόροι εγκατάστασης, άδεια εγκατάστασης σε ωρισμένες περιοχές κ.λ.). Τα αντικίνητρα πιθανόν να εξυπηρετούν βραχυχρόνιες ή μακροχρόνιες ανάγκες.

- Χρηματοδοτικά κίνητρα, δηλαδή κίνητρα, που συνίστανται σε κάλυψη παρά του Κράτους μέρους (μη επιστρεφόμενου) της δαπάνης της επένδυσης, ως και μέρους της επιβάρυνσης από τόκους τραπεζικών δα-

1. «Τα φορολογικά κίνητρα θεσπίζονται από το Κράτος με σκοπό να επηρεάσουν την οικονομική συμπεριφορά των νοικοκυριών και επιχειρήσεων με τρόπο, που να τα ωθούν να κάνουν περισσότερη αποταμίευση και να αναλαμβάνουν μεγαλύτερες επενδύσεις στους επιθυμητούς κλάδους παραγωγής». Δ. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΣ: Δημόσια Οικονομική Ι: Οι οικονομικές λειτουργίες του Κράτους. Αθήνα, 1979, σ. 305 επ.

2. Δεν πρόκειται για κάτι καινούργιο. Υπενθυμίζεται, ότι το Ηνωμένο Βασίλειο είναι η πρώτη Χώρα, που εισήγαγε αντικίνητρα. Η βρετανική περιφερειακή πολιτική ελέγχει από το έτος 1948 μ.Χ. τον τόπο εγκατάστασης βιομηχανικών επιχειρήσεων, καθιερώνοντας το σύστημα των Πιστοποιητικών Βιομηχανικής Ανάπτυξης.

νείων ή πιστώσεων, που συνομολογούνται για την πραγματοποίηση των επενδύσεων.³

4. Ειδικώτερον περί χρηματοδοτικών κινήτρων

Α. Υπό ευρεία έννοια τα χρηματοδοτικά κίνητρα μπορεί να περιλαμβάνουν επιχορηγήσεις επενδύσεων, επιδοτήσεις επιτοκίου δανείων, κρατικές εγγυήσεις για δάνεια προς επιχειρήσεις, κρατικές πιστώσεις με μειωμένο επιτόκιο, δάνεια με ευνοϊκούς όρους για εκπαίδευση του προσωπικού των επιχειρήσεων¹ κ.λ.

Ειδικώτερον για το σύστημα κινήτρων επιχορήγησης επενδύσεων αναφέρεται εδώ, ότι διαθέτει ένα σημαντικό πλεονέκτημα: την διαφάνεια, δηλαδή το δημοσιονομικό κόστος του συστήματος αυτού είναι γνωστό ανά πάσα στιγμή.² Άλλο πλεονέκτημα είναι η αποτελεσματικότητά του στην προώθηση των επενδύσεων γιατί ενισχύει αμέσως τις επιχειρήσεις, οι οποίες προβαίνουν σε επενδύσεις την στιγμή της έναρξης της προσπάθειάς τους, που έχουν ανάγκη από κεφάλαια.

Στα αρνητικά στοιχεία του συστήματος καταγράφεται το γεγονός, ότι οι ενισχύσεις αξιοποιούνται από τις επιχειρήσεις έντασης κεφαλαίου.

Χρηματοδοτικά κίνητρα δεν περιλαμβάνουν όλοι οι ελληνικοί αναπτυξιακοί Νόμοι.

Το σύστημα των χρηματοδοτικών κινήτρων έχει εισαχθεί στην Ελλάδα με το Ν.Δ. 1312/1972.

Ακολούθησε η εφαρμογή του με τον Ν. 289/1976 για την σε έκταση περιορισμένη περιοχή Ε' αυτού του Ν. και τον Ν. 849/1978.

Με τον Ν. 1116/1981 γενικεύθηκε η εφαρμογή του στις περιοχές, όπου ίσχυαν τα αναπτυξιακά κίνητρα και αφορούσε όχι μόνον στις κτιριακές εγκαταστάσεις, αλλά σε όλη την παραγωγική επένδυση. Ακόμη, ήταν «ου-

3. Βλ. Ν.Ι. ΚΟΝΣΟΛΑΣ: Περιφερειακή οικονομική πολιτική. Ι. γενική Θεώρηση, Αθήναι, 1983, σ. 339 επ.: για την τόνωση των επενδύσεων στις καθυστερημένες περιοχές χορηγούνται επιδοτήσεις κόστους ή επιδοτήσεις τιμών, που έχουν τεχνητή αυξητική επίδραση στο ποσοστό κέρδους ή στην αύξηση των εσόδων. Οι μεταβιβάσεις κεφαλαίου προς τις επιχειρήσεις είναι επίσης μία μορφή κινήτρων.

1. Ωρισμένα απ' αυτά τα κίνητρα θα μπορούσαν να θεωρηθούν και ως δημοσιονομικά. Βλ. ΙΟΒΕ: Βιομηχανική αποκέντρωση και περιφερειακή ανάπτυξη, Αθήναι, 1980, σ. 192.

2. Το δημοσιονομικό κόστος των συστημάτων, που στηρίζονται σε φορολογικές απαλλαγές και αφορολόγητες κρατήσεις μπορεί να υπολογισθεί μόνον εμμέσως.

δέτερο», δηλαδή δεν επηρέαζε την σύνθεση της επένδυσης μεταξύ κτιριακών ή άλλων εγκαταστάσεων και εξοπλισμού.

Οι Ν. 1262/1982, 1360/1983 και 1892/1990 και 2601/1998 (μερικώς), 3299/2004 και 3522/2006 διέτηραν τα κίνητρα της επιχορήγησης (κεφαλαιακή ενίσχυση εκ μέρους του Δημοσίου), και της επιδότησης επιτοκίου (τραπέζικών δανείων, ομολογιακών δανείων, εκδιδομένων σε δημόσια έγγραφη ή δανείων από άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς).

Σημειώνεται, ότι το σύστημα των χρηματοδοτικών κινήτρων/επιχορηγήσεων (grants) ισχύει σε όλες τις Χώρες Μέλη της ΕΕ και συνδέεται υπό προϋποθέσεις, με τις ενισχύσεις, που δίδονται για περιφερειακή ανάπτυξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - ΕΤΠΑ - (FEDER), (έτος ίδρυσης: 1975).

Το ΕΤΠΑ συμμετέχει στις επιχορηγήσεις, που χορηγούνται από τις Κυβερνήσεις των Κρατών Μελών στις επιχειρήσεις, που προβαίνουν σε επενδύσεις στις αναπτυσσόμενες περιοχές των Χωρών τους.

Β. Η θέσπιση κινήτρων οικονομικής ανάπτυξης δεν είναι ευχερής υπόθεση γιατί τα προβλήματα, τα οποία ανακύπτουν και τα οποία πρέπει να αντιμετωπίσει με την μεγαλύτερη δυνατή επιτυχία είτε ο Νομοθέτης, είτε ο εφαρμοστής των νομικών κανόνων είναι πολλά, δυσχερή και ποικίλλα.

Ακόμη, δεν πρέπει να παροράται το γεγονός, ότι σε πολλές περιπτώσεις οι δυσκολίες δεν αφορούν στα ίδια τα κίνητρα αυτά καθ' εαυτά (ως προς το περιεχόμενό τους), αλλά στον τρόπο και στην δυνατότητα εφαρμογής τους, χωρίς αυτό να σημαίνει, ότι είναι (οι δυσκολίες) ολιγώτερο σημαντικές και εύκολες στην αντιμετώπισή τους: π.χ. για την αποτελεσματική εφαρμογή των κινήτρων είναι απαραίτητο και ένα ευνοϊκό επενδυτικό πολιτικό κλίμα, το οποίο όμως δεν είναι υπόθεση απλώς ενός νομοθετήματος. Και η σημασία βεβαίως ενός τέτοιου κλίματος είναι προφανής, γιατί αν δεν υπάρχει, οι προσφορές του Κράτους για την υποβοήθηση των επενδύσεων δεν θα μείνουν βεβαίως χωρίς ανταπόκριση, είναι όμως πιθανόν να προσελκύσουν όχι σοβαρούς επενδυτές, οπότε ελλοχεύει ο κίνδυνος άσκοπων επενδύσεων και επομένως μεγάλο κόστος και μικρό κέρδος για την προσπάθεια ανάπτυξης.

Η φιλοσοφία της ιδιωτικής επένδυσης πραγματώνεται σε δύο στάδια: στο στάδιο της απόφασης για επένδυση και στο στάδιο της επιλογής για τον χρόνο, τον τόπο, το αντικείμενο και την έκταση της επένδυσης, στάδιο με το οποίο συνδέεται αργήτως η θέσπιση κινήτρων, με τα στενά συνυφασμένα μ' αυτήν σχετικά προβλήματα, τα κυριώτερα των οποίων είναι συνοπτικώς τα εξής:

- Η φύση των κινήτρων.

- Η κλίμακα των κινήτρων.
- Οι δραστηριότητες τις οποίες θα καλύψουν.
- Η καθιέρωση κριτηρίων για την παροχή των διαφόρων κινήτρων.
- Η ευνοϊκότερη ή η δυσμενέστερη αντιμετώπιση ωρισμένων δραστηριοτήτων και περιοχών (γεωγραφικών).
- Η χρονική διάρκεια εφαρμογής τους.
- Ο φορέας εφαρμογής τους (Κεντρική Διοίκηση, Περιφερειακά Όργανα, Όργανα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, άλλοι Οργανισμοί).³

3. Στατιστικά στοιχεία και κριτική των κινήτρων των διαφόρων αναπτυξιακών νόμων παρατίθενται σε άλλο σημείο της ανά χειρας εργασίας.

Κεφάλαιο Ε'

Ο προγραμματισμός της ανάπτυξης και η οργάνωση των Υπηρεσιών Ανάπτυξης

1. Ο δημοκρατικός προγραμματισμός

Α. Γενικά στοιχεία

Κατά τα κρατούντα ο προγραμματισμός (εν γένει) (scheduling vs. planning vs. programming) μπορεί να ορισθεί ως η μέθοδος λήψης και εκτέλεσης ορθολογικών αποφάσεων, που αναφέρονται στην κατανομή πόρων (συνήθως περιορισμένων) για την ικανοποίηση αναγκών (συνήθως απείρων)¹.

Κατ' άλλη προσέγγιση ο οικονομικός προγραμματισμός είναι μία συστηματική διαδικασία διαχρονικής κατανομής διαθέσιμων πόρων της οικονομίας για την επίτευξη συγκεκριμένων οικονομικών στόχων εντός προκαθορισμένων πλαισίων προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης.

Ο προγραμματισμός διαστέλλεται προς την έννοια του σχεδιασμού, του πρώτου αναφερομένου σε βραχυχρόνια και του δευτέρου σε μακροχρόνια χρονική περίοδο.

Με βάση τα αναφερόμενα με τον προγραμματισμό επιχειρείται επιτυχής (κατά το δυνατόν) συνδυασμός των διαθεσίμων, σε συγκεκριμένο χρόνο και τόπο, μέσων και των επιθυμητών βραχυχρόνιων ή μακροχρόνιων σκοπών, οι οποίοι «υπηρετούνται» από σειρά συγκεκριμένων στοιχείων. Ως είναι ευνόητο, ο επιχειρούμενος συνδυασμός αποβλέπει στην επιλογή της καλλίτερης δυνατής μορφής δράσης, ή κατ' άλλη διατύπωση, ο προ-

1. Βλ. και ΠΑΣΠΕ: Επιστημονική Επετηρίς, Αθήνα, 1978, σ. 78 επ.

γραμματισμός στοχεύει να οργανώσει την διαδικασία² της ανάπτυξης κατά τον καλλίτερο τρόπο.³

Η σημασία, αλλά και η αναγκαιότητα, του Προγραμματισμού κατ' αυτήν επομένως την έννοια πρέπει να θεωρηθούν πράγματα αυτονόητα, ιδίως σήμερα, σε εποχές δηλαδή καταστάσεων οικονομικών, κοινωνικών κ.ά. ιδιαίτερας πολύπλοκων και αναγκών οικονομικών, κοινωνικών κ.ά. ιδιαίτερας επιτακτικών.

Β. Είδη προγραμματισμού

Ο προγραμματισμός, με την έννοια, που έχει ήδη δοθεί στον όρο προηγουμένως, είναι δυνατόν να διακριθεί σε διάφορα είδη, κυριώτερα των οποίων θεωρούνται τα εξής:

Με βάση τον βαθμό ελευθερίας, υπό τον οποίο σχεδιάζεται και εφαρμόζεται, σε προγραμματισμό ενδεικτικό, υποχρεωτικό, δημοκρατικό, μικτής μορφής.

Με βάση το αντικείμενο δραστηριότητας σε προγραμματισμό οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό κ.λ.

Με βάση την επιχειρούμενη γεωγραφική κάλυψη σε προγραμματισμό εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό, τοπικό.

Με βάση τον χρονικό ορίζοντα υλοποίησης του προγράμματος σε προγραμματισμό βραχυχρόνιο, μεσοχρόνιο, μακροχρόνιο.

Με βάση τον επιχειρούμενο βαθμό κάλυψης των σχεδιαζόμενων δραστηριοτήτων σε προγραμματισμό μερικό, ολοκληρωμένο.

Με βάση, τέλος, τον βαθμό επιχειρούμενης ομαδοποίησης των υπεισρχομένων στον προγραμματισμό μεγεθών σε μικρο - προγραμματισμό και μακρο - προγραμματισμό.

Εξ όλων αυτών των ειδών, πρωταρχική σημασία εμφανίζει εδώ η πρώτη διάκριση (ενδεικτικός, υποχρεωτικός, δημοκρατικός, μικτής μορφής προγραμματισμός), με βάση την οποία θα επιχειρηθεί η προσέγγιση της εννοίας του δημοκρατικού προγραμματισμού.

2. Βλ. και Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Τα χρηματοδοτικά κίνητρα στο θεσμικό πλαίσιο της περιφερειακής ανάπτυξης. Αθήναι, 1985, σ. 25 επ.: Η ανάπτυξη, οικονομική ή άλλη δεν είναι έννοια μονοσήμαντη...

3. Βλ. και Ν. Ι. ΚΟΝΣΟΛΑΣ: Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική. Ι. Γενική Θεώρηση. Αθήναι, 1983, σ. 277 επ. Στ. Μ. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ: Θεωρία και πρακτική της Οικονομικής Πολιτικής. Αθήναι, 1981, σ. 203 επ.

Γ. Δημοκρατικός Προγραμματισμός

Ανεξαρτήτως των επιχειρημάτων, τα οποία θα ήταν δυνατόν να προσκομισθούν υπέρ του ενδεικτικού ή υποχρεωτικού προγραμματισμού⁴ πρέπει να τονισθεί εδώ η ειδοποιός διαφορά μεταξύ των άλλων μορφών προγραμματισμού και του δημοκρατικού προγραμματισμού και η οποία εντοπίζεται στο γεγονός, ότι με τον δημοκρατικό προγραμματισμό δίδεται η δυνατότητα να συμμετέχει ο Πολίτης όχι μόνον σε μικρής σημασίας διαδικασίες λήψης αποφάσεων, αλλά και σε διαδικασίες με αντικείμενο ρύθμιση θέματα καθοριστικής σημασίας για το μέλλον του τόπου.

Βεβαίως, για να καταστεί πραγματικότητα ένα σύστημα δημοκρατικού προγραμματισμού πρέπει να ικανοποιείται, κατά περίπτωση μία σειρά προϋποθέσεων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η ύπαρξη ενός πλήρους και αρτίου μηχανισμού προγραμματισμού, η καθιέρωση ορθολογικών διαδικασιών, η εγκαθίδρυση αντικειμενικού και τελεσφόρου συστήματος πληροφόρησης των καλουμένων να αποφασίσουν μέσω του δημοκρατικού προγραμματισμού (στατιστικές υπηρεσίες, πληροφορική, μέσα μαζικής επικοινωνίας⁵ κ.λ.) κ.ά.

Υπ' αυτές τις προϋποθέσεις, οι οποίες, εξ άλλης πλευράς, συνιστούν *condicio sine qua non*, είναι ευνόητο, ότι η Λαϊκή συμμετοχή μπορεί να καταστεί η πεμπτουσία του δημοκρατικού προγραμματισμού, με όλες τις επιθυμητές εκ του πράγματος συνέπειες (σωστός προγραμματισμός, ανταποκρινόμενος περισσότερο προς τις τοπικές ανάγκες, ουσιαστικός έλεγχος του προγράμματος κ.λ.).

2. Η οργάνωση των Υπηρεσιών Ανάπτυξης

Α. Αρμόδια Όργανα. Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομόνων

Κατά τα μέχρι τούδε κρατούντα στην Ελλάδα όργανα εμπλεκόμενα σε θέματα ανάπτυξης της Χώρας απαντώνται, τόσο σε επίπεδο Κεντρικό (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών κ.λ.), όσο και σε επίπεδο Περι-

4. Βλ. και Κ. ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ: Κράτος, Κοινωνία, Εργασία στην μεταπολεμική Ελλάδα. Αθήνα, α.χ., σ. 79. Α. ΖΑΧΑΡΕΑΣ: Στρατηγικός πολιτικός προγραμματισμός της Οικονομίας. Αθήνα, α.χ., σ. 70.

5. Βλ. Κωστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και Ανάπτυξη επί μέρους Περιφερειών. Αθήνα, 1977. Του ΑΥΤΟΥ: Η Δημοσιότητα. Αθήνα, ΙΑ' έκδ. 2000, σ. 59 επόμε. Του ΑΥΤΟΥ: Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και Περιφερειακή ανάπτυξη. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Αθήνα, τ. 14/1998, σ. 1 επόμε.

φέρειας (Περιφερειακό Συμβούλιο κ.λ.) και Νομού (Νομαρχιακό Συμβούλιο κ.λ.).

Με πρόσφατες ρυθμίσεις προβλέπεται η ανάθεση αρμοδιοτήτων για θέματα ανάπτυξης τόσο σε επίπεδο Περιφερειακής Διοίκησης (Περιφέρεια, Περιφερειακό Συμβούλιο κ.λ.), όσο και σε επίπεδο Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Β' βαθμίδα Τοπικής Αυτοδιοίκησης).

Για τους θεσμούς αυτούς γίνεται λόγος εν συνεχεία, αφού προταχθεί μία συνοπτική αναφορά περί Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομώνων.

Με βάση τον Ν. 1682/1987 έχει συσταθεί στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας επταμελές συλλογικό Όργανο με την επωνυμία Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομώνων (Σ.Ο.Ε.).

Ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας μπορεί να ζητά από το Σ.Ο.Ε.:

α. Να υποβάλει προτάσεις, στο πλαίσιο των γενικών κατευθύνσεων της κυβερνητικής πολιτικής, όπως αυτές καθορίζονται στις προγραμματικές δηλώσεις, για την διαμόρφωση οικονομικής στρατηγικής, που θα αποβλέπει ταυτοχρόνως στην εξασφάλιση και διατήρηση συνθηκών οικονομικής σταθερότητας, στην προώθηση των διαρθρωτικών αλλαγών, που είναι αναγκαίες για την αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη της Χώρας και στην δίκαιη κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου.

β. Να γνωμοδοτεί για τους ετήσιους και μεσοπρόθεσμους στόχους της οικονομικής πολιτικής, ώστε να εξασφαλίζεται η επίτευξη ικανοποιητικού ρυθμού ανόδου της οικονομίας, η αύξηση της απασχόλησης και η συγκράτηση του πληθωρισμού σε ανεκτά επίπεδα, η βελτίωση της κατανομής του εισοδήματος και η εξισορρόπηση του ισοζυγίου πληρωμών.

γ. Να διερευνά και να αναλύει τις εναλλακτικές δυνατότητες, που υπάρχουν σχετικώς με την επιλογή μέτρων οικονομικής πολιτικής και να υποβάλει προτάσεις για την επεξεργασία μέτρων δημοσιονομικής, νομισματικής, συναλλαγματικής και εισοδηματικής πολιτικής για την επίτευξη των στόχων της κυβερνητικής πολιτικής.

δ. Να γνωμοδοτεί για τις γενικές κατευθύνσεις του κρατικού προϋπολογισμού και του ετήσιου νομισματικού προγράμματος, καθώς και για την γενική πολιτική τιμών και εισοδημάτων.

ε. Να παρακολουθεί και να αναλύει την πορεία και τις προοπτικές της ελληνικής και διεθνούς οικονομίας, να επισημαίνει και να αξιολογεί τις αποκλίσεις των εξελίξεων από τους στόχους και να εισηγείται την λήψη των μέτρων, που ενδείκνυνται για την επίτευξη της κυβερνητικής πολιτικής.

στ. Να γνωμοδοτεί για κάθε άλλο συναφές θέμα μακροοικονομικής πολιτικής, που παραπέμπεται σ' αυτό από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

Μέλη του Συμβουλίου διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, πρόσωπα με αναγνωρισμένη επιστημονική κατάρτιση και εμπειρία στα αντικείμενα, που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Με όμοια απόφαση μπορεί να παύονται τα μέλη πριν από την λήξη της θητείας τους. Δεν επιτρέπεται ο διορισμός ως Μελών προσώπων, που 3 μήνες πριν από τον διορισμό τους ήταν ή εξακολουθούν να είναι εκπρόσωποι ή ανώτερα στελέχη ελεγγειματιζών Οργανώσεων ή Οργανώσεων Εργοδοτών ή Εργαζομένων.

Η θητεία των μελών του Σ.Ο.Ε. είναι τριετής.

Στις γνωμοδοτήσεις του Σ.Ο.Ε. καταχωρίζεται η γνώμη των μελών, που μειοψήφισαν, εφ' όσον το ζητήσουν.

Στις συνεδριάσεις του Σ.Ο.Ε. μπορεί να μετέχουν ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου του, οι ειδικοί Ερευνητές και οι Επιστήμονες συνεργάτες του, καθώς και όποιος δήποτε τρίτος, του οποίου η γνώμη κατά την κρίση του Προέδρου, θα υποβοηθήσει το έργο του Σ.Ο.Ε.

Τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας του Σ.Ο.Ε. ρυθμίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, ενώ για την εκπλήρωση του έργου του το Σ.Ο.Ε. εξυπηρετείται ειδικότερον από:

α. Μονάδα Οικονομικής Έρευνας και Ανάλυσης.

β. Γραμματεία, στην οποία προΐσταται οικονομολόγος, ο οποίος έχει την απαιτούμενη κατάρτιση και εμπειρία. Το έργο της Γραμματείας υποβοηθείται από διοικητικό προσωπικό.

Η πλήρωση των θέσεων των ειδικών Ερευνητών και Επιστημόνων συνεργατών γίνεται, κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη, με επιλογή και με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου τριετούς διάρκειας ή με απόσπαση από θέση του δημόσιου τομέα ή με ανάθεση καθηκόντων και κατάλληλη μειωμένη άσκηση των κυρίων καθηκόντων του προσλαμβανομένου. Η πρόσληψη γίνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και η απόσπαση ή η ανάθεση καθηκόντων, με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.

Σημειώνεται, ότι οι Υπηρεσίες του δημόσιου τομέα υποχρεούνται να παρέχουν στο Σ.Ο.Ε. ή στις Επιτροπές ή Ομάδες εργασίας, που συνιστώνται για την υποβοήθηση του έργου του, κάθε πληροφορία ή στοιχείο, που τους ζητείται. Εάν το θέμα καλύπτεται από κρατικό απόρρητο, απαιτείται για την υποβολή από το Σ.Ο.Ε. αίτησης παροχής σχετικών πληροφοριών ή στοιχείων, προηγούμενη γραπτή έγκριση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών. Τα μέλη του Σ.Ο.Ε., της Μονάδας Οικονομικής Έρευνας και Ανάλυσης και της Γραμματείας, οφείλουν εχεμύθεια για όσα περιέχονται σε γνώση τους κατά την άσκηση των καθηκόντων αυτών. Η υποχρέωση

αυτή διατηρείται και μετά την λήξη της θητείας τους. Την ίδια υποχρέωση έχουν και οι τρίτοι, που συμμετείχαν εκτάκτως σε εργασίες του Σ.Ο.Ε. Απαλλαγή από την υποχρέωση αυτή είναι δυνατή με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (άρθρο 5 του Ν. 1682/1987).

Β. Αναπτυξιακά Προγράμματα. Πενταετή Προγράμματα ανάπτυξης

Το άλλοτε Υπουργείο Συντονισμού, σήμερα Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, ανέλαβε αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ληγούσης της δεκαετίας 1940, την ευθύνη για την χάραξη και την εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο, επιδιώκοντας την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη ανασυγκρότηση της Χώρας, με θετικές δράσεις που αίλληλες και αξιοποίησης ετερόκλητης προέλευσης πόρων (εθνικών, σχεδίου Marshall κ.ά.).

Κάτω από το συγκεκριμένο αυτό πλέγμα αρμοδιοτήτων σχεδιάσθηκαν και υλοποιήθηκαν διάφορα Προγράμματα Ανάπτυξης, ιδρύθηκαν ειδικές Υπηρεσίες κ.λ.

Ως πρώτη σοβαρή προσπάθεια πρέπει να θεωρηθεί το Πρόγραμμα Αναπτύξεως Ηπείρου⁶ του έτους 1958 (Ph. LAMOUR - OCDE - Ευρωπαϊκό Κέντρο Παραγωγικότητας), το οποίο, πέραν των άλλων, ωδήγησε και στην δημιουργία της Υπηρεσίας Περιφερειακής Αναπτύξεως Ηπείρου.

Το έτος 1961 μ.Χ. ιδρύθηκαν η Υπηρεσία Περιφερειακής Αναπτύξεως Πελοποννήσου και η Υπηρεσία Περιφερειακής Αναπτύξεως Κρήτης. Το έτος 1965 μ.Χ. ιδρύθηκαν σχετικές Υπηρεσίες σε όλη την Χώρα.

Παραλλήλως, άρχισε η εκπόνηση των λεγόμενων Πενταετών⁷ Προγραμμάτων Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης από το Κέντρο Επισημονικού Προγραμματισμού και Ερευνών, όπως το (πρώτο) Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής Ανάπτυξης της Χώρας 1960-1964. Ακολούθησαν τα Προγράμματα 1966-1970, 1967-1985 (Σχεδιασμός της αναπτύξεως του εθνικού δικτύου αστικών κέντρων), 1968-1972, 1973-1987 (Σχέδιον προτύπου μακροχρονίου αναπτύξεως της Ελλάδος), 1973-1977, 1976-1980, 1978-1982, 1981-1985, 1983-1987, 1988-1992 κ.ά.

Σημειώνεται, ότι εξ όλων αυτών των Προγραμμάτων μόνον εκείνο της περιόδου 1983-1987 ψηφισθέν υπό της Βουλής κατέστη νόμος, ενώ τα άλλα

6. Βλ. και Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Τα χρηματοδοτικά κίνητρα στο θεσμικό πλαίσιο της περιφερειακής ανάπτυξης. Αθήναι, 1993, σ. 29. Ν. ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Η περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα. Αθήναι, 1979, σ. 24.

7. Βασικά στοιχεία όλων των Πενταετών Προγραμμάτων Ανάπτυξης βλ. στο: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Τόμ. Α'. Αθήναι, 1991.

εξήντηλσαν συνήθως το βεληνεκές τους στην έκδοση των λεγόμενων «Προκαταρκτικών».

Με τις ρυθμίσεις του Ν. 1622/1986 προβλέπεται νέα διάκριση και νέες διαδικασίες κατάρτισης των αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Ειδικότερα, τα αναπτυξιακά προγράμματα διακρίνονται σε μακροχρόνια, μεσοχρόνια και ετήσια. Μεσοχρόνια αναπτυξιακά προγράμματα είναι τα προγράμματα ανάπτυξης, που έχουν χρονική διάρκεια μεγαλύτερη από ένα έτος.

Τα αναπτυξιακά προγράμματα αφορούν: Α. Τον εθνικό χώρο, Β. Τις Περιφέρειες, Γ. Τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δ. Τους Δήμους. Ονομάζονται αντιστοίχως: εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα, περιφερειακά αναπτυξιακά προγράμματα, νομαρχιακά αναπτυξιακά προγράμματα και τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα, ενώ προγράμματα, που δεν υπάγονται στις αναφερθείσες κατηγορίες, ονομάζονται ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, ή αναλόγως της πηγής προέλευσης του κυρίου μέρους της χρηματοδότησής τους Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (π.χ. Γ' ΚΠΣ) κ.ά. Περί όλων αυτών γίνεται εκτενής λόγος σε άλλα Κεφάλαια της ανά χείρας εργασίας, ενώ για την ενότητα της ανάπτυξης του θέματος αναφέρονται εδώ απλώς, τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα, Το Ταμείο Συνοχής, τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης Α', Β' και Γ', τα Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης της Χώρας, τα Τομεακά Προγράμματα (βλέπ. και άλλα Κεφάλαια της ανά χείρας εργασίας).

Επισημαίνεται, ότι κάθε αναπτυξιακό πρόγραμμα συνοδεύεται από το αντίστοιχο χρηματοδοτικό πρόγραμμα, που εξασφαλίζει την πραγματοποίησή του. Οι πόροι των χρηματοδοτικών προγραμμάτων προέρχονται από: πιστώσεις του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, πιστώσεις φορέων του Δημοσίου Τομέα, ιδίους πόρους⁸ των φορέων Αυτοδιοίκησης.

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων κατανέμεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών για την χρηματοδότηση έργων: εθνικής σημασίας, περιφερειακής σημασίας, νομαρχιακής σημασίας και τοπικής σημασίας.

Κάθε Περιφερειακό Συμβούλιο, εξ άλλου, κατανέμει τις πιστώσεις, που έχουν δοθεί, κατά Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση της Περιφέρειάς του, με βάση το εθνικό πρότυπο περιφερειακής κατανομής πιστώσεων.

8. Βλ. και Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Δάνεια, Επιορηγήσεις, Κίνητρα Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Δημοτικών και Κοινοτικών Επενδύσεων και Συνδέσμων. ΕΕΤΑΑ: Νέοι θεσμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αθήναι, 1989, σ. 17 και επ.

Γ. Προγραμματικές συμφωνίες. Αναπτυξιακές συμβάσεις

α. Έννοια, σκοπός και αντικείμενο των προγραμματικών Συμφωνιών και των Αναπτυξιακών Συμβάσεων (Ν. 1268/1987)

Οι Προγραμματικές Συμφωνίες (Π.Σ.) είναι συμφωνίες-πλαίσια μεταξύ του Δημοσίου και φυσικών ή νομικών προσώπων, ιδίως βιομηχανικών, βιοτεχνικών και λοιπών επιχειρήσεων ή κοινοπραξιών, συλλογικών φορέων, κλάδων, υποκλάδων ή δραστηριοτήτων του δημοσίου, κοινωνικού ή και ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Οι Π.Σ. αποβλέπουν στον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων στις οποίες αναφέρονται και είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν ρυθμίσεις σχετικές με όλους τους τομείς της κυβερνητικής πολιτικής, ιδίως με επενδύσεις, κρατικές προμήθειες, τιμές προϊόντων και υπηρεσιών, απασχόλησης και εργασιακές σχέσεις.

Οι Αναπτυξιακές Συμβάσεις (Α.Σ.) είναι συμβάσεις μεταξύ του Δημοσίου και ενός ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων για την εκτέλεση συγκεκριμένου έργου ή την παραγωγή προϊόντος, που απαιτεί νέα επένδυση ή την εφαρμογή νέας τεχνολογίας ή καινοτομίας ή την κατασκευή προτύπου ή την ανάπτυξη εξειδικευμένης τεχνολογίας ή ειδική γνώση.

β. Κατάρτιση Π.Σ. και Α.Σ.

Οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και οι κατά περίπτωση συναρμόδιοι Υπουργοί μπορούν να συνάπτουν με φυσικά ή νομικά πρόσωπα Προγραμματικές Συμφωνίες (Π.Σ.) και Αναπτυξιακές Συμβάσεις (Α.Σ.) για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου ή συγκεκριμένων φορέων του δημοσίου τομέα,⁹ (όπως προβλέπεται από το άρθρο 12 του Ν. 1256/1982, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί κατά περιόδους), στα πλαίσια πάντοτε της αναπτυξιακής και βιομηχανικής πολιτικής και για την οργανική ένταξη δραστηριοτήτων του μη δημόσιου τομέα της οικονομίας στην συνολική εθνική αναπτυξιακή προσπάθεια και για την κάλυψη των αναγκών της ελληνικής οικονομίας σε προϊόντα, έργα και υπηρεσίες.

Εκτός από ωρισμένες περιπτώσεις, που αναφέρονται ρητώς στον Ν. 1268/1987 (άρθρο 1) για την σύναψη των Π.Σ. και Α.Σ. απαιτείται γνωμοδότηση της Επιτροπής Προγραμματικών Συμφωνιών και Αναπτυξιακών Συμβάσεων (Ε.Π.Σ.Α.Σ.).

Οι Π.Σ. και Α.Σ., που αφορούν σε προμήθειες ή αναθέσεις έργων κατασκευής εξοπλισμού και μηχανημάτων ή κατασκευές βιομηχανικών μονάδων με οικονομικό μέγεθος, που δεν υπερβαίνει για κάθε Π.Σ. ή Α.Σ. το 1%

9. Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Θεσμικό Πλαίσιο Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών. Β' έκδ. Αθήνα, 1990, σ. 19 επ.

του ετησίου Προγράμματος Δημόσιων Επενδύσεων της Χώρας συνόλονται, μόνον από τον Υπουργό Ανάπτυξης, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας.

Η επιλογή των προμηθειών ή αναθέσεων έργων, για τις οποίες θεωρείται σκόπιμη η σύναψη Π.Σ. και Α.Σ. γίνεται με απόφαση των αρμοδίων Υπουργών ή του Υπουργού Ανάπτυξης, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας κατά περίπτωση, ύστερα από γνωμοδότηση της Ε.Π.Σ.Α.Σ. Η σύναψη των Π.Σ. και Α.Σ., που αφορούν σε προμήθειες ή αναθέσεις έργων, γίνεται ύστερα από διαγωνισμό ή με πρόσκληση για εκδήλωση ενδιαφέροντος και διαπραγματεύσεις ή με απ' ευθείας ανάθεση μετά από διαπραγματεύσεις. Η επιλογή του τρόπου με τον οποίο θα συναφθεί η συγκεκριμένη Π.Σ. ή Α.Σ. γίνεται με απόφαση των αρμοδίων Υπουργών ή του Υπουργού Ανάπτυξης, Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας κατά περίπτωση, ύστερα από γνωμοδότηση της Ε.Π.Σ.Α.Σ.

Τέλος, σύμφωνα με ρητή διάταξη του Ν. 1682/1987, το περιεχόμενο των Προγραμματικών Συμφωνιών και των Αναπτυξιακών Συμβάσεων ανακοινώνεται δημοσίως.

γ. Επιτροπή Προγραμματικών Συμφωνιών και Αναπτυξιακών Συμβάσεων (Ε.Π.Σ.Α.Σ.).

Με ρητή διάταξη του Ν. 1682/1987 συνιστάται στο Υπουργείο Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας δεκατετραμελής Επιτροπή Προγραμματικών Συμφωνιών και Αναπτυξιακών Συμβάσεων (Ε.Π.Σ.Α.Σ.), η οποία γνωμοδοτεί για όλα τα θέματα, που αφορούν στις Π.Σ. και Α.Σ. και ιδίως, για την επιλογή των συγκεκριμένων προμηθειών ή αναθέσεων έργων και των συγκεκριμένων κλάδων, υποκλάδων και επί μέρους δραστηριοτήτων, για τις οποίες κρίνεται σκόπιμη η σύναψη Π.Σ. και Α.Σ., για τον τρόπο εκτέλεσής τους (διαγωνισμός, εκδήλωση ενδιαφέροντος, απ' ευθείας ανάθεση), για την χορήγηση εξουσιοδότησης προς τους φορείς του δημόσιου τομέα για την σύναψη Α.Σ. και την εκτέλεσή τους και για κάθε άλλο θέμα, που προκύπτει από την υλοποίηση των Π.Σ. και Α.Σ.

Επίσης, η Επιτροπή γνωμοδοτεί, αντί της Επιτροπής Προγράμματος Προμηθειών, για κάθε θέμα, που αφορά στις Π.Σ. των Ν. 1433/1984 και 1554/1985, καθώς και για κάθε άλλη υφιστάμενη Προγραμματική Συμφωνία ή Αναπτυξιακή Σύμβαση, που υπάγεται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Ανάπτυξης, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας.

Η Επιτροπή συγκροτείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και από έναν εκπρόσωπο των εξής Φορέων και Υπηρεσιών: της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε.), της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.), του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), της Ελληνικής Τράπεζας Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.), της Πανελλήνιας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (Π.Α.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.), του Οργανισμού Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων (Ο.Α.Ε.), του Ελληνικού Οργανισμού Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ.), του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, του Υπουργείου Ανάπτυξης, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, του Υπουργείου Απασχόλησης, της Γενικής Γραμματείας Κρατικών Προμηθειών και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.

Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Ε.Π.Σ.Α.Σ. ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας καταρτίζεται ο Κανονισμός εσωτερικής λειτουργίας της Ε.Π.Σ.Α.Σ., που ρυθμίζει κάθε θέμα σχετικό με την λειτουργία της και επί πλέον περιλαμβάνει ρυθμίσεις για την ανάθεση ειδικών θεμάτων σε ειδικές Επιτροπές, τον τρόπο σύστασή τους κ.λ.

3. Η οργάνωση των Υπηρεσιών Ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο

Α. Μεσοχρόνιο Εθνικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα

Σε εθνικό επίπεδο, πέραν των κλασσικών πενταετών Προγραμμάτων Κοινωνικής και Οικονομικής Ανάπτυξης προβλέπεται Μεσοχρόνιο Εθνικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα, το οποίο καταρτίζεται από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, μετά από προτάσεις των Κεντρικών Φορέων του δημόσιου φορέα και των Περιφερειακών Συμβουλίων και γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Αναπτυξιακής Πολιτικής.

Β. Ετήσιο Εθνικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα

Το Ετήσιο Εθνικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα καταρτίζεται, στα πλαίσια των αντίστοιχων Μεσοχρόνιων Εθνικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

4. Η οργάνωση των Υπηρεσιών Ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο

1. Ρυθμίσεις των Ν. 1622/1986 και 2503/1997

Α. Περιφέρεια

Με το υπ' αριθμ. 51 της 6/3/1987 Προεδρικό Διάταγμα, που εκδόθηκε κατ' επιταγήν του άρθρου 61 του Ν. 1622/1986, η Χώρα διαιρέθηκε για τον σχεδιασμό, τον προγραμματισμό και τον συντονισμό της περιφερειακής της ανάπτυξης σε 13 Περιφέρειες, για τις οποίες έγινε ήδη λόγος προηγουμένως.

Τα βασικά Όργανα διοίκησης της Περιφέρειας είναι ο Γενικός Γραμματέας και το Περιφερειακό Συμβούλιο.¹⁰

Β. Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας

Ο Γενικός Γραμματέας (Γ.Γ.Π.) διορίζεται, παύεται και μετατίθεται από Περιφέρεια σε Περιφέρεια με Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία εκδίδεται έπειτα από εισήγηση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και κατέχει θέση μετακλητού Υπαλλήλου με βαθμό πρώτο των ειδικών θέσεων.

Πρόταση να διορίζεται ο Γ.Γ.Π. κατ' ευθείαν από την Βουλή απερρίφθη παμψηφεί, ενώ ο ως άνω τρόπος διορισμού Γ.Γ.Π. έχει επικριθεί ως οδηγών στην άνευ ουσιαστικών εχεγγύων επιλογή Κομματικών Στελεχών για την άσκηση ζωτικής σημασίας διοικητικού έργου.

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας είναι εκπρόσωπος της Κυβέρνησης και υπεύθυνος για την άσκηση της κυβερνητικής πολιτικής για τα θέματα, που αφορούν στην Περιφέρεια.

Ο Γενικός Γραμματέας προϊστάται όλων των Υπηρεσιών της Περιφέρειας. Κατευθύνει, συντονίζει, εποπτεύει και ελέγχει την δράση των Υπηρεσιών και των Υπαλλήλων της Περιφέρειας. Είναι πειθαρχικός προϊστάμε-

10. Βλ. και Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή Διοίκηση και τοπική Αυτοδιοίκηση: Αθήναι, Δ' έκδ. 1999, σ. 47 επόμε.

νος των Υπαλλήλων της Περιφέρειας και μπορεί να επιβάλλει την ποινή της επίπληξης και του προστίμου μέχρι των αποδοχών ενός μηνός. Ο Γενικός Γραμματέας προΐσταται, επίσης, των Αστυνομικών, των Πυροσβεστικών και Λιμενικών Υπηρεσιών της Περιφέρειας.

Στον Γενικό Γραμματέα ανήκουν αποκλειστικώς οι αρμοδιότητες, που έχουν ανατεθεί ή μεταβιβασθεί στις Υπηρεσίες της Περιφέρειας, καθώς και κάθε άλλη αρμοδιότητα, που του παρέχει ο νόμος ή ανατίθεται σ' αυτόν βάσει νόμου.

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εποπτεύει τα Ν.Π.Δ.Δ., που εδρεύουν στην Περιφέρεια και δεν εποπτεύονται από Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμους, Κοινότητες και Υπουργεία, κατά την κείμενη νομοθεσία.

Με Π.Δ., που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, επιτρέπεται να διατηρείται η εποπτεία Ν.Π.Δ.Δ. από τα Υπουργεία, εάν ειδικοί λόγοι το επιβάλλουν. Για όσα Ν.Π.Δ.Δ. δεν έχει εκδοθεί Π.Δ. κατά τα ανωτέρω, η εποπτεία περιέρχεται αυτοδικαίως στον Γενικό Γραμματέα.

Ο Γενικός Γραμματέας με απόφασή του μπορεί να μεταβιβάζει στον Γενικό Διευθυντή της Περιφέρειας, στους Προϊσταμένους Διευθύνσεων και γενικώς σε Προϊσταμένους Υπηρεσιακών Μονάδων της Περιφέρειας, ωρισμένες αρμοδιότητές του ή το δικαίωμα να υπογράφουν κατά περίπτωση «με εντολή Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας». Μπορεί, επίσης, να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του ως πειθαρχικού προϊσταμένου στον Γενικό Διευθυντή της Περιφέρειας. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 29 του Ν. 1558/1985, όπως ισχύει. Ο Γενικός Διευθυντής της Περιφέρειας αναπληρώνει τον Γενικό Γραμματέα όταν απουσιάζει ή κωλύεται. Επίσης, ασκεί τα καθήκοντα του Γενικού Γραμματέα όταν η θέση είναι κενή.

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, για τα θέματα, που αναφέρονται στην υπηρεσιακή του κατάσταση, υπάγεται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Οι Γενικοί Γραμματείς Περιφέρειας λαμβάνουν τις αποδοχές και τα έξοδα παράστασης των Γενικών Γραμματέων Υπουργείων, καθώς και κατ' αποκοπή έξοδα κίνησης για τις εκτός έδρας μετακινήσεις τους. Τα τελευταία καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών. Οι Γενικοί Γραμματείς, όταν απουσιάζουν ή κωλύονται, εξακολουθούν να λαμβάνουν τα έξοδα παράστασης.

Οι διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 3200/1955 εφαρμόζονται αναλόγως και για τις πράξεις του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Οι σχετικές προσφυγές ασκούνται ενώπιον του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.

Σημειώνεται, ότι επί της σχετικής διάταξης περί Γ.Γ.Π. διευκρινίστηκαν έντονες αντιρρήσεις για την έλλειψη σαφούς προσδιορισμού των τοπικών προσόντων, τα οποία πρέπει να διαθέτουν οι Γ.Γ.Π., για τον μη προσδιορισμό ελάχιστης ή μέγιστης παραμονής των Γ.Γ.Π., για τον μετακλητό χαρακτήρα τους, για το μεγάλο εύρος των αρμοδιοτήτων, οι οποίες εκχωρούνται στους Γ.Γ.Π. κ.λ. Ακόμη, είχε προταθεί οι Γ.Γ.Π. να είναι Βουλευτές ή να έχουν τον βαθμό του Υφυπουργού.

Ενδεικτικώς αναφέρεται, εδώ, ότι αλλού, π.χ. Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία, τις εν λόγω αρμοδιότητες ασκούν αιρετοί, εκλεγόμενοι για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, π.χ. τετραετία, μη συμπλέοντες υποχρεωτικώς επί πολιτικού επιπέδου με την εκάστοτε εθνική Κυβέρνηση.

Γ. Περιφερειακό Συμβούλιο

Σε κάθε μία από τις 13 Περιφέρειες συγκροτείται και λειτουργεί ίδιο Περιφερειακό Συμβούλιο (Π.Σ.), το οποίο αποτελείται, πλην ειδικών περιπτώσεων, (που αναφέρονται εν συνεχεία) από:

αα. Τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, ως Πρόεδρο.

ββ. Τους Προέδρους των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και τους Νομάρχες της Περιφέρειας.

γγ. Έναν εκπρόσωπο από κάθε τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων, που περιλαμβάνει η Περιφέρεια, ο οποίος εκλέγεται, μαζί με τον αναπληρωτή του, από την Διοικούσα Επιτροπή της Τ.Ε.Δ.Κ.

δδ. Έναν εκπρόσωπο της περιφερειακής Οργάνωσης των ακολούθων Φορέων: των Επιμελητηρίων των παραγωγικών τάξεων, του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., της Π.Α.Σ.Ε.ΓΕ.Σ., της Γ.Σ.Ε.Ε.

Όπου δεν υφίσταται περιφερειακή Οργάνωση ή η τοπική αρμοδιότητα της καλύπτει μέρος μόνον της χωρικής αρμοδιότητας της Περιφέρειας, οι εκπρόσωποι ορίζονται από τις Νομαρχιακές Οργανώσεις του Φορέα. Ο τρόπος και η διαδικασία ορισμού καθορίζονται από το αρμόδιο συλλογικό Όργανο διοίκησης του κάθε Φορέα.

Στις συνεδριάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου συμμετέχει άνευ ψήφου ο Γενικός Διευθυντής της Περιφέρειας.

Η πρόσκληση για συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου γνωστοποιείται εγκαίρως και στους Βουλευτές των αντίστοιχων εκλογικών περιφερειών με την ημερήσια διάταξη.

Κατ' εξαίρεση τα Περιφερειακά Συμβούλια των Περιφερειών Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου αποτελούνται από τα Μέλη, που προβλέπονται ανωτέρω και επί πλέον:

- Όσον αφορά στο Περιφερειακό Συμβούλιο της Περιφέρειας Αττικής, επί πλέον των ως άνω και από τους Δημάρχους Αθηναίων και Πειραιώς, τον Πρόεδρο της Εκτελεστικής Επιτροπής του Οργανισμού Αθήνας κ.ά.

Όσον αφορά στα Περιφερειακά Συμβούλια των Περιφερειών Δυτικής Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου, επί πλέον των ως άνω και από: τους Δημάρχους των Δήμων, που είναι πρωτεύουσες των Νομών της Περιφέρειας και τους Προέδρους των Νομαρχιακών Συμβουλίων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της Περιφέρειας.

Όσον αφορά στο Περιφερειακό Συμβούλιο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας από τον Δήμαρχο Θεσσαλονίκης και τον Πρόεδρο της Εκτελεστικής Επιτροπής του Οργανισμού Θεσσαλονίκης.

Οι αρμοδιότητες, ο τρόπος λειτουργίας του Περιφερειακού Συμβουλίου, η συγκρότηση, η αποζημίωση των Μελών, η εκτός έδρας αποζημίωση και οι δαπάνες μετακίνησης καθορίζονται από τις κείμενες σχετικές διατάξεις, όπως ισχύουν κάθε φορά.

Η ως άνω αναφερθείσα σύνθεση των Περιφερειακών Συμβουλίων επεκρίθη, διότι ελλείπει εξ αυτής «ο αντιπροσωπευτικός» χαρακτήρας, δεδομένης της προέλευσης των Μελών της, των περισσότερων χαρακτηριζόμενων «Συνδικαλιστών εξ επαγγέλματος», ασχέτων με τα ειδικά προβλήματα οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας της Περιφέρειας. Ειδικές προτάσεις όμως για διαφορετική λυσιτελέστερη σύνθεση του Περιφερειακού Συμβουλίου δεν διευτώθησαν, πλην της ιδέας να είναι ενεργότερα η συμμετοχή των Βουλευτών της οικείας Περιφέρειας στις συνεδριάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου.

Στις αρμοδιότητες των εν λόγω οργάνων (Γ.Γ.Π. και Π.Σ.) δεν περιλαμβάνονται αρμοδιότητες ασκούμενες μέχρις έναρξης εφαρμογής του Ν. 2503/1997 από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και ιδίως οι αρμοδιότητες, οι οποίες αναφέρονται στα έργα, που χρηματοδοτούνται από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, σύμφωνα με εγκεκριμένες ΣΑΕ και είναι ενταγμένα στο δεύτερο Κ.Π.Σ., στο Ταμείο Συνοχής, σε Κοινοτικές πρωτοβουλίες και στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων με φορέα υλοποίησης το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων μέχρι την ολοκλήρωσή τους, καθώς και οι αρμοδιότητες που αναφέρονται:

α. Στα έργα, που εκτελούνται από τις Ειδικές Υπηρεσίες Δημοσίων Έργων (Ε.Υ.Δ.Ε.), που συνιστώνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 679/1977 και από ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 5 του Ν. 2229/1994.

β. Στα έργα που χαρακτηρίζονται ως Εθνικού Επιπέδου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 679/1977.

γ. Στα ειδικά έργα ή ειδικές κατηγορίες έργων, που χαρακτηρίζονται ως τέτοια με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και έχουν προϋπολογισμό συγκεκριμένων ορίων.

δ. Στην συντήρηση όλων των έργων των εντεταγμένων στα διευρωπαϊκά δίκτυα.

ε. Στον προγραμματισμό, στην ιεράρχηση, στην χρηματοδότηση και στην παρακολούθηση της πορείας όλων των ανωτέρω έργων και μελετών.

Στις ανωτέρω περιπτώσεις β. και γ. ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων με απόφασή του καθορίζει τα αποφαινόμενα Όργανα, που μπορεί να είναι και οι αρμόδιες Τεχνικές Υπηρεσίες των Περιφερειών.

Εάν η ενότητα των ενεργειών επί των ως άνω τομέων δράσεων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων δεν θεωρηθεί επαρκής λόγος για την εξαίρεσή τους από την μεταβίβαση στα οικεία Όργανα των Περιφερειών, τότε ως μόνη εξήγηση της μη μεταβίβασης πρέπει να θεωρηθεί εφήμερη πολιτική σκοπιμότητα.

Εξ άλλου, με άλλες ρυθμίσεις οι Περιφερειακές Υπηρεσίες των Υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών, Πολιτισμού, οι Επιθεωρήσεις Μεταλλείων του Υπουργείου Ανάπτυξης, οι Οικονομικές Επιθεωρήσεις του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, τα Κέντρα Ελέγχου και Πιστοποίησης Πολλαπλασιαστικού Υλικού και Ελέγχου Λιπασμάτων (Κ.Ε.Π.Π.Υ.Ε.Λ.), τα Αμπελουργικά Φυτώρια, οι Δενδροκομικοί Σταθμοί, τα Κρατικά Κτήματα, οι Συνοριακοί Σταθμοί Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου (Σ.Υ.Κ.Ε.), τα Κέντρα Γενετικής Βελτίωσης Ζώων και τα Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία, οι γενικές και ειδικές αποκεντρωμένες Μονάδες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, με εξαίρεση το Πρότυπο Κέντρο Κτηνοτροφίας και Εκπαίδευσης Κοζάνης, οι περιφερειακές Υπηρεσίες της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών σε επίπεδο Νομού ή Νομαρχίας, δεν καταργούνται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και εξακολουθούν να αποτελούν Υπηρεσίες των Υπουργείων Οικονομικών, Πολιτισμού, Ανάπτυξης, Γεωργίας, της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, αντιστοίχως. Οι ως άνω Υπηρεσίες μπορεί να υπαχθούν στην Περιφέρεια με Π.Δ., που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του αρμόδιου

Υπουργού κατά περίπτωση. Κύριος διατάκτης των πιστώσεων του προϋπολογισμού των ανωτέρω Υπηρεσιών ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, προϊστάμενος Υπηρεσίας, η οποία εδρεύει στον Νομό.

Δ. Συμβούλιο Περιφερειών

Σημειώνεται, ότι για την υποστήριξη των ως άνω Οργάνων (Γ.Γ.Π. και Π.Σ.) των Περιφερειών ο Ν. 2503/1997 (άρθρο 1) προβλέπει την ίδρυση και λειτουργία στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ειδικού Συμβουλίου Περιφερειών.

Το εν λόγω Συμβούλιο, το οποίο συγκροτείται για πρώτη φορά από την κατά το έτος 1987 μ.Χ. εισαγωγή του θεσμού της Περιφέρειας στην Ελλάδα, αποτελείται από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ως Πρόεδρο, αναπληρούμενο από τον οριζόμενο από αυτόν Υφυπουργό του ίδιου Υπουργείου και τους Γενικούς Γραμματείς Περιφέρειας. Στο Συμβούλιο συμμετέχει και ο αρμόδιος Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου συμμετέχουν κατά περίπτωση και οι αρμόδιοι Υπουργοί, μπορεί δε να καλούνται κατά περίπτωση και Υπηρεσιακοί παράγοντες.

Το Συμβούλιο συνέρχεται τακτικώς κάθε τρεις μήνες και κατά περίπτωση για ειδικά θέματα σε έκτακτες συνεδριάσεις.

Για τους λόγους αυτούς, της υποστήριξης δηλαδή και της περιφερειακής ανάπτυξης, συνιστάται επίσης και ειδικό Συντονιστικό Συμβούλιο για θέματα σχεδιασμού και παρακολούθησης αναπτυξιακών προγραμμάτων και κινήτρων ιδιωτικών επενδύσεων, συγκαλούμενο και προεδρευόμενο από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ή εκπρόσωπό του.

Ε. Διευθύνσεις της Περιφέρειας με αρμοδιότητες περιφερειακού επιπέδου

Σε κάθε Περιφέρεια λειτουργούν διάφορες Διευθύνσεις και Τμήματα με αρμοδιότητες εκτεινόμενες εφ' όλης της περιοχής δικαιοδοσίας της Περιφέρειας, όπως π.χ. Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης, Διεύθυνση Υγείας και Πρόνοιας, Διεύθυνση Δημοσίων Έργων, Διεύθυνση Ελέγχου Κατασκευής Έργων, Διεύθυνση Ελέγχου Συντήρησης Έργων, Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας, Διεύθυνση Δασών, Διεύθυνση Επιθεώρησης Δασών, Διεύθυνση Γεωργικής Ανάπτυξης, Διεύθυνση Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης, Διεύθυνση Διοίκησης, Τμήμα Επικοινωνίας και

Εξυπηρέτησης Πολιτών¹¹, Τμήμα Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης και, τέλος, Γραφείο Πολιτικής Προστασίας (στα πλαίσια της Γενικής Διεύθυνσης Περιφέρειας).

Εν συνεχεία λόγω της σπουδαιότητάς τους παρατίθενται στοιχεία για την Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της Περιφέρειας.

Η Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της Περιφέρειας είναι αρμόδια για την εξειδίκευση της περιφερειακής πολιτικής¹² στο επίπεδο της Περιφέρειας, την υλοποίηση των διαδικασιών του δημοκρατικού προγραμματισμού για τα επήσια και μεσοχρόνια προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης, καθώς και για τα αναπτυξιακά κίνητρα και την προώθηση νέων θεσμών. Η Διεύθυνση είναι αρμόδια επίσης για τα θέματα των υδατικών πόρων.¹³

Η Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης συγκροτείται από τέσσερα τμήματα:

- Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής.
- Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Διαχείρισης Έργων.
- Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- Τμήμα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων.

Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων της Διεύθυνσης Περιφερειακής Ανάπτυξης είναι:

α. Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής:

Η σύνταξη προτάσεων για την διαμόρφωση της περιφερειακής πολιτικής. Η εξειδίκευση των στόχων και των κατευθύνσεων της αναπτυξιακής

11. Βλ. εν εκτάσει: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Η Δημοσιότητα, ΙΒ' έκδ. Αθήνα, 2005.

12. Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Αθήνα, τόμ. Α', Δ' έκδ. 1996, τόμ. Β', Δ' έκδ. 1995. Του ΑΥΤΟΥ: Ρυθμίσεις για τον Δημοκρατικό Προγραμματισμό αναπτυξιακών δραστηριοτήτων. Αθήνα, 1989. Του ΑΥΤΟΥ: Η αναπτυξιακή οργάνωση στον χώρο. Αθήνα, 1992. Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων. Αθήνα, 1996. Const. GE. ATHANASSOPOULOS: La notion d' investissement productif privé dans le cadre institutionnel de la législation grecque pour le développement. Bruxelles, 1994. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ, Γ. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ: Η δανειοδότηση των ΟΤΑ. Αθήνα, 1997.

13. Βλ. και Ελ. ΘΕΟΦΙΛΗ: Περιβαλλοντικές πολιτικές, σε: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Επιστημ. Υπεύθ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αθήνα, τ. 13/1998, σ. 37.

πολιτικής στο επίπεδο της Περιφέρειας. Η μέριμνα για την κατάρτιση και έγκριση του αναπτυξιακού προγράμματος της Περιφέρειας, ο συντονισμός των Φορέων εκτέλεσης και η παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του. Η εισήγηση στο Περιφερειακό Συμβούλιο, για την έγκριση των μεσοχρόνιων νομαρχιακών αναπτυξιακών προγραμμάτων, που εκπονούνται στα πλαίσια των μεσοχρόνιων περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων. Η εκπόνηση γενικών και ειδικών αναπτυξιακών μελετών, που αφορούν στην Περιφέρεια.

β. Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Διαχείρισης Έργων:

Η τελική διαμόρφωση, η μέριμνα για την έγκριση και η παρακολούθηση της εκτέλεσης των ετήσιων Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων Περιφερειακού Επιπέδου. Η παρακολούθηση και ο έλεγχος της εφαρμογής της επενδυτικής πολιτικής του Δημόσιου Τομέα κατά την κατάρτιση και εκτέλεση των Νομαρχιακών Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1622/1986, όπως αυτές τροποποιηθείσες ισχύουν εκάστοτε. Η εισήγηση προς το Περιφερειακό Συμβούλιο για τις προτάσεις της Περιφέρειας για το Εθνικό Ετήσιο Πρόγραμμα (Δημόσιες Επενδύσεις¹⁴ Εθνικής Σημασίας). Η επιλογή και παρακολούθηση της εκτέλεσης έργων και προγραμμάτων, που υποβάλλονται για χρηματοδότηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλους χρηματοδοτικούς Οργανισμούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

γ. Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης:

Η προώθηση των διαδικασιών αξιολόγησης και έγκρισης των επενδύσεων, ο έλεγχος αυτών και η εφαρμογή των σχετικών με τα κίνητρα διατάξεων.

δ. Τμήμα Διαχείρισης Υδατικών πόρων:

Έχει τις αρμοδιότητες, που προβλέπονται για τις μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν. 2503/1997 περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης από τις κείμενες διατάξεις.

Με Π.Δ. που εκδίδονται έπειτα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Ανάπτυξης, μπορεί να τροποποιούνται οι αρμοδιότητες του Τμήματος αυτού. Με όμοια Π.Δ. μπορεί να καθορίζεται χωρική αρμοδιότητα Τμημάτων Υδατικών Πόρων διαφορετική από εκείνη της Περιφέρειας της έδρας τους, όταν αυτό επιβάλλε-

14. Βλ. εν εκτάσει: Φ (Έφ.) ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ: Δημόσιες επενδύσεις. Αθήναι, 2005.

ται για την ορθολογική διαχείριση των Υδατικών Πόρων και σε συνάρτηση με τα Υδατικά Διαμερίσματα.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Ανάπτυξης μπορεί να ιδρύεται Γραφείο Υδατικών Πόρων με άλλη έδρα. Στην ίδια απόφαση ορίζεται η έδρα του Γραφείου και καθορίζονται οι αρμοδιότητές του.

ΣΤ. Πόροι των Περιφερειών, Προϋπολογισμός, Συλλογική Απόφαση Έργων Περιφέρειας (Σ.Α.Ε.Π.)

Οι πιστώσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών, συμπεριλαμβανομένων και των αποδοχών και λοιπών απολαβών του προσωπικού, εγγράφονται σε ίδιο τμήμα του γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού, κατά Περιφέρεια, Νομό ή Νομαρχία και ειδικό Φορέα δραστηριότητας. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας είναι ο κύριος διατάκτης του προϋπολογισμού της Περιφέρειάς του¹⁵, με εξαίρεση τις πιστώσεις των ειδικών Φορέων των Νομών ή Νομαρχιών της Περιφέρειας, πλην της έδρας αυτής, των οποίων κύριος διατάκτης είναι ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης κάθε Νομού ή Νομαρχίας.

Συλλογικές Αποφάσεις Έργων Περιφέρειας

Με βάση σχετική διάταξη του Ν. 2503/1997 από το έτος 1998 μ.Χ. άρχισε η έκδοση από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών Συλλογικών Αποφάσεων Έργων κάθε Περιφέρειας (Σ.Α.Ε.Π.). Οι πιστώσεις των έργων περιφερειακού χαρακτήρα, που εντάσσονται στις Σ.Α.Ε.Π., περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων. Τα συνεχιζόμενα έργα περιφερειακού χαρακτήρα, τα οποία πριν από την ισχύ του Ν. 2503/1997 εντάσσονταν στο Εθνικό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων με Φορείς εκτέλεσης τα ρμόδια Υπουργεία, τώρα συμπεριλαμβάνονται στις αντίστοιχες Σ.Α.Ε.Π. με κοινές Υπουργικές αποφάσεις του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού. Τα συνεχιζόμενα έργα των Σ.Α.Ε.Π. μετά την έναρξη ισχύος του 2503/1997 εντάσσονται στην Σ.Α.Ε.Π. με πρόταση του Περιφερειακού Συμβουλίου. Η δια-

15. Για την έννοια «διατάκτης» κατά τον Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού, Ν. 2362/1995 βλ. ενεκτάσει Β. ΚΟΥΓΕΑΣ: Δημοσιονομικές αρμοδιότητες του Γ.Γ. Περιφέρειας, στο ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Επιστημ. Υπεύθ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αθήναι, τ. 14/1998, σ. 43 επόμ.

δικασία κατάρτισης του Π.Δ.Ε. στο περιφερειακό επίπεδο, τα κριτήρια επιλογής έργων και κάθε άλλη αναγκαία ρύθμιση, καθορίζονται στην ετήσια Εγκύκλιο Οδηγίων Κατάρτισης Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Επίσης, καθορίζεται η αρμοδιότητα εκάστου Φορέα για την πρόταση ένταξης νέων έργων στις Σ.Α.Ε.Π. ως εξής: α. Έργα που προτείνονται με απόφαση αποκλειστικώς του Περιφερειακού Συμβουλίου. β. Έργα που προτείνονται με απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου και σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Κεντρικής Αρχής. γ. Έργα που προτείνονται με απόφαση αρμόδιας Κεντρικής Αρχής και σύμφωνη γνώμη του Περιφερειακού Συμβουλίου.

Εξ άλλου, με απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου, έπειτα από εισήγηση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, μπορεί να μεταβληθεί ο προϋπολογισμός και η ετήσια πίστωση εκάστου έργου, εφ' όσον η μεταβολή αντισταθμίζεται σε άλλα έργα του ίδιου τομέα του Π.Δ.Ε., ώστε να μη μεταβάλλεται ο συνολικός προϋπολογισμός και η ετήσια πίστωση των τομέων της Σ.Α.Ε.Π. και των Μέτρων των Εφαρμοζόμενων Κοινοτικών Προγραμμάτων. Οι κατά τα ανωτέρω αποφάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου κοινοποιούνται υποχρεωτικώς στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Για μεταβολές του συνολικού προϋπολογισμού τομέων του Π.Δ.Ε. απαιτείται έγκριση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και για μεταβολές του συνολικού προϋπολογισμού Μέτρων Κοινοτικών Προγραμμάτων έγκριση της αρμόδιας Επιτροπής Παρακολούθησης του προγράμματος.

II. Οι ρυθμίσεις του Ν. 2647/1998

A. Εισαγωγικά τινά

Όπως έχει ήδη αναφερθεί ο Ν. 2503/1997 προέβλεπε την μεταβίβαση διά Π.Δ. σειράς αρμοδιοτήτων των Υπουργείων στις Περιφέρειες εντός εξαμήνου από την θέση σε ισχύ του νόμου και έπειτα από εισήγηση Ειδικής Επιτροπής. Τελικώς, τα εν λόγω Π.Δ. δεν εξεδόθησαν για τεχνικούς λόγους και η Κυβέρνηση με καθυστέρηση έτους μεταβίβασε στις Περιφέρειες αρμοδιότητες Υπουργείων με τον Ν. 2647/1998.

Ενδεικτικώς αναφέρονται οι μεταβιβασθείσες αρμοδιότητες των Υπουργείων Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

B. Μεταβιβασθείσες στις Περιφέρειες αρμοδιότητες του Υπουργού Ανάπτυξης

1. Η χορήγηση άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας καθώς και επεκτάσεων ή ανανεώσεων σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με χρήση ανανεώσι-

μων πηγών ενέργειας (άρθρο 3 του Ν. 2244/1994 άρθρο 1 Δ6/Φ1/οικ.8295/1995 απόφασης του Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Δ6/Φ1/51298/1996 απόφαση Υ.Β.Ε.Τ.).

2. Η χορήγηση άδειας χρήσης νερού σε περιπτώσεις μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών, καθώς και η χορήγηση ενιαίας άδειας χρήσης νερού και εκτέλεσης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων στις ίδιες ως άνω περιπτώσεις (Ν. 1739/1987, άρθρο 7 παρ. 4γ, Π.Δ. 256/1989 και άρθρο 6 παρ. 1β της Κ.Υ.Α. Φ16/5813/1989).

3. Η επιβολή προστίμων για παραβάσεις της νομοθεσίας περί ενεργειακής σήμανσης των οικιακών συσκευών.

4. Η επιβολή κυρώσεων στις περιπτώσεις εγκατάστασης ή λειτουργίας σταθμών ηλεκτροπαραγωγής χωρίς προηγούμενη άδεια ή παράβασης των όρων και περιορισμών της άδειας εγκατάστασης ή λειτουργίας των σταθμών (άρθρο 4 του Ν. 2244/1994 και παρ. 2 της Δ6/Φ1/οικ.13129/1996 απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης).

5. Η εκμίσθωση γεωθερμικού δυναμικού, γεωθερμικών πεδίων.

6. Η έγκριση συγχώνευσης ανωνύμων εταιρειών, που δραρεύουν σε διαφορετικούς Νομούς της ίδιας Περιφέρειας (άρθρα 69 μέχρι 77 και άρθρο 80 του Ν. 2190/1920).

Γ. Μεταβιβασθείσες στις Περιφέρειες αρμοδιότητες του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων

Μεταβιβάζονται στις Περιφέρειες, εκτός της Περιφέρειας Αττικής, και με εξαίρεση τις περιοχές, που εμπίπτουν μέσα σε όρια Ramsar, Δίκτυα Natura 2000, εθνικούς δρυμούς, αισθητικά δάση και διατηρητέα μνημεία της φύσης, σε κοινοτικά ή εθνικά προγράμματα ή σχέδια περιβαλλοντικής σημασίας:

1. Η προέγκριση χωροθέτησης έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας ΑΠ (άρθρο 8 Κ.Υ.Α. 69269/5387/1990). Εξαιρούνται τα έργα, που έχουν χαρακτήρα διεθνή, εθνικό ή διαπεριφερειακό και τα έργα, που αφορούν ιδιωτικές πολεοδομήσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1947/1991 και τις διατάξεις περί περιοχών ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδόμησης (άρθρο 24 του Ν. 2508/1997) και ειδικότερα: α. έργα εθνικής οδοποιίας, β. φράγματα και λοιπές εγκαταστάσεις προς συγκράτηση ή μονιμότερη αποθήκευση υδάτων συνολικής αποθηκευτικής ικανότητας νερού μεγαλύτερης των 500.000 κ.μ., καθώς και μικρότερης εφ' όσον δέχονται ή αποσκοπούν στην μεταφορά ύδατος από μία υδρολογική περιφέρεια σε άλλη, ή κατάντη αυτών υφίστανται προστατευόμενες περιοχές, γ. μέτρα και γραμμές ειδικού τύπου, δ. γραμμές μεταφοράς ενέργειας τάσης μεγαλύτερης ή ίσης των 150 ΚV, ε. αγωγοί πετρελαίου και αερίου.

2. Ο εντοπισμός χώρων διάθεσης στερεών αποβλήτων και η προέγκριση χωροθέτησης αυτών δυναμικότητας μέχρις 100.000 ισοδύναμου πληθυσμού, εξαιρουμένων των οργανωμένων εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων, που περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις μηχανικής διαλογής, παρασκευής εδαφοβελτιωτικών, παραγωγής βιοαερίου, καθώς και κάθε άλλης εγκατάστασης καύσης και παραγωγής ενέργειας (άρθρο 8 ΚΥΑ 69269/5387/1990).

3. Η εκτίμηση για το εάν από τον εκσυγχρονισμό ή επέκταση υφιστάμενων έργων και δραστηριοτήτων, των οποίων έχουν αρμοδιότητα έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον (άρθρο 8 παρ. 1 και άρθρο 9 παρ. 1 ΚΥΑ 69269/5387/1990).

4. Η εγκατάσταση, σε αντιπροσωπευτικές θέσεις εθνικού δικτύου, σταθμών για την παρακολούθηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας και η παρακολούθηση της λειτουργίας τους (άρθρο 7 παρ. 3 του Ν. 1650/1986).

5. Η έγκριση χωροθέτησης και οικιστικής καταλληλότητας εκτάσεων οικοδομικών συνεταγισμών (άρθρο 17 παρ. 2 του Π.Δ. 93/1987, σε συνδυασμό με το άρθρο 24 παρ. 18 του Ν. 2508/1997).

6. Ο καθορισμός των όρων και περιορισμών δόμησης των γηπέδων για την ανέγερση αθλητικών εγκαταστάσεων μείζονος σημασίας σε εκτός σχεδίου περιοχές (άρθρο 9 του Π.Δ. 6/10/1978).

7. Η έγκριση του τοπικού ρυμοτομικού σχεδίου σε εκτός σχεδίου περιοχή για καθορισμό χώρων για ανέγερση κτιρίων δημόσιων και δημοτικών σκοπών κ.ά.

III. Περιφερειακό ταμείο Ανάπτυξης

Με ειδική ρύθμιση (άρθρο 53) του Ν. 2218/1994 και προφανώς προς περαιτέρω ενίσχυση της αποκεντρωτικής αναπτυξιακής διαδικασίας, συνιστάται στην έδρα κάθε Περιφέρειας Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου με την επωνυμία «Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης...», το οποίο φέρει το όνομα της Περιφέρειας και «εποπτεύεται από τον Υπουργό Εσωτερικών».

Α. Σκοπός και αρμοδιότητες

α. Η διαχείριση, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου πιστώσεων του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, χρηματοδοτήσεων φορέων του δημόσιου τομέα και άλλων νομικών προσώπων, χρηματοδοτήσεων προερχόμενων από Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων Διεθνών Οργανισμών και λοιπών φορέων του εξωτερικού, οι οποίες αφορούν στα περιφερειακά, στα νομαρχιακά, στα τοπικά και στα ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα της περιοχής της Περιφέρειας.

β. Η κατανομή των πιστώσεων αυτών και χρηματοδοτήσεων στους φορείς εκτέλεσης των προγραμμάτων, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου.

γ. Η επιβολή, βεβαίωση και εισπράξη τελών, δικαιωμάτων και εισφορών υπέρ του Ταμείου, μετά από έγκριση του Περιφερειακού Συμβουλίου.

δ. Η άσκηση της ταμειακής διαχείρισης της Περιφέρειας.

ε. Η συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

στ. Η σύναψη δανείων με χρηματοδοτικούς φορείς του εσωτερικού και του εξωτερικού για την εκτέλεση έργων, την παροχή υπηρεσιών και την εφαρμογή προγραμμάτων.

ζ. Η ενίσχυση του επιτελικού έργου της Περιφέρειας στον στρατηγικό σχεδιασμό, την χάραξη, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της πολιτικής στους τομείς ευθύνης της, η υποβοήθηση του έργου της, η τεχνική υποστήριξη των Υπηρεσιών της Περιφέρειας στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους και ειδικότερα η εκπόνηση και η εφαρμογή των περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων.

η. Η παροχή υπηρεσιών, η εκτέλεση εργασιών και η διεξαγωγή ερευνών, η εκπόνηση αναπτυξιακών, τεχνικοοικονομικών, οργανωτικών μελετών.

θ. Η διεξαγωγή ερευνών και η εκπόνηση μελετών και προγραμμάτων για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμους, Κοινοότητες, Συνδέσμους και άλλα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου της Αυτοδιοίκησης.

Β. Διοίκηση του Ταμείου

Το Ταμείο διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο και τον Πρόεδρο. Το Διοικητικό Συμβούλιο, συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για τετραετή θητεία και αποτελείται από: α. Τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ως Πρόεδρο, β. Έναν εκπρόσωπο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμίδας, γ. Έναν εκπρόσωπο προερχόμενο από τις Εργοδοτικές Οργανώσεις, ε. Έναν εκπρόσωπο προερχόμενο από τις Εργατικές Οργανώσεις και στ. Δύο Προϊσταμένους Υπηρεσιών της Περιφέρειας οριζόμενους από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Οι με στοιχεία β', γ', δ', ε', ορίζονται με τους αναπληρωτές τους, από τον Γενικό Γραμματέα μεταξύ των Μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ένα από τα μέλη του Δ.Σ. ως Αντιπρόεδρος.

Το Διοικητικό Συμβούλιο επιμελείται των υποθέσεων και των συμφερόντων του Ταμείου και το διοικεί. Αποφασίζει για κάθε θέμα σχετικό με τις αρμοδιότητες του Ταμείου, εκτός από τα θέματα, που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Προέδρου.

Ο Πρόεδρος του Ταμείου:

- Εκπροσωπεί το Ταμείο στα δικαστήρια και ενώπιον οίας δήποτε Δημόσιας Αρχής και δίνει τους όρκους, που επιβάλλονται στο Ταμείο.

- Εκτελεί τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.

- Είναι Προϊστάμενος του προσωπικού του Ταμείου, αποφασίζει για τον διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου, σύμφωνα με τον οικείο κανονισμό και εκδίδει τις σχετικές πράξεις.

- Διατάζει την είσπραξη των εσόδων του Ταμείου και εκδίδει τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού.

- Υπογράφει τις συμβάσεις, που συνάπτει το Ταμείο.

- Ασκει όσες αρμοδιότητες του ανατίθενται από τον νόμο ή άλλες διατάξεις, από τον Κανονισμό και με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.

- Μπορεί με απόφασή του να αναθέτει στον Αντιπρόεδρο και σε Στελέχη του Ταμείου την εξουσία να υπογράφουν, με εντολή αυτού, αποφάσεις, έγγραφα, εντάλματα, ή άλλες πράξεις της αρμοδιότητάς του.

Γ. Πόροι του Ταμείου

Οι κυριώτεροι πόροι του Ταμείου είναι οι εξής:

- Ποσοστό από τις χρηματοδοτήσεις, τις οποίες διαχειρίζεται το Ταμείο. Το ποσοστό αυτό προσδιορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εσωτερικών.

- Έσοδα από την επιβολή τελών, δικαιωμάτων και εισφορών.

- Έσοδα από την συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Έσοδα από την σύναψη δανείων.

- Έσοδα από την παροχή υπηρεσιών, την εκτέλεση εργασιών, την διεξαγωγή ερευνών και την εκπόνηση μελετών και προγραμμάτων.

- Έσοδα από κάθε είδους επιχορηγήσεις.

- Έσοδα από δωρεές, κληροδοτήματα, κληρονομίες.

- Έσοδα από την περιουσία του Ταμείου.

- Έσοδα από κάθε άλλη πηγή.

Η οικονομική διαχείριση του Ταμείου γίνεται με βάση ίδιο προϋπολογισμό εσόδων και εξόδων. Το οικονομικό έτος συμπίπτει με το ημερολογιακό. Το Ταμείο έχει ίδια ταμιακή υπηρεσία και διατάκτης των δαπανών του είναι ο Πρόεδρος, αναπληρούμενος από τον νόμιμο αναπληρωτή του¹⁶.

16. Βλ. σχετικώς: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Επιστημ. Υπεύθ.: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αθήναι, τ. 14/1998, σ. 40 επόμενα.

Σε όσους κάνουν χρήση σημαντικών έργων, τα οποία εκτελούνται με δαπάνες του Ταμείου ή υπηρεσιών, οι οποίες παρέχονται με μέριμνα και δαπάνες του ταμείου, το Ταμείο δικαιούται να επιβάλει τέλη ή δικαιώματα, τα οποία ορίζονται με απόφαση του Διοικητικού του Συμβουλίου.

Δ. Οργάνωση του Ταμείου

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη του οικείου Περιφερειακού Ταμείου, καταρτίζεται ο Κανονισμός Προσωπικού¹⁷ του Ταμείου, με τον οποίο καθορίζονται οι θέσεις του προσωπικού, οι θέσεις ειδικών επιστημόνων, που μπορεί να προσλαμβάνονται με θητεία, τα προσόντα, ο τρόπος πρόσληψης του προσωπικού, το μισθολόγιο και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Οι ειδικοί επιστήμονες, που προσλαμβάνονται με θητεία αποχωρούν αυτοδικαίως με την λήξη της θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου, που τους προσέλαβε, χωρίς δικαίωμα αποζημίωσης ή άλλη αξίωση.

Με απόφαση, επίσης, του Υπουργού Εσωτερικών, καταρτίζεται ο Κανονισμός της οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης, της επιβολής, βεβαίωσης και εισπραχής των τελών, δικαιωμάτων και εισφορών, καθώς και του τακτικού και έκτακτου οικονομικού ελέγχου των Ταμείων.

Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου είναι δυνατόν να συντάσσονται και άλλοι Κανονισμοί, που κρίνονται απαραίτητοι για την λειτουργία του.

Με απόφαση, εξ άλλου, του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας μπορεί να αποσπώνται στο Ταμείο Υπάλληλοι του Δημοσίου ή Νομικών Προσώπων του Δημόσιου Τομέα, που υπηρετούν εντός των ορίων της Περιφέρειας. Η απόσπαση γίνεται για χρονικό διάστημα μέχρι δύο ετών και μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμη έτος. Στο προσωπικό, που αποσπάται στο Ταμείο μπορεί με απόφαση του Δ.Σ. να χορηγείται πρόσθετη αμοιβή, εφ' όσον αυτό έχει ειδικές γνώσεις και σχετική εμπειρία.

Για το προσωπικό, που προσλαμβάνεται ή αποσπάται για την εφαρμογή προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων Διεθνών Οργανισμών μπορεί να εφαρμοσθούν πρόσθετοι όροι για τα προσόντα και την διαδικασία πρόσληψης και να δοθούν μεγαλύτερες αποδοχές, εφ' όσον αυτά προβλέπονται στο πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας. Οι αποσπάσεις και οι συμβάσεις του προσωπικού αυτού λήγουν αυτοδικαίως με την λήξη του σχετικού προγράμματος.

17. Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: στην ως άνω (υποσ. 16) ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, τ. 21/2000, σ. 3 επόμ.

IV. Αναπτυξιακά προγράμματα Περιφέρειας

Τα αναπτυξιακά προγράμματα, που προβλέπεται (Ν. 1622/1986 κ.ά.) να καταρτίζονται σε επίπεδο Περιφέρειας είναι τα εξής:

Α. Μεσοχρόνιο περιφερειακό αναπτυξιακό πρόγραμμα.

Β. Μεσοχρόνιο περιφερειακό αναπτυξιακό πρόγραμμα της Περιφέρειας, στην οποία υπάγεται η ευρύτερη περιοχή Αθηνών.

Γ. Ετήσιο περιφερειακό αναπτυξιακό πρόγραμμα.

Δ. Ετήσιο περιφερειακό αναπτυξιακό πρόγραμμα της Περιφέρειας, στην οποία υπάγεται η ευρύτερη περιοχή Αθηνών.

Οι ειδικότερες λεπτομέρειες και ιδίως το περιεχόμενο των ετήσιων αναπτυξιακών προγραμμάτων, οι διαδικασίες αξιολόγησης έργων κ.λ. ρυθμίζονται με Π.Δ.

Πέραν αυτών επισημαίνονται και τα εξής:

Κάθε Μεσοχρόνιο Περιφερειακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα καταρτίζεται στα πλαίσια του αντίστοιχου Μεσοχρόνιου Εθνικού Αναπτυξιακού Προγράμματος από το Περιφερειακό Συμβούλιο της αντίστοιχης Περιφέρειας και εγκρίνεται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, ύστερα από σχετική γνώμη των αρμόδιων φορέων του δημόσιου τομέα.

Το Μεσοχρόνιο Περιφερειακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας, στην οποία υπάγεται η ευρύτερη περιοχή Αθηνών, εισηγείται στο Περιφερειακό Συμβούλιο περιοχής Αθηνών, ο Οργανισμός Αθήνας. Ειδικώς, για τα Μεσοχρόνια Νομαρχιακά Αναπτυξιακά Προγράμματα των Νομαρχιακών Συμβουλίων, που περιλαμβάνονται στην ευρύτερη περιοχή Αθηνών, η έγκριση γίνεται από το Περιφερειακό Συμβούλιο μετά από γνώμη του Οργανισμού Αθήνας.

Τα ως άνω Μεσοχρόνια Αναπτυξιακά Προγράμματα, εξειδικεύονται από τα αρμόδια Όργανα προγραμματισμού κάθε χωρικής ενότητας σε ετήσια βάση με χωροταξικό προσδιορισμό, διαχρονική κλιμάκωση και προσδιορισμό των απαιτούμενων πόρων, των έργων και δραστηριοτήτων, που περιλαμβάνονται σε αυτά.

Εξ άλλου, κάθε Ετήσιο Περιφερειακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα καταρτίζεται, στα πλαίσια του Ετήσιου Εθνικού Αναπτυξιακού Προγράμματος και των αντίστοιχων Μεσοχρόνων Περιφερειακών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, από το Περιφερειακό Συμβούλιο της αντίστοιχης Περιφέρειας. Για την κατάρτιση του Προγράμματος αυτού δεν απαιτείται έγκριση άλλης Αρχής, εκτός αν υποστηριχθεί με γραπτή ένσταση του ενός τρίτου των μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου, ότι αυτό εξέρχεται από τα ως άνω πλαίσια. Στην περίπτωση αυτή, ύστερα από εισήγηση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, αποφασίζουν, κατά το μέρος αυτό, από κοι-

νού οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών και ο κατά περίπτωση συναρμόδιος Υπουργός.

Τέλος, το Ετήσιο Περιφερειακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας, στην οποία υπάγεται η ευρύτερη περιοχή Αθηνών, εισηγείται στο Περιφερειακό Συμβούλιο ο Οργανισμός Αθήνας. Ειδικότερα Ετήσια Νομαρχιακά Αναπτυξιακά Προγράμματα των Νομαρχιακών Συμβουλίων, που περιλαμβάνονται στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας καταρτίζονται μετά από γνώμη του Οργανισμού Αθήνας.

Τα ως άνω Προγράμματα χρηματοδοτούνται από πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, πιστώσεις Φορέων του Δημοσίου Τομέα κ.λ., έπειτα από σχετικές αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών κ.λ.

5. Η οργάνωση των Υπηρεσιών Ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο

- Α. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμίδας: Δήμοι και Κοινότητες

αα. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Αρμοδιότητες Δήμων και Κοινοτήτων

Η διοίκηση όλων των τοπικών¹⁸ υποθέσεων ανήκει στην αρμοδιότητα των Δήμων και των Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006 Κώδ. Δήμων και Κοινοτήτων), κυρία μέριμνα των οποίων αποτελεί η προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων, καθώς και των πολιτιστικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των κατοίκων τους (άρθρο 41 Ν.2218/1994, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί).

Στην αρμοδιότητα των Δήμων και των Κοινοτήτων ανήκουν ιδίως:

α. Η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία:

ι. Συστημάτων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης, αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτιωτικών έργων, έργων δημοτικής και κοινοτικής οδοποιίας, πλατειών, γεφυρών και έργων ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων.

ιι. Χώρων πρασίνου, βουκοτόπων, υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων, κοιμητριών και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης και αναψυχής.

ιιι. Δημοτικών, κοινοτικών και λαϊκών αγορών.

β. Η λειτουργία των εμποροπανηγύρεων.

18. Βλ. περί του όρου τοπική υπόθεση, τα κριτήρια χαρακτηρισμού των υποθέσεων ως τοπικών κ.ά. στο: Κων. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Η αναπτυξιακή οργάνωση στον χώρο. Επιστ. Ελετ. Ινστ. Περιφ. Ανάπτ. Π.Π.Κ.Π.Ε., Αθήναι, 1992 σ. 166.

γ. Η καθαριότητα και η διαχείριση των απορριμάτων, η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία λουτρών και αποχωρητηρίων.

δ. Η ίδρυση και η λειτουργία παιδικών, βρεφικών, βρεφονηπιακών σταθμών και νηπιαγωγείων, Κέντρων ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, Κ.Α.Π.Η., και Κέντρων υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με ειδικές ανάγκες και η μελέτη και εφαρμογή κοινωνικών προγραμμάτων.

ε. Η ίδρυση, κατασκευή και λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών Κέντρων, Σχολών διδασκαλίας μουσικής, χορού, ζωγραφικής και Κέντρων επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς και η μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων.

στ. Η εξασφάλιση στέγης και η δημιουργία θερέτρων.

ζ. Η μελέτη, διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης.

η. Η προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, η προστασία της ζωής και της υγείας των κατοίκων και η κατάρτιση ειδικών προγραμμάτων πρόληψης, άμεσης βοήθειας και θεραπείας.

θ. Η ίδρυση και η φροντίδα για την λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών Κέντρων, όπως βιβλιοθηκών, μουσείων, πινακοθηκών, φιλαρμονικών, θεάτρων, η επισκευή και συντήρηση παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων, που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, οι κοινωνικές και πολιτιστικές λειτουργίες και σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς, η συντήρηση και η φροντίδα της λειτουργίας αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής.

ι. Η κατασκευή, επισκευή και συντήρηση και διαχείριση των δημοτικών και κοινοτικών σταδίων, των γυμναστηρίων και των αθλητικών Κέντρων.

ια. Η προστασία, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και περιοχών, των ιαματικών πηγών και των ήπιων μορφών ενέργειας.

ιβ. Η υλοποίηση του πολεοδομικού σχεδιασμού, σύμφωνα με το εγκεκριμένο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, η Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), καθώς και κάθε άλλο σχέδιο χωροταξικού επιπέδου και η τήρηση των δεδομένων του Κτηματολογίου της περιοχής τους, όπως αυτά προκύπτουν από τον συνολικό σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη διαχείριση του Εθνικού Κτηματολογίου.

ιγ. Η ρύθμιση της κυκλοφορίας, ο καθορισμός πεζοδρομίων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, ο προσδιορισμός και η λειτουργία των χώρων στάθμευσης οχημάτων, η ονομασία των οδών και των πλατειών και η τοποθέτηση πινακίδων, η αρίθμηση των κτισμάτων καθώς και η διοίκηση της αστικής συγκοινωνίας.

ιδ. Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων, που αφορούν στην καθαριότητα, στην κυκλοφορία και στάθμευση των οχημάτων, στην οικοδόμηση, στην ύδρευση, στην άρδευση, στην αποχέτευση, στην ηχορρύπανση, στην ρύπανση των θαλασσών από πηγές ξηράς, στην προστασία των επίγειων και υπογείων υδατικών αποθεμάτων και στην προστασία του περιβάλλοντος.

ιε. Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων, που αφορούν στην λειτουργία των πάσης φύσεως επιτηδευμάτων και επαγγελμαμάτων.

ιστ. Η ίδρυση και λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών εργαστηρίων και ο έλεγχος των υγρών, στερεών και αέριων αποβλήτων, της ρύπανσης των υδάτων και της θάλασσας.

ιζ. Η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας όλων των καταστημάτων και επιχειρήσεων, οι όροι λειτουργίας των οποίων καθορίζονται από υγειονομικές διατάξεις.

κ. Η χορήγηση αδειών μικροπωλητών και η κατασκευή, λειτουργία και εκμετάλλευση περιπτέρων και κυλικίων εντός κοινόχρηστων χώρων.

κα. Η χορήγηση των αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας θεάτρων, κινηματογράφων και παρεμφερών επιχειρήσεων, που προβλέπονται από τους Α.Ν. 445/1937 και 446/1937.

κβ. Η χορήγηση των αδειών λειτουργίας μουσικής σε δημόσια κέντρα.

κγ. Η χορήγηση των αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας ψυχαγωγικών παιγνίων.

κδ. Η διαχείριση της δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας και η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών καταστημάτων.

κε. Η μελέτη, εκτέλεση και εκμετάλλευση βιοτεχνικών Κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες, που καθορίζονται στα πλαίσια του πολεοδομικού και του χωροταξικού σχεδιασμού.

κατ. Η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής τους.

κζ. Η αποθήκευση, διακίνηση και εμπορία υγρών και αερίων καυσίμων.

κη. Η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων.

λ. Η έκδοση κανονιστικών αποφάσεων, βάσει του άρθρου 30 του Ν.2218/1994.

Κατ' άλλη διατύπωση οι αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού διακρίνονται σε τομείς, όπως ανάπτυξης, περιβάλλοντος, ποιότητας ζωής, απασχόλησης, κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, παιδείας, πολιτισμού, αθλητισμού, πολιτικής προστασίας.

ββ. Εκχώρηση αρμοδιοτήτων προς άσκηση υπό τρίτων

Εξ άλλου, με ειδική ρύθμιση (άρθρο 46 του Ν.2218/1994) Δήμοι, Κοινότητες, Σύνδεσμοι, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και Νομικά Πρόσωπα Δη-

μοσίου Δικαίου της Αυτοδιοίκησης μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις με τις οποίες ανατίθεται η άσκηση αρμοδιοτήτων του ενός Φορέα στον άλλο. Στην ανάθεση μπορεί να περιλαμβάνονται η αρμοδιότητα επιβολής, βεβαίωσης και εισπραξης τελών, δικαιωμάτων και εισφορών.

Οι συμβαλλόμενοι Φορείς μπορεί να χρηματοδοτούνται για την εκτέλεση των συμβάσεων αυτών από τον Κρατικό Προϋπολογισμό ή το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ή τους προϋπολογισμούς άλλων Φορέων του δημόσιου τομέα.

Δήμοι, Κοινότητες, Σύνδεσμοι, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου της Αυτοδιοίκησης, μπορούν να αναθέτουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή κοινοπραξίες, την παροχή υπηρεσιών ή την εκτέλεση προγραμμάτων, με διαγωνισμό.

γγ. Ενδεικτικώς: Αναπτυξιακές δραστηριότητες Δήμων και Κοινοτήτων

Βάσει του άρθρου 35 (άρθρα 18 παρ. 21 Ν.2503/1997 και 25 παρ. 1 Ν.2738/1999) του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ. 410/1995, όπως αυτό τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με σειρά μεταγενέστερων νομοθετημάτων, Ν. 3463/2006), οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, οι Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, οι Τ.Ε.Δ.Κ., η Ε.Ν.Α.Ε., η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., τα Ν.Π.Δ.Δ., τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι Οργανισμοί και Φορείς, οι Δημοτικές Επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, τα Δημοτικά και Κοινοτικά Ιδρύματα μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις (general terms contract) με το Δημόσιο, μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν.1256/1982, μεμονωμένως ή από κοινού για την μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μίας περιοχής τους και για την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους.

Στις προγραμματικές συμβάσεις, που μετέχει το Δημόσιο, αυτό μπορεί να εκπροσωπείται και από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, στην οποία υλοποιείται η προγραμματική σύμβαση.

Στις προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, των Περιφερειακών Ταμείων, των Επιμελητηρίων και των Επισημονικών Φορέων δημοσίου δικαίου, των Συνεταιρισμών και Ενώσεων Συνεταιρισμών και των Εργοδοτικών και Εργατοϋπαλληλικών Ενώσεων.

Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητως ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός και το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών, που αυτή αφορά, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονο-

διάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης. Επίσης, ορίζεται το Όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της και οι αρμοδιότητές του, καθώς και ρήτρες σε βάρος του συμβαλλόμενου, που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης.

Με την προγραμματική σύμβαση, επίσης, ορίζεται ο συμβαλλόμενος ή ο τρίτος στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωση του, εφ' όσον προβλέπεται οτάδιο διαχείρισης, εκμετάλλευσης και συντήρησή τους.

Οι συμβαλλόμενοι Φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό, από Προγράμματα και Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά Προγράμματα και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων Φορέων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλόμενων και από Φορείς του δημόσιου τομέα, που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση.

Για την υλοποίηση των προγραμματικών συμβάσεων και στα πλαίσια των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων Οργανισμών και Φορέων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλόμενου στον άλλον, καθώς και η παραχώρηση της χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων.

Εφ' όσον τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση έργα, εργασίες, προγράμματα και υπηρεσίες είναι πολιτισμικού χαρακτήρα, όπως ενδεικτικώς: ανάδειξη, προστασία και συντήρηση μνημείων, οι παρεμβάσεις σε διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια και οικισμούς, η διάσωση και διάδοση στοιχείων του πολιτισμού, η ανέγερση και λειτουργία χώρων πολιτισμικών λειτουργιών, υποστήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων, που αφορούν στην επιστήμη, στα γράμματα και στις τέχνες και συμμετέχει ως συμβαλλόμενος το Υπουργείο Πολιτισμού, ισχύουν και τα ακόλουθα:

Α.Α.Η προγραμματική σύμβαση καλείται «προγραμματική σύμβαση πολιτιστικής ανάπτυξης» και το δυνάμενο να επιβληθεί, κατά τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 82 του Π.Δ. 30/1986 ή της περιπτώσεως 1ε του άρθρου 224, τέλος ανταποδοτικού χαρακτήρα, για την χρηματοδότηση έργων, εργασιών, προγραμμάτων και υπηρεσιών της προγραμματικής σύμβασης, καλείται «Πολιτιστικό τέλος».

Β.Β. Επιτρέπεται να συμφωνείται η συμμετοχή εκπροσώπου του Υπουργείου Πολιτισμού, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, στο

Διοικητικό Συμβούλιο επιχείρησης της Αυτοδιοίκησης, η οποία συμμετέχει στην προγραμματική σύμβαση.

Πέραν αυτών, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης εν γένει έχουν την ειδική ευχέρεια να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις βάσει του άρθρου 57 παρ. 13 του Ν.2218/1994, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 παρ. 14 του Ν.2240/1994 με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, με το Υπουργείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης κ.ά..

Τέλος, με βάση τον Ν.1622/1986 στα πλαίσια του δημοκρατικού προγραμματισμού της ανάπτυξης το Δημοτικό Συμβούλιο έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α. Διατυπώνει προτάσεις προς το Νομαρχιακό Συμβούλιο για έργα και μέτρα πολιτικής, νομαρχιακής ή περιφερειακής σημασίας, που αφορούν το Δήμο και εντάσσονται στο Μεσοχρόνιο Νομαρχιακό ή Περιφερειακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα.

β. Καταρτίζει στα πλαίσια του Μεσοχρόνιου Νομαρχιακού Αναπτυξιακού Προγράμματος, το αντίστοιχο Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα.

γ. Χρηματοδοτεί έργα τοπικής σημασίας του Ετήσιου Τοπικού Αναπτυξιακού Προγράμματος από ίδιους πόρους του Δήμου και από τις πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, που κατανέμει στον Δήμο το Νομαρχιακό Συμβούλιο.

δ. Χρηματοδοτεί από κοινού με φορείς του Δημόσιου Τομέα, έργα του Ετήσιου Τοπικού Αναπτυξιακού Προγράμματος, στα πλαίσια προγραμματικών συμβάσεων.

ε. Διατυπώνει προτάσεις προς τους Φορείς του Δημόσιου Τομέα για έργα και μέτρα πολιτικής, που αφορούν στον Δήμο και χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, αλλά εντάσσονται στα ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα αυτών των Φορέων.

Πέραν αυτών, σε σχέση με τα αναπτυξιακά προγράμματα αναφέρονται και τα εξής:

Μεσοχρόνιο Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα: καταρτίζεται στα πλαίσια του αντιστοίχου Μεσοχρόνιου Νομαρχιακού Αναπτυξιακού Προγράμματος από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Ετήσιο Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα: καταρτίζεται στα πλαίσια του Ετήσιου Νομαρχιακού Αναπτυξιακού Προγράμματος και των αντίστοιχων Μεσοχρόνιων Τοπικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων από το αντίστοιχο Δημοτικό Συμβούλιο.

Οι αναπτυξιακές δραστηριότητες των Ο.Τ.Α. χρηματοδοτούνται μέσω Συλλογικής Απόφασης Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Πρόγρ. Δημ. Επενδ.),

Προγράμματος ΘΗΣΕΑΣ, Συλλογικής Απόφασης Έργου, Π.Ε.Π., δανείων κ.ά.¹⁹

Β. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση

αα. Εισαγωγικά πινά

Την Β' βαθμίδα Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελούν οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

Η πρώτη «απόπειρα» εισαγωγής του θεσμού κατά τα τελευταία έτη έγινε με τον Ν.1622/1986, ο οποίος τελικώς δεν εφαρμόθηκε ως προς αυτό το σημείο.²⁰

Βραδύτερον, ο Ν.2218/1994 Περί ίδρυσης Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, τροποποίησης διατάξεων για την Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση και την Περιφέρεια και άλλες διατάξεις εισάγει εκ νέου την Β' βαθμίδα Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ο Ν.2218/1994 καινοτομεί εν πολλοίς, σε σχέση με τις προηγούμενες σχετικές ρυθμίσεις, «ηττύχησε» να τροποποιηθεί πριν ή εφαρμοσθεί(!) με τον Ν.2240/1994 και συνεπληρώθη μεταγενεστέρως με νέες διατάξεις, Ν.2503/1997, Ν.2672/1998, Ν. 3242/2004, Ν. 3250/2004, Ν. 3274/2004, Π.Δ. 164/2004, Ν. 3260/2005, Ν. 3320/2005 κ.ά.

ββ. Οι βασικότερες ρυθμίσεις του Ν.2218/1994

Ι. Σύσταση, αποστολή

Συνιστώνται²¹, ως δεύτερη βαθμίδα Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (Ν.Α.).

19. Βλ. Ηελ. ΚΑΥΒΑΔΙΑ: Ten years of the Euro-Mediterranean Cooperation: the role of the European Investment Bank. Doct. Th. Washington Intern. Univ. 2006. Ιω. ΚΟΚΚΑΛΑΣ: Η Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Πολιτική βασίζεται στις έννοιες της αλληλεγγύης και της συνοχής. ΕΠ.Α.Τ.Α.Π.Α. Αθήνα, τ. 48/2007, σελ. 13 επόμε. Ιερόθ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Η Πολιτική Συνοχής της Ε.Ε. απορροφά το 35% του Κοινοτικού Προϋπολογισμού. ΕΠ.Α.Τ.Α.Π.Α. Αθήνα, τ. 48/2007, σελ. 17 επόμε.

20. Βλ. εν εκτάσει: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία. Τόμ. Β'. Ε' έκδ. Αθήνα, 2000, σ. 74 επόμε.

21. Άρθρο 102 παράγρ. 1 του Σ. 1975/1986: Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των οποίων την Α' βαθμίδα αποτελούν οι Δήμοι και οι Κοινότητες. Οι λοιπές βαθμίδες ορίζονται διά νόμου.

Οι Ν.Α. έχουν προορισμό την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιφέρειάς τους. Οι Ν.Α. δεν ασκούν εποπτεία στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμίδας (Ο.Τ.Α.), και δεν θίγουν τις αρμοδιότητές τους. Μεταξύ των δύο βαθμίδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν υφίσταται ιεραρχική σχέση.

Οι Ν.Α. είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Η περιφέρεια κάθε Ν.Α. συμπίπτει με την περιφέρεια του Νομού και έδρα της είναι η πρωτεύουσα του Νομού.

Η ονομασία κάθε Ν.Α. αποτελείται από τις λέξεις Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και το όνομα του αντίστοιχου Νομού.

Κατ' εξαίρεση, οι Νομαρχίες Αθηνών, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής και Πειραιώς αποτελούν διαφορετικές Ν.Α. με περιφέρεια, ονομασία και έδρα τις αντίστοιχες των Νομαρχιών αυτών.

Με Προεδρικό Διάταγμα, που εκδίδεται άπαξ με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, μπορεί να συσταθούν Ν.Α. με χωρική αρμοδιότητα την περιφέρεια δύο ή περισσότερων Νομών. Με το ίδιο Προεδρικό Διάταγμα καθορίζεται η έδρα και η ονομασία των Νομαρχιακών αυτών Αυτοδιοικήσεων.

Η σφραγίδα της Ν.Α. αποτελείται από τρεις υπάλληλους και ομόκεντρους κύκλους, από τους οποίους ο εξωτερικός έχει διάμετρο 0,04 μ.. Στον εσωτερικό κύκλο τίθεται το έμβλημα της Ελληνικής Δημοκρατίας, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.48/1975, στον δεύτερο κύκλο αναγράφεται με κεφαλαία γράμματα το όνομα της Ν.Α. και στον εξωτερικό οι λέξεις «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ».

II. Αρμοδιότητες

Σε σχέση με τις αρμοδιότητες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων αναφέρονται τα εξής:

Η διοίκηση των τοπικών²² υποθέσεων νομαρχιακού επιπέδου ανήκει στις Ν.Α.. Στις Ν.Α. περιέχονται όλες οι αρμοδιότητες των Νομαρχών και των Νομαρχιακών Υπηρεσιών, με εξαίρεση τις αρμοδιότητες σε θέματα δημόσιας περιουσίας και τις αρμοδιότητες:

22. Βλ. περί του όρου τοπική υπόθεση, τα κριτήρια χαρακτηρισμού των υποθέσεων ως τοπικών κ.ά. στο: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Η αναπτυξιακή οργάνωση στον χώρο. Επιστ. Επετ. Ινστ. Περιφ. Ανάπτ. Π.Π.Κ.Π.Ε., Αθήναι, 1992, σελ. 166.

α. Των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας, Εξωτερικών, Οικονομικών και Δικαιοσύνης.

β. Της εποπτείας των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού του Υπουργείου Εσωτερικών.

γ. Της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

δ. Των Συνοριακών Σταθμών Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου (Σ.Υ.Κ.Ε.) του Υπουργείου Γεωργίας.

Εξ άλλου, με Προεδρικό Διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορούν να μεταβιβάζονται στις Ν.Α. αρμοδιότητες της κρατικής διοίκησης εκτός των αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, οι οποίες εναρμονίζονται με τον χαρακτήρα, την φύση και την αποστολή τους, καθώς και οι αναγκασιούντες πόροι για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών.

Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται από τις Ν.Α. μόνον εντός των εδαφικών τους ορίων. Με Διατάγματα, αρμοδιότητες, που ανήκουν σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ή Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας, μπορεί να μεταβιβάζονται στην Ν.Α. μετά από σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου τους.

Σημειώνεται, ότι οι Ν.Α. μπορούν να αναθέτουν την άσκηση αρμοδιοτήτων τους σε Ο.Τ.Α., ύστερα από αίτησή τους. Η ανάθεση γίνεται με απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου (Ν.Σ.), που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Μελών του. Με την απόφαση ανάθεσης μπορεί να καθορίζονται όροι για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών.

III. Όργανα Ν.Α.

Όργανα των Ν.Α. είναι το Νομαρχιακό Συμβούλιο (Ν.Σ.), οι Νομαρχιακές Επιτροπές (Ν.Ε.) και ο Νομάρχης.

Α.Α. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο

Τα Μέλη του Ν.Σ. εκλέγονται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.

Ο αριθμός των Μελών του Ν.Σ. είναι 21 για όσες Ν.Α. έχουν πληθυσμό έως 100.000 κατοίκους, 25 για όσες έχουν από 100.001 έως 150.000 κατοίκους, 31 για όσες έχουν από 150.001 έως 200.000 κατοίκους και 37 για όσες έχουν περισσότερους από 200.000 κατοίκους. Στον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνεται ο Νομάρχης.

Ο αριθμός των Μελών κάθε Ν.Σ. προσδιορίζεται με βάση τον πραγματικό πληθυσμό της Ν.Α., όπως αυτός προκύπτει από την τελευταία απογραφή. Κατ' εξαίρεση ο αριθμός των Μελών των Ν.Σ. των Ν.Α. Δωδεκανήσου και Κυκλάδων είναι 41.

Η θητεία των μελών του Ν.Σ. είναι τετραετής.

Β.Β. Νομαρχιακές Επιτροπές

Ο αριθμός των Ν.Ε. είναι 3,4,5 ή 6, αντιστοίχως για τις Ν.Α. με 21 Μέλη, 25 Μέλη, 31 Μέλη και 37 Μέλη του Ν.Σ. Το Ν.Σ. μπορεί με απόφασή του, που λαμβάνεται με ηυξημένη πλειοψηφία 3/5 του όλου αριθμού των Μελών του, να περιορίζει τον αριθμό των Ν.Ε. όχι όμως κάτω των τριών.

Κάθε Ν.Ε. αποτελείται από τον Πρόεδρό της και 2 ή 4 Μέλη, που καθορίζονται με απόφαση του Ν.Σ..

Πρόεδρος κάθε Ν.Ε. ορίζεται από τον Νομάρχη ένα από τα Μέλη του Ν.Σ. Η θητεία του Προέδρου της Ν.Ε. είναι διετής.

Τα υπόλοιπα Μέλη των Ν.Ε. εκλέγονται από το Ν.Σ. μεταξύ των Μελών του. Το 1/2 από τα εκλεγόμενα μέλη προέρχονται από την μειοψηφία του Ν.Σ.

Η θητεία των Μελών των Ν.Ε. είναι διετής και εκτός του Προέδρου, μπορούν να ανακληθούν με απόφαση του Ν.Σ. ύστερα από πρόταση του Νομάρχη ή αριθμού Μελών του Ν.Σ., ίσου με το διπλάσιο του αριθμού των Μελών της αντίστοιχης Ν.Ε.. Ο πρόεδρος της Ν.Ε. μπορεί να ανακληθεί με απόφαση του Ν.Σ. ύστερα από εισήγηση του Νομάρχη.

Γ.Γ. Νομάρχης

Νομάρχης εκλέγεται ο υποψήφιος Νομάρχης του επιτυχόντος συνδυασμού. Η θητεία του Νομάρχη είναι τετραετής.

Δ.Δ. Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Σε κάθε Ν.Α. λειτουργεί ως γνωμοδοτικό Όργανο Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, που συγκροτείται από εκπροσώπους:

α. Της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων. β. Των Οργανώσεων Εργοδοτών και Εργαζομένων. γ. Των Επιμελητηρίων και των Επιστημονικών Οργανώσεων. δ. Των Συνεταιριστικών Οργανώσεων. ε. Των Εργαζομένων στην Ν.Α..

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή:

α. Γνωμοδοτεί στο Νομαρχιακό Συμβούλιο για το μεσοχρόνιο και το ετήσιο νομαρχιακό αναπτυξιακό πρόγραμμα.

β. Εξετάζει τα προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες του Νομού και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών.

γ. Μελετά θέματα σχετικά με την ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και διατυπώνει γνώμη για την λήψη των κατάλληλων μέτρων, και τέλος,

γ. Διατυπώνει γνώμη στα θέματα, που παραπέμπονται σε αυτήν για γνωμοδότηση από το Νομαρχιακό Συμβούλιο.

Με Προεδρικό Διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, ορίζονται τα θέματα εκπροσώπησης των Οργανώσεων, της εκλογής και του χρόνου έναρξης και λήξης της θητείας τους, της ανάληψης ή αντικατάστασής τους, της συγκρότησης σε σώμα και της λειτουργίας της Επιτροπής, της αποζημίωσης των Μελών της για την συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την λειτουργία της. Μάλλον δεν διακρίνονται για την «ευελξία» τους, ενώ διαπιστώνεται έλλειψη ενός Οργάνου σε επίπεδο Διεύθυνσης, αρμόδιου για τον στρατηγικό προγραμματισμό, τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων, τον συντονισμό σε επιχειρησιακό επίπεδο κ.ά., δεν προβλέπονται θέσεις Γενικών Διευθυντών κ.ά..

IV. Διάθρωση των Υπηρεσιών Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

A. Υπηρεσία Σχεδιασμού και Προγραμματισμού

1. Τμήμα τεκμηρίωσης, ερευνών και μελετών
2. Τμήμα προγραμματισμού της οικονομικής ανάπτυξης
3. Τμήμα προγραμματισμού της κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης

B. Υπηρεσίες οικονομικής ανάπτυξης

I. Υπηρεσίες πρωτογενούς ανάπτυξης

Διεύθυνση αγροτικής ανάπτυξης

1. Τμήμα γεωργικής ανάπτυξης
2. Τμήμα ενισχύσεων και χορήγησης αδειών
3. Τμήμα ελέγχου παραγωγής και εκμεταλλεύσεων

Διεύθυνση Κτηνιατρικής

1. Τμήμα κτηνιατρικών εφαρμογών και υγείας των ζώων
2. Τμήμα κτηνιατρικής δημόσιας υγείας και ελέγχου ζωικών τροφίμων
3. Τμήμα χορηγήσεως αδειών

Διεύθυνση εγγείων βελτιώσεων

1. Τμήμα γεωργοτεχνικών μελετών και υδρολογίας
2. Τμήμα χορηγήσεως αδειών
3. Τμήμα αλιείας

II. Υπηρεσίες δευτερογενούς ανάπτυξης

Διεύθυνση ορυκτού πλούτου και βιομηχανίας

1. Τμήμα χορηγήσεως αδειών
2. Τμήμα παροχής υπηρεσιών
3. Τμήμα ελέγχου
4. Γραφείο σχεδιασμού

III. Υπηρεσίες τριτογενούς παραγωγής

Διεύθυνση Εμπορίου και Τουρισμού

1. Τμήμα ανωνύμων εταιρειών
2. Τμήμα ή Γραφείο Εμπορίου
3. Τμήμα ή Γραφείο Τουρισμού
4. Τμήμα ή Γραφείο προστασίας καταναλωτή

Υπηρεσίες δικτύων εξυπηρετήσεων

Μεταφορών-συγκοινωνιών-επικοινωνιών-εμπορ. ναυτιλίας κ.λ.

1. Τμήμα χορήγησης αδειών
2. Τμήμα ελέγχου
3. Τμήμα τεχνικού ελέγχου οχημάτων
4. Γραφείο σχεδιασμού συγκοινωνιών

Υπηρεσίες απασχόλησης

Διεύθυνση απασχόλησης

1. Τμήμα όρων εργασίας
2. Τμήμα επιθεώρησης εργασίας
3. Τμήμα τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης
4. Γραφείο απασχόλησης

Γ. Υπηρεσίες κοινωνικής ανάπτυξης, πολιτισμού και ποιότητας ζωής

Διεύθυνση πολεοδομίας και περιβάλλοντος

1. Τμήμα πολεοδομικών σχεδίων και κανόνων
2. Τμήμα χορήγησης αδειών
3. Τμήμα ελέγχου κατασκευών
4. Τμήμα προστασίας περιβάλλοντος

Διεύθυνση δημόσιας υγιεινής

1. Τμήμα χορήγησης αδειών και εγκρίσεων
2. Τμήμα δημόσιας υγιεινής
3. Τμήμα υγειονομικού ελέγχου
4. Γραφείο προαγωγής της υγείας

Διεύθυνση κοινωνικής πρόνοιας

1. Τμήμα κοινωνικής αρωγής
2. Τμήμα παροχής κοινωνικών υπηρεσιών

3. Τμήμα ή Γραφείο εποπτείας ελέγχου

4. Γραφείο κοινωνικών ερευνών

Διεύθυνση παιδείας

1. Τμήμα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

2. Τμήμα δευτοροβάθμιας εκπαίδευσης

3. Τμήμα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης

4. Τμήμα λαϊκής επιμόρφωσης

Διεύθυνση πολιτισμού, αθλητισμού και ελεύθερου χρόνου

1. Τμήμα πολιτιστικών θεμάτων

2. Τμήμα αθλητικών θεμάτων

3. Τμήμα λαϊκής επιμόρφωσης

4. Τμήμα Νεολαίας (ή Νέας Γενιάς)

5. Γραφείο Αποδήμων

Δ. Υπηρεσία πολιτικών δικαιωμάτων και προστασίας των πολιτών

1. Τμήμα αστικής και δημοτικής κατάστασης

2. Τμήμα εκλογών

3. Τμήμα προστασίας των πολιτών

4. Τμήμα πολιτικής σχεδίασης εκτάκτων αναγκών (ΠΣΕΑ)

5. Γραφείο ισοτιμίας των δύο φύλων

6. Γραφείο ενημέρωσης των πολιτών

Ε. Υπηρεσίες υποστήριξης Νομαρχιακών Υπηρεσιών

Διεύθυνση τεχνικών υπηρεσιών

1. Τμήμα συγκοινωνιακών έργων

2. Τμήμα υδραυλικών και εγγειοβελτιωτικών έργων

3. Τμήμα κτιριακών έργων

4. Τμήμα τοπογραφίσεων

5. Τμήμα εποπτείας και συντήρησης δημοσίων υποδομών και δικτύων

6. Τμήμα τεχνικού εξοπλισμού

ΣΤ. Οικονομικές και διοικητικές Υπηρεσίες

Διεύθυνση οικονομικών υπηρεσιών

1. Τμήμα προϋπολογισμού και λογιστικής διαχείρισης

2. Τμήμα ταμειακής διαχείρισης

3. Τμήμα ή Γραφείο εσόδων

4. Τμήμα προμηθειών

5. Τμήμα ή Γραφείο περιουσίας

Διεύθυνση διοικητικών υπηρεσιών

1. Τμήμα προσωπικού
 2. Τμήμα μισθοδοσίας
 3. Τμήμα διοικητικής μέριμνας
 4. Τμήμα κεντρικής Γραμματείας
- Υπηρεσίες βελτίωσης δομών και αποτελεσματικότητας δράσης
1. Διεύθυνση οργάνωσης και πληροφορικής
 1. Τμήμα οργάνωσης
 2. Τμήμα ανάπτυξης ανθρωπίνου δυναμικού
 3. Τμήμα πληροφορικής

Ζ. Υπηρεσίες υποστήριξης Νομάρχη και Νομαρχιακών Συλλογικών Οργάνων

1. Γραμματεία Νομάρχη
2. Γραμματεία Συλλογικών οργάνων
3. Ειδικοί Σύμβουλοι και Επιστημονικοί Συνεργάτες
4. Γραφείο δημοσίων και διεθνών σχέσεων
5. Γραφείο μαζικών μέσων επικοινωνίας (Γραφείο Τύπου)
6. Νομική Υπηρεσία

γγ. Ρυθμίσεις του Ν.2503/1997

Με μεταγενέστερο νομοθέτημα, Ν.2503/1997 Περί διοίκησης της Περιφέρειας και ρύθμισης θεμάτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης εισήχθησαν νέες ρυθμίσεις περί Βοηθών Νομαρχών κ.λ., οι κυριώτερες των οποίων αναφέρονται εδώ συνοπτικώς, ως κατισχύουσες οίας δήποτε προηγούμενης σχετικής ρύθμισης περί Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (βλ. και σελ. 179 του παρόντος).

Βοηθοί Νομάρχες

Αναπλήρωση Νομάρχη

Σε κάθε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και Νομαρχιακό Διαμέρισμα τον Νομάρχη επικουρούν οι Βοηθοί Νομάρχες. Στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και στα Νομαρχιακά Διαμερίσματα, των οποίων το Νομαρχιακό Συμβούλιο έχει είκοσι ένα μέλη, τον Νομάρχη επικουρεί ένας Βοηθός Νομάρχης. Στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και Νομαρχιακά Διαμερίσματα, των οποίων το Νομαρχιακό Συμβούλιο έχει μέχρι τριάντα ένα μέλη, καθώς και στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Κυκλάδων και Δωδεκανήσου και στα Νομαρχιακά Διαμερίσματα Δράμας και Ξάνθης, ορίζονται δύο Βοηθοί Νομάρχες. Στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και Νομαρχιακά Διαμερίσματα των οποίων το Νομαρχιακό Συμβούλιο έχει τριάντα επτά μέλη, ορίζονται τρεις Βοηθοί Νομάρχες. Στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσσα-

λονίκης και στα Νομαρχιακά Διαμερίσματα Αθηνών και Πειραιώς, ορίζονται τέσσερις Βοηθοί Νομάρχες.

Βοηθοί Νομάρχες είναι οι Νομαρχιακοί Σύμβουλοι, που ορίζει ο Νομάρχης με απόφασή του. Η θητεία τους είναι διετής. Κατά την διάρκεια της θητείας τους δεν μπορεί να εκλεγούν μέλη του Προεδρείου του Νομαρχιακού Συμβουλίου.

Ο Νομάρχης με απόφασή του μεταβιβάζει αρμοδιότητες του σε Βοηθούς Νομάρχες. Αν ο Βοηθός Νομάρχης απουσιάζει ή κωλύεται, τις αρμοδιότητες του ασκεί ο Νομάρχης.

Στους Βοηθούς Νομάρχες καταβάλλεται το 50% των εξόδων παράστασης του Νομάρχη.

Στους Βοηθούς Νομάρχες καταβάλλεται αποζημίωση για την συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του Νομαρχιακού Συμβουλίου της Νομαρχιακής Επιτροπής και του Επαρχιακού Συμβουλίου.

Οι Βοηθοί Νομάρχες δεν δικαιούνται έξοδα κίνησης για τις μετακινήσεις τους μέσα στον Νομό, με εξαίρεση τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με περισσότερα από ένα νησιά.

Κατά των αποφάσεων του Βοηθού Νομάρχη επιτρέπεται σε όποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, προσφυγή για παράβαση νόμου στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 69 του Π.Δ. 30/1996.

Τον Νομάρχη, όταν απουσιάζει ή κωλύεται ή έχει τεθεί σε αργία ή είναι κενή η θέση, αναπληρώνει στα καθήκοντά του ένας από τους Βοηθούς Νομάρχες με την σειρά, που έχουν ορισθεί.

Αν ο Νομάρχης μετά την εγκατάσταση των Οργάνων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης παραιτηθεί, εκπέσει, πεθάνει, αν ακυρωθεί η εκλογή ή αν η θέση του μείνει κενή για όποιονδήποτε λόγο, τα καθήκοντά του ασκεί, ώσπου να εκλεγεί νέος Νομάρχης, ένας από τους Βοηθούς Νομάρχες, με την σειρά που έχουν ορισθεί.

Αν δεν υπάρχει Βοηθός Νομάρχης, η αναπλήρωση του Νομάρχη γίνεται από τον Νομαρχιακό Σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους.

δδ. Ρυθμίσεις του Ν.2672/1998

1. Γενικά στοιχεία

Εξ άλλου, με άλλο νομοθέτημα, Ν.2672/1998 Περί οικονομικών πόρων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ερρυθμίσθη το μονίμως κρίσιμο ζήτημα των πόρων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Β' βαθμίδας, όπως αυτή έχει ήδη διαμορφωθεί από 1/1/1995 σε επίπεδο Νομού στην Ελλάδα.

Κατά την Εισηγητική Έκθεση επί του σχετικού σχεδίου νόμου η Κυβέρνηση εκτιμά, «ότι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση διευρύνει κατά τα τέσσερα χρόνια εφαρμογής του θεσμού την διείσδυση της Κοινωνίας στο πολιτικό και διοικητικό σύστημα και εμπέδωσε την συμμετοχική δημοκρατική διοίκηση στον αντίποδα του σχεδόν παραδοσιακού συγκεντρωτισμού...» και, ακόμη, ότι, «η κατοχύρωση της διοικητικής αυτοτέλειας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, η οποία αποτελεί θεμελιώδη συνταγματική επιταγή και η οποία δεν επιδέχεται ούτε αμφισβήτηση, ούτε περιστολή, θα παρέμεινε χωλή, εάν δεν κατοχυρωθεί και η οικονομική αυτοτέλεια, δηλαδή η δυνατότητα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης να διαχειρίζεται συγκεντρωμένους πόρους με ίδιο προϋπολογισμό...».

Εξ άλλου, κατά την συζήτηση του σχετικού νόμου στην Βουλή ανεφέρθηκαν εκ μέρους των Εισηγητών της Πλειοψηφίας και τα εξής:

- Ο θεσμός της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης συνάντησε κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής του στην Ελλάδα σειρά προβλημάτων, τα οποία όμως πρέπει να θεωρηθούν αναμενόμενα, είτε λόγω ολιγορίας της Πολιτείας, είτε ελλείψει εμπειρίας των Τοπικών Στελεχών κ.ά..

- Τα Στελέχη της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης είναι εύλογο να γνωρίζουν καλλίτερον παντός άλλου τα τοπικά προβλήματα, επομένως τυχόν ρυθμίσεις και οικονομικές παροχές, οι οποίες θα επέτρεπαν μία πλέον ενεργό ανάμιξη τους στην αντιμετώπισή τους, θα ήταν ευκαίρια και ενδεχομένως πλέον λυσιτελής, έναντι μία παρέμβασης προς την αυτή κατεύθυνση εκ μέρους Οργάνων της Κεντρικής Διοίκησης.

- Η Κυβέρνηση αξιοποιούσα την κτηθείσα εμπειρία εκ του θεσμού των κεντρικών αυτοτελών πόρων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμού, θεσμοθετεί με το σχετικό σχέδιο νόμου τους κεντρικούς αυτοτελείς οικονομικούς πόρους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Ως εκ τούτου, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση θα έχει την δυνατότητα να σχεδιάσει και να υλοποιήσει την εκάστοτε νομαρχιακή πολιτική με σαφήνεια και ασφάλεια υλοποίησης...

- Το Κράτος πρέπει να διαδραματίζει επιτελικό ρόλο και γινα να το επιτύχει αυτό πρέπει να εκσυγχρονισθεί και να επαναπροσδιορίσει την αποστολή του. Η ανάδειξη, επομένως, των δύο βαθμίδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως υποδοχέων μεγάλου μέρους εξουσίας, την οποία μέχρι τούδε επωμίζετο το δυσκίνητο άρμα της Κεντρικής Διοίκησης, είναι αναγκαία προϋπόθεση προς αυτή την κατεύθυνση επαναπροσδιορισμού της δραστηριότητάς του.

Κατά του σχεδίου νόμου ετάχθησαν Εισηγητές της Αντιπολίτευσης, οι οποίοι το εχαράκτηρισαν «άτολμο», ότι δεν ελπίζει τα χρονίζοντα προβλήματα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ότι εισάγει σειρά δεσμευτικών ρυθμίσεων εις βάρος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης κ.ά..

2. Έσοδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

Τα έσοδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης είναι τακτικά και έκτακτα.

Τα τακτικά έσοδα προέρχονται **εκ φόρων, τελών, δικαιωμάτων, εισφορών, εισοδημάτων** από την εκμετάλλευση της ακίνητης και της κινητής περιουσίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ειδικής ετήσιας επιχορήγησης εκ του τακτικού κρατικού προϋπολογισμού, (προφανώς για την κάλυψη του κόστους άσκησης υπό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης μεταβιβαζόμενων σ' αυτήν κρατικών αρμοδιοτήτων), **εκ κεντρικών αποτελών πόρων, πιστώσεων του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων και τελών, δικαιωμάτων και εισφορών ανταποδοτικού χαρακτήρα.**

Εκ των τακτικών αυτών εσόδων τα προερχόμενα εξ επιχορηγήσεων εκ του τακτικού κρατικού προϋπολογισμού προορίζονται αποκλειστικώς για την κάλυψη των ακολούθων δαπανών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων:

- Υγειονομικής περιθαλψης και λοιπών συναφών εξόδων ασφαλισμένων του Δημοσίου, για όσο χρόνο οι δαπάνες αυτές βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

- Μισθοδοσίας του προσωπικού των νοσηλευτικών ιδρυμάτων, για όσο χρόνο βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

- Μισθοδοσίας του προσωπικού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

- Μέρους των λειτουργικών δαπανών των νοσηλευτικών ιδρυμάτων.

- Μισθοδοσίας του προσωπικού και μέρους των δαπανών λειτουργίας των ιδρυμάτων πρόνοιας.

- Μεταφοράς μαθητών των Δημοσίων Σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

- Αποζημίωσης επιμισθίων εκπαιδευτικών.

- Λειτουργίας Σχολών Εκπαίδευσης Διδακτικού Προσωπικού.

- Επενδύσεων **Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης** για την εκτέλεση συγχρηματοδοτούμενων **έργων. Διευκρινίζεται**, ότι η εν λόγω επιχορήγηση είναι ανεξάρτητη από τα **έσοδα, που** διατίθενται στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις από Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους.

Εξ άλλου, περί των εσόδων εκ κεντρικών αυτοτελών πόρων προβλέπεται τα εξής:

Οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (Κ.Α.Π.) υπολογίζονται ως ποσοστό συμμετοχής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού από τους ακολούθους φόρους και τέλη και αποδίδονται ετησίως στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις:

- Τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων, σε ποσοστό 15%.

- Φόρος μεταβίβασης οικοδομών, οικοπέδων και αγροκτημάτων, σε ποσοστό 10%.

- Τέλος ταξινόμησης επιβατικών αυτοκινήτων, φορτηγών και λεωφορείων ιδιωτικής και δημόσιας χρήσης, που κυκλοφορούν για πρώτη φορά στην Ελλάδα, σε ποσοστό 4,5%.

- Φόρος Προσιθήμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), σε ποσοστό 2%.

- Τέλη διενέργειας Τεχνικών Ελέγχων Οχημάτων, σε ποσοστό 100%.

- Τα έσοδα εκ των ως άνω πηγών διατίθενται κατά προτεραιότητα για την κάλυψη των ακολούθων δαπανών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

- Βοηθημάτων Υγειονομικής Περίθαλψης και Επιδομάτων Κοινωνικής Πρόνοιας.

- Επενδύσεων Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, που χρηματοδοτούνται αποκλειστικώς από εθνικούς πόρους.

- Λοιπών πάσης φύσεως λειτουργικών δαπανών.

Οι πιστώσεις, που προβλέπονται στον Τακτικό Προϋπολογισμό για την κάλυψη των ως άνω κατηγοριών δαπανών έπαψαν να ισχύουν από την ημερομηνία έναρξης εφαρμογής του Ν.2672/1998, ήτοι από 1/1/1999.

Οι πιστώσεις του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, που προβλέπονται για την κάλυψη των δαπανών έπαψαν για επενδύσεις Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, που χρηματοδοτούνται αποκλειστικώς από εθνικούς πόρους, παύουν να ισχύουν από την 1.1.2000.

Εάν τα ετήσια έσοδα από τους Κ.Α.Π. υπερβαίνουν τις αντίστοιχες ετήσιες δαπάνες των ως άνω κατηγοριών η διαφορά διατίθεται για τον σχηματισμό Ειδικού Αποθεματικού Κεφαλαίου της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Α.Κ.Ν.Α.), που τηρείται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων υπό ίδιο λογαριασμό. Το Α.Κ.Ν.Α. διατίθεται κατά ποσοστό 50% για την χρηματοδότηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων σε περιόδους υστέρησης εσόδων και για την αντιμετώπιση έκτακτων και επειγουσών δαπανών αυτών και κατά το υπόλοιπο 50% για την ενίσχυση των επενδύσεων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, που χρηματοδοτούνται αποκλειστικώς από εθνικούς πόρους. Η κατανομή του Α.Κ.Ν.Α. στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις γίνεται ύστερα από πρόταση της Ε.Ν.Α.Ε., λαμβάνονται δε υπ' όψει κριτήρια, όπως το πληθυσμακό μέγεθος, το επίπεδο των κοινωνικών εξυπηρετήσεων κ.ά..

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται ο τρόπος υπολογισμού του ετήσιου ύψους του Α.Κ.Ν.Α., οι προϋποθέσεις και η διαδικασία κατανομής του στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, ο τρόπος τήρησης και διαχείρισης του σχετικού Λογαριασμού, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία σχετική λεπτομέρεια.

Με όμοια απόφαση καθορίζεται ο τρόπος αναπλήρωσης των εσόδων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης από τους εν λόγω Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους, σε περίπτωση κατάργησης ή μείωσης κάποιου εξ αυτών, είτε από άλλες πηγές εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού, είτε με αναπροσαρμογή των ποσοστών απόδοσης των υπόλοιπων εσόδων.

Η κατανομή εσόδων από Κεντρικούς Αυτοτελείς πόρους στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις προβλέπεται να γίνεται βάσει κριτηρίων, τα οποία περιλαμβάνονται σε κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

Μεταξύ των κριτηρίων προεξάρχουσα θέση καταλαμβάνουν τα ακόλουθα: το πληθυσμιακό μέγεθος και η δημογραφική τάση κάθε Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, το μήκος και η βατότητα του οδικού δικτύου, το επίπεδο των κοινωνικών εξυπηρετήσεων, η δυνατότητα άντλησης τοπικών πόρων, οι περιβαλλοντικές συνθήκες, «η οικονομική μειονεκτικότητα», οι δείκτες απασχόλησης κ.ά..

Η κατανομή των εσόδων, βάσει των ως άνω κριτηρίων, πραγματοποιείται με κοινές Αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών.

Τέλος, τα έκτακτα έσοδα προέρχονται εκ τελών προερχομένων εκ χρήσεων έργων κατασκευασθέντων διά δανείων, δωρεών, δανείων, κληροδοσιών, κληρονομιών, επιχορηγήσεων εκ Φορέων του Δημοσίου, εκποίησης περιουσιακών στοιχείων, χρηματοδοτήσεων εξ Υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων Διεθνών Οργανισμών, και τέλος, εκ πάσης άλλης πηγής.

3. Προϋπολογισμός της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

Βάσει του Ν.2672/1998 ο προϋπολογισμός κάθε Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης συντάσσεται βάσει των εσόδων της εκ των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων, της (ετήσιας) κρατικής επιχορήγησης και εκ πάσης άλλης πηγής (τακτικής ή έκτακτης).

Η σύνταξη του σχεδίου προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων από την Νομαρχιακή Επιτροπή και η ψήφιση του προϋπολογισμού από το Νομαρχιακό Συμβούλιο κάθε Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης γίνεται έως το τέλος των μηνών Αυγούστου και Σεπτεμβρίου κάθε έτους αντιστοίχως με βάση απόφαση κατάρτισης προϋπολογισμού, που εκδίδεται από τα Υπουργεία Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών. Εάν το σχέδιο του προϋπολογισμού δεν καταρτισθεί και δεν υποβληθεί, όπως προβλέπεται υπό του νόμου ή εάν ο Πρόεδρος του Νομαρχιακού Συμβουλίου δεν μεριμνήσει για να συγκληθεί το Συμβούλιο έως το τέλος Σεπτεμβρίου, το Συμβούλιο, συνέχεται αυτοδικαίως την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και προχωρεί στην σύνταξη και ψήφιση του προϋπολογισμού.

Η απόφαση αυτή καθορίζει, μεταξύ άλλων, και τα επιτρεπόμενα όρια εξέλιξης των δαπανών έτσι, ώστε να είναι συμβατά με τις γενικότερες μακροοικονομικές και δημοσιογραφικές εξελίξεις, με εξαίρεση τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται αποκλειστικώς από πόρους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή προέρχονται από ανταποδοτικά τέλη.

Σύνοψη του προϋπολογισμού των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων περιλαμβάνεται σε ιδιαίτερο τεύχος, που συνοδεύει τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών καθορίζεται το περιεχόμενο της σύνοψης του προϋπολογισμού, οι σχετικές διαδικασίες και ο χρόνος υποβολής, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Με όμοια απόφαση καθορίζονται και οι όροι δημοσίευσης των απολογισμών δαπανών, καθώς και των αποτελεσμάτων χρήσης του Αποθεματικού Κεφαλαίου κάθε Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Οι πιστώσεις, που εγγράφονται στον προϋπολογισμό Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, για την πληρωμή των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης των ασφαλισμένων του Δημοσίου χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς για τον σκοπό αυτόν και δεν επιτρέπεται η μεταφορά τους σε άλλους κωδικούς αριθμούς. Τυχόν αδιάθετα υπόλοιπα των ανωτέρω πιστώσεων μπορεί να διατίθενται για την χρηματοδότηση και άλλων δραστηριοτήτων του επομένου οικονομικού έτους κατά ειδική διαδικασία.

4. Ενδεικτικές: Αναπτυξιακές δραστηριότητες και αναπτυξιακά προγράμματα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση έχει την δυνατότητα να συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις για την μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μίας περιοχής, για την παροχή υπηρεσιών κ.λ. με το Δημόσιο, με άλλους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.λ., βλ. αναλυτικώς ανωτέρω υπό στοιχείο Κεφάλαιο Ε', 5, Α, γγ.

Τέλος, τα αναπτυξιακά προγράμματα, τα οποία προβλέπεται να καταρτίζονται σε επίπεδο Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης είναι τα εξής:

Μεσοχρόνιο Νομαρχιακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα: καταρτίζεται, στα πλαίσια του αντίστοιχου Μεσοχρονίου Περιφερειακού Αναπτυξιακού Προγράμματος, από το Νομαρχιακό Συμβούλιο, ύστερα από σχετικές προτάσεις των Δημοτικών Συμβουλίων και εγκρίνεται από το αντίστοιχο Νομαρχιακό Συμβούλιο.

Ετήσιο Νομαρχιακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα: καταρτίζεται, στα πλαίσια του Ετήσιου Περιφερειακού Αναπτυξιακού Προγράμματος και των αντίστοιχων Μεσοχρόνιων Νομαρχιακών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, από το Νομαρχιακό Συμβούλιο της αντίστοιχης Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

εε. Ρυθμίσεις του Ν.3242/2004

Με τον εν λόγω νόμο προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις για την οργάνωση και λειτουργία (της Κυβέρνησης, των σχετικών διοικητικών διαδικασιών) των Ο.Τ.Α. (όπως π.χ. διεκπεραίωσης υποθέσεων των Πολιτών, καταβολή αποζημίωσης στους Πολίτες λόγω μη τήρησης σχετικών προθεσμιών κ.ά.

στστ. Ρυθμίσεις του Ν. 3250/2004

Με τον εν λόγω νόμο ρυθμίζονται θέματα μερικής απασχόλησης στο Δημόσιο και στους Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού.

ζζ. Ρυθμίσεις του Π.Δ. 164/2004

Με το εν λόγω Π.Δ. ρυθμίζονται θέματα για όσους εργάζονται με συμβάσεις ωρισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα, των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων περιλαμβανομένων.

ηη. Ν. 3260/2004

Με τον εν λόγω νόμο ρυθμίζονται θέματα προσλήψεων στον Δημόσιο Τομέα κ.ά.

θθ. Ν. 3274/2004

Με τον εν λόγω νόμο ρυθμίζονται θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των Ο.Τ.Α. (Α' και Β' βαθμού), όπως των Νομαρχιακών Επιτροπών, (τροποποιούμενου του άρθρου 15 του Ν. 2503/1997), των αρμοδιοτήτων τους, των οικονομικών θεμάτων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων κ.ά.

ιι. Ν. 3320/2005

Με τον εν λόγω νόμο εισάγονται ρυθμίσεις για το προσωπικό του Δημοσίου, των Ν.Π. του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα και των Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού, όπως σύστασης θέσεων με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου κ.ά.

ιαια. Ν. 3345/2005

Με τον εν λόγω νόμο ρυθμίζονται οικονομικά θέματα των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (τροποποιούμενων προηγούμενων νομοθετημάτων, όπως π.χ. ο Ν. 2672/1998 κ.ά.).

Ενδεικτικώς παρατίθενται, μερικές εκ των νέων (και ισχυουσών) ρυθμίσεων:

1. Οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (Κ.Α.Π.) υπολογίζονται ως ποσοστό συμμετοχής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού από τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) σε ποσοστό 2% και από τα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων σε ποσοστό 10%. Τα α-

νωτέρω έσοδα εγγράφονται στον Κρατικό Προϋπολογισμό και αποδίδονται ετησίως στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

2. Από τα εν λόγω έσοδα, το εν δεύτερο του Φ.Π.Α. διατίθεται για την κάλυψη λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, ενώ το υπόλοιπο εν δεύτερο διατίθεται προς κάλυψη δαπανών για επενδύσεις, που χρηματοδοτούνται αποκλειστικώς από εθνικούς πόρους.

Τα έσοδα από τα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων διατίθενται, αποκλειστικώς, προς κάλυψη δαπανών για την βελτίωση, συντήρηση και αποκατάσταση του οδικού δικτύου των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, καθορίζεται ο τρόπος αναπλήρωσης των εσόδων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους στην περίπτωση μείωσης των ετήσιων εσόδων από τον Φ.Π.Α. ή από τα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, είτε με αύξηση του ποσοστού απόδοσής τους είτε από άλλες πηγές εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού (άρθρο 1).

Τα ως άνω αναφερθέντα κατατίθενται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε αντίστοιχους ειδικούς λογαριασμούς με τίτλο «Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων για κάλυψη λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών», «Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων για κάλυψη επενδυτικών δαπανών» και «Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων για κάλυψη δαπανών βελτίωσης, συντήρησης και αποκατάστασης οδικού δικτύου».

2. Η απόδοση των εσόδων αυτών γίνεται με ισόποσες μηνιαίες προκαταβολές, βάσει των προεκτιμώμενων εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού και η τελική τους εκκαθάριση γίνεται με βάση τα απολογιστικά στοιχεία εσόδων του αντίστοιχου οικονομικού έτους.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται κατ' έτος ύστερα από γνώμη της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος (Ε.Ν.Α.Ε.), καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις των εσόδων από τους Κ.Α.Π., τα οποία προορίζονται για την κάλυψη λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται τα έσοδα της Ε.Ν.Α.Ε. σε ποσοστό 1,4% έως 1,6% επί του ποσού που κατανέμεται στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις για τις ανωτέρω κατηγορίες δαπανών. Το ποσό που αναλογεί στο εν λόγω ποσοστό κατατίθεται σε ιδιαίτερο λογαριασμό στο ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων με τίτλο «Έσοδα της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος».

Μέρος Γ'

Οι κατ' ιδίαν ρυθμίσεις, συνταγματικές και νομοθετικές, περί ανάπτυξης

Κεφάλαιο Α'

Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα περιόδου 1952 -1968

1. Τα πρώτα νομοθετήματα

Όπως αναφέρθη ήδη η αρχή της περιφερειακής ανάπτυξης αλλού, τοποθετείται συνήθως στο έτος 1933 μ.Χ.

Στην Ελλάδα τα κυριότερα νομοθετήματα για θέματα περιφερειακής ανάπτυξης ψηφίστηκαν και ίσχυσαν τα τελευταία 40 χρόνια. Όμως, με όχι ιδιαίτερος αυστηρά κριτήρια, μπορεί κάποιος να αναφερθεί και σε νομοθετήματα, τα οποία απέβλεπαν στην γενικότερη ανάπτυξη (πολλές φορές μόνο βιομηχανική) της Χώρας, που ίσχυσαν ακόμη και πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Έτσι, με Β.Δ. της 18 Ιουνίου 1887 προβλέπονταν ειδικές ρυθμίσεις για την χορήγηση άλατος για βιομηχανική χρήση, ενώ αρκετά χρόνια αργότερα με άλλο Β.Δ., το Β.Δ. της 15/10/1922 (ΦΕΚ 202, Α', 15/10/1922) εγκρίνονταν, «να χορηγηθώσι 30.000 χιλιόγραμμα άλατος εις τους εν Χαλκίδι εργοστασιάρχας πυρηνελαίου και σαπωνοποιίας διά βιομηχανικήν χρήσιν, επί τη πλαττωμένη τιμή των λεπτών 10 κατά χιλιόγραμμον...».

Το έτος 1948 μ.Χ. με τον Α.Ν. 843 (ΦΕΚ 319, Α', 20/12/1948) Περί καταργήσεως των φόρων επί της κυκλοφορίας των αγαθών και αναπληρώσεως των εξ αυτών εσόδων, καταργήθηκαν «πάντες οι υπέρ οίου δήποτε δικαιούχου γενικοί, τοπικοί ή ειδικοί φόροι, τέλη, δικαιώματα, εισφοραί κ.λ. οι κατά τας ήδη διατάξεις εισπραττόμενοι κατά την εξαγωγήν εις την αλλοδαπήν ή κατά την εν τω εσωτερικώ μεταφοράν δι' οίων δήποτε μεταφο-

ρικών μέσων, επί των πάσης φύσεως και προελεύσεως αγαθών, ο φόρος του Ν.Δ. 745/1941 και των άρθρων 310 και 318 ε' του Κώδικος Δημοτικής Νομοθεσίας, ο κατά τα άρθρα 326 έως και 328 του ιδίου Κώδικος φόρος επί των παραγομένων προϊόντων, βιομηχανίας, χειροτεχνίας, ζωοκομίας, γαλακτοκομίας, μεταλλείων, λατομείων κ.λ.».

Το επόμενο έτος, με τον Α.Ν. 942/1949 (ΦΕΚ 96, Α', 23/4/1949), «διά τας από 22 Οκτωβρίου 1947 και εφεξής ενεργουμένας δαπάνας διά την ανέγερσιν κτηρίων εξυπηρετούντων την επιχείρησιν και διά την αγοράν και εγκατάστασιν μηχανημάτων και εν γένει εγκαταστάσεων ή επέκτασιν και βελτίωσιν υπαρχουσών τοιούτων, επιτρέπεται πρόσθετος ετησία απόσβεισι μέχρι 5% διά τα κτίσματα και μέχρι 12% διά τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία. Εξ άλλου, με άλλη διάταξη του νόμου «αι βιομηχανικαί επιχειρήσεις αι τηρούσαι βιβλία της Δ' κατηγορίας του Ν.Δ. 578/1948 δικαιούνται, όπως εκ των κερδών εκάστου των διαχειριστικών αυτών ετών 1948 μέχρι και 1955, ενεργήσωσι ειδικήν κράτησιν μέχρι 15% επί του υπέρ τα 60.000.000 τμήματος των καθαρών αυτών κερδών των προερχομένων εκ βιομηχανικής επεξεργασίας δι' εγκαταστάσεων ευρισκομένων εις τα λοιπάς, πλην της τώως Διοικήσεως Πρωτευούσης, περιφερείας... Αι τυχόν προκύψασαι ζημίαι κατά τα διαχειριστικά έτη 1946 και εφεξής θα εκπίπτωνται εκ της ειδικής ταύτης κρατήσεως...».

2. Σύνταγμα του έτους 1952 μ.Χ.: ρυθμίσεις για θέματα οικονομικής δραστηριότητας

Άρθρο 3

Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. Οι Έλληνες πολίται συνεισφέρουσιν αδιακρίτως εις τα δημόσια βάρη αναλόγως των δυνάμεών των...

Άρθρο 4

Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστος...

Άρθρο 11

Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, τηρούντες τους νόμους του Κράτους, οίτινες όμως ουδέποτε δύνανται να υπαγάγωσι το δικαίωμα τούτο εις προηγουμένην της Κυβερνήσεως άδειαν...

Άρθρο 13

Πάντες οι ευρισκόμενοι εντός των ορίων της Ελληνικής Επικρατείας απολαύουν απολύτου προστασίας της ζωής και της ελευθερίας των αδιακρίτως εθνικότητος, θρησκείας και γλώσσης...

Άρθρο 17

Ουδείς στερείται της ιδιοκτησίας αυτού, ει μη διά δημοσίαν ωφέλειαν προσηκόντως αποδεδειγμένην, ότε και όπως ο νόμος διατάσσει, πάντοτε δε προηγουμένης πλήρους αποζημιώσεως... Ειδικοί νόμοι κανονίζουν οι τα της ιδιοκτησίας και διαθέσεως των μεταλλείων, ορυχείων, αρχαιολογικών θησαυρών, ιαματικών, ρεόντων και υπογείων υδάτων... Επίσης, διά νόμου ρυθμίζονται τα της ιδιοκτησίας και ιχθυοτροφικής εκμεταλλεύσεως και διαχειρίσεως των λιμνοθαλασσών και μεγάλων λιμνών...

Άρθρο 112

Νόμος εφ' άπαξ εκδιδόμενος θέλει ρυθμίσει την προστασίαν των εκ της αλλοδαπής εισαγομένων προς τοποθέτησιν εις την χώραν κεφαλαίων.

3. Νομοθετήματα εκδοθέντα κατά την διάρκεια ισχύος του Συντάγματος του έτους 1952 μ.Χ.

Υπό το καθεστώς του Συντάγματος του έτους 1952 μ.Χ. εκδόθηκαν τα ακόλουθα νομοθετήματα σχετικώς με θέματα ανάπτυξης¹ της οικονομίας της Χώρας.

Ν.Δ. 2176/1952 (ΦΕΚ 207, Α', 6/8/1952) Περί μέτρων προστασίας της Επαρχιακής Βιομηχανίας. Με το νομοθέτημα αυτό, που υπήρξε νομοθέτημα μεγάλης σημασίας για την επαρχιακή βιομηχανία, απαγορεύθηκε η χορήγηση αδειών ίδρυσης βιομηχανιών για πέντε χρόνια στην περιοχή Αττικής, θεσπίσθηκαν ειδικά μέτρα για την διάθεση των προϊόντων της επαρχιακής βιομηχανίας, μειώθηκε ο φόρος κύκλου εργασιών των επαρχιακών βιομηχανιών, απαγορεύθηκε η επιβολή πάσης τοπικής ειδικής φορολογίας ή εισφοράς στις επαρχιακές βιομηχανίες, αυξήθηκαν ουσιαστικώς τα όρια αποσβέσεων για τις επαρχιακές βιομηχανίες, επετράπη (υπό προϋποθέσεις) η αναγκαστική απαλλοτρίωση γηπέδων και ασκεπών εκτάσεων «διά την ίδρυσιν ή επέκτασιν αξίας λόγου επαρχιακής βιομηχανίας... κ.λ.».

Ν.Δ. 2687/1953 (ΦΕΚ 317, Α', 1011/1953) Περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού. Το Ν.Δ. εκδόθηκε κατ' επιταγή του άρθρου 112 του Συντάγματος του έτους 1952 μ.Χ. (νόμος εφ' άπαξ εκδιδόμενος θέλει

1. Τα πλήρη κείμενα των νόμων, που αναφέρονται στην παρούσα συνοπτική επισκόπηση βλ. στα: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ.Α', Αθήναι 1981, Τ.Β' 1982, Τ.Γ' 1983, και Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης: Η Ελληνική εμπειρία των τελευταίων τριάντα χρόνων. Αθήναι, 1984. Εκδόσεις ΗΒΟΣ. Η γλώσσα των κειμένων διατηρείται ως είχε στην πρώτη δημοσίευση.

ρυθμίσει την προστασία των εκ της αλλοδαπής εισαγομένων προς τοποθέτησιν εις την Χώρα κεφαλαίων), με βάση δε το ισχύον σήμερα άρθρο 107 του Συντάγματος των ετών 1975/1986 διατηρεί την αυξημένη του τυπική ισχύ, εφαρμοζόμενο και επί των εφ-εξής εισαγομένων κεφαλαίων.

Οι διατάξεις του έχουν ως εξής:

Έννοια κεφαλαίων εξωτερικού²

Κεφάλαια εξωτερικού, κατά το παρόν Ν.Δ. νοούνται τα υφ' οίαν δήποτε μορφήν εκ του εξωτερικού εισαγόμενα, ήτοι συνάλλαγμα εξωτερικού, μηχανήματα και υλικά, εφευρέσεις, τεχνικά μέθοδοι, ως και εμπορικά και βιομηχανικά σήματα (άρθρο 1).

Εις τας διατάξεις του παρόντος Ν.Δ. υπάγονται υπό την άνω έννοια κεφάλαια εισαγόμενα εις την Χώραν εκ του εξωτερικού από της ισχύος αυτού και τοποθετούμενα εις παραγωγικάς επενδύσεις (άρθρο 2).

Έννοια παραγωγικής επένδυσης

Παραγωγικά επενδύσεις νοούνται αι αποβλέπουσαι εις την ανάπτυξιν της Εθνικής παραγωγής ή άλλως συμβάλλουσαι εις την οικονομικήν πρόοδον της χώρας, περιλαμβανομένης εις ταύτην και της αναπτύξεως της Λαϊκής στέγης, ως τοιαύτης νοουμένης και της των μισθοσυντηρητήτων (άρθρο 2).

Διαδικασία εισαγωγής κεφαλαίων

1. Διά την έγκρισιν εισαγωγής κεφαλαίων εξωτερικού κατά τους όρους του παρόντος Ν.Δ., απαιτείται υποβολή αιτήσεως υπό των ενδιαφερομένων εις το Υπουργείον Συντονισμού (σήμερα Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας). Αι κατά το παρόν Ν.Δ. αρμοδιότητες επί των κεφαλαίων εξωτερικού ανατίθενται εις ειδικήν υπηρεσίαν του Υπουργείου τούτου, συνιστωμένην διά του παρόντος Ν.Δ. και συγκροτουμένην διά Β.Δ., προκαλουμένου υπό του Υπουργού Συντονισμού.

Το Υπουργείο Συντονισμού, παραπέμπει την υποβαλλομένην αίτησιν προς μελέτην και γνωμοδότησιν εις Επιτροπήν συγκροτουμένην διά πράξεως του Υπουργού, και αποτελουμένην εξ εκπροσώπου του Υπουργείου Συντονισμού, του Υπουργείου Εμπορίου, του Υπουργείου Βιομηχανίας, του Υπουργείου Οικονομικών, της Τραπέζης της Ελλάδος και δύο προσώπων ανωτέρας επιστημονικής μορφώσεως και πείρας ιδία περί τα βιομηχανικά ζητήματα, ως μονίμων μελών, συμπληρουμένης δε εκάστοτε και δι' άλλων αρμοδίων προσώπων. Πρόεδρος της Επιτροπής και αναπληρωτής

2. Βλ. εν εκτάσει: Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το νομικό καθεστώς προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Αθήναι, 1996.

αυτού ορίζονται εν τη αυτή πράξει εκ των μονίμων μελών της Επιτροπής. Επίσης, εν τη αυτή πράξει ορίζεται ο Γραμματέυς και ο αναπληρωτής αυτού. Οι Εισηγηταί ορίζονται εκάστοτε υπό του Προέδρου.

2. Πάσα εισαγωγή, κατά τα ανωτέρω, κεφαλαίων εξωτερικού διά παραγωγιάς επενδύσεις και οι καθ' έκαστον όροι αυτής εγκρίνονται αναλόγως της σημασίας της επενδύσεως διά Β. Διατάγματος προκαλουμένου υπό των Υπουργών Συντονισμού, Οικονομικών και του αρμόδιου εκάστοτε Υπουργού, ή δι' αποφάσεως εκδιδομένης υπό των αυτών Υπουργών και δημοσιευομένης εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.³

Η διά των ως άνω διοικητικών πράξεων χορηγουμένη έγκρισις,⁴ ούσα ανέκκλητος ως προς τους όρους υπ' ους εκάστοτε παρέχεται, αποτελεί και την εγγύησιν του Ελληνικού Κράτους, έναντι του εισάγοντος τα κεφάλαια εξωτερικού, ότι ταύτα υπόκεινται εφεξής αμεταβλήτως εις το υπό του παρόντος Ν.Δ. θεσπιζόμενον καθεστώς.

Περιεχόμενο των διοικητικών εγκριτικών πράξεων

Αι κατά την παράγραφο 3 του προηγουμένου άρθρου 3 εκδιδόμεναι διοικητικά πράξεις, περιλαμβάνουσι το είδος της επενδύσεως, την νομοθετική αυτής μορφήν, το συνάλλαγμα ή άλλην μορφήν υπό την οποίαν θα εισαχθή το εκ του εξωτερικού κεφάλαιον, τον τρόπον εκτιμήσεως των εισαγομένων εις είδος κεφαλαίων, τον χρόνον εντός του οποίου δέον να εισαχθούν τα κεφάλαια, τον χρόνον της πραγματοποιήσεως της επενδύσεως, τους ειδικωτέρους όρους της επιστροφής και εξυπηρετήσεως του κεφαλαίου, ως και το είδος του εξωτερικού συναλλάγματος (ή και τα εξακτέα Ελληνικά προϊόντα), άτινα θέλουσι ορισθή διά την πραγματοποίησιν των όρων τούτων, τας περιπτώσεις καθ' ας θα χορηγήται συν-άλλαγμα εξωτερικού δι' εισαγωγήν πρώτων υλών και άλλας ανάγκας της επιχειρήσεως καθ' ον χρόνον ισχύει η σύμβασις, τας συνεπείας εν περιπτώσει πωλήσεως ή εκχωρήσεως της επιχειρήσεως εν όλω ή εν μέρει ή περιουσιακών στοιχείων κτηθέντων διά κεφαλαίων εξωτερικού, τον τρόπον της ρυθμίσεως του

3. «Συμφώνως προς την παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 159/1975 και προς έκδοσιν της ανωτέρω εγκριτικής πράξεως ο Υπουργός Συντονισμού αποστέλλει αντίγραφα της αιτήσεως του επενδυτού και απευθύνει ερωτήματα προς τους οικείους Υπουργούς εν σχέσει προς την νομιμότητα και σκοπιμότητα της επενδύσεως. Η απάντησις των Υπουργών δέον να περιέλθη εις το Υπουργείον Συντονισμού εντός 2 μηνών». Βλ. και παρ. 2, 3, 4 άρθρου 1 Ν. 159/1975.

4. Βλ. και Δ. ΚΟΡΣΟΣ: Η σύμβασις του Διοικητικού Δικαίου. Αθήναι, 1961, σ. 25.

μετά την ολικήν επιστροφήν του εισαχθέντος κεφαλαίου εξωτερικού παραμένοντος τυχόν υπολοίπου καθαρού ενεργητικού της επιχειρήσεως και γενικότερον πάντα άλλον όρον,⁵ πλην των ως άνω ενδεικτικώς αναφερομένων, εξυπηρετούντα τον σκοπόν του παρόντος Ν.Δ., καθώς και τας διά την εξασφάλισιν της τηρήσεως των όρων υφ' ους παρέχεται η έγκρισις κυρώσεις (άρθρο 4).

Εξαγωγή κεφαλαίων, τόκων, κερδών

1. Δεν επιτρέπεται η επιστροφή του κεφαλαίου ενωρίτερον του έτους από της ενάρξεως της παραγωγικής δράσεως της επιχειρήσεως, πάντως δε ουχί ενωρίτερον του έτους από της εισαγωγής του.

Η εξαγωγή συναλλάγματος διά την επιστροφήν του κεφαλαίου, δεν δύναται να υπερβαίνει ετησίως⁶ το 10% του εισαχθέντος κεφαλαίου.

2. Η εξαγωγή συναλλάγματος διά την καταβολήν τόκων η κερδών επίσης δεν δύναται να υπερβαίνει ετησίως τα 12% του εισαχθέντος κεφαλαίου προκειμένου περί κερδών, τα 10% δε προκειμένου περί τόκων, επί κεφαλαίου προερχομένου εκ δανείου. Εάν εις εν έτος εξήχθη συνάλλαγμα διά τους ανωτέρω δύο σκοπούς κατώτερον του ορισθέντος εν τη κατά το άρθρο 3 εγκριτική πράξει, η επί έλαττον διαφορά εξαγεται κατά τα επόμενα έτη.

5. «Συμφώνως προς το Ν.Δ. 4256/1962 άρθρο 5, παρ. 3, η αληθής έννοια της διάταξεως της παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν.Δ. 2687/1953 καθ' ήν αι εκδιδόμεναι διοικητικάί πράξεις περιλαμβάνουν «γενικώτερον πάντα άλλον όρον» είναι, ότι διά των διοικητικών πράξεων δύνανται να ρυθμισθούν, κατά την κρίσιν της Διοικήσεως, οίαδήποτε έτερα θέματα σχετιζόμενα με την επένδυσιν και καθ' όν τρόπον η Διοίκησις κρίνει σκόπιμον προς εξυπηρέτησιν του σκοπού του Ν.Δ. 2687/1953, ήτοι της προσελκύσεως κεφαλαίων διά την πραγματοποιήσιν παραγωγικών επενδύσεων, υπό τον μόνον περιορισμόν, ότι η υπό των ως άνω διοικητικών πράξεων ρύθμισις δεν θα αντίκειται προς τας διατάξεις του Ν.Δ. 2687/1953 προκειμένου περί θεμάτων ρητώς ρυθμιζομένων υπ' αυτού».

6. «Συμφώνως προς το Ν.Δ. 4256/1962, άρθρο 5 παρ. 1 και 2, επιτρέπεται εις τας εξαγωγικάς επιχειρήσεις η επανεξαγωγή του εισαχθέντος κεφαλαίου και η εξαγωγή κερδών εις ποσοστά ανώτερα, εφ' όσον το συνολικώς προς τον σκοπόν τούτον απαιτούμενον συνάλλαγμα δεν υπερβαίνει το 70% του εισαγομένου εις την Χώραν συναλλάγματος εκ των εξαγωγών της Επιχειρήσεως. Ειδικώτερον προκειμένου περί δανειακών κεφαλαίων και εφ' όσον τα δανειακά ταύτα κεφάλαια δεν υπερβαίνουν το διπλάσιον του μετοχικού κεφαλαίου της δανειζομένης επιχειρήσεως, επιτρέπεται η επανεξαγωγή τούτων εις ποσοστόν μέχρι 20%, τηρουμένης της διατάξεως της προηγούμενης παραγράφου».

3. Ως εισαχθέν κεφάλαιον εξωτερικού νοείται, τόσον το αρχικώς όσον και το μεταγενεστέρως εισαχθέν προς επένδυσιν. Διά της εγκριτικής πράξεως δύνανται ουχ' ήττον να θεωρηθώσι ως κεφάλαια εξωτερικού κατά το παρόν Ν.Δ. το σύνολον ή μέρος των πραγματοποιουμένων κερδών εκ κεφαλαίων εξωτερικού, εφόσον τα κέρδη ταύτα επανεπενδύονται εις την επιχείρησιν εξ ης προήλθον ή και εις άλλαν επιχείρησιν προβλεπομένην εν τη εγκριτική πράξει.

4. Εν περιπτώσει μισθώσεως μηχανημάτων ή άλλης μορφής κεφαλαίων εξωτερικού, περί των το άρθρον 1 του παρόντος Ν.Δ., το εν τη εγκριτική πράξει καθοριζόμενον σχετικόν μίσθωμα μεταφέρεται εις εξωτερικόν συνάλλαγμα⁷ (άρθρο 5).

Η Τράπεζα της Ελλάδος υποχρεούται όπως χορηγή εκάστοτε το διά την αντιμετώπισιν των κατά το παρόν Ν.Δ. συναλλαγματικών υποχρεώσεων, απαιτούμενον εξωτερικόν συνάλλαγμα κατά τα ειδικώτερον οριζόμενα εις την δι' εκάστην περίπτωση εισαγωγής κεφαλαίων εξωτερικού εκδιδομένην εγκριτικήν πράξιν.

Η μετατροπή των δραχμών εις εξωτερικόν συνάλλαγμα διά την επιστροφήν του κεφαλαίου ως και διά την καταβολήν τόκων, κερδών και μισθωμάτων θα γίνεται με την επίσημον τιμήν συναλλάγματος κατά την ημέραν της μεταφοράς του εις το εξωτερικόν. Επίσης, η εις δραχμάς μετατροπή των εισαγόμενων κεφαλαίων εξωτερικού θα γίνεται με την επίσημον τιμήν συναλλάγματος κατά την ημέραν της εισαγωγής των κεφαλαίων τούτων (άρθρο 6).

Απασχόληση αλλοδαπών

Επιχειρήσεις ιδρυόμεναι ή ενισχυόμεναι δια κεφαλαίων εξωτερικού δύνανται να χρησιμοποιούν αλλοδαπούς διά τας ανωτέρας θέσεις του τε-

7. «Η εξαγωγή κερδών μέχρι 12% ετησίως επιτρέπεται επί των εισαχθέντων και μη ειωτέ επαναπατρισθέντων κεφαλαίων. Επί επιχειρήσεων όμως υπαχθεισών εις τον Νόμον 4171/1961 (παραγωγικά επενδύσεις άνω των δραχμ. 150 εκ. και των δραχμ. 50 εκατ. προκειμένου περί επεκτάσεως υπαρχουσών ήδη εγκαταστάσεων), επιτρέπεται η εξαγωγή κερδών αντιστοιχούντων εις το ήδη επαναπατρισθέν τμήμα του κεφαλαίου, υπό τον όρον, ότι τα εν λόγω κέρδη δεν υπερβαίνουν ετησίως 6% του επαναπατρισθέντος κεφαλαίου και αντιπροσωπεύουν κατ' ανώτατον όριον 8% του εισαχθέντος συναλλάγματος εκ πραγματοποιηθεισών υπό της επιχείρησης εξαγωγών. Η εξαγωγή συναλλάγματος εις την περίπτωση ταύτην θα ενεργήται εις τα νομίματα, τα αποκτώμενα εκ των εξαγωγών της επιχείρησης και κατά λόγον των αποκτώμενων νομισμάτων, εκτός εάν η Τράπεζα της Ελλάδος ήθελεν εγκρίνει την εξαγωγήν ετέρων νομισμάτων της αποδοχής του ενδιαφερομένου (Ν. 4171/1961 άρθρον 2, παρ. 13, Ν.Δ. 916/1971, άρθρον 1, παρ. 1 και 5, Ν. 159/1975 άρθρον 5 παρ. 1 και 2)».

χνικού και διοικητικού αυτών προσωπικού και επί αμοιβαίας εις συνάλλαγμα μεταφερόμενον εις το εξωτερικόν κατά τα οριζόμενα εν τη εκάστοτε εγκριτική πράξει⁸ (άρθρο 7).

Φορολογικές διευκολύνσεις

1. Διά των εκδιδομένων κατά τα άνω εγκριτικών πράξεων χορηγούνται εις κατά κύριον λόγον εξαγωγικά επιχειρήσεις, βιομηχανίας, μεταλλείων ή ορυχείων, καθώς και εις επιχειρήσεις το πρώτον ιδρυόμενας εν τη χώρα, εκ της δράσεως των οποίων εξοικονομούνται σημαντικά ποσά συναλλάγματος ετησίως, αι κατωτέρω φορολογικά διευκολύνσεις:

α. Προσδιορισμός της ισχύουσας κατά την έκδοσιν της εγκριτικής πράξεως φορολογίας καθαρών προσόδων ως παγίας επί χρονικόν διάστημα μη υπερβαίνον την δεκαετίαν, προσαρμοζομένης εν περιπτώσει μείωσης εις τα ισχύοντα εκάστοτε όρια, ή προσδιορισμός διά το αυτό χρονικόν διάστημα της φορολογίας καθαρών προσόδων εις πάγιον ποσοστόν επί των καθαρών ή ακαθαρίστων κερδών επιτρεπομένου, όπως τούτο ορίζεται, εις ύψος φορολογίας κατωτέρας της εκάστοτε ισχύουσας.

β. Μείωσις ή απαλλαγή επί διάστημα μη υπερβαίνον την δεκαετίαν εκ των δασμών, εισφορών ή άλλων φόρων⁹ και τελών επί της εισαγωγής των μηχανημάτων, εξαρτημάτων, ανταλλακτικών και εργαλείων.

γ. Μείωσις ή απαλλαγή επί διάστημα μη υπερβαίνον την δεκαετίαν εκ παντός φόρου ή τέλους ή εισφοράς επιβαλλομένων υπό Οργάνων τοπικής αυτοδιοικήσεως (Δήμων, Κοινοτήτων κ.λ.) λιμενικών ταμείων ή άλλων Οργανισμών.

δ. Μείωσις ή απαλλαγή εκ τελών και πάσης φύσεως δικαιωμάτων διά την εγγραφήν υποθήκης ή σύστασιν ενεχύρου, προς αφάλειαν των εισαγομένων κεφαλαίων εξωτερικού, ως και διά την κατάρτισην των σχετικών τούτοις συμβολαίων.¹⁰

8. «Επιχειρήσεις ενεργοῦσαι παραγωγικά επενδύσεις δι' εισαγωγής βάσει του Ν.Δ. 2687/1953, κεφαλαίων εκ του εξωτερικού ποσού αντιτοιχοῦντος τουλάχιστον εις δραχμ. 150 εκ. δικαιούνται να αναθέτουν εις αλλοδαπά τεχνικά γραφεία ή τεχνικούς την εκπόνησιν των μελετών διά τας πάσης φύσεως πρώτας μηχανολογικά εγκαταστάσεις αυτών, την επίβλεψιν εκτελέσεως των μελετών ως και την κατασκευήν και συναρμολόγησιν των εν λόγω εγκαταστάσεων (Ν. 4171/1961 άρθρον 2, παρ. 7, Ν. 159/1975 άρθρο 5 παρ. 1)».

9. Περιλαμβανομένου και του φόρου κύκλου εργασιών (Ν.Δ. 4486/1965, άρθρον 12, παρ. 2).

10. «Συμφώνως προς τον Α.Ν. 329/1968 διά των εκδιδομένων εγκριτικών πράξεων παρέχεται μείωσις ή απαλλαγή εκ των τελών χαρτοσήμου και των πάσης φύσεως

2. Διὰ των εκάστοτε εκδιδομένων εγκριτικῶν πράξεων, δύναται να προβλέπεται διακοπή των ανωτέρω φορολογικῶν διευκολύνσεων εις περιπτώσιν καθ' ἣν αὐεν λόγω επιχειρήσεις ἤθελον παύσει εκπληροῦσαι τους ὁρους καὶ τας προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

3. Αὖως ἂν φορολογικαὶ διευκολύνσεις επεκτείνονται καὶ εις τας ὁμοίας υφ'ισταμένας ἢ ιδρυόμενας δι' ἄλλων κεφαλαίων εξαγωγικὰς επιχειρήσεις, πληροῦσας τους ὁρους της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου. Ἐπίσης, επεκτείνονται καὶ εις τὰ ὁμοίας επιχειρήσεις εκ της δράσεως των ὁποίων εξοικονομεῖται συνάλλαγμα κατὰ τους ὁρους της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, τας συνιστωμένας μετὰ την ίδρυσιν της το πρώτον συσταθείσης επιχειρήσεως.

4. Προκειμένου περί εξαγωγικῶν επιχειρήσεων περί ὧν η παρ. 1 του παρόντος άρθρου, δεν επιτρέπεται ἡ απαγόρευσις της εξαγωγῆς των υπ' αὐτῶν παραγομένων προϊόντων ἢ ἡ επιβολὴ εξαγωγικῶν φόρων, εφ' ὅσον αὖ ανάγκαι της χώρας εις τὰ εν λόγω προϊόντα καλύπτονται διὰ της εγχωρίου παραγωγῆς. Εν τούτοις καὶ εις τὰς επιχειρήσεις ταύτας επιτρέπεται ἡ επιβολὴ περιορισμῶν καὶ απαγορεύσεων εις την εξαγωγὴν διὰ λόγους Ἐθνικῆς Ασφαλείας.

5. Δεν επιτρέπεται ἡ επιβολὴ αναδρομικῆς φορολογίας ἐπὶ επιχειρήσεων ιδρυομένων διὰ κεφαλαίων ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων κατὰ τὰς διατάξεις του παρόντος Ν.Δ. Ἡ απαγόρευσις αὕτη επεκτείνεται καὶ εις τὰς ὁμοίας επιχειρήσεις τὰς υφ'ισταμένας ἢ τὰς δι' ἄλλων κεφαλαίων ιδρυόμενας (ἄρθρο 8).

Νόμισμα ισολογισμῶν

1. Εἰς επιχειρήσεις ιδρυόμενας διὰ κεφαλαίων ἐξωτερικοῦ δύναται να επιτραπῇ εν τη εκδιδομένῃ εγκριτικῇ πράξει, ὅπως εκφράζωσι ταῦτα εις το νόμισμα εις ὃ εἰσῆχθησαν καὶ ὅπως τηρῶσι τὰ λογιστικὰ βιβλία αὐτῶν καὶ καταρτίζωσι τους ισολογισμούς των εις το νόμισμα τοῦτο.

2. Αὖ διατάξεις της προηγουμένης παραγράφου εφαρμόζονται καὶ ἐπὶ επιχειρήσεων επεκτεινομένων ἢ ενισχυομένων διὰ κεφαλαίων ἐξωτερικοῦ, εφ' ὅσον ταῦτα υπερβαίνουν το ἥμισυ του συνόλου των περιορισιακῶν των επιχειρήσεων τούτων στοιχείων ἢ το 1 εκατομμύριον δολλαρίων Η.Π.Α. (ἄρθρον 9).

δικαιωμάτων υπὲρ του Δημοσίου ἢ τρίτων διὰ τὰς συναλλαγματικὰς ἢ γραμμάτια εις διαταγὴν τὰ εκδιδόμενα πρὸς ἀσφάλειαν συμβάσεων εἰσαγωγῆς κεφαλαίων ἐξωτερικοῦ ὡς καὶ διὰ την παροχὴν ἢ εγγραφὴν υποθήκης ἢ προσημειώσεως πρὸς ἀσφάλειαν Τραπεζικῆς παρεχούσης εγγυήσιν διὰ την πληρωμὴν εκ μέρους του εἰσάγοντος τα κεφάλαια των εν λόγω αξιογράφων ἢ εκπληρῶσιν των απορρεουσῶν υποχρεώσεων του εἰσαγωγῆς εκ της συμβάσεως εἰσαγωγῆς κεφαλαίων ἐξωτερικοῦ».

Επέκταση ευνοϊκωτέρων όρων

1. Επιχειρήσεις ιδρυόμενες διά κεφαλαίων εξωτερικού, τυγχάνουσι μεταχειρίσεως εξ ίσου ευνοϊκής, της ασκουμένης έναντι άλλων εν τη χώρα ομοειδών επιχειρήσεων.

2. Εις περίπτωσιν καθ' ην εις επιχειρήσιν ιδρυομένην διά κεφαλαίων εξωτερικού, κατά το παρόν Ν.Δ., εγκριθώσιν όροι ευνοϊκότεροι των εγκριθέντων δι' άλλην ομοίαν επιχείρησιν προγενεστέρως συσταθείσαν επίσης διά κεφαλαίων εξωτερικού, βάσει του παρόντος Ν.Δ., οι ευνοϊκότεροι ούτοι όροι επεκτείνονται και εις την προγενεστέρως συσταθείσαν επιχείρησιν, τροποποιουμένης της σχετικής εγκριτικής πράξεως τη αιτήσει του δικαιούχου (άρθρο 10).

Απαγόρευση απαλλοτρίωσης και επίταξης

1. Περιουσιακά στοιχεία επιχειρήσεων ιδρυθησομένων ή σημαντικώς ενισχυθησομένων, κατά την έννοιαν της παραγράφου 2 του άρθρου 9 δι' εισαγωγής κεφαλαίων εξωτερικού εξαιρούνται πάσης αναγκαστικής απαλλοτριώσεως.

2. Δεν επιτρέπεται επίσης επίταξις περιουσιακών στοιχείων των ως άνω επιχειρήσεων, ει μη μόνον κατά το Σύνταγμα διά τας ανάγκας των ενόπλων δυνάμεων εις περίπτωσιν εμπολέμου καταστάσεως και εφ' όσον διαρκεί αυτή.

Εις περίπτωσιν επιτάξεως ο δικαιούχος λαμβάνει δικαίαν αποζημίωσιν διά την υπό του Ελληνικού κράτους χρήσιν των περιουσιακών αυτού στοιχείων, καθ' ον χρόνον διαρκεί η επίταξις, καθοριζομένη διά κοινής συμφωνίας Ελληνικής Κυβερνήσεως και δικαιούχων.

Εν διαφωνία η αποζημίωσις ορίζεται διά διαιτησίας κατά τα προβλεπόμενα εν τω άρθρω 12 του παρόντος Ν. Διατάγματος.

Εάν ο δικαιούχος δεν αποδέχεται την υπό τους ανωτέρω όρους επίταξιν, δικαιούται πλήρους αποζημιώσεως διά την αξίαν των επιταχθέντων περιουσιακών στοιχείων, καθοριζομένης διά κοινής συμφωνίας Ελληνικής Κυβερνήσεως και δικαιούχου. Εν διαφωνία η αποζημίωσις αυτή ορίζεται διά διαιτησίας κατά τα προβλεπόμενα κατωτέρω εν τω άρθρω 12 του παρόντος Ν. Διατάγματος.

Το ποσόν της καθοριζομένης αποζημιώσεως μεταφέρεται εις εξωτερικών συν-άλλαγμα εις εξ μηνιαίας δόσεις από της κοινής συμφωνίας ή από της εκδόσεως της διαιτητικής αποφάσεως (άρθρο 11).

Διαιτησία

Διαφοραί ανακύπτουσαι μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και επιχειρήσεων υπαγομένων εις το παρόν Ν. Διατάγμα αναγόμεναι εις την ερμη-

νείαν ή εις ενδεχόμενα κενά της εγκριτικής πράξεως, λύονται διά διαιτησίας οριζόμενης εν τη πράξει ταύτη, επιτρεπομένου, όπως ορίζεται ως επιδιαιτητής και αλλοδαπών προσώπων φυσικών ή νομικών έχον επίσημον ιδιότητα ή πρόσωπον ανεγνωρισμένου νομικού κύρους.¹¹

Ειδικές διατάξεις

Κεφάλαια εξωτερικού εν τη εννοία των άρθρων 1 και 2 του παρόντος Ν. Διατάγματος λογίζονται και τα από της ενάρξεως της ισχύος αυτού νηολογούμενα υπό Ελληνικήν σημαία πλοία ολικής χωρητικότητος ανωτέρας των 1.500 κόνων.

Εν τη εκδιδόμενη κατά το άρθρον 3 του παρόντος Ν. Διατάγματος εγκριτική πράξει δύναται να ορίζονται επιτρεπομένης και παρεκκλίσεως από των κειμένων διατάξεων: (Η παράγρ. 2 του παρόντος άρθρου 13 ηρημηνεύθη αυθεντικώς υπό του Ν.Δ. 2928/1954): α) η ελευθέρα πώλησις και υποθήκευσις του πλοίου άνευ αδείας της Διοικήσεως προς αλλοδαπούς ων η εθνικότης προσδιορίζεται εν τη εγκριτική πράξει, β) η ελευθέρα διάθεσις του εις συνάλλαγμα εξωτερικού αντιτίμου της πώλησεως του πλοίου ή του ποσού της ασφαλιστικής αποζημιώσεως αυτού εν περιπτώσει ατυχήματος, ή του προϊόντος του επί υποθήκη δανεισμού του πλοίου, άνευ της υποχρεώσεως προς εισαγωγήν εις την χώραν των εις συνάλλαγμα εξωτερικού αντιτιοίχων ποσών, γ) η ελευθέρα διαχείρησις των εσόδων του πλοίου άνευ οίου δήποτε περιορισμού, δ) ο περιορισμός των υπέρ του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου εισφορών, ε) η αναγνώρισις ως ελληνικών, πλοίων ανηκόντων εις αλλοδαπούς, στ) ο καθορισμός του φόρου και των τελών μεταβιβάσεως του εκποιουμένου εις αλλοδαπούς πλοίου κατ' αναλογίαν της καθαρής χωρητικότητος αυτού, μη δυναμένου εν πάση περιπτώσει να υπερβή το ποσόν των 2 δολλαρίων κατά κόρον καθαράς χωρητικότητος, ζ) η πληρωτέα αποζημιώσεις εις περίπτωσιν επιτάξεως του πλοίου, η) η επίλυσις των αναφυομένων διαφορών εκ της εφαρμογής της εγκριτικής πράξεως της διαιτησίας και θ) πας άλλος όρος πλην των ως άνω ενδεικτικώς αναφερομένων, εξυπηρετικός του σκοπού του παρόντος άρθρου, ως και αι διά την εξασφάλισιν της τηρήσεως της εγκριτικής πράξεως κυρώσεις.

Προκειμένης εισαγωγής κεφαλαίων υπό μορφήν πλοίου δεν εφαρμόζονται αι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 3, των άρθρων 4, 5, 6 και

11. Διά του Α.Ν. 608/1968 η Ελλάς εκύρωσε την Συμφωνία «περί ρυθμίσεως των σχετιζομένων προς τας επενδύσεις διαφορών μεταξύ Κρατών και υπηκόων άλλων Κρατών». Βλ. και: Ε. ΚΑΛΥΒΑ: Ζητήματα από τις διαιτητικές αποφάσεις του Ν.Δ. 2687/1953. Νομικό Βήμα, τόμ. 35, Αθήνα, 1987, σ. 9.

8, της παραγράφου 2 του άρθρου 11 και των άρθρων 12 και 14 του Ν.Δ. 2687/1953.

Αι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και διά πάντα τα α-πό 1ης Ιανουαρίου 1953 νηολογηθέντα υπό Ελληνικήν σημαίαν πλοία ολι-κής χωρητικότητας εκάστου ανωτέρας των 1.500 κόρων, επιτρεπομένης της εκδόσεως της σχετικής εγκριτικής πράξεως και μετά την νηολόγησιν αυτών (άρθρο 14).

Προκειμένου περί εισαγωγής κεφαλαίων περί των το άρθρον 1 του πα-ρόντος, προοριζομένων διά την ανάπτυξιν της εξαγωγής γεωργικών και μεταλλευτικών προϊόντων, δύναται να επιτραπή εν τη εγκριτική πράξει παρέκκλισις από των διατάξεων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 5 του παρόντος Ν.Δ. υπό τους όρους: α) ότι η εξυπηρέτησις των κεφαλαίων τούτων θα γίνεται διά της εξαγωγής των παραγομένων προϊόντων διά της συμβολής των εν λόγω κεφαλαίων και β) ότι τα προϊόντα ταύτα παράγο-νται εν τη χώρα εις ποσότητας υπερκαλυπτούσας τας εγχωρίους ανάγκας.

Επίσης, παρέκκλισις από των διατάξεων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 5 δύναται να επιτραπή εν τη εγκριτική πράξει εις περιπτώσεις επιχειρήσεων συνιστωμένων διά κεφαλαίων εξωτερικού αίτινες κρίνονται δι' αποφάσε-ων του Υπουργικού Συμβουλίου, ως ιδιαζούσης σημασίας διά την οικονο-μίαν της χώρας.

Ειδικώς επί επιχειρήσεων, αι οποίαι αποτυχούσαι τίθενται υπό εκκαθάρι-σιν δύναται να ορίζονται συντομώτεροι προθεσμίαι διά την επιστροφήν του εισαχθέντος κεφαλαίου, περί ης το άρθρο 5 παρ. 1 του παρόντος (άρθρο 14).

Βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις κεφαλαίων

1. Από της ισχύος του παρόντος Ν.Δ. επιτρέπεται όπως Τράπεζαι ειδι-κώς εκάστοτε οριζόμεναι δι' αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου δέ-χονται καταθέσεις εις εξωτερικόν συνάλλαγμα, οριζόμενον διά των ιδίων αποφάσεων, επί προθεσμία επιστροφής ουχί κατωτέρα των 6 μηνών και με επιτόκιον οριζόμενον εκάστοτε και όχι ανώτερον του 8% ετησίως, παρά φυσικών προσώπων αλλοδαπών ή ημεδαπών διαμενόντων μονίμως εις το εξωτερικόν ή νομικών προσώπων εδρευόντων εν τω εξωτερικώ.¹²

12. Τα ανώτατα όρια επιτοκίων νεοδημιουργουμένων ή ανανεουμένων καταθέ-σεων έχουν ως ακολούθως από 1ης Απριλίου 1970 (απόφαση Νομισματικής Επιτρο-πής υπ' αριθμ. 1555/1970):

- Διά καταθέσεις προθεσμίας από 6 έως 12 μηνών 7% ετησίως.
- Διά καταθέσεις προθεσμίας από 12 έως 24 μηνών 7,5% ετησίως.
- Διά καταθέσεις προθεσμίας από 24 μηνών και άνω 8% ετησίως.

2. Το συνάλλαγμα των καταθέσεων τούτων εκχωρείται αμέσως παρὰ της παρ' ἣ ἡ κατάθεσις Τραπεζῆς εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ἐναντὶ δραχμῶν, μετὰ τὴν ἐπίσημον τιμὴν τοῦ συναλλάγματος τούτου, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκχωρήσεως. Ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος υποχρεοῦται, ἅμα τῇ λήξει τῆς προθεσμίας καταθέσεως καὶ ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ δικαιούχου, νὰ ἀποδίδει τὸ ἐκχωρηθὲν συνάλλαγμα μετὰ τῶν τόκων αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκχωρήσασαν τούτῳ Τράπεζαν ἐπὶ τῇ παρ' αὐτὴ καταβολῇ τῶν ἀντιστοιχῶν δραχμῶν, βάσει τῆς ἐπίσημου τιμῆς αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐπιστροφῆς, μεταφέρουσα συγχρόνως ἐπ' ὀνόματι τοῦ δικαιούχου τὸ παρ' αὐτοῦ ἀρχικῶς κατατεθὲν συνάλλαγμα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μετὰ τῶν τόκων.

Ἡ δεχομένη τὴν κατάθεσιν Τράπεζα, δικαιούται νὰ δανείζη τὰς ἐκ τῆς ἐκχωρήσεως τοῦ συναλλάγματος ληφθείσας παρ' αὐτῆς δραχμὰς, ἀναγομένας εἰς τὸ αὐτὸ ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα ἐξ οὗ προέκυψαν αὐταί, περιλαμβάνουσα εἰς τὰς σχετικὰς συμφωνίας δανεισμοῦ, ὅρον καθ' ὃν ὁ οφειλέτης υποχρεοῦται νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα ἐκπεφρασμένον δάνειον μετὰ τῶν τόκων αὐτοῦ διὰ δραχμῶν, ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ τιμῇ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξοφλήσεως.

Ἡ δεχομένη τὴν κατάθεσιν Τράπεζα δικαιούται νὰ δανείζη τὰς ἐκ τῆς ἐκχωρήσεως τοῦ συναλλάγματος ληφθείσας παρ' αὐτῆς δραχμὰς ἀναγομένας εἰς τὸ αὐτὸ ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα ἐξ οὗ προέκυψαν αὐταί, περιλαμβάνουσα εἰς τὰς σχετικὰς συμφωνίας δανεισμοῦ ὅρον, καθ' ὃν ὁ οφειλέτης υποχρεοῦται νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα ἐκπεφρασμένον δάνειον μετὰ τῶν τόκων αὐτοῦ διὰ δραχμῶν ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ τιμῇ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξοφλήσεως.

3. Οἱ τόκοι τῶν καταθέσεων τούτων ἀπαλλάσσονται τοῦ 1/3 τοῦ ἰσχύοντος ἐκάστοτε τοκοσῆμου.

4. Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν παρὰ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος τῆς υποχρέωσης ἀποδόσεως τοῦ ἐκχωρημένου αὐτῇ συναλλάγματος, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐν τῷ ἀρθρῷ 6 ὀριζομένην υποχρέωσιν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ποσοστὸν 30% τοῦ ἐκάστοτε συνολικοῦ ὕψους τοῦ συναλλάγματος τούτου ἐκ τῶν ἀνω καταθέσεων κρατεῖται εἰς ἰδιαιτερον λογαριασμὸν καὶ χρησιμοποιεῖται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν υποχρεώσεων αὐτῆς πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ ἐν λόγῳ συναλλάγματος μετὰ τῶν τόκων τοῦ.

5. Ὑπὸ τοὺς εἰς τὰς παραγράφους 1, 2 καὶ 6 τοῦ παρόντος ὅρους καὶ προϋποθέσεις ἐπιτρέπεται καὶ ἡ ὑπὸ Τραπεζῶν ἢ ἄλλων Νομικῶν προσώπων τοῦ ἐξωτερικοῦ μέσω τῶν ἐν Ἑλλάδι Τραπεζῶν, χρηματοδοτήσεις ἐλληνικῶν ἐξαγωγικῶν καὶ ἐν γένει παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς προώθησιν τῆς παραγωγῆς τῶν ἢ τῆς ἐξαγωγῆς.

Ν. 4171/1961 (ΦΕΚ 93, Α', 3/6/1961) Περί λήψης γενικών μέτρων διά την υποβοήθησιν της αναπτύξεως της οικονομίας της Χώρας.

Οι κυριώτερες διατάξεις¹⁴ του Ν. έχουν ως εξής:

Έννοια της σημαντικής παραγωγικής επένδυσης

1. Προς τον σκοπόν διευκολύνσεως πραγματοποιήσεως επενδύσεων, αίτινες θα συμβάλλουν εις την επιτάχυνσιν του ρυθμού της αναπτύξεως της Ελληνικής Οικονομίας, εφαρμόζονται επί σημαντικών παραγωγικών επενδύσεων αι εν άρθροις 1 έως 5 αναφερόμεναι ειδικαί διατάξεις.

Η εφαρμογή των ειδικών τούτων διατάξεων δεν αποκλείει την εφαρμογή επί των επενδύσεων τούτων και πάσης γενικής διατάξεως, η οποία, εφ' όσον αναφέρεται εις τα αυτά θέματα τα ρυθμιζόμενα διά των ειδικών διατάξεων, θα έχει εφαρμογήν εάν δημιουργή διά τον πραγματοποιούντα την επένδυσιν ευνοϊότερον καθεστώς.

2. Διά την εφαρμογήν του παρόντος, ως σημαντικαί παραγωγικαί επενδύσεις νοούνται αι συμβάλλουσai εις την οικονομικήν πρόοδο της Χώρας και δι' ων επιτυγχάνεται σημαντική αύξησις της εθνικής παραγωγής και της απασχολήσεως ή αξιόλογος αύξησις των εξαγωγών ή εξοικονομείται αξιόλογον ποσόν συναλλάγματος ή δημιουργείται αξιόλογος εισροή συναλλάγματος και η αξία των οποίων, εν πάση περιπτώσει, υπερβαίνει το ποσόν των δραχμών εκατὸν πενήκοντα εκατομμυρίων (150.000.000) (ως ετροποποιήθη υπό του άρθρου 5 του Ν. 159/1975) δραχμ.

Προς έκδοσιν της ως άνω αποφάσεως απαιτείται η υπό του ενδιαφερομένου υποβολή εις την αρμοδιαν υπηρεσίαν του Υπουργείου Συντονισμού αιτήσεως περιεχομένης άπαντα τα αναγκαία, δια την μόρφωσιν γνώμης περί της επενδύσεως στοιχεία, ήτις τίθεται υπ' όψιν της ως άνω Επιτροπής μετά σχετικής εισηγήσεως προς γνωμοδότησιν.¹⁵

Η διά της ως άνω αποφάσεως παρεχομένη έγκρισις επέχει θέσιν αδείας σκοπιμότητος πραγματοποιήσεως της επενδύσεως, υποκαθιστώσα πλήρως την υπό των κειμένων διατάξεων απαιτουμένην τοιαύτην άδειαν, ισχυουσών κατά τα λοιπά των περί ιδρύσεως, επεκτάσεως και λειτουργίας τοιούτων εγκαταστάσεων, κειμένων διατάξεων.

14. Τις κατά περιόδους τροποποιήσεις του Ν. 4171/1961 βλ. αναλυτικώς στο: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ. Α', Αθήνα, 1981, σ. 47 επ.

15. Συμφώνως προς το άρθρο 6 του Ν. 159/1975 «ορίζονται αρμόδιοι υπάλληλοι ως σύνδεσμοι μεταξύ Υπουργείων και Υπηρεσίας Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Συντονισμού διά την ταχύτεραν προώθησιν της πραγματοποιήσεως των επενδύσεων».

4. Διά της αυτής ή ετέρας αποφάσεως του ως άνω Υπουργού καθορίζονται αι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του Δημοσίου και του αναλαμβάνοντος την επένδυσιν, ως και αι συνέπειαι εκ της μη συμμορφώσεως του τελευταίου τούτου προς ταύτας. Το Δημόσιον δύναται να αναλαμβάνει υποχρεώσεις βάσει των διατάξεων του παρόντος και των λοιπών κειμένων εκάστοτε διατάξεων την διάρκεια των οποίων δύναται να παγιοποιηθί δι' ωρισμένον χρονικόν διάστημα. Η παγιοποίησις αύτη δεν δύναται να υπερβαίνει την δεκαετίαν από της λήξεως του ημερολογιακού έτους, εντός του οποίου θα αρχίσει η παραγωγική δράσις της επιχειρήσεως διά των υπαχθαισών εις τας διατάξεις του παρόντος επενδύσεων, μεταβολή καθ' οίον δήποτε τρόπον των όρων της αποφάσεως επιτρέπεται μόνον, κατόπιν συγκαταθέσεως του αναλαμβάνοντος την επένδυσιν.

5. Διά την εφαρμογήν του παρόντος νόμου, όπου αναφέρεται η αξία της επενδύσεως, νοείται πάσα δαπάνη αναφερομένη εις την επένδυσιν πλην του εις μετρητά κεφαλαίου κινήσεώς της.

6. Η παρακολούθησις της πραγματοποιήσεως της επενδύσεως και της συμμορφώσεως του αναλαμβάνοντος την επένδυσιν προς τας διατάξεις του παρόντος και της εν παραγράφω 3 του παρόντος άρθρου αποφάσεως, ενεργείται υπό του αρμοδίου Υπουργείου ή Υπηρεσίας, υποχρεουμένων, όπως, εντός ευλόγου χρόνου από της λήξεως των προθεσμιών πραγματοποιήσεως της επενδύσεως, υποβάλλουν εις τον Υπουργόν Συντονισμού σχετικήν έκθεσιν εν τη οποία να αναφέρεται και ο χρόνος ενάρξεως της παραγωγικής δράσεως της επιχειρήσεως διά των υπαχθαισών εις τας διατάξεις του παρόντος επενδύσεων.

Ο Υπουργός Συντονισμού δι' αποφάσεώς του, αποφαίνεται περί της πραγματοποιήσεως της επενδύσεως, της συμμορφώσεως ή μη του αναλαμβάνοντος την επένδυσιν προς τους όρους της εν παραγράφω 3 του παρόντος άρθρου αποφάσεως, περί του χρόνου ενάρξεως της παραγωγικής δράσεως, κατά τα ανωτέρω και περί των συνεπειών εν περιπτώσει μη συμμορφώσεως του αναλαμβάνοντος την επένδυσιν προς τας υπ' αυτού αναληφθείσας υποχρεώσεις.

7. Αι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται και επί επεκτάσεως των εγκαταστάσεων εν γένει των επιχειρήσεων των πληρουσών τας ανωτέρω προϋποθέσεις, εφ' όσον η αξία της επενδύσεως, εν τη εννοία της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου, είναι τουλάχιστον ίση προς πενήτηνonta εκατομμύρια (50.000.000) δραχμών, διά δε τας επεκτεινομένας εγκαταστάσεις έχει ήδη πραγματοποιηθεί επένδυσις αξίας τουλάχιστον εκατόν πενήτηνonta εκατομμυρίων (150.000.000) δραχμών.

8. Αι διατάξεις των άρθρων 1 έως 5 του παρόντος εφαρμόζονται επί επενδύσεων δι' ας η περί ης η παράγραφος 3 του παρόντος άρθρου απόφασις θέλει δημοσιευθή εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μέχρι τέλους του έτους 1981 μ.Χ.

9. Αι υποταχθείσαι ήδη, προ της ενάρξεως ισχύος του Ν.Δ. 916/1971 εις τας διατάξεις του Ν. 4171/1961 επενδύσεις εξακολουθούν να διέπονται υπό του νομικού καθεστώτος του ισχύοντος καθ' ον χρόνον εδημοσιεύθηκαν αι οικείαι εγκριτικά πράξεις ή συμβάσεις (άρθρο 1).

Φορολογικές απαλλαγές. Απασχόληση αλλοδαπών

1. Απαλλάσσονται από παντός φόρου,¹⁶ δασμού, τέλους, τελών χαρτοσήμου, εισφοράς, δικαιώματος ή άλλης επιβαρύνσεως υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων (δήμων, κοινοτήτων, ταμείων, οργανισμών ή άλλου οίου δήποτε νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) τα κάτωθι είδη, παραγόμενα ή μη υπό της εγχωρίου βιομηχανίας αναγκαία ή χρήσιμα διά την ενέργειαν μελετών, ερευνών, κατασκευών και ανέγερσιν των πρώτων εγκαταστάσεων, μη εφαρμοζόμενης οίας δήποτε αντιθέτου γενικής ή ειδικής διατάξεως:

α. Τα μηχανήματα, εξαρτήματα, ανταλλακτικά, εργαλεία, ηλεκτρονικοί υπολογισταί εν γένει εισαγόμενοι είτε οριστικώς είτε υπό το καθεστώς της ελευθέρως χρήσεως, ως και προκειμένου περί βιομηχανικών, βιοτεχνικών και μεταλλευτικών επιχειρήσεων, και ο λοιπός εξοπλισμός, εφ' όσον πάντα ταύτα είναι καινούργη. Εξαιρούνται της απαλλαγής ο εξοπλισμός των Γραφείων των επιχειρήσεων, τα φορτηγά και επιβατηγά μεταφορικά μέσα, τα τηλεφωνικά κέντρα μετά των εξαρτημάτων αυτών, μεταλλακτικών και τηλεφωνικών συσκευών, συσκευαί τηλεοράσεως, ανελκυστήρες μέχρι τεσσάρων ατόμων και εξαρτημάτων αυτών.

β. Τα όργανα ερευνών, δοκιμών, μετρήσεως και ελέγχου διά τας ανάγκας της επιχειρήσεως, και

γ. Οι γερανοί και τα οχήματα διακινήσεως υλικών και προϊόντων εντός του χώρου της επιχειρήσεως, περιλαμβανομένων και των φορτηγών αυτοκινήτων.

7. Επιχειρήσεις ενεργοῦσαι παραγωγικὰς επενδύσεις δι' εισαγωγῆς βάσει του Ν.Δ. 2687/1953, κεφαλαίου εκ του εξωτερικοῦ ποσού αντιστοιχοῦντος τουλάχιστον εἰς δραχμὰς 150.000.000 δικαιούνται νὰ αναθέσωσιν εἰς αλλοδαπά τεχνικά γραφεῖα ἢ τεχνικοὺς τὴν ἐκπόνησιν τῶν μελετῶν διὰ τας

16. Περιλαμβανομένου και του φόρου κύκλου εργασιών (παρ. 2 του άρθρου 12 του Ν.Δ. 4486/1955 όπως αυτό ερμηνεύθηκε με απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας).

πάσης φύσεως πρώτας μηχανολογικές εγκαταστάσεις αυτών, την επίβλεψιν εκτελέσεως των μελετών, ως και την κατασκευήν και συναρμολόγησιν των εν λόγω εγκαταστάσεων.

Η ανωτέρω διάταξις έχει εφαρμογήν και επί των κτηριακών εγκαταστάσεων, εφ' όσον αυτά είναι ειδικής φύσεως ή οργανικώς συνδεδεμένα μετά μηχανολογικών τοιούτων.

Εάν προς έκδοσιν αδείας υπό της αρμόδιας Αρχής απαιτήται συμπράξεις Έλληνοσ τεχνικού δεν εφαρμόζονται διά την συμπράξασιν τούτην αι κείμεναι διατάξεις περί αμοιβών των Ελλήνων τεχνικών, αι δε υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων κρατήσεις, εισφοραί, τέλη, δικαιώματα και φόροι υπολογίζονται επί του ποσού της ελευθέρας συμφωνηθείσης αμοιβής.

10. Μέχρις εξοφλήσεως των μακροπροθέσμων δανείων, των συναφθέντων προ της ενάρξεως της παραγωγικής δράσεως της επιχειρήσεως και πάντως ουχί πέραν των δέκα ετών από της λήξεως του ημερολογιακού έτους, εντός του οποίου ήρξατο η παραγωγική δράσις:

α. Παγιοποιούνται οι φορολογικοί συντελεστοί της φορολογίας εισοδήματος επί των αδιανεμήτων κερδών της επιχειρήσεως οι ισχύοντες κατά την έκδοσιν της εν άρθρω 1 του παρόντος Υπουργικής αποφάσεως.

β. Δεν επιβάλλεται φόρος επί της περιουσίας της επιχειρήσεως.

11. Διά χρονικόν διάστημα δέκα ετών από της λήξεως του ημερολογιακού έτους, εντός του οποίου ήρξατο η παραγωγική δράσις της επιχειρήσεως, παγιοποιούνται όλοι οι, κατά την έκδοσιν της εν άρθρω 1 Υπουργικής αποφάσεως, υφιστάμενοι φόροι, τέλη, εισφοραί, δικαιώματα ή άλλαι επιβαρύνσεις (πλην των ανταποδοτικών) υπέρ των δήμων, κοινοτήτων, οργανισμών, ταμείων και οίου δήποτε ετέρου νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Εν τη εννοία της παγιοποιήσεως νοείται περιλαμβανομένη και η υφισταμένη απαλλαγή εκ της φορολογίας των ανωτέρω υπέρ τρίτων, των προϊόντων και της περιουσίας της επιχειρήσεως (άρθρο 2).

Απασχόληση αλλοδαπών

Επιχειρήσεις, υπαγόμεναι εις τας διατάξεις του παρόντος δύνανται να χρησιμοποιούν αλλοδαπούς διά τας ανωτέρας θέσεις του τεχνικού και διοικητικού αυτών προσωπικού και επ' αμοιβής εις συνάλλαγμα μεταφερόμενον εις το εξωτερικόν κατά τα ειδικώτερον οριζόμενα εν τη περί ής η παράγραφος 3 του άρθρου 1 αποφάσει (άρθρο 2).

Εξαγωγή συναλλάγματος/κερδών

Προκειμένου περί κεφαλαίων εξωτερικού επενδυθέντων κατά τας διατάξεις του Ν.Δ. 2687/1953, μετά την έναρξιν επαναπατρισμού του εκ του εξωτερικού εισ-σθέντος τμήματος του κεφαλαίου, επιτρέπεται η εξαγωγή συναλλάγματος διά την πληρωμήν επίσης κερδών, επί του επαναπατρισθέντος τμήματος του κεφαλαίου, και εφ' όσον υπάρχουν τοιοῦτα κέρδη αναλογούντα εἰς το τμήμα τούτο του κεφαλαίου, εἰς ποσὸν μὴ υπερβαῖνον τὸ 6% τούτου, καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅτι το διὰ τὴν ἀπὶ αὐτὴν ἐξακτέον συνάλλαγμα δὲν υπερβαίνει τὸ 8% τῶν εἰς συνάλλαγμα ἐσόδων τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκ τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πωλήσεων τῶν προϊόντων τῆς. Ἡ εξαγωγή συναλλάγματος εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν θὰ ἐνεργῇται εἰς τὰ νομίσματα τὰ ἀποκτώμενα ἐκ τῶν εξαγωγῶν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ κατὰ λόγον τῶν ἀποκτωμένων νομισμάτων, ἐκτὸς ἐάν ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἠθέλῃ ἐγκρίνει τὴν εξαγωγήν ἐτέρων νομισμάτων τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ενδιαφερομένου (ἄρθρο 2).

Λιμενικά ἔργα

1. Ἡ ἐπιχείρησις, ἐξαίρεσι περιπτώσεων προσαίρου ἐθνικῆς ἀνάγκης, θὰ ἔχει τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς χρησιμοποήσεως τῶν, δαπάναις τῆς, κατασκευα-σθέντων βασικῶν λιμενικῶν ἔργων (ισοπεδώσεων καθαρισμοῦ βυθοῦ, προκυμαίας, λιμενοβραχίονος κ.λ.) ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὁποίων θὰ ἐνεργῇται πάντοτε κατόπιν ἀδείας τῆς ἀρμοδίας Ἀρχῆς.

Διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν λιμενικῶν ἔργων, πλην τῶν δαπανῶν λειτουργίας καὶ συντηρήσεώς τῶν, ἡ ἐπιχείρησις εἰς οὐδεμίαν ἐτέραν ἐπιβάρυνσιν θὰ ὑπόκειται μέχρι πλήρους ἀποσβέσεως τῶν ποσῶν τῶν δαπανηθέντων, παρ' αὐτῆς, διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν.

Ομοίως ἡ ἐπιχείρησις κατὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ὡς ἄνω λιμενικῶν ἔργων εἰς οὐδεμίαν πρὸς οἶον δῆποτε τρίτον παροχὴν ὑποχρεοῦται, ἄνευ πραγματικῆς ἀντιπαροχῆς πρὸς αὐτὴν ὑπηρεσιῶν χρησίμων εἰς αὐτήν.

2. Τὸ Δημόσιον δύναται, δι' ἀποφάσεως τοῦ Υπουργοῦ Οἰκονομικῶν, νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τὴν ἀποκλειστικὴν χρῆσιν ἀναλόγου πρὸς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς ἐκτάσεως τοῦ προκειμένου αἰγιαλοῦ καὶ τῆς θαλασσίας περιοχῆς. Ἡ παραχώρησις γίνεται ἄνευ ανταλλάγματος διὰ τὰ πρῶτα 15 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς παραγωγικῆς δράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἡ καθ' οἶον δῆποτε τρόπον χρῆσις τῆς παραχωρουμένης ἐκτάσεως αἰγιαλοῦ καὶ θαλασσίας περιοχῆς, παρ' οἴου δῆποτε τρίτου ἀπαγορεύεται μόνον ἐφ' ὅσον ἡ τοιαύτη χρῆσις παρεμποδίζει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ δι' ὃν ἐγένετο ἡ παραχώρησις ἢ προκαλεῖ ζημίαν εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν. Τὸ Δημόσιον ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν ἀναγκαίων διοικητικῶν πράξεων

και διαταγών ώστε να παρέχεται εις την προς ήν η παραχώρησις επιχείρησιν αποτελεσματική προστασία (άρθρο 3).

Απαλλοτριώσεις

Επιτρέπεται η υπέρ και δαπάναις της επιχειρήσεως της πραγματοποίησης επενδύσεις υπαγομέναις εις τας διατάξεις του παρόντος, απαλλοτριώσεις εκτάσεων ανηκουσών εις Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου ή ιδιώτας, εφ' όσον αι εκτάσεις αἱταί είναι αναγκαίαι διά την πραγματοποίησιν των ως άνω επενδύσεων, τούτων θεωρουμένων ως έργου κοινής ωφελείας και δεν χρησιμοποιούνται υπό των κυρίων αυτών διά την πραγματοποίησιν ετέρων επενδύσεων, υπαγομένων επίσης εις τας διατάξεις του παρόντος, ή κατά τρόπον ουχί ολιγώτερον παραγωγικόν, τούτου κρινομένου υπό των ενεργούντων την απαλλοτριώσιν αρμοδίων Υπουργών. Ομοίως υπό τας αυτάς προϋποθέσεις και όρους επιτρέπεται η απαλλοτριώσεις επί σκοπώ συστάσεως δουλειών διελεύσεως αγωγών. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αι κείμεναι περί απαλλοτριώσεων διατάξεις (άρθρο 3).

.....

Απαλλαγή εκ δασμών πρώτων υλών

Οι γαϊάνθρακες, το μεταλλουργικόν κωκ και τα μεταλλεύματα, τα εισαγόμενα υπό μεταλλουργικών επιχειρήσεων διά τας ανάγκας της βιομηχανικής των παραγωγής απαλλάσσονται των δασμών, φόρων, τελών, τελών χαρτοσήμου, εισφορών, δικαιωμάτων ή άλλων επιβαρύνσεων υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ τρίτων (άρθρο 8).

.....

Δασμολογικές και φορολογικές διευκολύνσεις

Αλλοδαπαί τεχνικαί επιχειρήσεις, εγκαθιστάμεναι εν Ελλάδι κατόπιν εγκρίσεως παρεχομένης δι' αποφάσεως του Υπουργού Συντονισμού απολαύουν των κάτωθι δασμολογικών και φορολογικών διευκολύνσεων, υπό τον όρον, ότι το προσωπικό των εν λόγω επιχειρήσεων αποτελείται κατά 4/5 τουλάχιστον του συνόλου του προσωπικού και κατά τα 3/5 τουλάχιστον κατά κατηγορίαν προσωπικού εξ Ελλήνων υπηκόων (εξ ων μέχρι 1/10 δύναται να είναι ομογενείς - προσθήκη υπό του άρθρου 6 του Ν. 849/1978):

α) Απαλλάσσονται της καταβολής δασμών και παραομαρτούντων τούτοις φόρων, τέλους χαρτοσήμου, εισφοράς, φόρου κύκλου εργασιών (άρθρο 9). Βλέπετε και άρθρο 23 Ν. 1262/1982.

.....

Β.Δ. 436/1961 (ΦΕΚ 111, Α', 6/7/1961) Περί χαρακτηρισμού επιχειρήσεων ως τουριστικών.

Ν.Δ. 4256/1962 (ΦΕΚ 168, Α', 19/10/1962) Περί ιδρύσεως και επεκτάσεως βιομηχανιών και βιοτεχνιών και άλλων τινών διατάξεων. Διὰ του Ν.Δ. πέραν των άλλων νέων ρυθμίσεων διευρύνθησαν οι περιπτώσεις χαρακτηρισμού βιομηχανιών ως επαρχιακών κ.λ.

Ν. 4458/1965 (ΦΕΚ 33, Α', 27/2/1965) Περί βιομηχανικών περιοχών.¹⁷ Με τον νόμο αυτό ανατέθηκε στην Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.) η οργάνωση και η εκμετάλλευση των βιομηχανικών περιοχών της Χώρας, ρυθμίσθηκαν οι προϋποθέσεις για την εγκατάσταση επιχειρήσεων στις βιομηχανικές περιοχές, παραχωρήθηκε στην Ε.Τ.Β.Α. το δικαίωμα να εκδίδει ομολογιακά δάνεια για την κάλυψη δαπανών προς εξαγορά γηπέδων ή χρηματοδότηση βιομηχανικών περιοχών κ.λ. (Βλ. κατωτέρω και Ν. 1344/1983).

Α.Ν. 89/1967 (ΦΕΚ 132, Α', 1/8/1967) Περί εγκαταστάσεως εν Ελλάδι αλλοδαπών εμποροβιομηχανικών εταιριών. Βλέπετε και άρθρο 22 Ν. 1262/1982.

Α.Ν. 147/1967 (ΦΕΚ 173, Α', 9/10/1967) Περί συμπληρώσεως της περί κινήτρων δια βιομηχανικά επενδύσεις κειμένης νομοθεσίας.

Α.Ν. 148/1967 (ΦΕΚ 173, Α', 9/10/1967) Περί μέτρων προς ενίσχυση της κεφαλαιοαγοράς.

4. Προγράμματα ανάπτυξης

Υπό το καθεστώς αυτών των συνταγματικών και νομοθετικών διατάξεων εκπονήθηκαν δύο σχέδια προγραμμάτων ανάπτυξης, ήτοι το Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής Αναπτύξεως της Χώρας, 1960-1964 και το Σχέδιο Προγράμματος Οικονομικής Αναπτύξεως, 1966-1970.

Τα κύρια σημεία αυτών των σχεδίων, που σχετίζονται με θέματα περιφερειακής ανάπτυξης, έχουν ως εξής:

Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής Αναπτύξεως της Χώρας, 1960-1964

Εις το παρόν Πρόγραμμα διὰ τα έτη 1960-1964 λαμβάνεται πρόνοια κατ' αρχάς όπως αι δημόσιαι επενδύσεις κατανεμηθούσιν μεταξύ των διαφό-

17. Βλ. και Ν. ΚΟΝΣΟΛΑΣ, Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Η. ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ, Α. ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, Κ. ΡΟΚΟΣ: Μελέτη αξιολόγησης και αναπροσαρμογής του προγράμματος χωροθέτησης και ανάπτυξης των Βιομηχανικών Περιοχών. Αθήναι, 1982, σ. 26 επ.

ρων περιοχών βάσει των αναγκών των, με σκοπόν την εξασφάλισιν της απαραίτητου οικονομικής υποδομής διά την ανάπτυξιν των παραγωγικών δραστηριοτήτων και την επιτάχυνσιν, αναλόγως προς το στάδιον εξελίξεως εκάστης περιοχής, του ρυθμού προόδου των οικονομιών των.

Λαμβανομένου υπ' όψιν εις το παρόν στάδιον εξελίξεως των διαφόρων περιοχών ότι αι τοπικά αποταμεύσεις, λόγω του σχετικώς χαμηλοτέρου εισοδήματος, δεν θα επήρουν διά την ανάληψιν της απαιτούμενης εις εκάστην περιφέρειαν επενδυτικής προσπάθειας, ενώ εκ παραλλήλου η επιχειρηματική πρωτοβουλία θα προσέκρουε εις δυσχερείας εκ της ελλείψεως των απαραίτητων εξωτερικών οικονομιών διά την ανάληψιν επενδύσεων, η Κυβέρνησις προτίθεται όπως πέραν της πραγματοποιήσεως έργων υποδομής, εκδηλώση το άμεσον ενδιαφέρον της εξ ιδίας πρωτοβουλίας διά την ανάπτυξιν και άλλων δραστηριοτήτων, κυρίως δε εις τον τομέα της βιομηχανίας ή του τουρισμού. Η εν λόγω πολιτική δεν σημαίνει, ότι η αύξησις του εισοδήματος και της απασχολήσεως θα επιδιωχθή διά της πραγματοποιήσεως μη αποδοτικών επενδύσεων εις τας διαφόρους περιοχάς, διότι τούτο μόνον πρόσκαιρα και αμφίβολα αποτελέσματα θα ήδυνάτο να δημιουργήσει. Βασικώς επιδιώκεται, η δημιουργία μεγαλυτέρων οικονομικών (βιομηχανικών, γεωργικών κ.λ.) κέντρων, ως πόλων έλξεως της οικονομικής δραστηριότητος, εις εκάστην περιοχήν, επί τη βάσει των εν αυτή διαθεσίμων πόρων και του ευρύτερου περιβάλλοντος αυτής. Τούτο προϋποθέτει, ότι η κατανομή των επενδύσεων δεν θα συγκεντρώνεται απαραίτητως εις τας ζώνας, αι οποίαι υφίστανται εντονωτέραν δημογραφικήν πίεσιν, αλλά εις τα νευραλγικά εκείνα σημεία, εις τα οποία αι επενδύσεις αυτάι θα καθίστανται αποδοτικώτεροι.

Διά να καταστεί πλέον αποτελεσματική η προσπάθεια απαμβλύνσεως των διαφορών μεταξύ των περιοχών της Χώρας, προβλέπεται η προσαρμογή των περιλαμβανομένων εις το παρόν Πρόγραμμα μέτρων και παρεμβάσεων κατά τρόπον εξασφαλίζοντα τον συντονισμόν της προβλεπομένης δραστηριότητος εκάστου τομέως. Προς τον σκοπόν αυτόν προβλέπεται λεπτομερής μελέτη εκάστης περιοχής διά την εξεξεργασίαν προγραμμάτων περιφερειακής αναπτύξεως, τα οποία θα επιτρέψουν εις τας Κεντρικάς Υπηρεσίας και τας τοπικάς Αρχάς να κατευθύνουν την δράσιν των συμφώνως προς τα δυνατότητας αναπτύξεως εκάστης περιοχής.

Εξ άλλου, το Πρόγραμμα προβλέπει την χρησιμοποίησιν των επενδύσεων εις Δημόσια έργα και έργα κοινής ωφελείας ως μέσου αυξήσεως του εισοδήματος και βελτιώσεως του επιπέδου ζωής του πληθυσμού των περιοχών εις τας οποίας το γενικόν αποτέλεσμα της διαδικασίας της οικονομικής αναπτύξεως θα εκδηλωθή μετά μακράν περιόδον ετών.

Ως κυριώτερος περιφερειακός στόχος του Προγράμματος 1966-1970 τίθεται «η επιτάχυνσις της διαδικασίας αναπτύξεως των οικονομικώς, καθυστερημένων περιφερειών της Χώρας ούτως, ώστε να επιτευχθή ανακοπή της τάσεως διευρύνσεως της αποστάσεως μεταξύ του κατά κεφαλήν εισοδήματος των ως άνω περιφερειών και του εθνικού μέσου κατά κεφαλήν εισοδήματος. Εις ωρισμένας εκ των περιφερειών τούτων η επίτευξις του ως άνω σκοπού απαιτεί την υιοθέτησιν λελογισμένης πολιτικής εσωτερικής μεταναστεύσεως και την επέκτασιν των έργων οικονομικής και κοινωνικής υποδομής, εις τρόπον ώστε να δημιουργηθούν αι προϋποθέσεις διά την επίτευξιν ταχείας και αυτοδυνάμου αναπτύξεως μετά το πέρας της υπό του Προγράμματος καλυπτομένης περιόδου».

Ακόμη, με το Πρόγραμμα επιδιώκονταν:

α. Η εξασφάλισις της πλέον αποτελεσματικής αξιοποιήσεως των παραγωγικών πόρων των περιφερειών της χώρας. Η πραγματοποίησις της επιδιώξεως ταύτης προϋποθέτει την ανάπτυξιν εκάστης περιφέρειας συμφώνως προς τα συγκριτικά αυτής πλεονεκτήματα. Το συγκριτικόν πλεονέκτημα όμως δεόν όπως λαμβάνεται υπ' όψιν υπό την δυναμικήν και ουχί υπό την στατικήν αυτού έννοιαν.

β. Η μείωσις των διαφορών εισοδήματος και επιπέδου διαβιώσεως μεταξύ των διαφόρων περιφερειών της χώρας, ιδίως μεταξύ Αθηνών και λοιπής χώρας. Τούτο αποτελεί την τελική επιδίωξιν της προγραμματισμένης περιφερειακής αναπτύξεως.

γ. Η εξασφάλισις συνθηκών αυτοδυνάμου αναπτύξεως των διαφόρων παραγωγικών κλάδων εκάστης περιφερειακής οικονομίας διά της καταλλήλου μεταβολής της κοινωνικο-οικονομικής της διαρθρώσεως. Τούτο θα έχει ως αποτέλεσμα μακροχρονίως την δημιουργία εξωτερικών οικονομικών διά τας εγκαταστημένας εις τας περιφέρειας παραγωγικάς μονάδας και επομένως την μείωσιν της έλξεως της περιοχής Πρωτευούσης ως τόπου εγκαταστάσεως επιχειρήσεων.

δ. Ο έλεγχος της υπερβολικής διαρροής πληθυσμού εκ των περιοχών, αι οποίαι διαθέτουν δυνατότητας αναπτύξεως μη αξιοποιουμένας υπό του υφισταμένου μηχανισμού της αγοράς.

Επίσης το Πρόγραμμα προέβλεπε «την δημιουργίαν καταλλήλου μηχανισμού προγραμματισμού εις όλας τας περιφέρειας της χώρας. Ήδη δι' αποφάσεως του Υπουργού Συντονισμού, η χώρα διηρέθη εις πέντε περιφέρειας Προγράμματος: Μακεδονία - Θράκη, Θεσσαλία, Δυτική Ελλάς, Ανατολική Στερεά Ελλάς - Νήσοι Αιγαίου και Κρήτη. Δι' εκάστην των περιφερειών τούτων προβλέπεται η κατάρτισις μακροχρονίων σχεδίων και πεντα-

ετών προγραμμάτων αναπτύξεως, τα οποία θα είναι ενημερωμένα μεταξύν των και προς το Εθνικό Πρόγραμμα.

Τέλος, στον τομέα των οργανωτικών και θεσμικών μέτρων το Πρόγραμμα περιελάμβανε τα εξής:

Η έλλειψις καταλλήλου οργανωτικού και θεσμικού πλαισίου εις τας περιφερείας θεωρείται το σοβαρότερον εμπόδιον διά την αποτελεσματικήν εφαρμογήν της εθνικής περιφερειακής πολιτικής οικονομικής αναπτύξεως. Προς τούτο προβλέπεται η αποκέντρωσις και αναδιοργάνωσις της δημοσίας διοικήσεως, ως και η εισαγωγή νέων θεσμών διά την εξασφάλισιν ορθής διαδικασίας προγραμματισμού και αποτελεσματικού συντονισμού της εφαρμογής των Προγραμμάτων εις εθνικόν και περιφερειακόν επίπεδον. Το Πρόγραμμα προβλέπει την λήψιν των κάτωθι κυρίως μέτρων:

Υπηρεσίαι Περιφερειακής Αναπτύξεως: Προβλέπεται η ίδρυσις τοιούτων Υπηρεσιών διά τας περιφερείας Μακεδονίας - Θράκης και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδος - Νήσων Αιγαίου, εις τας οποίας δεν υφίστανται εισέτι τοιαύται υπηρεσίαι. Ούτω, το σύνολο της χώρας θα καλυφθή υπό 5 τοιούτων Υπηρεσιών (αι υφιστάμεναι Υπηρεσίαι Ηπείρου και Πελοποννήσου θα ενοποιηθύν και θα αποτελέσουν την Υπηρεσίαν Δυτικής Ελλάδος). Αι Υπηρεσίαι αύται καταλλήλως επανδρούμεναι, θα έχουν ως κυρίαν αποστολήν την οργάνωσιν και διενέργειαν ερεύνης επί των παραγωγικών πόρων εκάστης περιφερείας, την υποβοήθησιν εις την κατάρτισιν μακροχρονίων και πενταετών προγραμμάτων, τον συντονισμόν της εκτελέσεως των έργων και την εν γένει παρακολούθησιν της εφαρμογής του Προγράμματος.

Περιφερειακαί Επιτροπαί Αναπτύξεως: Η ίδρυσις των Επιτροπών τούτων αποσκοπεί εις την παρότρυνσιν της περιφερειακής διοικήσεως, των οργανισμών, των οργανώσεων και του πληθυσμού εν γένει, προς ενσυνείδητον συμμετοχήν των εις την κατάρτισιν και εφαρμογήν των περιφερειακών Προγραμμάτων. Αι Επιτροπαί αύται θα αποτελέσουν συμπλήρωμα των Υπηρεσιών Περιφερειακής Αναπτύξεως, των οποίων θα αποτελούν συμβουλευτικά όργανα. Θα συντίθενται δε εξ αντιπροσώπων των διοικητικών Υπηρεσιών της περιφέρειας, της τοπικής αυτοδιοικήσεως, των οργανισμών και των οργανώσεων των παραγωγικών τάξεων, καθώς εξ ειδικών ή προσωπικοτήτων.

Κεφάλαιο Β'

Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα περιόδου 1968-1973

1. «Σύνταγμα» του έτους 1968: Ρυθμίσεις για θέματα οικονομικής δραστηριότητας

Άρθρο 7

Οι Έλληνες είναι ίσοι έναντι του νόμου.

Οι Έλληνες πολίται συνεισφέρουν αδιακρίτως εις τα δημόσια βάρη αναλόγως των δυνάμεών τους.

Άρθρο 9

Έκαστος έχει το δικαίωμα ελεύθερας ανάπτυξεως της προσωπικότητός του...

Άρθρο 19

Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα όπως συνεταιρίζονται τηρούντες τους νόμους του Κράτους, οίτινες όμως ουδέποτε δύνανται να υπαγάγουν την άσκησιν του δικαιώματος τούτου εις προηγούμενην άδειαν της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 21

Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους. Ουδείς στερείται της ιδιοκτησίας αυτού, ει μη διά δημοσίαν ωφέλειαν προσηκόντως αποδεδειγμένην όταν και όπως ο νόμος ορίζει, πάντοτε δε μετά πλήρη αποζημίωσιν...

Άρθρο 23

Το κατ' εφαρμογήν του άρθρου 112 του Συντάγματος της 1/1/1952 εκδοθέν Ν.Δ. 2687/1953 Περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού... διατηρεί την ήν εκέκτητο τυπικήν ισχύν.

Άρθρο 27

Το Κράτος μεριμνά διά την εξασφάλισιν της απασχολήσεως...

Άρθρο 28

Το Κράτος μεριμνά διά την δημιουργίαν προϋποθέσεων και κινήτρων προς ανάπτυξιν επί εθνικής και περιφερειακής κλίμακος της οικονομίας, ώστε δι' αυτής να παρέχεται ευχέρεια σταθεράς βελτιώσεως των όρων διαβιώσεως του λαού.

2. Νομοθετήματα εκδοθέντα κατά την διάρκεια ισχύος του «Συντάγματος» του έτους 1968 μ.Χ.

Ν.Δ. 916/1971 (ΦΕΚ 137, Α', 14/7/1971) Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν. 4171/1961 Περί λήψεως γενικών μέτρων διά την υποβοήθησιν της αναπτύξεως της οικονομίας της Χώρας. Με το Ν.Δ. παρεσχέθη το δικαίωμα στον Υπουργό Συντονισμού να συνομολογεί ως εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου συμβάσεις για την διενέργεια ερευνών ή την εκπόνηση μελετών, αναγκαίων κατά την κρίση του, για τον προγραμματισμό και την αξιολόγηση των δημοσίων και των ιδιωτικών επενδύσεων κ.λ.

Ν.Δ. 997/1971 (ΦΕΚ 188, Α', 2/10/1971) Περί επεκτάσεως εφαρμογής των διατάξεων της νομοθεσίας περί μέτρων προστασίας της επαρχιακής βιομηχανίας και επί ετέρων βιομηχανιών.

Ν.Δ. 1078/1971 (ΦΕΚ 273, Α', 27/12/1971) Περί λήψεως φορολογικών και άλλων τινών μέτρων προς ενίσχυσιν της περιφερειακής αναπτύξεως. Ως νέα παραγωγική επένδυση θεωρείται η αγορά και εγκατάσταση στην Ελλάδα καινούργιων μηχανημάτων, η ανέγερση βιομηχανοστασίων, αποθηρευτικών ή ψυκτικών χώρων κ.λ.

Ν.Δ. 1080/1971 (ΦΕΚ 273, Α', 27/11/1971) Περί καταργήσεως, τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινών περί φόρου κύκλου εργασιών.

Ν.Δ. 1212/1972 (ΦΕΚ 133, Α', 29/7/1992) Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και αντικαταστάσεως ενιαίων φορολογικών διατάξεων.

Ν.Δ. 1297/1972 (ΦΕΚ 217, Α', 8/12/1972) Περί παροχής φορολογικών κινήτρων διά την συγχώνευσιν ή μετατροπήν επιχειρήσεων προς δημιουργίαν μεγάλων οικονομικών μονάδων.

Ν.Δ. 1312/1972 (ΦΕΚ 232, Α', 24/12/1972) Περί νέων μέτρων προς ενίσχυσιν της περιφερειακής αναπτύξεως. Με το Ν.Δ. παρέχεται σε ημεδαπές βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις (υπό προϋποθέσεις) ενίσχυση, εάν πραγματοποιήσουν νέες επενδύσεις στην περιοχή Δ, για την κάλυψη μέ-

θους της δαπάνης ανέγερσης των βιομηχανοστασίων και των λοιπών κτη-
ριών εγκαταστάσεων κ.λ.

Ν.Δ. 1313/1972 (ΦΕΚ 232, Α', 24/12/1972) Περί μέτρων ενισχύσεως της
τουριστικής αναπτύξεως. Οι κυριώτερες διατάξεις του Ν.Δ. έχουν ως εξής:

Διαίρεση της Χώρας σε περιοχές

1. Διά την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος, η Επικράτεια δια-
χωρίζεται εις τας αιολογικούς τρεις περιοχάς:

Περιοχή Α: Νομοί Αττικής και Πειραιώς (πλην των Επαρχιών Τροιζη-
νίας, Ύδρας, Αιγίνης, Κυθήρων και της Νήσου Σπετσών), Επαρχία Θεσ-
σαλονίκης και νήσοι Ρόδος και Κέριαιρα.

Περιοχή Β: Επαρχία Τροιζηνίας, Ύδρας, Αιγίνης, νήσος Σπετσών,
Επαρχία Χαλκίδος και Καρυστίας του Νομού Ευβοίας, Νομοί Κορινθίας,
Αργολίδος, Αχαΐας (πλην της επαρχίας Καλαβρύτων), Βοιωτίας, Λαρίσης,
Φθιώτιδος, Χαλκιδικής και Πιερίας, Επαρχία Αλμυρού και Δήμοι Βόλου
και Νέας Ιωνίας του Νομού Μαγνησίας, Επαρχία Τεμένους και Πεδιάδος
Νομού Ηρακλείου, Επαρχία Μιραμπέλλου Νομού Λασιθίου, νήσοι Σκιά-
θος, Μύκονος και Κως.

Περιοχή Γ: Λοιπή Χώρα (άρθρο 1).

Έννοια Παραγωγικής επένδυσης¹

Διά την εφαρμογήν του παρόντος θεωρείται ως νέα παραγωγική επέν-
δυσις η ανέγερσις ξενοδοχείων και η αγορά πάσης φύσεως καινούργιων
παγίων στοιχείων, εξυπηρετούντων αμέσως τας ανάγκας του ξενοδοχείου.

Δεν θεωρείται παραγωγική επένδυσις η αγορά επιβατηγών αυτοκινή-
των, ως και η αγορά οικοπέδων, ή γηπέδων, καθ' ό ποσοστόν τα τελευταία
ταύτα δεν καλύπτονται υπό κτησμάτων εξυπηρετούντων την επιχείρησιν,
ο δε απομένων ακάλυπτος χώρος δεν τελεί εις εύλογον αναλογίαν προς τας
ανάγκας της επιχειρήσεως (άρθρο 1).

Καταβολή μειωμένης εργοδοτικής εισφοράς

1. Ημεδαπάι ξενοδοχειακάι επιχειρήσεις των περιοχών Α', Β' και Γ' δι-
καιούνται μειωμένης καταβολής εισφορών εργοδότου και ησφαλισμένου
υπέρ του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), του Ταμείου Ασφα-

1. Βλ. και ATHANASSOPOULOS C., G. - COURTHEOUX J. - P.: La notion d'
investissement privé productif en Grèce. CAHIERS DE L' A.C.E. Paris, 1991, (3), p.
101 et s.

λίσεως Ξενοδοχοϋπαλλήλων (ΤΑΞΥ), ως και των Ιδρυμάτων, Ταμείων ή Οργανισμών επικουρικής ασφαλίσεως επί των από 1 Ιανουαρίου 1973 αποδοχών του απασχολούμενου προσωπικού, ως ακολούθως:

α. Είκοσιν επί τοις εκατόν (20%) αι της περιοχής Α' εφ' όσον αι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών πελατών αντιπροσωπεύουν το τεσσαράκοντα επί τοις εκατόν (40%) του συνόλου των διανυκτερεύσεων.

β. Τριάκοντα επί τοις εκατόν (30%) αι της περιοχής Β' εφ' όσον αι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών πελατών αντιπροσωπεύουν το τριάντα επί τοις εκατόν (30%) του συνόλου των διανυκτερεύσεων. Η μείωσις αυτή ισχύει διά τας μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1982 αποδοχάς.

γ. Τεσσαράκοντα επί τοις εκατόν (40%) αι της περιοχής Γ' διά τα δύο πρώτα έτη της λειτουργίας άνευ προϋποθέσεως τινός, δι' έκαστον δε των επομένων ετών, εφ' όσον αι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών πελατών αντιπροσωπεύουν το είκοσιν επί τοις εκατόν (20%) του συνόλου των διανυκτερεύσεων. Η μείωσις αυτή ισχύει διά τας μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1987 αποδοχάς.

δ. Πεντήκοντα επί τοις εκατόν (50%) αι της περιοχής Δ' υπό τας αυτάς ως άνω διά την περιοχήν Γ' προϋποθέσεις. Η μείωσις αυτή ισχύει διά τας μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1987 αποδοχάς.

2. Ως ημερομηνία ενάρξεως λειτουργίας της ξενοδοχειακής επιχειρήσεως λογίζεται ο χρόνος εκδόσεως της προσωρινής ή οριστικής άδειας λειτουργίας αυτής (άρθρο 12).

Ειδικές ενισχύσεις

Το Δημόσιον ενισχύει φυσικά ή νομικά πρόσωπα:

α. Επισκευάζοντα ή εκτελούντα συναφείς εργασίας επί ιδιοκτητών κτιρίων, κειμένων εις οικισμούς ειδικού αρχιτεκτονικού χαρακτήρος ή χαρακτηριζομένων ως διατηρητέων, προς χρησιμοποίησιν των ως τουριστικών εγκαταστάσεων (ξενοδοχείων ή ξενώνων). Η ενίσχυσις ορίζεται εις δέκα πέντε επί τοις εκατόν (15%) επί του συνολικού κόστους των ως άνω εργασιών, εξαιρουμένων των δαπανών διά κινητόν εξοπλισμόν, διά την περιοχήν Α', εις είκοσι πέντε επί τοις εκατόν (25%) διά την Β', εις τριάκοντα επί τοις εκατόν (30%) διά την Γ' και εις τριάκοντα πέντε επί τοις εκατόν (35%) διά την Δ'.

β. Πραγματοποιούντα ξενοδοχειακάς επενδύσεις εις την περιοχήν Δ'. Η ενίσχυσις αυτή ορίζεται εις πέντε επί τοις εκατόν (5%) του κόστους ανεγέρσεως της ξενοδοχειακής μονάδος.

3. Η κατά την προηγούμενην παράγραφον ενίσχυσις βαρύνει τον Προϋπολογισμόν Δημοσίων Επενδύσεων, η δε διαδικασία καταβολής ορίζεται δι' αποφάσεως του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας.

4. Εν περιπτώσει μεταβολής της χρήσεως των ακινήτων, διά τα οποία κατεβλήθη η εν τη παραγράφω 2 ενίσχυσις, προ της παρόδου πενταετίας από της καταβολής ταύτης, επιστρέφεται εις το Δημόσιον ολόκληρος εντόκως. Εάν η μεταβολή της χρήσεως λάβη χώραν μετά την πάροδον πενταετίας και προ της συμπληρώσεως δεκαπενταετίας, το επιστρεπτέον εις το Δημόσιον ποσόν περιορίζεται, κατά εν δέκατον (1/10) δι' ἑκάστον ἔτος λειτουργίας πέραν της πενταετίας και επιστρέφεται εντόκως (ἄρθρο 13).

Ν.Δ. 1314/1972 (ΦΕΚ 232, Α', 24/12/1972) Περί τροποποιήσεως του Α.Ν. 148/1967 Περί μέτρων προς ενίσχυσιν της κεφαλαιαγοράς.

Ν.Δ. 1377/1973 (ΦΕΚ 80, Α', 7/4/1973) Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν.Δ. 1078/1971 Περί λήψεως φορολογικών και ἄλλων τινῶν μέτρων προς ενίσχυσιν της περιφερειακῆς αναπτύξεως και του Ν.Δ. 1312/1972 περί νέων μέτρων προς ενίσχυσιν της περιφερειακῆς αναπτύξεως. Με το Ν.Δ. η Χώρα διαιρέθηκε σε 3 περιοχές, ρυθμίστηκαν διάφορα θέματα εκπόσεως, κερδῶν, μειώθηκε (υπὸ προϋποθέσεις) ο φόρος κύκλου εργασιῶν κ.λ.

Ν.Δ. 1378/1973 (ΦΕΚ 80, Α', 7/4/73) Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν.Δ. 1313/1972 Περί μέτρων ενισχύσεως της τουριστικῆς ἀναπτύξεως.

Πράξις υπ' αριθμ. 45 του Υπουργικοῦ Συμβουλίου, 10/4/1973, περί δημιουργίας βιομηχανικῶν ζωνῶν εις την περιοχὴν Δ' και καθορισμοῦ βιομηχανικῶν κλάδων, δυναμένων να εγκατασταθοῦν ἀνευ περιορισμῶν ἐντὸς της περιοχῆς ταύτης, συμφώνως προς τὰς διατάξεις του ἁρθρου 5 του Ν.Δ. 1377/1973.

Πράξις υπ' αριθμ. 46 του Υπουργικοῦ Συμβουλίου, 10/4/1973, Περί καθορισμοῦ τουριστικῶν περιοχῶν και ζωνῶν δυνάμει του ἁρθρου 11 του Ν.Δ. 1313/1972 ὡς εἰροποποιήθη και συνεπληρώθη διὰ του Ν.Δ. 1378/1973.

3. Προγράμματα ἀνάπτυξης

Κατὰ την διάρκεια της ἐξεταζόμενης περιόδου δημοσιεύθηκαν τα «Προκαταρκτικά» των ἀκολουθῶν Προγραμμάτων Ἀνάπτυξης, χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα των ὁποίων παρατίθενται στήν συνέχεια.

Πρόγραμμα Οικονομικής Ανάπτυξης, 1968-1972

Κατά τους Συντάκτες του Προγράμματος αυτού «το μέγεθος του περιφερειακού προβλήματος της χώρας αντικατοπτρίζεται σαφώς εις την διάφορον πληθυσμιακήν εξέλιξιν της περιοχής Πρωτευούσης εν σχέσει προς τας λοιπάς περιφέρειας της Χώρας. Κατά την δεκαετίαν 1950-60 ο ρυθμός αυξήσεως του πληθυσμού της περιοχής Πρωτευούσης ήτο τριπλάσιος του αντιστοίχου ρυθμού διά το σύνολον της Χώρας, ενώ εις ωρισμένας εκ των λοιπών περιοχών εσημειώθη μείωσις του πληθυσμού. Η δυσμενής αυτή εξέλιξις επεδεινώθη έτι περαιτέρω κατά την περίοδον 1960-65, λόγω της αποτόμου αυξήσεως της εξωτερικής μεταναστεύσεως εξ ωρισμένων ιδίως περιοχών ασθενοῦς ήδη δημογραφικῆς συνθέσεως και εξέλιξεως».

Εξ άλλου, οι βασικές κατευθύνσεις της Πολιτικής Περιφερειακής Αναπτύξεως του Προγράμματος συνοψίζονται στα εξής:

α. Η αξιοποίησις των πόρων και η ανάπτυξις εκάστης περιφερειακής οικονομίας συμφώνως προς τα συγκριτικά ταύτης πλεονεκτήματα υπό δυναμικήν έννοιαν, εις το πλαίσιον των μακροχρονίων προοπτικών οικονομικο-χωροταξικής διαρθρώσεως της ελληνικής οικονομίας.

β. Η δημιουργία συμπληρωματικότητων εις την ανάπτυξιν εκάστης περιφερειακής οικονομίας και η μεταβολή της όλης κοινωνικοοικονομικής της διαρθρώσεως. Τούτο σημαίνει, ότι εξαίρεσι των περιφερειών ή περιοχών εκείνων αίτινες δεν δύνανται να αναπτυχθούν παρά εις ένα κυρίως τομέα, ως π.χ. ωρισμένοι νήσοι εις τον τουρισμόν οι διάφοροι τομείς εκάστης περιφέρειας θα αναπτυχθούν καταλλήλως ούτως, ώστε να υφίστανται αι απαιτούμεναι προϋποθέσεις συνεχούς αναπτύξεώς των.

γ. Η ορθολογική κατανομή δραστηριοτήτων και πληθυσμού εις τον ελληνικόν χώρον και η εξασφάλις των απαραίτητων κοινωνικών υπηρεσιών και ευκολιών δι' ενός ιεραρχημένου και αρτίως εξοπλισμένου συστήματος αστικών και αγροτικών κέντρων.

δ. Η μείωσις των διαφορών εισοδήματος και όρων διαβιώσεως μεταξύ των περιφερειών της Χώρας και ιδίως μεταξύ της περιοχής Αθηνών και της λοιπής Ελλάδος. Τούτο αποτελεί την τελικήν επιδίωξιν της προγραμματισμένης περιφερειακής αναπτύξεως, Πλην όμως, η πραγματοποίησις της επιδίωξεως ταύτης δεν είναι δυνατή ει μη σταδιακώς, καθ' όσον αι διάφοροι περιφέρειαι διαθέτουν διαφορετικόν δυναμικόν πόρων και επίτεδον αξιοποιήσεως αυτών, προσέτι δε ωρισμένοι εξ αυτών έχουν αποκτήσει σαφή πλεονεκτήματα έναντι των λοιπών.

Τέλος, το Πρόγραμμα προέβλεπε σειρά οργανωτικών και θεσμικών μέτρων (διαίρεση της χώρας σε ευρύτερες περιφέρειες προγράμματος κ.λ.).

Σχέδιον Προτύπου Μακροχρονίου Προγράμματος Αναπτύξεως, 1972

Κατά το Σχέδιο Προτύπου Μακροχρονίου Αναπτύξεως, 1972, «η Ελλάς αντιμετωπίζει ήδη σοβαρόν πρόβλημα μη ισορρόπου κατανομής δραστηριοτήτων και πληθυσμού μεταξύ των περιφερειών της».

Ιδιαίτερος έντονος είναι η διαφορά ως προς τας παραγωγικάς, κοινωνικάς και πολιτιστικάς δραστηριότητας μεταξύ της περιφέρειας Αθηνών και των λοιπών περιφερειών της Χώρας, με αποτέλεσμα σημαντικήν διαφοράν εις το κατά κεφαλήν εισόδημα και τους όρους διαβιώσεως. Αι μεταπολεμikai ευνοϊκαί εξελίξεις εις τον οικονομικόν, κοινωνικόν και πολιτιστικόν τομέα αναπτύξεως δεν επηρέασαν εξ ίσου όλας τας περιφέρειας. Ούτω, η περιφέρεια Αθηνών και ολιγώτερον η περιφέρεια Θεσσαλονίκης ημνοήθησαν ιδιαίτερώς, κατ' εξοχήν δε εις τον τομέα της βιομηχανικής αναπτύξεως και την πληθυσμιακήν των εξέλιξιν. Η συγκέντρωσις ολοκλήρου σχεδόν της νέας βιομηχανικής δραστηριότητος και των νέων απασχολήσεων εις τας δύο αυτάς περιοχάς δεν επέτρεψε την ουσιώδη μεταβολήν της γεωργικής κυρίως δομής των λοιπών περιφερειών. Περαιτέρω, η δυσμενής δημογραφική εξέλιξις ωρισμένων περιφερειών, ιδία των νησιωτικών και ακριτικών περιοχών, κατά την τελευταίαν δεκαετίαν κατέστησαν πλέον εμφανή την διευρυνόμενην άνισον κατανομήν του πληθυσμού και τους διαγραφόμενους κινδύνους διά την μελλοντικήν δημογραφικήν εξέλιξιν, μέσωσ δε αυτής και την οικονομικήν ανάπτυξιν και κοινωνικήν ισορροπίαν της Χώρας.

«Αι τάσεις συγκεντρώσεως δραστηριοτήτων και πληθυσμού εις την περιφέρειαν Αθηνών και κατά δεύτερον λόγον εις την περιφέρειαν Θεσσαλονίκης θα έχουν ως αποτέλεσμα την διευρυνσιν των απολύτων διαφορών, όσον αφορά εις το κατά κεφαλήν εισόδημα και τους όρους διαβιώσεως, την άνισον κατανομήν των νέων ευκαιριών απασχολήσεως και του πληθυσμού μεταξύ των δύο περιφερειών και των υπολοίπων περιφερειών».

«Αι ανωτέρω διαγραφείσαι δυσμενείς προοπτικά εξελίξεις του περιφερειακού προβλήματος της Χώρας επιβάλλεται να αντιμετωπισθούν με πλέον ενεργόν πολιτικήν περιφερειακής αναπτύξεως».

«Αι βασικαί επιδιώξεις της πολιτικής αυτής, η οποία αποσκοπεί εις την ανακοπήν των δυσμενών και την βελτίωσιν των ευνοϊκών τάσεων διά την δημιουργίαν ενός επιθυμητού προτύπου περιφερειακής αναπτύξεως της Χώρας, πρέπει να είναι: η ορθολογική, εν σχέσει προς το παρελθόν, κατανομή δραστηριοτήτων και πληθυσμού μεταξύ της περιφέρειας Αθηνών και των λοιπών περιφερειών, διά της προωθήσεως της αποκεντρώσεως εκ των Αθηνών και της δημιουργίας περισσότερων πόλων αναπτύξεως, η βελτίωσις των συνθηκών διαβιώσεως του πληθυσμού των περιφερειών τόσοσν απολύτως, όσον και εν σχέσει προς την περιφέρειαν Αθηνών, διά της ταχυ-

τέρας αυξήσεως του κατά κεφαλήν εισοδήματος και της παροχής του καταλλήλου επιπέδου και συνθέσεως κοινωνικών υπηρεσιών, η συντήρησις, ανάδειξις και ανάπτυξις των πολιτιστικών στοιχείων και κοινωνικών αξιών των διαφόρων περιφερειών, η αύξησις της ενσυνειδήτου συμμετοχής του πληθυσμού αυτών εις την αναπτυξιακήν προσπάθειαν».

«Η δημιουργία συστήματος περισσότερων πόλων αναπτύξεως -ενός τουλάχιστον δι' εκάστην εκ των Περιφερειακών Διοικήσεων της Χώρας- και η εξισορρόπησις των όρων διαβιώσεως του πληθυσμού όλων των περιφερειών, καίτοι τυγχάνει επιθυμητή μακροχρονίως, δεν είναι πλήρως επικτική εντός της προσεχούς δεκαπενταετίας. Οία δήποτε προσπάθεια και εάν καταβληθῇ διὰ την αξιοποίησιν των παραγωγικών πόρων όλων των περιφερειών, αι υφιστάμεναι διαφοροποιήσεις εις τον παραγωγικόν εξοπλισμόν, τας αποδόσεις και το θεσμικό πλαίσιον μεταξύ Αθηνών - Θεσσαλονίκης και λοιπής Ελλάδος δεν είναι δυνατόν να εξασφαλίσουν ρυθμούς οικονομικής αναπτύξεως οδηγούντας εις πλήρη γεφύρωσιν του ανοίγματος εις το απόλυτον ύψος του κατά κεφαλήν εισοδήματος μεταξύ Αθηνών - Θεσσαλονίκης και λοιπής Ελλάδος».

«Διὰ την πραγματοποίησιν εις ικανοποιητικόν βαθμόν των επιδιώξεων της περιφερειακής αναπτύξεως κατά την προσεχή δεκαπενταετίαν και διὰ την δημιουργίαν προϋποθέσεων έτι μεγαλυτέρας προόδου προς την κατεύθυνσιν αυτήν κατά την περίοδο 1987-2000 απαιτείται η εφαρμογή καταλλήλου στρατηγικής. Η στρατηγική αυτή συνίσταται εις την εν χώρῳ και χρόνῳ κλιμάκωσιν των προσπαθειών περιφερειακής αναπτύξεως και αποκεντρώσεως των δραστηριοτήτων του πληθυσμού, ώστε να ελαχιστοποιηθούν αι αντιθέσεις μεταξύ εθνικών και περιφερειακών επιδιώξεων της πολιτικής αναπτύξεως. Προς τούτο απαιτείται η συγκέντρωσις της προσπάθειας εις την ενίσχυσιν των ευνοϊκών τάσεων ωρισμένων δυναμικών πόλεων αναπτύξεως, ως της Θεσσαλονίκης, Πατρών, Λαρίσης, Βόλου, Ηρακλείου, και εις την δημιουργίαν συνθηκών αναλήψεως τοιούτου ρόλου υπό ωρισμένων άλλων αστικών κέντρων εις τας λοιπὰς περιφερείας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και Ηπείρου, ικανών να συντελέσουν εις την αναδιάρθρωσιν και ανάπτυξιν των αντιστοιχων περιφερειών. Τα επιλεγόμενα οὕτω αστικά κέντρα θα αποτελέσουν τους νοτίους πόλους περιφερειακής αναπτύξεως εις τους οποίους θα επιδιωχθῇ κατά προτεραιότητα η κατεύθυνσις της αποκεντρώσεως και ιδία η εγκατάστασις των νέων βιομηχανικών δραστηριοτήτων».

«Η εφαρμογή της ως άνω πολιτικής θα διευκολυνθῇ διὰ της ενθαρρύνσεως προς εγκατάστασιν εις την επαρχίαν των βιομηχανιών εκείνων, αι οποίαι είναι απηλευθερωμένοι εκ του τόπου παραγωγῆς των πρώτων υλών

και εξαρτώνται περισσότερο εκ της υπαρξας αφόδου, φθηνού και επι-
δεξιού εργατικού δυναμικού. Εξ άλλου, η προσαρμωσιμότης των ελληνικών
εργατών εις την νέαν τεχνολογίαν, η γεωγραφική προέλευσις και ο καλ-
λωγησμός σύνδεσμος των παλινοστούντων εργατών προς την περιφε-
ρειάν των, η ευνοϊκή διεθνής γεωγραφική θέσις ωρισμένων περιφερειών
και διάφοροι άλλοι παράγοντες, συνδυαζόμενοι προς κατάλληλα κινήτρα
και λοιπά μέτρα πολιτικής, δύναται να προωθήσουν την περιφερειακή βιο-
μηχανικήν ανάπτυξιν».

Εξ άλλου, σχετικώς με τις προϋποθέσεις και τα μέτρα για την επίτευξη
των στόχων της περιφερειακής πολιτικής το Σχέδιο περιλαμβάνει τα εξής:

«Η κρατική δραστηριότητα πρέπει να αναλάβη ηνξημένην ευθύνη
προωθήσεως της πολιτικής περιφερειακής αναπτύξεως, διά της δημιουρ-
γίας του καταλλήλου οργανωτικού - θεσμικού πλαισίου διοικήσεως και
προγραμματισμού, της παροχής των καταλλήλων κινήτρων και της εκτελέ-
σεως των απαραίτητων έργων οικονομικής και κοινωνικής υποδομής».

«Είναι προς τούτοις αναγκαία η προώθησις και ολοκλήρωσις της επι-
τελικής διαρθρώσεως των κεντρικών φορέων και της διοικητικής και οικο-
νομικής αποκεντρώσεως εις το περιφερειακόν και τοπικόν επίπεδον. Ειδι-
κώτερον, το υφιστάμενον οργανωτικόν σχήμα των περιφερειακών Διοική-
σεων δύναται να χρησιμεύση ως επίπεδον αποκεντρώσεως της κλασικής
διοικήσεως, προγραμματισμού και συντονισμού εκτελέσεως έργων και
προοδευτικώς λήψεως αποφάσεων, όσον θα καθίσταται δυνατή η οικονο-
μική αποκέντρωσις. Περαιτέρω, εις το επίπεδον εκάστης Περιφερειακής
Διοικήσεως πρέπει να ολοκληρωθεί ο θεσμός της εκπροσωπήσεως των πε-
ριφερειακών οργανωμένων κοινωνικών ομάδων και πληθυσμού γενικώτε-
ρον, εις την προσπάθειαν κινητοποιήσεως και ενσυνειδήτου συμμετοχής
εις την αναπτυξιακήν διαδικασίαν. Πέραν της αναγκείας προς τούτο κα-
ταλλήλου αναδιοργανώσεως των υφισταμένων Συμβουλίων Περιφερεια-
κής Διοικήσεως και Συμβουλίου Περιφερειακής Αναπτύξεως, παρίσταται
ανάγκη δημιουργίας και νέων θεσμών προς εξασφάλισιν πληροτέρας συ-
νεργασίας μεταξύ κρατικής και ιδιωτικής πρωτοβουλίας εις την περιφέρει-
αν. Φορείς μικτής οικονομίας, κατά τα πρότυπα οργανώσεως εις άλλας χώ-
ρας¹, δύναται να συμβάλλουν αποφασιστικώς εις την αποτελεσματικήν ε-
πίλυσιν των πολυπλόκων προβλημάτων τα οποία αναμένονται να ανακύ-
ψουν εις ωρισμένους τομείς δραστηριότητος, ως π.χ. εις την εκτέλεσιν με-
γάλων έργων κοινής ωφελείας, εις την κινητοποίησιν της περιφερειακής α-
ποταμιεύσεως, εις την διαχείρισιν αναπτύξεως αστικών περιοχών κ.λ. Κρί-

1. Βλ. και P. ROMUS: L' Europe Regionale. Bruxelles, 1990.

νεται απαραίτητος επίσης η ενθάρρυνσις της δημιουργίας υγιών τοπικών επιχειρηματικών στελεχών, διά της κινητοποιήσεως των ως άνω θεσμών και της βαθμιαίας αποκεντρώσεως του μηχανισμού λήψεως αποφάσεων υπό του τραπεζικού συστήματος».

«Ωσαύτως, είναι αναγκαία η ενίσχυσις και προσαρμογή των διαφόρων κινήτρων περιφερειακής αναπτύξεως. Ούτω, ενδείκνυται η ενεργός χρησιμοποίησις του πιστωτικού συστήματος, διά του διαφορισμού των όρων χρηματοδοτήσεως και των εγγυήσεων του Δημοσίου εις την χρηματοδότησιν της βιομηχανίας, του τουρισμού και του οικισμού, προς προώθησιν της περιφερειακής αναπτύξεως, του Κράτους φέροντος το σχετικόν βάρος. Εξ άλλου, τα προσφάτως θεσπισθέντα φορολογικά κίνητρα, διαφορίζόμενα κατά ευρείας περιφερείας, αναμένεται ότι θα συμβάλλουν αποφασιστικώς εις την ορθολογικήν ανάπτυξιν της ελληνικής βιομηχανίας. Ανάλογα, περιφερειακώς διαφορίζόμενα, φορολογικά κίνητρα πρέπει να θεσπισθούν υπέρ του τουρισμού. Η παροχή ισχυρών φορολογικών και άλλων κινήτρων διά την κατεύθυνσιν ή συγκράτησιν του εργατικού δυναμικού εις ωρισμένας περιοχάς προγραμματιζόμενης αναπτύξεως (π.χ. διαφοροποίησις των συντελεστών φόρου εισοδήματος) θεωρείται ως μεγάλης σημασίας διά την επίτευξιν των επιδιώξεων περιφερειακής αναπτύξεως. Είναι επίσης απαραίτητος, κατά την αξιολόγησιν των επενδύσεων και την χορήγησιν των αδειών σκοπιμότητας διά την επέκτασιν ή εγκατάστασιν βιομηχανικών ή τουριστικών επιχειρήσεων, τα κριτήρια περιφερειακής αναπτύξεως να έχουν ιδιαιτέραν βαρύτητα».

«Ιδιαιτέραν, εξ άλλου, σημασίαν έχει η ενίσχυσις της οικονομικής και κοινωνικής υποδομής των περιφερειών. Εκτός της οργανώσεως και του εξοπλισμού των βιομηχανικών περιοχών εις τους πόλους και τα κύρια αστικά κέντρα εκάστης περιφερείας, της βελτιώσεως του δικτύου των συγκοινωνιών μεταξύ των περιφερειών και εντός αυτών, η παροχή υπηρεσιών υγείας, εκπαιδεύσεως, αναψυχής και πολιτιστικής δραστηριότητος εις τα επιλεγέντα κέντρα αστικής και αγροτικής πληθυσμακής σπουδαιότητος και προγραμματιζόμενης εξέλιξεως θεωρείται απαραίτητος προϋπόθεσις προσελκύσεως επιχειρηματιών, ως και επιστημονικού και εργατικού δυναμικού. Ειδική μέριμνα απαιτείται βεβαίως διά την παροχήν καταλλήλων υπηρεσιών ως ωρισμένας ακριτικής περιοχάς της Χώρας.

Τέλος, διά την προώθησιν της ορθολογικής κατανομής των δραστηριοτήτων και πληθυσμού εις τον ελληνικόν χώρο κρίνεται απαραίτητος η λήψις μέτρων βελτιώσεως της διαπεριφερειακής, ενδοπεριφερειακής και επαγγελματικής κινητικότητος του εργατικού δυναμικού. Τα μέτρα αυτά, ως π.χ. τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευσις, επιδότησις κόστους μετακινήσεως, ευνοϊκοί όροι πολιτικής στεγάσεως κ.λ. πρέπει να λαμβάνωνται εις εφαρμογήν συγκεκριμένων προγραμμάτων περιφερειακής αναπτύξεως».

Κεφάλαιο Γ'

Συνταγματικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακά νομοθετήματα περιόδου 1973-1974

1. «Σύνταγμα» του έτους 1973 μ.Χ.: ρυθμίσεις για θέματα οικονομικής δραστηριότητας

Βλέπετε ανωτέρω υπό στοιχεία περιόδου 1968-1973, 1, δεδομένου, ότι πρόκειται περί των αυτών διατάξεων.

2. Νομοθετήματα εκδοθέντα κατά την διάρκεια ισχύος του «Συντάγματος» του έτους 1973 μ.Χ.

Π.Δ. 365/1973 (ΦΕΚ 265, Α', 4/10/1973) Περί καθορισμού της διαδικασίας, δικαιολογητικών κ.λ. διά την έκπτωσην εκ των κερδών επιχειρήσεων των δαπανών διά νέας παραγωγικής επενδύσεις κατά το Ν.Δ. 1078/1971.

Ν.Δ. 331/1974 (ΦΕΚ 56, Α', 4/3/1974) Περί παροχής φορολογικών κινήτρων προς ενίσχυσιν της βιομηχανικής παραγωγής. Με βάση τις διατάξεις αυτού του Ν.Δ., «ημεδαπαί βιομηχανικαί και βιοτεχνικαί επιχειρήσεις ανεξαρτήτως τόπου εγκαταστάσεως... αίτινες ήθελον πραγματοποιήσει... αγοράς καινούργιων μηχανημάτων, τα οποία συμβάλλουν εις την παραγωγικήν διαδικασίαν, δι' επέκτασιν, ανανέωσιν και εκσυγχρονισμό, δικαιούνται να εκπέσουν εκ των καθαρών κερδών ποσοστών 40% της αξίας των διά ταύτας πραγματοποιηθεισών δαπανών, υπό την προϋπόθεσιν, ότι τα μηχανήματα θέλουσι τεθῇ εις λειτουργίαν εντός εξαμήνου από τας ημερομηνίας παραλαβῆς των». Με ἄλλη διάταξιν αυξάνονταν η προβλεπόμενη από το Ν.Δ. 1312/1972 ενίσχυση του Δημοσίου με 2 ακόμη ποσοστιαίες μονάδες επιτοκίου κ.λ.

3. Προγράμματα ανάπτυξης

Πρόγραμμα Αναπτύξεως, 1973-1977

Το Πρόγραμμα (Προκαταρκτικά) μετά από μία εκτενή αναφορά στα υπάρχοντα προβλήματα της Ελληνικής Οικονομίας, περιελάμβανε τις βασικές επιδιώξεις της πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης της Χώρας, των οποίων τα κύρια σημεία έχουν ως εξής:

«Εν όψει των επισημανθέντων προβλημάτων και των δυσμενών προοπτικών εξελίξεως ωρισμένων εκ τούτων, το Πρόγραμμα προβλέπει ιδιαιτέρως ισχυρά και αποτελεσματικήν πολιτικήν περιφερειακής αναπτύξεως. Η πολιτική αυτή, εν τούτοις, περιορίζεται από την μακροχρόνιον φύσιν των περιφερειακών προβλημάτων της Χώρας και την πιθανήν αντίθεσιν μεσοχρόνιως μεταξύ εθνικών και περιφερειακών επιδιώξεων αναπτύξεως. Κατ' ακολουθίαν, αι γενικαί κατευθύνσεις και η κατά κατηγορίας περιφερειών στρατηγική του Σχεδίου προτύπου Μακροχρονίου Αναπτύξεως της Ελλάδος αποτελούν το πλαίσιον και καθορίζουν την έμφασιν της πολιτικής ελέγχου ή προωθήσεως της ανάπτυξεως των δυναμικών, αναπτυσσομένων ή εν καθυστερήσει τελουσών περιφερειών της Χώρας, κατά την προσεχή πενταετίαν».

«Αι βασικαί επιδιώξεις της εν λόγω πολιτικής έγκεινται εις την δυναμικήν αναδιάρθρωσιν και αύξησιν της υφιστάμενης οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής δραστηριότητος εις τας εκτός Αθηνών και Θεσσαλονίκης Περιφερείας της Χώρας, εις την επίτευξιν ορθολογικής κατανομής του πληθυσμού, εις την δημογραφικήν εξυγίανσιν των ασθενεστέρων, κυρίως, περιφερειών και εις την περαιτέρω ταχείαν βελτίωσιν του κατά κεφαλήν εισοδήματος και των συνθηκών διαβιώσεως του πληθυσμού τούτων, όχι μόνον απολύτως, αλλά και εν σχέσει προς την περιοχήν Αθηνών και το σύνολο της Χώρας. Διά την επίτευξιν των εν λόγω επιδιώξεων προβλέπεται η ευρύτερα δυνατή αξιοποίησις των υφισταμένων πόρων και δυνατοτήτων γεωργικής και κτηνοτροφικής περιφερειακής αναπτύξεως, ιδίως διά της ενισχύσεως των κατά περιφέρειαν δυναμικών καλλιεργειών και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων».

«Ειδικώτερον, έμφασις θα δοθή εις την περιφερειακήν κατανομήν των γεωργικών δραστηριοτήτων, όχι μόνον συμφώνως προς την περιφερειακήν κατανομήν πόρων, αλλά και αναλόγως προς τας δυνατότητας αναπτύξεως των λοιπών τομέων της οικονομίας εκάστης περιφερείας. Προς τούτο θα ενισχυθή, κατά προτεραιότητα, ο γεωργικός τομέυς των ασθενεστέρων περιοχών, των οποίων αι δυνατότητες βιομηχανικής ή τουριστικής

αναπτύξεως είναι περιορισμένοι, ίνα ούτως αξιοποιηθῇ πλήρως ἡ δυνατότης συμβολῆς τῆς γεωργίας εἰς τὴν περιφερειακὴν ἀνάπτυξιν».

«Περαιτέρω, θὰ προωθηθῇ ἡ διάκρισις τῆς γεωργικῆς γῆς εἰς ομοιογενεῖς ζῶνας, εἰς ἀπόψιν γεωγραφικῶν, φυσικῶν, οἰκολογικῶν, οικονομικῶν καὶ λοιπῶν ειδικωτέρων συνθηκῶν κατὰ ζῶνην. Εἰς τὰς ἐν λόγῳ ζῶνας θὰ εφαρμοσθῇ πολιτικὴ γεωργικὴς ἐξειδικεύσεως, ὥστε ἡ γεωγραφικὴ παραγωγή, ἡ ἐξειδίκευσις τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντος, ἡ οργάνωσις τῶν ἐκμεταλλεύσεων κ.λ. να συμβάλουν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν στόχων πολιτικῆς γεωργικῆς ἀναπτύξεως. Παράλληλως, θὰ ἐπιδωχθῇ ἡ αποτελεσματικὴ προώθησις τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐκτὸς Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης Περιφερειῶν, διὰ τῆς ἐπιλογῆς ἐνὸς κυρίου πόλου καὶ ἐτέρων συμπληρωματικῶν τούτου εἰς ἐκάστην περιφέρειαν. Ἡ δημιουργία συστήματος δυναμικῶν αστικῶν κέντρων - πόλων ἀναπτύξεως θεωρεῖται ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν δυνατοτήτων ἀναπτύξεως τῶν περιφερειῶν, τὴν δημιουργίαν νέων ευκαιριῶν ἀπασχολήσεως καὶ τὴν συγκράτησιν τοῦ ἀναγκασμοῦ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τούτων πληθυσμοῦ. Εἰδικώτερον, διὰ τὰς ἐκτὸς τοῦ ἄξονος Θεσσαλονίκης-Ἀθηνῶν-Πατρῶν περιοχᾶς τῆς Βορείου Ἑλλάδος, Ἡπείρου καὶ Νοτιοδυτικῆς Πελοποννήσου προβλέπεται ἡ καταβολὴ συντόνων προσπαθειῶν διὰ τὴν δημιουργίαν προϋποθέσεων ἀξιοποιήσεως τῶν φυσικῶν καὶ ἀνθρώπινων πόρων καὶ τῶν ευκαιριῶν βιομηχανικῆς ἀποκεντρώσεως».

«Πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρω θεωρεῖται ἀπαραίτητον, ὅπως ληφθοῦν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς ἔλεγχον τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἐπιταχύνσεως τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῆς περιοχῆς Θεσσαλονίκης. Ἐν τούτοις, ἀποφασιστικῆς σημασίας τυγχάνει ἡ ταχεία προώθησις τῆς οργάνωσεως τῆς οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς υποδομῆς, ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὰ ἀστικά κέντρα διὰ τὰ ὁποῖα ἔχουν νομοθετηθῇ βιομηχανικαὶ περιοχαὶ (ὡς Πάτραι, Βόλος, Καβάλα, Ἡράκλειον, Χανιά), ἀφ' ἐτέρου δὲ εἰς τὰ κέντρα διὰ τὰ ὁποῖα προσφάτως ἐνομοθετήθησαν βιομηχανικαὶ ζῶναι (ὡς Καλαμάτα, Τρίπολις, Μεσολόγγιον, Ἡγουμενίτσα, Πρέβεζα, Ἰωάννινα, Δράμα, Φλώρινα, Ξάνθη, Ἀλεξανδρούπολις). Ἡ ταχεία οργάνωσις τῆς τεχνικῆς καὶ κοινωνικῆς υποδομῆς καὶ ἡ χορήγησις τῶν ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 1312/72 θεσπισθέντων ισχυροτάτων κινήτρων βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως προβλέπεται, ὅτι θὰ καταστήσουν ἐλκυστικὸν τὸν μέγχι τούδε παραμεληθέντα ὑπὸ τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος χώρον τῆς Βορείου, Δυτικῆς καὶ Ν.Δ. Ἑλλάδος».

«Τέλος, πρὸς ολοκλήρωσιν τῶν Προϋποθέσεων βελτιώσεως τοῦ βιοτικού ἐπιπέδου καὶ τῶν ἐν γένει συνθηκῶν διαβιώσεως καὶ τῆς αὐξήσεως

της παραγωγικότητας των διαφόρων τομέων των περιφερειών προβλέπεται:

α. Έμφασις εις τα έργα ταχείας και υψηλής αποδόσεως, ως και εις τα συμπληρωματικά των ήδη εκτελεσθέντων.

β. Ολοκληρώσεις των βασικών συγκοινωνιακών και λοιπών δικτύων εξυπηρετήσεως του πληθυσμού της υπαίθρου.

γ. Ταχεία προώθησις της εν γένει οργανώσεως και υποδομής των βιομηχανικών και τουριστικών περιοχών και ζωνών.

δ. Οργανωμένη ανέγερσις και προσφορά κατοικιών υψηλής ποιότητος και χαμηλού κόστους, υπό εινοϊκούς χρηματοδοτικούς όρους, ιδίως διά τους απασχολούμενους εις την βιομηχανίαν και τον τουρισμόν, προς προσέλκυσιν εργατικού δυναμικού εις τας βιομηχανικάς περιοχάς και τους πόλους περιφερειακής αναπτύξεως, και

ε. Οργάνωσις της αποτελεσματικής προστασίας του ανθρωπίνου, φυσικού, ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, ιδία εις τας περιοχάς εντόνου βιομηχανικής και τουριστικής αναπτύξεως».

Τέλος, το Πρόγραμμα Αναπτύξεως 1973-1977 περιελάμβανε χωροταξικά ρυθμιστικά μέτρα και κίνητρα περιφερειακής ανάπτυξης, τα κυριώτερα των οποίων ήταν:

α. Ο καθορισμός των διαδικασιών εκπονήσεως και εγκρίσεως χωροταξικών σχεδίων, ως και η κατοχύρωσις των εκάστοτε προβλεπομένων διά των σχεδίων τούτων επιβλητέων χωροταξικών ρυθμίσεων (Αρμόδιος φορέυς: Υπ.Π.Κ.Π.).

β. Η θέσπισις καταλλήλου πολιτικής γης, ήτοι η ρύθμισις των διαδικασιών αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, η εφαρμογή του δικαιώματος αγοράς, κατά προτίμησιν, εις πάσας τας αναγκαίας περιπτώσεις, η δημιουργία αποθεμάτων γης, η επιβολή ελέγχων επί των καταστάσεων γης, ο έλεγχος της κερδοσκοπίας επί της γης, ο έλεγχος της αγοράς γης υπό ξένων (Αρμόδιος φορέυς: Υπ.Π.Κ.Π., Υπ.Εσωτ., Υπ.Δ.Ε.) κ.λ.

γ. Η σύνταξις και εφαρμογή Ν.Δ. περί της προστασίας του φυσικού, ιστορικού και οικιστικού περιβάλλοντος εκ της εκτελέσεως έργων και της εγκαταστάσεως και λειτουργίας δραστηριοτήτων (οδηγουσών εις καταστροφήν, αλλαγήν, ρύπανσιν και, γενικώτερον, εις οίαν δήποτε όχλησιν). Εν προκειμένω, υφίσταται προτεραιότης αντιμετώπισεως των σχετικών προβλημάτων κατά μήκος των ακτών και οδών. και εις περιοχάς φυσικού, ιστορικού και οικιστικού ενδιαφέροντος. Τέλος, επιβάλλεται καθιέρωσις υποχρεώσεως εκπονήσεως μελέτης διά την προστασίαν του περιβάλλοντος παραλλήλως προς την εκπόνησιν μελετών, εκτέλεσιν έργων και λειτουργίαν δραστηριοτήτων.

Η προώθηση της περιφερειακής βιομηχανικής και τουριστικής ανάπτυξεως, ήτις αποτελεί το κύριον μέσον αναδιαρθρώσεως και ανακατανομής της οικονομικής δραστηριότητος εις τον χώρον, προϋποθέτει την εφαρμογήν συστήματος κινήτρων και μέτρων, επαρκώς ενηρμονισμένων μεταξύ των και προς τους διαφοριζομένους, κατά περιφέρειαν ή περιοχήν, στόχους περιφερειακής πολιτικής. Το σύστημα τούτο αναφέρεται (α) εις τα θεσμικά εν γένει μέτρα εκσυγχρονισμού του τομέως βιομηχανίας και τουρισμού, ως και τα οργανωτικά μέτρα ηυξημένης πληροφορήσεως, αποκεντρωμένου προγραμματισμού, διαχειρίσεως περιοχών και (β) εις τα φορολογικά, δασμολογικά, χρηματικά, πιστωτικά και λοιπά κίνητρα. Τα κίνητρα ταύτα, αναλυόμενα εις επί μέρους κατηγορίας, διαφορίζονται κατὰ περιοχάς, αναλόγως προς τον βαθμόν ανάπτυξεως τούτων και προς την επιθυμητήν ενίσχυσιν των ολιγότερον ανεπτυγμένων.¹

1. Βλ. περί κινήτρων και ιδίως περί χρηματοδοτικών: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Τα χρηματοδοτικά κίνητρα στο θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Αθήναι, 1985, εκδόσ. ΗΒΟΣ. Βλ. επίσης άλλα στοιχεία στο: Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων ανεικονομικού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Αθήναι, 1996.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμ. Γ'. Αθήναι, 2006.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Διαχείριση Ανθρωπίνων Πόρων. Επι-
στ. Υπεύθυνος: R. NOE, J. HOLLENBECK, B. GERHART, P. WRIGHT.
Τόμος Α', Αθήναι, 2006, Τόμος Β', Αθήναι, 2006.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Διοικητικό Δίκαιο. Αθήναι, 2006.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Οι Ελληνικές ιδιωτικές επενδύσεις σε
Χώρες των Βαλκανίων: Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροα-
τία, Π.Γ.Δ.Μ., Σερβία-Μαυροβούνιο, Ρουμανία και το Ελληνικό Σχέδιο Οι-
κονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων. Εν συνεργασία: Δρ Β.
ΔΕΛΗΘΕΟΥ. Αθήναι, 2005.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Τόμ. Β'. Ρώμη, Αθήναι, 2004.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανά-
πτυξης. Αθήναι. Τόμ. Α', Β', Γ', Δ' έκδ. 1991, 2000.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Περιφερειακή Διοίκηση - Τοπική Αυτο-
διοίκηση: Τόμ. Α': Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Ε' έκδ. 1996. Τόμ. Β':
Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Η' έκδ. 2000.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Αθήναι. Εν συνεργασία: Δρ Ι. ΒΛΑΣΣΗΣ, Δρ Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ. Τόμ. Α', Α'
έκδ. 1996, Β' έκδ. 2000.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Οικονομικό Δίκαιο. Πανεπ. παραδ. Α'
έκδ. 1996, Γ' έκδ. 2001.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Διοίκηση Προσωπικού. Πανεπ. παραδ.
Α' έκδ. 1996. Γ' έκδ. 2000.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *La notion d'investissement productif prive*, Bruxelles, 1994.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Τοπική Αυτοδιοίκηση: Ειδικά Θέματα*, Αθήναι, Α' έκδ. 1990, Β' έκδ. 1991.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Νέοι Θεσμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ΕΕΤΑΑ*, Αθήναι, 1999.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Η αναπτυξιακή οργάνωση στον Χώρο*, Αθήναι, 1989.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Ρυθμίσεις για τον Δημοκρατικό Προγραμματισμό αναπτυξιακών δραστηριοτήτων στα πλαίσια της Αποκέντρωσης και της Περιφερειακής Διοίκησης*, Αθήναι, 1989.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Ο έλεγχος των Δημοσίων Επιχειρήσεων*, Αθήναι, 1989.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Θεσμικό Πλαίσιο Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών*, Αθήναι, Α' έκδ. 1988, Β' έκδ. 1990.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Η οργάνωση της Περιφερειακής Διοίκησης στα πλαίσια της Αποκέντρωσης: ο θεσμός της Περιφέρειας*, Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Αθήναι, 1988.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Δάνεια, Επιχορηγήσεις, Κινητρά Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Επιχειρήσεων, Συνδέσμων*, Α' έκδ. 1988, Β' έκδ. ΕΕΤΑΑ, 1990.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Investissement et protection des capitaux étrangers en Grèce*, Paris, I.I.A.P. Paris, 1987.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Les plus récentes réglementations législatives intervenues dans le domaine des Collectivités Locales en Grèce*, I.I.A.P. 1987.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Τα χρηματοδοτικά κίνητρα στο θεσμικό πλαίσιο της περιφερειακής ανάπτυξης*, Αθήναι, Τόμ. Α', Β', Α' έκδ. 1985, Γ' έκδ. 1993.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Π.Α.Σ.Π.Ε.* Αθήναι, 1984 (και σε Αγγλική γλώσσα, 1987).

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: *Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης: η ελληνική εμπειρία των τελευταίων τριάντα χρόνων και οι ειδικότερες ρυθμίσεις για τις ιδιωτικές επενδύσεις*, Αθήναι, Α' έκδ. Ιούνιος 1984, Β' ανατ. Σεπτέμβρ. 1984.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ. Γ' (περίοδος 1978-1982). Αθήναι, 1982.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ. Β' (περίοδος 1972-1978). Αθήναι, 1982.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ. Α' (περίοδος 1952-1972). Αθήναι, 1981.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Μέσα μαζικής επικοινωνίας και οικονομική ανάπτυξη επί μέρους περιφερειών. Αθήναι, 1977.

ΒΛΑΣΣΗΣ Ιω.: Χρηματοπιστωτικός χώρος, η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και οι επιπτώσεις της για την Ελλάδα. Αθήναι, 1995.

ΔΕΛΗΘΕΟΥ Β.: Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Αθήναι, 1996.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ: Έκδοση του Ινστιτ. Περιφ. Ανάπτ. του Παντείου Πανεπιστ. Κοιν. και Πολ. Επιστ. Αθήναι, Τόμοι 1978, 1979, 1980, 1981, Αρχισ. Κ.ΓΕ. Αθανασόπουλος.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ: Τριμ. έκδοση. Επιστ. Υπεύθ. Καθηγητής Κ. ΓΕ. Αθανασόπουλος. Αθήναι, τεύχη 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007.

ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ Στ.: Οδηγός αξιολόγησης επενδύσεων. Αθήναι, 1989.

ΘΕΟΦΙΛΗ Ελ.: Οι ειδικότερες ρυθμίσεις περί διαδημοτικών συνεργασιών και η συμβολή τους στην ανάπτυξη της Τ.Α. Αθήναι, 1999.

ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.: Η οικονομική της αναπτύξεως. Αθήναι, ά.χ.

ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΣ Δ.: Οι οικονομικές λειτουργίες του Κράτους. Αθήναι, 1979.

ΚΕΠΕ: Τα πλαίσια της Περιφερειακής Ανάπτυξης. Αθήναι, 1970.

ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ, ΜΕΛΕΤΩΝ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ: Δημοσιότητα και ευαισθητοποίηση στα σύγχρονα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας για θέματα ανάπτυξης και απασχόλησης. Επιστημ. Υπεύθ.: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αθήναι, 1994.

ΚΟΝΣΟΛΑΣ Ν.: Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική. Αθήναι, 1997.

ΚΟΝΣΟΛΑΣ Ν., ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ. κ.ά.: Μελέτη αξιολόγησης και αναπροσαρμογής του προγράμματος χωροθέτησης και ανάπτυξης των Βιομηχανικών Περιοχών. Αθήναι, 1984.

-ΛΑΤΣΟΥ Σ.: Επιχειρησιακά Εργαλεία, Κοινωνικές Παρεμβάσεις και Βιώσιμη Ανάπτυξη: η περίπτωση της Ελλάδος, περιφερειακό επίπεδο. Αθήναι, 2007.

ΠΑΝΤΕΙΟΣ ΑΝ. ΣΧ. ΠΟΛ. ΕΠΙΣΤ.: Μνήμη Καθηγητού Ιερων. Πίντου. Τιμητ. τόμος. Αθήναι, 1984.

ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘ.: Οριοθέτηση και αξιολόγηση της διαδικασίας της πολιτικής ανάπτυξης στον Ελλαδικό χώρο και χάραξη μίας στρατηγικής πολιτικής ολοκληρωμένης ανάπτυξης. Αθήναι, 1984.

ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ Α.: Στρατηγική οικονομικής αναπτύξεως της Ελλάδος. Αθήναι 1961.

ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ Γ.: Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου. Αθήναι, 1991 (7η).

ΠΙΝΤΟΣ Ιερ.: Μεθοδολογικά προβλήματα του οικονομικού προγραμματισμού. Αθήναι, 1959.

ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ Ηλ.: Προσέγγιση στα προβλήματα του περιφερειακού προγραμματισμού. Εν: ΜΝΗΜΗ καθηγητού Ιερ. ΠΙΝΤΟΥ. Αθήναι, 1984.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΟΑΕΔ, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡ. ΑΝΑΠΤ. ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤ. Κ. ΚΑΙ Π. ΕΠΙΣΤ.: Ο θεσμός του Επιμορφωτού στις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις. Αθήναι, 1993.

ATHANASSOPOULOS C., GE.: L'Administration Locale en Grèce et ses tendances récentes. *LA REVUE ADMINISTRATIVE*. Paris, 1987, (237).

ATHANASSOPOULOS C., GE.: Investissement et protection des Capitaux Etrangers en Grèce. *I.I.A.P.* Paris, 1987.

ATHANASSOPOULOS C., GE.: The Late regulations in the Decentralization, the Local Government and the Regional Development in Greece. Paris, 1987.

ATHANASSOPOULOS C., GE. - J.-P. COURTHEOUX: Les Incitations Financières au Développement Régional en Grèce: *REVUE D'ÉCONOMIE REGIONALE ET URBAINE*. Paris, 1987, (5).

ATHANASSOPOULOS C., GE. - J.-P. COURTHEOUX: Observations Comparées sur les Incitations Financières au Développement Régional en Grèce 1982-1986. *REVUE D'ÉCONOMIE FINANCIÈRE*. PUF. Paris, 1988, (7).

ATHANASSOPOULOS C., GE. COURTHEOUX J.-P.: La notion d'investissement privé productif en Grèce. *CAHIERS DE L'A.C.E.* Paris, 1991.

ATHANASSOPOULOS C., GE.: La notion d'investissement productif privé dans le cadre institutionnel de la législation grecque pour le développement. Bruxelles, 1994.

ATHANASSOPOULOS C., GE.: Investissements directs étrangers et littoralisation de l'économie en Grèce. *UNIVERSITÉ DE TOURS*. Tours, 1992.

BALCHIN P.: Régional Policy in Britain. London, 1990.

C.I.F.P.: Les Régions et l'Europe. 5 vol. Charleroi, 1990.

CHAMBERLAIN N., W.: Private and Public Planning. N. York, 1975.

CHRISTOFFERSEN H.: The Structural Reform. London, 2005.

COMMITTEE OF THE REGIONS: Strengthening Regional and Local Democracy in the Committee of the Regions. Vol. I, II. Brussels, 2004.

COUNCIL OF EUROPE: Local and Regional Authorities in Europe: Economic Intervention by Local and Regional Authorities. N. 57. Report by the CDLR. CoE Publ. Strasbourg, 2000.

- DARAMARAS Const.: Copyright and challenges to copyright: the case of «piracy» and «private copying». Athens, 1999.
- EUROPEAN COMMISSION: Decentralization of decision making in European Union. Brussels, 2005.
- LEWIS W., A.: Development planning. London, 1976.
- OECD: Development plans and programmes. Paris, 1964.
- OECD: Reviews on foreign direct investment: Portugal. Paris, 1994.
- ROMUS P.: L'Europe régionale. Bruxelles, 1990.
- TELLING A., E.: Planning Law and Procedure. London, 1990.
- VAGIONIS N.: Regionalisations of Greece. L.S.E. London, 1987.
- VANDERMOTTEN C., MORMONT M.: Genèse et portée de la problématique régionale. Namur, 1990.